קאַפּיטאַליזם סאָציאַליזם

און

קאָמוניזם

פאַרלאַג:
אינטערנאַציאָנאַלער אַרבעטער אָרדן
32 יונגיאָן סקוואַר, נ״יו יאָרק

פארלאג

אינטערנאציאנאלער ארבעטער אָרדן

1. שול־ביכער, באוועגלעכע כרעסטאָמאטיעס פאר די פראָ־יעקטן, וואָס ווערן געלערנט אין די אידישע קינדער שולן פונ׳ם אינטערנאציאָנאלן ארבעטער אָרדן.

עס זיינען שוין אפגערדוקט:

שטאָט

פאר׳ן 3מן לערן־יאָר (48 זייטן). פרייז 25 ס., פאר שולן 15 ס.

צום נייעם לעבן

פאר׳ן דריטן לערן־יאָר (96 זייטן) פרייז 45 ס., פאר שולן 5 2ס.

אמעריקע

פאר׳ן פערטן לערן־יאָר (64 זייטן) פרייז 45 ס., פאר שולן 25 ס.

7טער נאָוועמבער

פאר׳ן פערטן לערן־יאָר (96 זייטן) פרייז 45 ס., פאר שולן 25 ס.

עס גרייטן זיך צום דרוק כרעסטאָמאטיעס פאר פאריזער קאָמונע, ערשטער מאי און ארבעטער־קינדער

2. פאָליטיש־געזעלשאפטלעכע.

עס זיינען שוין אפגערדוקט:

דער אינטערנאציאָנאלער ארבעטער אָרדן

געשיכטע, אויפגאבן, ציל. פון ס. אלנין. פרייז: 30 ס. פאר ברענגטשעס פונ׳ם אינט. ארב. אָרדן 15 סענט

א נייע ארבעטער פעסטונג

וואָס אין אזוינס דער אינטערנאציאָנאלער ארבעטער אָרדן און פארוואס די אידישע ארבעטער דארפן זיך אין אים אנשליסן (אידיש און ענגליש)

סאָוועטן־פארבאנד אין 1931

מיט אילוסטראציעס פון טלד עפשטיין

קאפיטאליזם—סאָציאליזם—קאָמוניזם

א קורס פון 15 לעקציעס. פרייז 50 ס., פאר סטודענטן פון ארבעטער אוניווערזיטעס און מיטגליד דער פון אינט. ארב. אָרדן 30 סענט

אינ׳ם פארלאג א. א. געפינט זיך צום פארקויף

סאָוועטן־פארבאנד אין 1929

באריכט פון דער א. ר. דעלעגאציע אין סאָוועטן־פארבאנד

קינדער־מעשה׳לעך

(באָווער לענין האט געזאגט, דער פאבריק־קומען סטרייקט. דער ערשטער (געגערן) פון שלמה האָווידמאן פרייז 3 ס., פאר שולן 1 ס. א ביכעלע „קינדערלאנד״ זשורנאל פאר אידישע ארבעטער קינדער. $1.00 א יאר איינצל־נומער 15 סענט. פאר שולן און ברענטשעס פון אינטערנאציאנאלן ארבעטער אָרדן 75 ס. א יאר און $2.00 פאר 20 עקז.

International Workers Order, Inc.

32 Union Square New York, N. Y.

CAPITALISM
SOCIALISM + COMMUNISM

קאַפּיטאַליזם
סאָציאַליזם
און קאָמוניזם

פאַרלאַג:
אינטערנאַציאָנאַלער אַרבעטער אָרדן
32 יוניאָן סקווער, ניו יאָרק

Copyright 1931
by the
INTERNATIONAL WORKERS ORDER, Inc.
32 Union Square, New York

1. צוויי קלאסן

וואס איז קלאסן־קאמף ,—קלאסן־קאמף אמאל און היינט.—גלייכקייט און שקלאפעריי און גלייכקייט און גליק.—דער קאמף פון ארבעטער נעגן קאפיטאליסטן.—די פראנצויזישע רעוואלוציע.—די ארבעטער שטורעמען די באסטיליע.—"גלייכהייט אונטער די דעכער פון אונזערע שטיבער".—בורזשואזע רעוואלוציע לאזט ניט די ארבעטער זיך צו ארגאניזירן.—דער „פאראיין פון גלייכע" דערפילט דעם טעם פון בורזשואזער גלייכהייט.—דער „קאמוניסטישער מאניפעסט".—וואס איז דער עצם פון דער סאציאליסטישער פראגראם?

דורך דער גאנצער געשיכטע פון דער מענטשהייט ציט זיך ווי א רויטער פאדים דער קאמף צווישן אונטערדריקטע און אונטערדריקער. בלויז אין דעם באגינען פון דער מענטשהייט, ווען מענטשן זיינען נאך געווען „ווילד", געפינען מיר פרימיטיווע קאמונעס. אין יענע קאמונעס זיינען אלע מענטשן געווען גלייך. דאס איז אבער געווען א גלייכהייט אין שקלאפעריי. און די פרימיטיווע קאמונע האט לאנג ניט געדויערט. פון איר מיטן האבן זיך ארויסגעטיילט הויפטלינגען, און די געזעלשאפט האט זיך צעטיילט אויף צוויי גרופן: די וואס האבן געארבעט און געלעבט אין ארימקייט, און די וואס האבן זיך באנוצט מיט די רעזולטאטן פון יענעמס ארבעט. צווישן אט די צוויי גרופן אדער קלאסן גייט אן א קאמף וואס ציט זיך דורך לאנגע יארהונדערטער. די געזעלשאפט האט זיך די גאנצע צייט געהאלטן אין אנטוויקלען, דער אינהאלט פון לעבן און די פארהעלטנישן צווישן קלאסן האבן זיך געענדערט. איין קלאס איז אוועק כדי צו מאכן פלאץ פאר א צווייטן. אבער קלאסן זיינען געבליבן, די צעטיילונג האט אנגעהאלטן און דער קאמף צווישן די קלאסן האט ניט אויפגעהערט.

ס'איז געווען א צייט ווען פון איין זייט זיינען געווען שקלאפן־אייגנטימער, פון דער אנדערער—שקלאפן. דאס זיינען געווען צוויי קלאסן, וואס האבן געהאט פארקערטע אינטערעסן. די שקלאפן־אייגנטימער האבן געהאט איין אינטערעס — אויסצופרעסן פון די שקלאפן וואס מער, בעת די שקלאפן האבן געהאט א פארקערטן אינטערעס,—צו לעבן וואס בעסער. און כאטש די שקלאפן האבן נאך ניט געהאט קיין גענויע פראגראם, ניט געהאט קיין אייגענעם געזעלשאפטלעכן פלאן, וואס זאל זיי אנרעגן צום קאמף, האבן זיי דאך געקעמפט געגן זייערע אונטערדריקער. אין דער געשיכטע פון שקלאפעריי איז פאראן א צאל מאמענטן וואו די שקלאפן האבן געמאכט ריזיגע אויפשטאנדן, אמת'ע פאלקס־אויפשטאנדן.

דאס לעבן האט זיך געענדערט, עס איז געקומען א צווייטער פעריאד. דער ריטער, באוואפנט מיט דעם שווערד האט פארנומען דעם פלאץ פון דעם שקלאפן־אייגנטימער. דער ריטער האט אזוי לאנג „פארטיידיגט" און „באשיצט" זיינע פויערים, ביז ער האט זיי פארוואנדלט אין שקלאפן, אין פאנשטשיזניקעס, וואס זיינען געווען צוגעשמידט צו דער ערד פון זייער האר. די פארהעלטענישן צווישן די פריצים און זייערע לייב־אייגענע זיינען ניט געווען די זעלביגע ווי צווישן די שקלאפן־אייגנטימער און זייערע שקלאפן. די פויערים זיינען ניט געווען דאס אייגנטום פון דעם פריץ, נאר זיי זיינען געווען צוגעבונדן צו דער ערד, וואס האט געהערט דעם פריץ. אזוי ארום האבען די פויערים באלאנגט צום פריץ ניט אליין, נאר צוזאמען מיט דער ערד.

עס פאַרשטייט זיך, אַז די פּויערים האָבן געהאַט איין אינטערעס, די פּריצים —אַ צווייטן. דער פּריץ איז געווען פאַראינטערעסירט אַרויסצוקריגן פון די פּויערים וואָס מער, בשעת דער פּויער האָט גאָר געגאַרט אַליין הנאה צו האָבן פון די פרוכטן פון זיין פּראַצע. אין אַלע לענדער איז אָנגעגאַנגען אַ טעמפּער קאַמף. די פּויערים האָבן ניט געהאַט קיין באַשטימטן קאַמף־פּלאַן, נאָר זיי האָבן דאָך געפירט אַ קלאַסן־קאַמף געגן זייערע אונטערדריקער, אַ קאַמף פאַר אַ בעסערן לעבן. די אונטערדריקער, פון זייער זייט, האָבן פאַרטיידיגט זייערע אייגענע אינטערעסן און האָבן געדריקט די פּויערים וויפיל ס'האָט זיך נאָר געלאָזט. די געשיכטע דערציילט אונז פון אַ גאַנצער ריי אויפשטאַנ־דען, פון גאַנצע כוואַליעס פּויערשע באַוועגונגען. די געשיכטע פון פעאָדאַ־ליזם אָדער לייב־אייגנטום איז פול מיט פּויערשע רעוואָלטן. די פּויערים האָבן געוואָלט זיין די פולע באַלעבאַטים פון זייער ערד. זיי האָבן געקעמפט געגן דער השגחה און געגן דער מאַכט פון די פּריצים, זיי האָבן געקעמפט פאַר פרייהייט און פאַר ערד.

פאַנאַנדערגעוואָרפן איבער די דערפער, האָבן די פּויערים ניט געקענט פירן קיין אָרגאַניזירטן קאַמף. זייער צאָרן געגן די פּריצים האָט זיך אויס־געדריקט אין מאָרדן, רעוואָלט, אונטערצינדעריי, אויפשטאַנדן. צומאָל האָבן די דאָזיגע בונטן אָנגענומען אַ כאַראַקטער פון ריזיגע פאָלקס־אויפשטאַנדן. די שונאים פון די פּויערים זיינען געווען שטאַרקער אַ דאַנק זייער אָרגאַני־זירטער מאַכט, זייער אַרמיי, פּאָליציי און דעם גאַנצן אַפּאַראַט פון אונטער־דריקונג. זיי האָבן איבערגעגעבן די רעוואָלטירנדיגע פּויערים צום פייער און צו דער שווערד, האָבן גע'הרג'עט די רעבעלן אין די טויזנטער, האָבן פאַר־ברענט זייערע דערפער. די פּויערים אין יענע בונטן זיינען אומגעקומען אין דעם קאַמף פאַר אַ בעסערן לעבן.

דער דריטער פּעריאָד איז דער קאַפּיטאַליסטישער, ווייל זיין יסוד איז די מאַכט פון קאַפּיטאַל.

אין דער קאַפּיטאַליסטישער אָרדענונג זיינען אַלע מענטשן אויסערלעך גלייך. ווען מיר גייען צוריק צו דער געשיכטע פון דער אַלטער בורזשואַזער רעפּובליק אין פראַנקרייך און צו איר גרונט־געזעץ, וואָס איז באַוואוסט אונ־טער'ן הויכן נאָמען — „דעקלאַראַציע פון די רעכט פון דעם מענטשן און ביר־גער" — וועלן מיר דאָרט איבערלייענען, אַז אַלע מענטשן זיינען געבאָרן גלייך און אַז אַלע האָבן די זעלביגע רעכט זיך צו באַנוצן מיט די גוטע זאַכן פון לעבן. עס צירן זיך דאָרט שטאָלץ די ווערטער: „פרייהייט, גלייכהייט, ברי־דערליכקייט".

אין דער דעקלאַראַציע פון דער אַמעריקאַנער זעלבסטשטענדיגקייט, וואָס איז געשריבן געוואָרן אין 1776, איז דער זעלביגער געדאַנק אויסגע־דריקט נאָך העלער: „אַלע מענטשן האָבן די זעלביגע רעכט אויף לעבן, פריי־הייט און גליק". וואָס־זשע נאָך דאַרף מען? דאָס זיינען אָבער בלויז שיינע ווערטער. אין דעם אמת'ן לעבן איז עס גאַנץ אַנדערש.

אונטער'ן קאַפּיטאַליזם זיינען אַלע מענטשן, דאַכט זיך, טאַקע גלייך.

דער קאַפּיטאַליסט קען ניט פאַרקויפן דעם אַרבעטער; דער פּריץ קען ניט צו־בינדן דעם פּויער צו דער ערד. שקלאַפעריי איז אָפּגעשאַפט, פּאַנטשינע אויך. אָבער קיין עקאָנאָמישע גלייכהייט איז ניטאָ. ס'האָט זיך אויסגעאַרבעט אַ נייע שקלאַפעריי, די שקלאַפעריי פון אַרבעט־לוין.

דער קאַמף פאַר עקזיסטענץ, דער קאַמף מיט דער מעכטיגער נאַטור האָט געצוואונגען די מענטשן צו דערפינדן געצייג. ווען דער מענטש איז געגאַנגען אויף יאַגד, האָט ער געדאַרפט האָבן אַ בויגן און פיילן אויף בייצוקומען דעם בער און דעם וואָלף. ווען ער איז געגאַנגען כאַפּן פיש, האָט ער געדאַרפט האָבן אַ ווענטקע און אַ נעץ. ווען מענטשן האָבן אָנגעהויבן באַאַרבעטן די ערד האָבן זיי געדאַרפט האָבן געצייג אויף צו אַקערן, זייען, שניידן. פון סאַמע אָנהויב האָט די מענטשהייט געמוזט אָנקומען צו געצייג, ווי אַ מיטל אויף צו פּראָדוצירן נויטיגע זאַכן. וואָס ווייטער די מענטשהייט האָט זיך אַנטוויקלט אַלץ אַ גרעסערע באַדייטונג האָבן באַקומען אָט־די פּראָדוציר־מיטלען פון דער געזעלשאַפט.

אין דער שעה ווען דער מענטש האָט דערפונדן די דאַמף־מאַשין און גע־לאָזט לויפן דאַמף־שיפן און אייזנבאַנען, איז ער געוואָרן אַ סך שטאַרקער און האָט איינגעשפּאַנט די נאַטור־כחות צו דינען דער געזעלשאַפט.

אָבער שטענדיג און אומעטום איז די געזעלשאַפט געווען איינגעטיילט אין קלאַסן — אַ קלאַס הערשער און אַ קלאַס אונטערדריקטע. מיט דער אַנט־וויקלונג פון דער געזעלשאַפט זיינען געשטיגן די פאַרמעגנס פון די אונטער־דריקער. זיי זיינען רייכער, שטאַרקער און מער באַפעסטיגט אין זייערע גע־זעלשאַפטלעכע פּאָזיציעס. די פּראָדוציר־מיטלען, די מאַשינען און פאַבריקן זיינען אויסגעוואָקסן צו דער מדרגה פון ריזן, און די מענטשן וואָס האָבן זיך געפּאָרעט אַרום זיי האָבן, אין פאַרגלייך, אויסגעזען קליין און נישטיג. די איינגנטימער פון אָט־די פּראָדוציר־מיטלען זיינען געוואָרן אַלמעכטיגע הער־שער.

וועמען־זשע געהערן די פּראָדוציר־מיטלען? זיי געהערן צום הערשער־קלאַס. עס פאַרשטייט זיך, אַז זיי געהערן ניט צום גאַנצן קלאַס, נאָר צו איינ־צעלנע מענטשן און גרופּן, אָבער אָט־די איינצעלנע און גרופּן צוזאַמענגענו־מען, שטעלן מיט זיך פאַר דעם הערשנדיגן קלאַס. איינער פון זיי פאַרמאָגט אַ פאַבריק, אַ צווייטער—אַ מאַשין, אַ דריטער—אַן אייזנבאַן, אָבער אַלע צוזאַמען זיינען זיי דער קלאַס וואָס איז דער באַלעבאָס איבער די פּראָדוציר־מיטלען. די באַלעבאַטים פון די פּראָדוציר־מיטלען האָבן פאַרשטאַנען די מאַכט און די באַדייטונג פון פאַראייניגונג, און זיי האָבן זיך שפּעטער אָרגאַ־ניזירט אין מעכטיגע פאַראיינען, טראָסטס, סינדיקאַטן.

אונטער דעם קאַפּיטאַליזם איז דער מענטש אַליין, אָן די פּראָדוציר־מיטלען,—גאָרנישט. די צייט איז שוין לאַנג אַוועק, ווען דער מענטש האָט געקענט זיצן ביי זיך אין שטוב און מיט איינענע הענט פאַר זיך צוגרייטן עסנוואַרג און קליידונג. דורך מאַשינעריע קען מען די זעלביגע אַרבעט אָפּטאָן

הונדערט מאָל שנעלער. דער מענטש, וואָס האָט ניט קיין מאַשין, קען גאָר־נישט ניט שאַפן, און אים קומט אויס אָדער שטאַרבן פאַר הונגער אָדער פאַר־קויפן זיין אַרבעטער־קראַפט פאַר אַ לוין, פאַרקויפן זיך צו די וואָס פאַרמאָגן די מאַשינען און אַנדערע פּראָדוציר־מיטלען. די פרייהייט וועגן וועלכער עס ריידן שזיו שיין די פאַרטיידיגער פון קאַפּיטאַליזם, ווערט פאַרוואַנדלט אין אַ נייער שקלאַפעריי — אין דער שקלאַפעריי פון אַרבעט־לוין.

דעם שקלאַף האָט מען געטריבן מיט אַ בייטש צו דער אַרבעט; דעם פעאָדאַלן פּאַנשטשיזניק האָט מען געצוואונגען דורך דער שווערד צו גראָבן די ערד פאַר דעם פריץ, דער „פרייער" קאַפּיטאַליזם טרייבט דעם „פרייען" אַרבעטער צו דער אַרבעט דורך הונגער. דער קאַמף צווישן קלאַסן אין דער קאַפּיטאַליסטישער געזעלשאַפט איז אַ קאַמף פון שטאָטישע און דאָרפישע אַרבעטער, וואָס האָבן ניט קיין פּראָדוציר־מיטלען, און קאַפּיטאַליסטן און פריצים, וואָס פאַרמאָגן ערד, פאַבריקן, מאַשינען און אַלע אַנדערע פּראָדו־ציר־מיטלען.

דער שקלאַף האָט געקעמפט געגן שקלאַפעריי, דער פעאָדאַלער פויער גע־גען לייב־אייגנטום און דער אַרבעטער—געגן דער מאַכט פון קאַפּיטאַל.

אָבער וויל דען דער אַרבעטער פאַרניכטן די פּראָדוציר־מיטלען? ניין. דאָס ניט. דער אַרבעטער פאַרשטייט גאַנץ גוט, אַז מיט דער הילף פון דער מאַשין קען ער דערגרייכן גרעסערע רעזולטאַטן איידער מיט זיינע צען פינ־גער. די צרה איז נאָר וואָס די פּראָדוציר־מיטלען געהערן ניט צו די וואָס אַרבעטן, נאָר צו אַ קליינער גרופּע פאַראייניגטע קאַפּיטאַליסטן. די אויפגאַ־בע פון דעם קאַמף וואָס די אַרבעטער פירן איז, הייסט עס, צו מאַכן די פּראָ־דוציר־מיטלען פאַר דעם אייגנטום פון די, וואָס אַרבעטן און ניט פון די קאַ־פּיטאַליסטן, וואָס זיינען איצט די אייגנטימער פון די דאָזיגע מיטלען.

2. דער אָנהויב פון סאָציאַליזם

די אידייע פון סאָציאַליזם איז געבאָרן געוואָרן אויף דעם פעלד פון שלאַכט צווישן קאַפּיטאַל און אַרבעט. די הויפּט־אויפגאַבע פון סאָציאַליזם איז צו מאַכן אַ סוף צום קלאַסן־קאַמף דורך אַ פאַראייניגונג פון דער גאַנצער מענטשהייט אויף דעם באָדן פון גלייכהייט, — ניט קיין פאַפּירענע גלייכ־הייט, נאָר אמת'ע גלייכהייט צווישן מענטשן.

סאָציאַליזם איז די לערע וועגן אַ געזעלשאַפטלעכער אָרדענונג, וואָס וועט אָפּשאַפן פּריוואַט־אייגנטום אויף פּראָדוציר־מיטלען און דערמיט באַ־זייטיגן יעדע מעגלעכקייט פון אומגלייכהייט, אונטערדריקונג און עקספּלואַ־טאַציע. אין יענער שעה ווען די מענטשהייט וועט ווירקלעך איינפירן סאָציאַ־ליזם, וועט קומען אַ סוף צו דער אַלטער געשיכטע פון דער מענטשהייט, ווען מענטשן זיינען געווען איינגעטיילט אין קלאַסן, אונטערדריקער און אונטער־דריקטע.

דער סאָציאַליזם קוקט ניט אויף צוריק, צו דער פּרימיטיווער קאָמונע מיט איר גלייכהייט אין שקלאַפעריי, נאָר פאָראויס—צו גלייכהייט אין גליק. די ליידן און די פּראַצע פון מיליאָנען מענטשן אין דעם

משך פון לאנגע יאָר־הונדערטער האָבן באוואפנט דעם מענטשן מיט סיס־טעמאטישן וויסן און מיט טעכניק, וואָס מאכן מעגלעך צו אָרגאניזירן די געזעלשאפט אזוי, אז אלע מענטשן זאָלן קענען לעבן, ארבעטן און זיך באַ־נוצן מיט די פּראָדוקטן פון זייער ארבעט.

די אויפגאבע פון סאָציאליזם איז צו אָרגאניזירן די געזעלשאפט אויף דעם באָדן פון אמת'ער ברידערלעכקייט, פון גלייכהייט און ארבעט און אין גליק.

אמת, די קאַפּיטאליסטן האָבן אין זייער יוגנט־פּראָבע (אין דער צייט פון דער פראַנצויזישער רעוואָלוציע) אויך דערציילט דער וועלט אז זיי קעמפן פאַר דער באפרייאונג פון דער גאַנצער מענטשהייט. אין זייער צייט האָבן זיי ווירקלעך אָפּגעשפּילט אַ רעוואָלוציאָנערע ראָל אין דער געשיכטע פון דער מענטשהייט. זיי האָבן אָבער ניט געקענט אָפּשאפן די אומגלייכהייט צווישן מענטשן. זיי האָבן בלויז געענדערט די פאָרם פון קלאַסן־קאַמף. אויפ'ן אָרט פון איין קלאַס אונטערדריקער האָבן זיי אוועקגעשטעלט אַ צווייטן; אָנשטאָט דעם אָפּגעלעבטן פוילן פריץ האָבן זיי אוועקגעשטעלט דעם לעבעדיגן טיכ־טיגן קאַפּיטאליסט.

דער טיכטיגער קאַפּיטאליסט האָט געהאַט אַ דרייסטן בליק אויף פאָר־אויס בלויז אין די יונגע יאָרן. ווען ער האָט פארכאַפּט די מאַכט אין זיינע הענט, האָט ער זי אָנגעהויבן באַפעסטיגן. ווען ער האָט אין דעם ארבעטער דערפילט זיין שונא, האָט ער אָנגעהויבן קעמפן געגן אים. מיט די יאָרן איז ער געוואָרן אָפּגעפרעסן, צעקראָכן, זיין מארך איז פארלאָפן מיט פעטס. ער האָט אָנגעהויבן אריינצולייגן זיין גאַנצע נשמה אין איין ארבעט: באַפעסטיגן זיינע אונטערדריקונגס־מיטלען, זיינע פּאָליציייאישע און מיליטערישע אַפּאַ־ראַטן. די גאַנצע ארבעט פון פארוואַלטן מיט זיין ווירטשאפט האָט ער ארויפ־געלייגט אויף זיינע באַדינער, אויף זיינע געטרייע „קלוירקס", וואָס גיבן אים אַ מעגלעכקייט צו לעבן אין וואוילטאָג און גאָרנישט ניט טאָן.

דער איינציגער קלאַס וואָס קעמפט, און איז בכח צו קעמפן פאַר דער פארניכטונג פון יעדן מין שקלאַפעריי, איז דער ארבעטער־קלאַס. זיינע לע־בענס־באַדינגונגען, זיינע בלוטיגע אינטערעסן דיקטירן אים צו קעמפן פאַר'ן סאָציאליזם. דעם קאַפּיטאליזם איז געווען ענג אין דער פעאָדאַלער אָרדע־נונג. אַלע וועגן זיינען פאַר אים געווען פארצאַמט. האָט ער דערפאַר גע־קעמפט געגן דער פעאָדאַלער אָרדענונג. ער האָט באַדארפט האָבן אַזאַ אָרדע־נונג, וואָס זאָל אים געבן אַ מעגלעכקייט פריי צו עקספּלואַטירן דעם ארבע־טער. דער ארבעטער איז אין אַן אַנדער לאַגע. ער עקספּלואַטירט קיינעם ניט. ער באַנוצט זיך ניט מיט יענעמס ארבעט, נאָר פארקערט — מיט זיין איי־גענער ארבעט שאפט ער אַלע אוצרות. ער איז ניט פאַראינטערעסירט, ווי דער קאַפּיטאליסט, אין נייע פאָרמען פון אונטערדריקונג. פארקערט, ער איז פאַראינטערעסירט אָפּצושאפן יעדע פאָרם פון אונטערדריקונג.

די גרויסע פראַנצויזישע רעוואָלוציע איז אַ העלע בלאַט אין דער גע־שיכטע פון דעם קאַמף פון דער בורזשואזיע געגן דער פריצישער אָרדענונג. די רעוואָלוציע האָט זיך אָנגעהויבן אין 1789. די בורזשואזיע איז נאָך דע־

מאָלט געווען יונג, פאַר אירע אויגן האָט נאָך ניט געשוועבט דער רויטער גע־שפּענסט פון אַ פּראָלעטאַרישער רעוואָלוציע. זי האָט געהאַט איין ליידנשאַפט —רייך צו ווערן, — און זי האָט די דאָזיגע ליידנשאַפט באַפרידיגט. די בור־זשואַזע שטאָט האָט דעמאָלט געזאָגט צו די פּריצים און די גלחים: „מיר זיינען געווען גאַרנישט, איצט וועלן מיר ווערן אַלץ". צו יענער צייט זיינען אין די שטעט שוין געווען אַרבעטער מאַסן. זיי האָבן אָבער ניט געזען דעם אונטערשייד צווישן זיך און רעוואָלוציאָנער־געשטימטער בורזשואַזיע. די אַרבעטער האָט זיך געדאַכט, אַז ווען מען וועט אָפּשאַפן די פּריצישע אָרדע־נונג און דערקלערן אַלגעמיינע פרייהייט, גלייכהייט און ברידערלעכקייט, וועט שוין אַלעמען ווערן גוט. די אַרבעטער זיינען געגאַנגען מיט דער בור־זשואַזיע אונטער איין פאָן. אין פּאַריז איז געווען אַ קעניגלעכע פעסטונג, די באַסטיליע, האָבן די אַרבעטער גענומען די פעסטונג מיט שטורעם (דעם 14טן יולי, 1789) די אַרבעטער האָבן זיך באַטייליגט אין אַלע דעמאָנסטראַ־ציעס און זיינען געגאַנגען האַנט אין האַנט מיט דער בורזשואַזיע אין נאָמען פון פרייהייט, גלייכהייט, ברידערלעכקייט.

אין דער צייט פון יענער רעוואָלוציע האָבן די פּאַריזער שטיין־האַקער דערקלערט אַ סטרייק. דאַכט זיך, וואָס האָט געקענט זיין מער געזעצלעך אין אַ סביבה פון פרייהייט, גלייכהייט און ברידערלעכקייט? די שטאָלצע בור־זשואַזיע, וואָס האָט אומעטום אַזוי שיין געזונגען וועגן פרייהייט, גלייכהייט און ברידערלעכקייט, האָט זיך אָבער דערשראָקן. אין דעם אַרויסטריט פון די אַרבעטער האָט זי דערפילט אַן ערנסטע געפאַר־וואָרנונג. די בורזשואַזיע איז טאַקע געווען פאַרנומען מיט'ן קאַמף געגן קעניג און די פּריצים, נאָר פונ־דעסטוועגן האָט זי געפונען צייט אויף שנעל אַרויסצוגעבן אַ געזעץ געגן אַר־בעטער פאַראיינען. זיי האָבן דעם ענין געמאַכט זייער קונציג. זיי האָבן גע־זאָגט: „פריער זיינען געווען צעכן, געשלאָסענע גרופּן אַרבעטער, וואָס האָבן צו זיך קיינעם ניט צוגעלאָזט. יענע צעכן האָבן שלעכט געאַרבעט, זיינען גע־ווען פויל. מיר האָבן מורא פאַר די אַרבעטער פאַראיינען „ווייל זיי קענען נאָך פאַרוואַנדלט ווערן אין געשלאָסענע אָרגאַניזאַציעס, ווי די צעכן, און שטערן די אַנטוויקלונג פון דער פּראָדוקציע".

אַזוי האָבן זיי געזאָגט, די פּאָליטיקער פון דער בורזשואַזיע. אין דער אמת'ן האָבן זיי אָבער מורא געהאַט פאַר די אַרבעטער פאַראיינען און פאַר זייערע סטרייקס דערפאַר וואָס זיי האָבן דערפילט אַז דורך יענע פאַראיינען קענען די אַרבעטע אומוואַרפן די הערשאַפט פון דער בורזשואַזיע. די יונגע בורזשואַזיע האָט אין דעם קאַמף געגן די אַרבעטער פאַראייניגט כיטרעקייט מיט מאַכט. די סטרייקער זיינען פאַרזעצט געוואָרן אין טורמע מיט דעם אָנ־שטעל אַז סטרייקס זיינען אַ שריט אויף צוריק. אין דער אמת'ן האָט אָבער די בורזשואַזיע זיך געשראָקן פאַר דעם סטרייק ווי פאַר אַ שריט פאָראויס— צו דער הערשאַפט פון אַרבעטער. און די בורזשואַזיע פון יענער צייט האָט לאַנגע יאָרן געפירט אַ קאַמף געגן דער פרייהייט פון אַרבעטער פאַראיינען.

ס'איז קלאָר, אַז די בורזשואַזיע, וואָס האָט געקעמפט געגן דעם דרוק פון די פּריצים, איז אַליין געווען פאַראינטערעסירט צו אונטערדריקן די אַר־

בעטער און האָט באַצייטנס אָנגענומען מיטלען געגן דער פרייהייט פון אַר־בעטער פאַראיינען.

און אָט איז נאָך אַ ביישפּיל פון דער געשיכטע פון דער זעלביגער פראַנ־צויזישער רעוואָלוציע. זיי, די פּאַרטגעשריטענע אַרבעטער אין פראַנקרייך האָט זיך פאַר'גנב'עט אַ ספּק צי וועט טאַקע די רעוואָלוציע זיי געבן פול־שטענדיגע באַפרייאונג. די אַרבעטער האָבן זיך אָנגעהויבן צו פאַרטראַכטן, צי איז דאָס אויף אַן אמת דער לעצטער קאַמף, וואָס וועט גליקלעך מאַכן די גאַנצע מענטשהייט. וואָס מער זיי האָבן געטראַכט, אַלץ קלאָרער איז פאַר זיי געוואָרן, אַז דער לעצטער קאַמף ליגט נאָך ערגעץ פאַראויס. און דעמאָלט האָבן זיי געגרינדעט דעם „פאַראיין פון גלייכע" אונטער דער פי־רערשאַפט פון באַבעף. דאַכט זיך, אַז אין דער צייט פון דער רעוואָלוציע, וואָס האָט כלומר'שט געקעמפט פאַר גלייכהייט, וואָלט אַ „פאַראיין פון גלייכע באַדאַרפט געווען באַטראַכט ווערן ווי אַ געזעצלעך קינד פון דער רעוואָלוציע. דער פאַראיין האָט אָבער אַרויסגעלאָזט אַ פּראָקלאַמאַציע, וואו ס.איז געווען געשריבן:

„מיר ווילן גלייכהייט ניט אויף די שילדן, נאָר אונטער די דעכער פון אונזערע שטיבער", דאָס הייסט — ניט קיין פּאַפּירענע פּאָליטישע גלייכ־הייט, נאָר אמת'ע עקאָנאָמישע גלייכהייט. דער בורזשואַזיע איז די דאָזיגע אידייע ניט געפעלן געוואָרן. באַבעף און אַלע זיינע חברים זיינען פאַר'משפּט געוואָרן צום טויט און דער'הרג'עט געוואָרן פון די זעלביגע בורזשואַזע פאַר־טרעטער, וואָס האָבן געהאַלטן אין איין דעקלאַמירן וועגן גלייכהייט.

מיר זעען, הייסט עס, אַז שוין דעמאָלט, ווען די בורזשואַזיע איז נאָך געווען יונג און שטאַרק, האָבן שוין אַרבעטער געטראַכט וועגן דעם, אַז די בורזשואַזע גלייכהייט איז ניט מער ווי נאַרעריי, און שוין דעמאָלט האָט זיך אָנגעהויבן דער קאַמף פאַר סאָציאַליזם.

אָבער אַ אידייע, ווי אַ לעבעדיגע באַשעפעניש, ווערט ניט געבאָרן אַ גאַנצע, אַ רייפע, אַ דערוואַקסענע. זי אַנטוויקלט זיך פּאַמעלעך. צום אָנהויב איז זי שוואַך און קען ניט שטיין אויף די פיס, ווי אַ קליין קינד. ביסלעכווייז ווערט זי אָבער אַנטוויקלט, געקרעפטיגט, געשפּייזט פון דער סביבה וואו זי איז געבוירן געוואָרן. דער קאַפּיטאַליזם איז געוואַקסן און האָט זיך געהאַל־טען אין אַנטוויקלען; ס'איז אויך געוואָקסן און ס'האָט זיך אַנטוויקלט דער אַרבעטער־קלאַס, גלייכצייטיג איז געוואָקסן און האָט זיך אַנטוויקלט די אי־דייע פון סאָציאַליזם. זעכציג יאָר נאָך דער פראַנצויזישער רעוואָלוציע איז דער „פאַראיין פון קאָמוניסטן" מיט קאַרל מאַרקס און פרידריך ענגעלס אָן דער שפּיץ, אַרויסגעטראָטן מיט אַ פאַרענדיגטער און באַגרינדעטער פּראָגראַם פון סאָציאַליזם. די דאָזיגע פּראָגראַם איז פאָרמולירט אין אַ ביכל וואָס הייסט „קאָמוניסטישער מאַניפעסט". די אייראָפּייאישע אַרבעטער קוקן מיט רעכט אויף דעם „קאָמוניסטישן מאַניפעסט" ווי אויף דער „ביבל פון דער האָרע־פּאַשנער מענטשהייט". די פּראָגראַם פון דעם „מאַניפעסט" פאָדערט, אין עצם, אַז דער אַרבעטער קלאַס זאָל פאַרכאַפּן די פּאָליטישע מאַכט פון דער געזעלשאַפט כדי צו מאַכן אַ סוף צו פּריוואַט אייגנטום אויף פּראָדוציר־מיט־

לען און פארוואנדלען די פּראָדוציר־מיטלען אין דעם אייגנטום פון די האָ־רעפּאשנע פאָלקס־מאסן.

די סאָציאַליזירונג (פארוואנדלען אין געזעלשאפטלעך אייגנטום) פון די פּראָדוציר־מיטלען דורך דער הערשאפט פון פּראָלעטאַריאַט, דאָס איז, אויף איין פוס, די פּראָגראַם פון „קאָמוניסטישן מאניפעסט". דער „מאניפעסט" האָט אָבער אויפגעטאָן נאָך עפּעס, חוץ פאָרמולירן (ווי געהעריג אויסדריקן) די פאָדערונגען פון די ארבעטער. דער „קאָמוניסטישער מאניפעסט" האָט אויך אָנגעוויזן אויף די מאַטעריעלע באַדינגונגען אין וועלכע די פּראָגראַם קען דורכגעפירט ווערן און אויף די מענטשן וועלכע וועלן זי דורכפירן.

3. דער ערשטער קאַפּיטאַליסט באַווייזט זיינע נעגל

מען „באַפרייט" די פּויערים פון די פּריצים.—שאַף זיינען ביליגער פון פּויערים.—דער סוחר־קאַפּיטאַליסט.—די פּריצישע הויפן און די מאַדערנע שטעט.—די ערשטע ארבעטס־לאַזע.—דער קאַפּיטאַליסטישער געזעץ הייסט זיי שמייסן „ביז עס וועט אַ שפּריץ טאָן בלוט פון לייב".—די ערשטע פאַבריקן און די „עפּאָכע פון מענטשלעכקייט".—צוזאַמען מיט'ן קאַפּיטאַליזם האָט זיך אָנגעהויבן ארבעטסלאָזיגקייט.—טאָמאַס מאָר מאָלט אַ פאַנ־טאַזיע.—די קאָמוניסטישע אָרדנונג אויף דעם ניט־געשטויגענעם אינזל „אוטאָפּיע".—אַ ריכטיג בילד, אָבער ווער זאָל דאָס צום לעבן ברייגגען?—מאָר'ס אוטאָפּיע האָט געוואָרט אויף דעם געבורט פון אַ נייעם קלאַס.

פון דער אומגלייכהייט צווישן מענטשן איז ארויסגעוואַקסן דער קאַמף פאַר דער גלייכהייט, און פון דער עקספּלואַטאַציע וואָס די פאַבריקאַנטן האָבן אָנגעווענדעט געגן די מיליאָנען ארבעטער איז ארויסגעוואָקסן דער קאַמף פאַר סאָציאַליזם. די געשיכטע פון קלאַסנקאַמף איז אויסגעדריקט אין דעם קאָמוניסטישן מאניפעסט אין אָט די ווערטער:

„די גאַנצע געשיכטע פון יעדער געזעלשאַפט איז ביז איצט געווען אַ געשיכטע פון קאַמף צווישן קלאַסן — פרייע און שקלאַפן, פּריצים און לייב־אייגענע, באַלמעלאָכעס און ארויסהעלפער (אין די צעכן), מיט איין וואָרט — אונטערדריקער און אונטערדריקטע האָבן שטענדיג פיינט געהאַט איינע די אַנדערע. אַמאָל איז דאָס געווען אַן אָפענע מלחמה, אַמאָל אַ באַהאַלטע־נע, עס איז אָבער שטענדיג געווען מלחמה. און שטענדיג האָט זיך די מלחמה געענדיגט אָדער מיט אַ גרינטלעכן איבערבוי פון דער גאַנצער געזעלשאַפט־לעכער אָרדנונג, אָדער מיט דעם אונטערגאַנג פון די קעמפנדיגע קלאַסן". (די רוימישע אימפּעריע, וואָס איז געווען באַזירט אויף שקלאַפעריי, האָט זיך ניט געקאָנט ספּראָוועז מיט די אינווייניגסטע ווידערשפּרוכן, וואָס האָבן זיך גערישן אויף שטיקער, און איז אונטערגעגאַנגען).

די מלחמה פון דער בורזשואַזיע געגן די פּריצים האָט זיך געענדיגט מיט איינשטעלן די הערשאַפט פון קאַפּיטאַל. און אונטער דער הערשאַפט פון קאַפּיטאַל האָט זיך אָנגעהויבן דער קאַמף פון די ארבעטער פאַר זייער באַפרייאונג.

לאָמיר נעמען פאַר אַ ביישפּיל ענגלאַנד, אַ מוסטער פון אַ קאַפּיטאַליס־טיש לאַנד. לאָמיר זען ווי אַזוי עס האָט זיך געלעבט די מאַסן אין ענגלאַנד אין דער עפּאָכע פון פּויערשער ווירטשאַפט. די פּויערים האָבן געלעבט צו־זאַמען אין גרויסע משפּחות. זיי האָבן געמוזט צאָלן גרויסע צינזן צו די

פריצים, און דאָס האָט זיי פאַקטיש צוגעשמידט צו דער ערד; זיי האָבן זיך קיינמאָל ניט געקאָנט אויסצאָלן און זיי האָבן געמוזט בלייבן אויף דער ערד און מיט די פּראָדוקטן אָפּצאָלן דעם פּריץ די „חובות". יעדע פּויערשע משפּחה האָט פאַר זיך געמאַכט אַלץ וואָס זי האָט באַדאַרפט. דער פּויער איז געווען אַ פאַרמער, אַ שוסטער, אַ סטאָליאַר, זיין משפּחה האָט געשפּינט און געגייט. ס'איז געווען אַ געשלאָסענע באַלעבאַטישקייט, וואָס האָט באַזאָרגט אַלע ערשטע נויטן פון דער גאַנצער משפּחה. מען האָט ניט געקויפט און ניט פאַרקויפט.

די פּויערים פון יענער צייט האָבן געפירט, ווי מען רופט דאָס, אַ נאַטירלעכע ווירטשאַפט.

אויך די פּריצים האָבן מיט דער הילף פון זייערע הויף־דינער צוגעגרייט ביי זיך אין הויף אַלצדינג, וואָס זיי האָבן באַדאַרפט. ביסלעכווייז האָבן זיך די הויף־מענטשן ספּעציאַליזירט אין די אָדער יענע מלאכות. איין הויף האָט אָנגעהויבן צו פאַרקויפן דעם צווייטן די איבעריגע זאַכן, וואָס די הויף־לייט האָבן אויפגעמאַכט. עס האָט זיך אָנגעהויבן אַן אויסטויש פון סחורות צווישן הויף און הויף, און אויף דער סצענע האָט זיך באַוויזן דער סוחר, דער הענדלער.

די הויפן וואו די פּריצישע באַדינער האָבן געאַרבעט פאַר זייערע פּריצים, זיינען געווען דער אָנהויב פון די מאָדערנע שטעט. די הויפן זיינען געוואָקסן אין צאָל, זיך אויסגעשפּרייט, און זיי האָבן אָנגעהויבן פּראָדוצירן זאַכן ניט בלויז פאַר זייער פּריץ, נאָר אויך פאַר פרעמדע. כדי זיך צו פאַרטיידיגן פון באַנדיטן, האָט דער פּריץ אַרומגערינגלט זיין הויף מיט אַ פעסטונג־וואַנט, און צוביסלעך זיינען פון יענע הויפן אַרויסגעוואָקסן די ריזיגע שטעט, וואָס באַדעקן איצט די גאַנצע וועלט.

דער ערשטער קאַפּיטאַליסט אין יענער צייט איז געווען ניט קיין פאַבריקאַנט, ניט קיין אייגנטימער פון שיף־קאָמפּאַניעס, נאָר דער סוחר וואָס האָט אויפגעקויפט די איבעריגע סחורות אין איין אָרט און זיי פאַרקויפט אין אַן אַנדער אָרט. ער האָט געקויפט די סחורות פאַר ביליג דאָרט וואו ס'איז געווען צופיל און פאַרקויפט פאַר טייער דאָרט וואו מ'האָט זיך אין דער סחורה שטאַרק געגוויטיגט. דער ערשטער קאַפּיטאַל הייסט דעריבער האַנדלס־קאַפּיטאַל.

אין יענער צייט, מיט אַ יאָר פיר הונדערט צוריק האָבן אָנגעהויבן וואַקסן די שטעט. ס'האָט זיך צו יענער צייט אויך אָנגעהויבן אַנטוויקלען דער שיפן־פאַרקער. מ'האָט אַנטדעקט אַ וועג קיין אינדיע, מ'האָט אויך אַנטדעקט אַמעריקע, מ'האָט געפונען לענדער, וואו מען האָט געקענט פאַרקויפן סחורות. מען האָט בלויז באַדאַרפט קריגן די סחורות. די בעסטע סחורה איז דעמאָלט געווען לעבעדיגע סחורה, שקלאַפן. אין אַפריקע האָט מען געפירט אַן אמת'ע יאַגד אויף שוואַרץ־הויטיגע מענטשן און מען האָט די געפאַנגענע אַריבערגעפירט פון יענער זייט אָקעאַן און זיי פאַרקויפט אין אַמעריקע פאַר שקלאַפן. צו יענער צייט איז די בורזשואַזיע נישט געווען אין אַזאַ לאַגע ווי איצט, ווען זי האָט סחורה, נאָר ס'איז ניטאָ קיין מאַרק

וואו די סחורות צו פארקויפן. צו יענער צייט האָט די בורזשואזיע געהאט גענוג מארק-פּלעצער, גענוג רויע לענדער, וואו מ׳האָט געקאָנט פארקויפן פּראָדוקטן, נאָר זי האָט ניט געהאט גענוג סחורות, פאבריצירטע זאכן, אין וועלכע די ניי-אנטדעקטע און ניי-באזעצטע לענדער האָבן זיך שטארק געגוויטיגט.

ס׳האָט זיך אָנגעהויבן א פיבערדיגע ארבעט. כדי צו פּראָדוצירן סחורות איז פריער פאר אלץ נויטיג געווען צו האָבן פרייע ארבעטער, — פריי פון דעם פּריץ, וועלכער פלעגט האלטן די פּויערים צוגעשמידט צו דער ערד, און פריי פון דער ערד גופא, וואָס האָט געהאלטן דעם פּויער צוגעבונדן צו איין אָרט און אוממעגלעך געמאכט פאר׳ן קאפּיטאליסט אים צו פאר-וואנדלען אין א געדונגענעם ארבעטער. דער סוחר-קאפּיטאליסט האָט גע-זוכט צו שיסן צוויי האָזן אויף אמאָל: אי אוועקנעמען די פּויערים ביים פּריץ, אי אוועקנעמען די ערד ביי די פּויערים.

בלויז אויף אזא אופן האָבן די קאפּיטאליסטן געקאָנט קריגן אן ארבע-טער-ארמיי וואָס זאָל פאר זיי אָנהויבן שאפן רייכטימער. הונדערטער, טוי-זענטער פּויערים זיינען אראָפּגעטריבן געוואָרן פון זייער ערד. די רייכע פּריצים האָבן באדארפט האָבן די פּויערשע פעלדער אויף צו פּאשען סטאדעס שאָף, ווייל שאָפענע וואָל איז צו יענער צייט געוואָרן זייער א גאנגבארע סחורה. ס׳האָט זיך אָנגעהויבן א קאמף צווישן די פּויערים און די שאָף, — ווער ס׳זאָל פארבלייבן אויף דער ערד. נאָר הינטער די שאָף זיינען גע-שטאנען די הערשער פון לאנד, און דער קאמף האָט זיך געענדיגט דערמיט, וואָס די ענגלישע בורזשואזיע האָט ארונטערגעטריבן די פּויערים פון דער ערד און אָנגעהויבן קולטיווירן וואָל אויף א גרויסן מאסשטאב און פאר-קויפן די וואָל אויף די נייע מערק.

אָט דעם מאָמענט אין דער געשיכטע פון קלאסנקאמף איז כדאי צו געדיינקען. ווי נאָר די בורזשואזיע האָט זיך באוויזן אויף דער וועלט, האָט זי שוין אָנגעהויבן ווייזן אירע נעגל. „שאָף האָבן אָנגעהויבן פרעסן מענ-טשן“, ווי טאָמאס מאר האָט זיך גאנץ ריכטיג אויסגעדריקט.

וואָס איז געוואָרן פון די פּויערים? זיי האָבן אָנגעוואָרן זייער ערד, אָנגעוואָרן אלע מיטלען אויף צו מאכן א לעבן, און זיי האָבן זיך, נאטירלעך, א לאָז געטאָן אין די שטעט אריין.

די אינדוסטריע האָט זיך נאָר וואָס אָנגעהויבן אנטוויקלען, און א סך פון די פּויערים וואָס זיינען געקומען אין שטאָט אריין האָבן דאָרט קיין ארבעט ניט געפונען. ס׳האָט זיך אָנגעהויבן די שרעקלעכסטע, די גרויזאמ-סטע צייט אין דער געשיכטע פון די ארבעטער אין ענגלאנד. מיטאמאָל האָט מען זיי א יאָג געטאָן פון די דערפער אין די שטעט אריין. אין די שטעט זיינען זיי פאקטיש פאר׳משפּט געוואָרן צו הונגער-טויט. זיי האָבן אָנגעהויבן וואנדלען און גנב׳ענען. די רעגירונג האָט באלד ארויסגעגעבן א ספּעציעלן געזעץ געגן וואגאבונדן.

וועגן דעם דאָזיגן געזעץ דארפט איר וויסן. ס׳איז כדאי צו געדיינ-

קען די בייטש מיט וועלכער די ערשטע קאַפּיטאַליסטן האָבן אָנגעהויבן שמייסן זייערע פּראָלעטאַריער. אין דעם געזעץ איז געווען געשריבן: „די געזונטע וואַגאַבונדן ווערן פאַר׳משפּט צו שמיץ און צו געפענגעניש. מען דאַרף זיי צובינדן צו א טאַשקע און אַזוי לאַנג שמייסן ביז עס וועט א שפּריץ טאָן בלוט פון לייב. דעמאָלט דאַרפן זיי שווערן, אַז זיי וועלן זיך אומקערן אַהיים, וואו זיי האָבן געוואוינט די לעצטע דריי יאָר און זיך נעמען פאַר אַן אַרבעט״.

זיי האָבן זיך אָבער ניט געקאָנט „נעמען פאַר אַן אַרבעט״, ווייל דאָס לאַנד האָט מען ביי זיי צוגענומען, ממילא האָט דער אַרבעטלאָזער פּויער ניט געהאַט וואָס צו טאָן אין דער היים און האָט ווידער אָנגעהויבן וואַנדערן. ווען מ׳האָט אים געכאַפּט א צווייטן מאָל האָט מען אים ווידער געשמיסן ביז בלוט און אים אָפּגעשניטן איין אויער. א דריטן מאָל האָט מען אים שוין פאַר׳משפּט צו טויט־שטראָף. אין דער צייט ווען הענרי דער אַכטער האָט געקיניגט, האָט מען אין ענגלאַנד הינגעריכטעט 27,000 מענטשן דער־פאַר וואָס זיי האָבן זיך ניט געהאַט וואו אַהין צו טאָן און האָבן געוואַנדלט פון אָרט צו אָרט. קאַרל מאַרקס זאָגט וועגן יענער צייט: „די טאַטעס פון אונזער איצטיגן אַרבעטער קלאַס האָט מען פון סאַמע אָנהויב באַ־שטראָפט דערפאַר וואָס מ׳האָט זיי פאַרוואַנדלט אין בעטלער און און וואַ־גאַבונדן״. ס׳איז זיך גרינג פאָרצושטעלן דעם שוידער פון די מאַסן, ווען זיי האָבן צום ערשטן מאָל דערפילט די נעגל פון דער נייער רויב־חיה, וואָס הייסט קאַפּיטאַל. מענטשן האָבן אָנגעהויבן זוכן אַן אויסוועג. א סך פון די געפּייניגטע זיינען געוואָרן פאַרצווייפלט, האָבן אָנגעהויבן זוכן א טרייסט אין יענער וועלט, אָדער פאַנטאַזירן וועגן נייע געזעלשאַפטלעכע אָרדנונגען אין וועלכע אַזוינע שוידערלעכע זאַכן וועלן ניט פאָרקומען.

אַפילו צווישן די הערשנדע קלאַסן (לאַנד־אַריסטאָקראַטיע און בורזשו־אַזיע) האָבן זיך געפונען מענטשן, וואָס האָבן ניט געקענט פאַרטראָגן אַזא שוידערלעכן צושטאַנד, און זיי האָבן אָנגעהויבן אויף זייער שטייגער פּראָ־טעסטירן געגן דער געזעלשאַפטלעכער אָרדנונג, אָנגעהויבן טרוימען וועגן אַן אידעאַלער אָרדנונג, אין וועלכער די אַלע שוידערס וועלן פאַרשווינדן. איינע פון די אינטערעסאַנטסטע סאָציאַלע טרוימעריין פון יענער צייט איז טאָמאַס מאָר׳ס ביכל, וואָס הייסט: „א גאָלדן ביכעלע וועגן א בעסערער מלוכה־איינאָרדנונג אויף דעם אינזל אוטאָפּיע״. (דאָס וואָרט „אוטאָפּיע״ באַשטייט פון צוויי גריכישע ווערטער — „אוט״, וואָס דער טייטש דערפון איז „ניט״, און „טאָפּאָס״ — „אָרט״. דאָס הייסט, אַן אָרט, וואָס איז ניטאָ, אַן אויסגעטראַכטע מעשה, א סאַנטאַזיע). טאָמאַס מאָר איז ניט געווען קיין אַרבעטער. ער איז געווען א זון פון אַן אַריסטאָקראַט. אָבער די שוידערלעכע בילדער, וואָס האָבן זיך פאַנאַנדערגעוויקלט פאַר זיינע אויגן, האָבן אים געטריבן צו זוכן מיטלען ווי אַזוי צו פאַרבעסערן די געזעלשאַפט.

אָבער איידער מיר גייען איבער צו מור׳ס ביכל, לאָמיר זיך אָפּשטעלן נאָך א ווייל אויף דער אַנטוויקלונג פון דעם יונגן קאַפּיטאַליזם. דער ערש־טער קאַפּיטאַליסט, ווי געזאָגט, איז געווען א סוחר, פאַרטאָן הויפּטזעכלעך

אין האנדל, ס'איז, הייסט עס, געווען סוחר'שער קאפיטאל, האנדלס-קאפי־טאל. „אין דער פערזאן פון די סוחרים", — שרייבט ענגעלס, „באגעגענען מיר צום ערשטן מאל דעם קלאס, וואס נעמט אליין ניט קיין אנטייל אין דער פראדוקציע און האט דאך פארכאפט די גאנצע מאכט און דעה איבער דער פראדוקציע און האלט די פראדוצירער אונטעריאכט. דער דאזיגער קלאס ווערט דער אומפארמיידלעכער פארמיטלער צווישן צוויי פראדוצירער און דריקט זיי ביידן". דער סוחר האט געזוכט פרייע פראדוצירער, דאס הייסט, באלמעלאכעס. דעריבער האט ער דאס געארבעט מעשים, אז די פויערים זאלן באפרייט ווערן פון דער פעאדאלער מאכט און זאלן דערנאך אראפגע־טריבן ווערן פון זייערע פעלדער. אט־די גאנצע ארמיי האט דער קאפיטא־ליזם ניט געקאנט אויפהאלטן. א גרויסער טייל איז פארוואנדלט געווארן אין אן ארמיי ארבעטסלאזע, ווי מיר האבן שוין פריער אנגעוויזן. די איבע־ריגע זיינען געווארן באלמעלאכעס, וואס האבן געארבעט ניט פאר זיך נאר פארן סוחר־קאפיטאליסט.

אין אנהויב האט דער סוחר ניט געהאט קיין־אייגענע פאבריקן, און די באלמעלאכעס פלעגן אויפמאכן די ארבעט ביי זיך אין דער היים. דער סוחר פלעגט געבן די ארבעטער אלע נויטיגע מאטעריאלן און די ארבעטער האבן דערפון אויפגעמאכט דעם פארטיגן פראדוקט. א שטיק צייט האט זיך דער יונגער קאפיטאל באפרידיגט מיט אט דער הויז־פראדוקציע. אבער וואס מער די פראדוקציע איז געוואקסן אלץ מער האט דער קאפיטאליסט אנגעהויבן צו פארזאמלען א סך באלמעלאכעס אויף איין ארט, אין ספעציע־לע געביידעס, וואס זיינען צוגעפאסט געווארן צו דער פראדוקציע, — דאס הייסט, אין פאבריקן. די ארבעטער האבן טאקע באנוצט זייער געוויינלעכע ארבעט-געצייג, אבער די ארבעט איז אזוי איינגעטיילט געווארן, אז יעדער ארבעטער האט זיך ספעציאליזירט בלויז אין איין טייל פון דער פראדוקציע, און דער באלעבאס האט אזוי ארום געקראגן א סך מער ארבעט. אט די סיסטעם פון צעגלידערן די ארבעט אין אסדבאזונדערע טיילן און געבן יעדן באלמעלאכע בלויז איין טייל האט אזוי אויסגענומען ביי די באלעבאטים, אז די הויז־פראדוקציע איז שוין געווארן א נעבן־זאך. דער באלמעלאכע וואס האט אליין אויפגעמאכט דעם גאנצן פראדוקט האט בשום אופן ניט געקאנט קאנקורירן מיט דער ארגאניזירטער איינגעטיילטער פראדוקציע אין די פרימיטיווע פאבריקן, אדער מאנופאקטור־פלעצער. די מאנופאקטור פראדוקציע (פאבריק־פראדוקציע אבער אן מאשינען, בלויז מיט א סיסטעם פון צעטיילטער ארבעט) איז געווען דער איבערגאנג צו דער מאדערנער אינ־דוסטריע, צו דער מעכאניזירטער פאבריק־פראדוקציע.

דער קאפיטאליזם האט אנגעהויבן זיין וועג דערמיט וואס ער האט רו־אינירט די פויערים, זיי ארויסגעווארפן פון זייערע היימען און פעלדער און זיי פארוואנדלט אין לוין-שקלאפן. אויף דעם הונגער פון די רואינירטע פויערים און באלמעלאכעס האבן די קאפיטאליסטן געבויט זייערע פאבריקן. דאס איז כדאי צו געדיינקען. מיר האבן איצט צו טאן מיט א בורזשואזיע, וואס האט די חוצפה צו זאגן, אז די עפאכע פון דעם אויפגאנג פון דער בור־

זשואזיע איז געווען אן עפּאָכע פון „הומאניזם", מענטשלעכקייט. די עפּאָכע פון אראָפּטרייבן די פּויערים פון זייער ערד, די עפּאָכע פון פאר׳משפּט׳ן די ארבעטלאָזע צו שמיץ „ביז עס וועט א שפּריץ טאָן בלוט פון לייב", די עפּאָכע פון יאגד אויף אפריקאנער נעגערן ווי אויף ווילדע חיות — אָט דאָס הייסט ביי דער בורזשואזיע אן עפּאָכע פון „הומאניזם"! און די זעלביגע בורזשואזיע וואָס קרוינט די אלע שוידערס מיט דעם נאָמען „מענטשלעכ־קייט", באשולדיגט נאָך די קעמפנדיגע פּראָלעטאריער, אז זיי ווילן איינפירן א ברוטאלע אָרדנונג!

לאָמיר איצט איבערגיין צו טאָמאס מור׳ס ביכעלע. מען דארף געדיינ־קען, אז מור האָט דאָס אָנגעשריבן מיט דריי הונדערט יאָר צוריק ווען דער ארבעטער־קלאס איז נאָך געווען מאכטלאָז.

טאָמאס מור דערציילט, אז ער איז געווען אין אנטווערפּען און האָט זיך דאָרט באקאנט מיט א מאטראָס, וואָס האָט געהייסן ראפאעל גיפלע. דאָס גאנצע ביכעלע איז אזוי געשריבן, אז עס זאָל זיך דאכטן, אז מור זיצט מיט׳ן שיף־מאן און יענער דערציילט אים וועגן א צויבער־לאנד, וואו די מענטשן לעבן גאָר אנדערש, ווי אין ענגלאנד.

אין אָט־דעם כלומר׳שטן שטועס מאכט א באזונדערן איינדרוק די שטעל וואו ראפאעל גרייפט אָן ליידנשאפטלעך די שוידערס פון דער עקזיסטירנדי־גער אָרדנונג. „איך מוז זאָגן, — טענה׳ט ראפאעל, — אז אזוי לאנג ווי עס וועט עקזיסטירן פּריוואט אייגנטום, אזוי לאנג ווי געלט איז אלץ, וועט קיין רעגירונג ניט קאָנען פארזיכערן קיין גערעכטיגקייט און גליק פאַרן פאָלק. זי קאָן ניט געבן קיין גערעכטיגקייט, ווייל דאָס בעסטע און דאָס שענסטע קומט אָן דעם ערנסטן טייל פון דעם פאָלק. זי קאָן ניט געבן קיין גליק, ווייל די רייכטימער זיינען צעטיילט צווישן עטלעכע מענטשן און די מאסע לעבט אין גרויסער נויט".

און אָט איז נאָך א באמערקונג, וואָס ראפאעל מאכט: „אזוי לאנג ווי ס׳וועט עקזיסטירן פּריוואט אייגנטום, וועט דער בעסטער, דער גרעסטער און דער וויכטיגסטער טייל פון דער מענטשהייט זיך מאטערן אונטערן יאָך פון צרות און דחקות". ראפאעלס׳ רייד זיינען א ליידנשאפטלעכע קריטיק געגן דער אומגלייכהייט וואָס הערשט אין אלע לענדער און א פארטיידיגונג פון דער גלייכהייט וואָס עקזיסטירט אויף דעם אינזל „אוטאָפּיע".

ראפאעל דערציילט מיט באגייסטערונג, אז אויף דעם אוטאָפּיע־אינזל, וואו ער האָט כלומר׳שט געוואוינט, איז ניטאָ קיין פוילענצער און קיין ליידיג־גייער. אלע ארבעטן. יעדן מענטשן קומט אוים צו ארבעטן זעקס שעה א טאָג. דאָרט קריגט מען זיך ניט וועגן דעם ווי אזוי די רייכטימער זאָלן פארטיילט ווערן. מענטשן לעבן משפּחות־ווייז, אלע פּראָדוקטן ווערן אוועקגעלייגט אין שפּייכלערס און יעדע משפּחה נעמט זיך וויפיל זי באַ־דארף.

מור מאכט זיך טאמעוואטע און פרעגט כלומר׳שט ראפאעלן צי די גלייכהייט און אלגעמיינער וואוילזיין שאפן ניט קיין פּאראזיטן און ליידיג־

גייער. ראפאעל ענטפערט אים שטאָלץ און מיט פרייד, אז אויף דעם או־טאָפּיע־אינזל פלייסט זיך יעדער איינער צו ארבעטן וואָס מער און וואָס בעסער. אויף מור׳ס פראגע ווי אזוי די איינוואוינער פון אוטאָפּיע באציען זיך צו מלחמה, ענטעפרט ראפאעל:

„צו ווערן בארימט דורך געווער ווערט באטראכט פאר גאָר א קנאפּן כבוד". דאָך, זאָגט ראפאעל, זיינען פאראן מאָמענטן ווען די אוטאָפּיע־איינוואוינער באטראכטן עס פאר זייער חוב צו האלטן מלחמה. זיי גייען מלחמה האלטן אויב מען באפאלט זיי. זיי האלטן עס אויך פאר זייער חוב צו העלפן די שכנים ווען יענע קעמפן געגן טיראנען.

ראפאעל מאָלט דעם אוטאָפּיע־אינזל ווי א מלוכה פון גלייכע מענטשן, מיט א גאנצער נעץ שטעט, מיט א הויפּשטאָט, מיט א גוט־איינגעאָרדנטן מלוכה־אפּאראט.

מור׳ס „גאָלדן ביכעלע" איז א פיין בילד פון אן אָ ר ג אַ נ י ז י ר־ט ע ר קאָמוניסטישער געזעלשאפט. מור איז אָבער ניט בכח צו דערקלערן ווי אזוי מ׳זאָל די קאָמונע פארוואנדלען אין א פאקט. ער האָט אויסגעמאָלן א פאנטאזיע, אָבער ווי אזוי זי צו פארווירקלעכן האָט ער ניט אָנגעהויבן צו וויסן. מור האָט ניט געגלויבט אין דעם קאמף פון ארבעטער־קלאס. נאָך מער — ער האָט מורא געהאט פאר דעם דאָזיגן קאמף. ער האָט געזאָגט: „אלץ פארן פאָלק, אָבער ניט דורך דעם פאָלק".

מען קען מורן ניט באשולדיגן. ער האָט צו יענער צייט ניט געקאָנט פאראויסזען, אז די מאסע דערשלאָגענע ארבעטער פון יענער צייט וועט זיך אנטוויקלען, שטארק ווערן, שאפן אירע קלאסן־ארגאניזאציעס און ווערן א שטארקער, שעפערישער כח אין דער געזעלשאפט. מור האָט געמאָלן דעם איבערגאנג צום קאָמוניזם אויף א גאנץ נאאיוון אופן. אים האָט זיך גע־דאכט, אז מען דארף אָט־דעם ראפאעל וואָס דערציילט אזוינע שיינע מעשיות, מאכן פאר א בעל יועץ ביים קעניגלעכן הויף. ער וועט, הייסט עס, אנטוויקלען זיינע שיינע אידייען פארן קעניג און פאר די מעכטיגע פון לאנד, און יענע וועלן איינפירן די קאָמוניסטישע געזעלשאפט.

אזוי האָט געטראכט ניט נאָר טאָמאס מור. א סך טרוימער פאר מורן און נאָך אים האָבן זיך פאָרגעשטעלט, אז ניט די האָרעפּאשנע מאסן, ניט די ארבעטער וועלן שאפן די נייע געזעלשאפט, נאָר די „העכערע קלאסן", די גבירים און אריסטאָקראטן, די קעניגער מיט די בישאָפן. טאָמאס מור האָט זיך ניט געקאָנט אויפהויבן העכער פון זיך אליין. ער האָט ניט געקענט ארויס פון די ראמען פון דער עפּאָכע, אין וועלכער ער האָט געלעבט.

אָבער פאר מורן האָט זיך קיין איין מענטש ניט דערהויבן צו דער אידייע פון קאָמוניסטישער פּראָדוקציע אויף דעם מאסשטאב פון א גאנצער מלוכה. מענטשן האָבן זיך פאָרגעשטעלט באזונדערע קאָמוניסטישע גרופּן, קליינע געמיינדעס. מור איז געווען דער ערשטער, וואָס האָט אָנגעשריבן א בוך וועגן קאָמוניזם, וועגן דער קאָמוניסטישער געזעלשאפט. ער האָט אויפ־געמאָלן א טרוים, א פאנטאזיע, און די פאנטאזיע האָט געווארט ביז עס

וועט אויסוואקסן א נייער קלאס, וואס וועט זי קאנען פארווירקלעכן אין לעבן.

4. די גרויסע פראנצויזישע רעוואָלוציע און די אוטאָפּיסטן

רעוואָלוציע, א לאקאמאטיוו פון געשיכטע.—א יאר אינהאלט אין א טאג צייט.—פראנ־צויזישע רעוואָלוציע נייט ארויס פון די גרעניצן.—די בורזשואזיע נעמט זיך באפעסטיגן אירע געווינסן.—„דער בונד פון די גלייכע".—פוריע, א גלענצנדער קריטיקער פון קאפּי־טאליזם.—נאך אוטאפּיסטן.—סען סימאן זוכט א פלאן.—זיין נביאה אויפ'ן טויט־בעט.—די אוטאפּיסטן קענען ניט אריבערשפּאנען דעם אפּגרונט צווישן קאפּיטאליזם און סאציא־ליזם.—ראבערט אוען, א פּראקטישער טוער, דאך אן אוטאפּיסט.—פארוואס האבן די או־טאפּיסטן ניט געלייזט די פּראבלעם?—דער „קאמוניסטישער מאניפעסט" ניט דעם ענט־פער.—וואס ענגעלס דערציילט וועגן ראבערט אוען.

רעוואָלוציע, האָט עמיצער באמערקט, איז דער לאָקאָמאָטיוו פון דער געשיכטע. דאָס איז זייער א געראָטענער אויסדרוק. אין רואיגע צייטן באוועגט זיך די מענטשהייט פאָראויס זייער פּאמעלעך. עס באקומט זיך דער איינדרוק, אז די געשיכטע איז באלאָדן מיט איר אייגענער משא און קאָן זי דניט רירן פון אָרט. לאנגזאם אָבער כסדר וואקסן אָן אין דער גע־זעלשאפט אל יקנייע און נייע ווידערשפּרוכן און געגנזאצן. זיי ווערן אלץ שארפער און שארפער און ס'ווערט אוממעגלעך צו האלטן שלום צווישן זיי. ענדלעך קומט א מאָמענט ווען דער לאנגזאמער גאנג פון געשיכטע רייסט זיך איבער, און עס הויבט זיך אָן א גרינטלעכער איבערבראָך. דער גאנג פון געשיכטע ווערט פארשנעלערט; אין דעם משך פון טעג קומען פאָר גע־שעענישן וואָס אין רואיגע צייטן גייט דערויף אוועק חדשים און יאָרן. דער שטורעם פון דער רעוואָלוציע וועקט אויף אלע איינגעשלאָפענע כחות. דער געשיכטלעכער לאָקאָמאָטיוו פארבייט דעם געשיכטלעכן פערד־און־וואָגן.

רעוואָלוציע איז שטארק ניט בלויז דערמיט וואָס זי פארשנעלערט דעם גאנג פון געשיכטע, די באוועגונג פון דער מענטשהייט. זי באזיצט נאָך א וואונדער־קראפט: אן אמת־גרויסע רעוואָלוציע באלייכט די פינצטערניש פון דער פארגאנגענהייט, ברייגט ארין קלאָרקייט אין איר אייגענער צייט און ווארפט א העל ליכט אויף דער צוקונפט. וואָס גרעסער עס זיינען די מאסן וועלכע די רעוואָלוציע ציט אריין, אל יקטיפער איז דער אינהאלט פון דער רעוואָלוציע, אלץ גראנדיעזער איז איר פארנעם, אלץ שטארקער איז איר אימפּעט. רעוואָלוציע איז דאָס קלאָר־זעעוודיגע אויג פון געשיכטע.

צווישן די רעוואָלוציעס פון דער פארגאנגענהייט פארנעמט די פראנ־צויזישע רעוואָלוציע א באזונדער אָרט. די פראנצויזישע רעוואָלוציע איז ארויס ווייט אריבער די גרעניצן פון פראנקרייך, זי האָט אויפגעמונטערט צו א ניי לעבן די פעלקער פון גאנץ אייראָפּע. אונטער אירע מעכטיגע קלעפּ זיינען מיט מערקווירדיגער שנעלקייט געפאלן די טראָנען פון פירשטן און קעניגן. זי האָט זיך דערקייקלט אזש ביז צו רוסלאנד, וואָס איז נאָך דאמאָלס געשלאָפן מיט א טיפן שלאָף. דער ערשטער רעוואָלוציאָנערער אויסבראָך געגן דער רוסישער זעלבסטהערשאפט (דער אויפשטאנד פון די דעקאבריסטן) איז איינג פארבונדן מיט דעם איינפלוס פון דער פראנצויזי־שער רעוואָלוציע.

אין דער צייט פון איר העכסטן אויפשוואונג האָט די פראַנצויזישע רעוואָלוציע זיך אויפגעהויבן איבער די אינטערעסן פון דער בורזשואזיע, וואָס האָט געפירט די רעוואָלוציע. די פירערשאַפט איז אַרויסגעפאַלן פון ד הענט פון די סוחרים און זייערע אַדוואָקאַטן. די פאָלקס־מאַסן האָבן אויפגעהערט צו שפּילן די ראָל פון קאַנאָנען־פלייש אין דעם קאַמף געגן די פּריצים און די גלחים, — די מאַסן האָבן אָנגעהויבן ריידן אין דער הויך וועגן זייערע אייגענע אינטערעסן און זייערע אייגענע אידעאַלן. אין דעם רעוואָלוציאָנערן פּאַרלאַמענט פון פראַנקרייך, אין דעם קאָנווענט, האָבן זיך שוין געהערט שטאַרקע רעדעס געגן פּריוואַט־אייגנטום און געגן אונטערדריקונג.

„ביי יעדער באַוועגונג פון דער בורזשואזיע, — זאָגט ענגעלס, — האָט זיך געלאָזט זעלבסטשטענדיג הערן אויך יענער קלאַס, וואָס איז געוואָרן דער מער אָדער ווייניגער אַנטוויקלטער פאָראויסגייער פון דעם מאָדערנעם פּראָלעטאַריאַט". הויך און שטאַרק האָבן זיך געלאָזט הערן די פאָטערס פון דעם מאָדערנעם אַרבעטער־קלאַס נאָך אין דער צייט פון דער פראַנצויזישער רעוואָלוציע.

אַ סך מענטשן האָבן צו יענער צייט געמיינט, אַז די רעוואָלוציע וועט איינפירן די הערשאַפט פון גערעכטיגקייט און יושר אויף דער וועלט. די רעוואָלוציע איז געלויבט געוואָרן אויף אַלע לשונות: דיכטער האָבן איר געזונגען הימנען, דיינקער האָבן גערימט אירע גרויסע וואונדער. דער גרויסער דייטשער פילאָזאָף, העגעל, האָט מיט באַגייסטערונג דערקלערט, אַז די רעוואָלוציע וועט איינפירן די „הערשאַפט פון פאַרנונפט" (שכל) אויף דער וועלט.

די רעוואָלוציע האָבן אויך באַזונגען די פאָלקס־מאַסן. זיי האָבן געיובלט, זיי האָבן אין דער רעוואָלוציע געזען זייער נצחון. אָבער דער יובל האָט לאַנג ניט אָנגעהאַלטן. באַלד איז געקומען די ביטערע אַנטוישונג. די רעוואָלוציע איז געווען די אַרבעט פון דער בורזשואזיע, און זי האָט ניט געקאָנט באַרעכטיגן די האָפנונגען וואָס די פאָלקס־מאַסן האָבן אויף איר געלייגט. אָנשטאָט דעם אַראָפּגעוואָרפענעם טראָן פון דעם פּריצישן קעניג האָט די בורזשואזיע אויפגעשטעלט אַ טראָן פאַר דער הערשאַפט פון קאַפּיטאַל. „אָנשטאָט דער שווערד, — זאָגט ענגעלס, — איז געלט געוואָרן דאָס מעכטיגע געווער".

מיר האָבן שוין אָנגעוויזן, אַז אין דער דאָזיגער רעוואָלוציע האָט די פראַנצויזישע בורזשואזיע גיך אַרויסגעוויזן איר אמת'ן פּנים (דער געזעץ געגן אַרבעטער־פאַראיינען אין יאָר 1791). ס'איז גאַנץ קלאָר, אַז אין דעם משך פון דער זעלביגער רעוואָלוציע איז געלייגט געוואָרן דער אידייאישער פונדאַמענט פאַר דער נייער געזעלשאַפטלעכער אָרדנונג, וואָס איז געבויט ניט אויף דער הערשאַפט פון קאַפּיטאַל, נאָר אויף דער עקאָנאָמישער גלייכהייט פון אַלע מענטשן. „אַרבעט און פאַרגעניגנס דאַרפן זיין פאַר אַלעמען גלייך", האָט מעכטיג געפאָדערט „דער בונד פון די גלייכע" מיט דעם מוטיגן פירער באַבעף אָן דער שפּיץ.

דעם 10טן מאַי 1796 איז גראַקך באַבעף מיט זיינע מיטקעמפער

דארטע, בואנאראָטי און אַנדערע אַרעסטירט געוואָרן. באַבעפן און אַ סך אַנדערע מיטגלידער פון דעם בונד האָט די בורזשואַזיע הינגעריכטעט; אַנדערע זיינען אָפּגעקומען מיט קאַטאָרגע. אָבער ניט דורך הינריכטונגען און ניט דורך געפענגעניש האָט דער מעכטיג־געוואָרענער קאַפּיטאַל ניט געקאָנט פּטור ווערן פון די גרויסע אידייען, וואָס דער „בונד פון די גלייכע" האָט פּראָקלאַמירט. באַבעף איז געשיקט געוואָרן צום טויט דעם 27טן מאַי 1797, און מיט פינף יאָר שפּעטער זיינען אויף דער אַרענע אַרויסגעטראָטן נייע אָנזאָגער פון דער אידייע פון אַרבעטער־קלאַס. אין 1802 האָבן זיך כמעט גלייכצייטיג באַוויזן סען סימאָנס „בריוו פון זשענעווע" און דער ערשטער בוך פון פוריע. אין דער זעלביגער צייט האָט דער גרויסער ענגלישער עקאָנאָמיסט און פּראַקטיקער, ראָבערט אָוען, אָנגעהויבן זיינע עקספּערימענטן מיט קאָאָפּעראַטיווע פאַבריקן, וועלכע האָבן געדאַרפט, לויט זיין מיינונג, פאַרנעמען דעם פּלאַץ פון די קאַפּיטאַליסטישע פאַבריקן.

די פראַנצויזישע רעוואָלוציע האָט שאַרף אַוועקגעשטעלט די פראַגע וועגן קאַמף צווישן קאַפּיטאַל און אַרבעט אין דער קאַפּיטאַליסטישער געזעלשאַפט, וואָס איז כלומר'שט געבויט געוואָרן אויף גלייכהייט. אמת, ס'האָט זיך געפונען אַ בורזשואַזער עקאָנאָמיסט (מאַלטוס), וועלכער האָט געפּרואווט „וויסנשאַפטלעך" באַוויזן, אַז די אַלע צרות, פון וועלכע די אַרבעטער מאַסן ליידן, זיינען אומפאַרמיידלעך. לויט זיין דערקלערונג איז אויסגעקומען, אַז אַלע ליידן פון די פאָלקס־מאַסן נעמען זיך דערפון וואָס די באַפעלקערונג וואַקסט אַ סך שנעלער איידער די עקזיסטענץ־מיטלען. מלחמות, אַרבעטסלאָזיגקייט, די אַלע שוידערס זיינען לויט מאַלטוסעס מיינונג נויטיג, כדי איינצושטעלן אַ גלייכגעוויכט צווישן דער באַפעלקערונג און די עקזיסטענץ־מיטלען.

די בורזשואַזיע האָט זיך מיט פרייד אָנגעכאַפּט אָן דער דאָזיגער געוואַגטער און פלינק אויסגעפלאָכטענער טעאָריע. אָבער שאַרל פוריע האָט נאָך אין זיין צייט גלענצנדיג באַוויזן, אַז „אין ציוויליזאַציע ווערט דער סאַמע איבערפלוס פון לעבנס־מיטלען אַ קוואַל פון אָרימקייט".

פוריע איז בכלל אַרויסגעטראָטן ווי אַ קלאָרער און שטאַרקער קריטיקער פון די שוידערס פון דער קאַפּיטאַליסטישער אָרדנונג. מיט ביישפּילן אָן אַ שיר האָט פוריע מייסטעריש באַוויזן, אַז „יעדער איכל וואָס האָט זיך ביי די ווילדע אַרויסגעוויזן אין אַן איינפאַכער פאָרם, טרעט אַרויס אין אַ קאָמפּליצירטער פאָרם אין דער מאָדערנער געזעלשאַפט הינטער אַ היפּאָקריטישער מאַסקע".

פוריע, פּונקט ווי טאָמאַס מור, האָט געזוכט אַן אויסגאַנג אין אַ טעאָרעטישן פּלאַן פאַר אַ נייער געזעלשאַפטלעכער אָרדנונג, וואָס זאָל זיין פריי פון די חסרונות און די שוידערס פון דער קאַפּיטאַליסטישער געזעלשאַפט. ער האָט אויסגעאַרבעט אַ פּלאַן וועגן אָרגאַניזירן קאָמונעס. דעם פּלאַן האָט ער אויסגעאַרבעט ביז צו די קלענסטע איינצלהייטן, און ער האָט געהאָפט מיט דעם דאָזיגן פּלאַן צו באַצויבערן די וועלט, צו צווינגען די קאַ־

פּיטאַליסטישע געזעלשאַפט זיך אָפּצוזאָגן פון די שלעכטע געוואוינהייטן און אַריבערגיין צו אַ ניי לעבן, וואָס זאָל זיין געבויט אויף יושר.

אין זיינע יונגע יאָרן האָט פוריע געדינט ווי אַ משרת אין אַ קראָם אין מאַרסעל, אַ האַפן שטאָט אין פראַנקרייך. ער האָט געזען די טעטיג־קייט פון דעם קאַפּיטאַליסט אין איר ריינער, נאַקעטער פאָרם. ער האָט געזען ווי גיריגע ספּעקולאַנטן האָבן אַרויסגעפירט אין מיטן ים גאַנצע שיפן שווער באַלאָדענע מיט תבואה און האָבן די שיפן געזונקען, כדי אָנ־צוהאַלטן די הויכע פּרייזן אויף תבואה. דאָס איז געטאָן געוואָרן אין אַ צייט, ווען אין מאַרסעל און גאַנץ פראַנקרייך האָט געהערשט אַ שרעקלעכער הונגער! נאַטירלעך, אַז פוריע האָט פיינט געקראָגן די קאַפּיטאַליסטישע ספּעקולאַציע מיט אַלע ווינקעלעך פון זיין נשמה.

פוריע איז געווען אַ גלענצנדער קריטיקער פון דער קאַפּיטאַליסטישער געזעלשאַפט. זיין שפּאָטישע קריטיק איז געווען פול מיט גיפט און גלאַנץ. ער האָט אויך אויפגעמאָלן אַ פּרעכטיגן פּלאַן פאַר אַ נייער געזעלשאַפט־לעכער אָרדנונג. ער איז אָבער ניט געווען בכח צו געפינען דעם וועג צו זיין ציל.

פוריע איז ניט געווען דער איינציגער, וואָס האָט זיך באַקערט מיט אַלע זיינע געדאַנקען צו די ליידן פון די אַרבעטער. אַ צווייטער באַרימטער או־טאָפּיסט פון יענער צייט איז געווען סען סימאָן. „דער גרונד־צוועק פון אַלע געזעלשאַפטלעכע אינסטיטוציעס פון אונזער יאָרהונדערט, — האָט סען סימאָן געשריבן, — דאַרף זיין די פיזישע און גייסטיגע דערציאונג פון דעם אָרימסטן און צאָלרייכסטן קלאַס". און סען סימאָן האָט זיך געבראַכן דעם קאָפּ צוצוטראַכטן אַ פּלאַן אויף איבערצובויען די געזעלשאַפט אַזוי, אַז די האָרעפּאַשנע מאַסן זאָלן געהאָלפן און געראַטעוועט ווערן.

ער האָט אַזאַ פּלאַ ניט געקאָנט געפינען, און דאָס האָט אים אַזוי דער־שלאָגן, אַז ער האָט באַשלאָסן זיך צו נעמען דאָס לעבן. ער האָט געמאַכט אַ פאַרזוך צו באַגיין זעלבסטמאָרד אין 1823, נאָר ער האָט זיך בלויז באַר־וואונדעט. געשטאָרבן איז ער מיט צוויי יאָר שפּעטער. די לעצטע ווערטער זיינע אויפן טויט־בעט קלינגען איצט ווי אַן אמת'ע נבואה. ער האָט שטאַרבנדיג גערעדט וועגן דער גרינדונג פון אַן אַרבעטער פּאַרטיי צו וועל־כער עס וועט געהערן די צוקונפט.

סיי פוריע און סיי סען סימאָן האָבן געהאַט פריינט און מיטקעמפנ־. וואָס האָבן געאַרבעט אין דער זעלביגער ריכטונג, — מענטשן, וואָס זייערע געדאַנקען זיינען געווען אָנגעשטריינגט איבער דער אויפגאַבע צו באַזייטיגן די ווידערשפּרוכן פון דער קאַפּיטאַליסטישער געזעלשאַפט. אַלע זיינען זיי געווען באַזעלט פון די שענסטע כוונות. אַלע האָבן זיי געפלאַטערט מיט אַ ליידנשאַפטלעכער ליבע צו די ליידנדע האָרעפּאַשנע מענטשן. אַ כך פון זיי האָבן אַרויסגעוויזן ריזיגן טאַלאַנט און שאַרפן שכל. אַלע האָבן זיי אָבער געליטן פון איין חולאת: זיי האָבן ניט געזען דעם בריק, וואָס

מ׳קאָן אריבערוואַרפן איבער דעם אָפּגרונט, וואָס טיילט אָפּ די קאַפּיטאַליס־טישע געזעלשאַפט פון דער צוקונפטיגער סאָציאַליסטישער אָרדנונג.

א באַזונדער אָרט צווישן זיי פאַרנעמט דער גרויסער ענגלישער פּראַקטיקער ראָבערט אוען. ער האָט ניט בלויז געפּריידיגט, נאָר געטאָן פּראַקטישע אַרבעט. דאָס פאַבריק־דערפל ניו לענערק האָט ער פאַרייאַנדערט אין א בליענדיגן גאָרטן, אין סאַמע מיטן פון דער שוידערלעכער עקספּלואַטאַציע און אונטערדריקונג פון יענער צייט. שטודירנדיג די פאַבריק, מיט וועלכער ער האָט פאַרוואַלטעט, האָט ער זיך אָנגעשטויסן אויף דער פראַגע, וואו עס קומען אהין די רייכטימער, וואָס די אַרבעטער שאַפן און באַקומען ניט. ער איז געקומען צום שלוס, אַז די דאָזיגע רייכטימער ווערן דאָס אייגנטום פון מענטשן, וואָס באַטייליגן זיך ניט אין דער פּראָדוקציע.

ראָבערט אוען האָט זיך ניט באַגרעניצט דערמיט, וואָס ער האָט געפּריידיגט זיינע אידייען און אָרגאַניזירט פאַבריק־קאָמונעס. ער האָט גענומען א לעבעדיגן אַקטיוון אַנטייל אין דער אַרבעטער־באַוועגונג פון ענגלאַנד, וואָס האָט שוין דעמאָלט אָנגענומען מער ווייניגער אָרגאַניזירטע פאָרמען. דער פּראַקטישער אוען האָט געדעכנט, אַז דורך קאָנקרעטע ביישפּילן קאָן מען באַקערן די גאַנצע וועלט צו א ניי לעבן. אָבער אויך אוען — ווי די גרויסע פראַנצויזישע אוטאָפּיסטן — האָט ניט געזען אָט דעם בריק, וואָס זאָל פאַראייניגן דעם היינט מיט׳ן מאָרגן.

עס שטעלט זיך די פראַגע: ווי קומט עס, וואָס אַזוינע גרויסע דיינקער, אַזוינע נאָבעלע הערצער, אַזוינע פּראַקטישע טוער האָבן ניט געקענט לייזן די פּראָבלעם, מיט וועלכער זיי האָבן זיך אַזוי ערנסט אָפּגעגעבן?

דער „קאָמוניסטישער מאַניפעסט" ענטפער טאויף דער דאָזיגער פראַגע: „די אויטאָרן פון די דאָזיגע אידייען (סען סימאָן, פוריע, אוען און אַנדערע) פאַרשטייען גאַנץ גוט, אַז עס עקזיסטירן פאַרקערטע קלאַסן־אינטערעסן און אַז אינווייניג אין דער מאָדערנער געזעלשאַפט הויבט זיך אָן א פּראָצעס פון פאַנאַנדערפאַלן. זיי זעען אָבער ניט קיין היסטאָרישע טאַטן מצד דעם אַרבעטער־קלאַס, זיי באַמערקן ניט די פּאָליטישע באַוועגונג פון דעם אַרבעטער־קלאַס". און ווייטער:

„אין דער צייט, ווען זיי זיינען געווען באַשעפטיגט מיט אויסאַרבעטן זייערע פּלענער, האָבן זיי פאַרשטאַנען, אַז זיי פאַרטיידיגן צום אַלעם ערשט די אינטערעסן פון דעם אַרבעטער־קלאַס, ווייל דער אַרבעטער־קלאַס האָט צום מערסטן געליטן. בכלל האָבן זיי אין דעם אַרבעטער־קלאַס געזען בלויז א ליידנדן קלאַס". זיי האָבן אָבער ניט געקענט זען אין דעם אַרבעטער־קלאַס דעם ב א ש א פ ע ר פון דעם נייעם לעבן, דעם שמיד, וואָס וועט אויסשמידן זיין אייגענע צוקונפט.

טאָמאַס מור האָט געזאָגט: „אַלץ פאַר דעם פאָלק, אָבער ניט דורך דעם פאָלק". דעם זעלביגן געדאַנק דריקט אויך אויס סען סימאָן און ער שרייט אויס צו די מאַסן:

„גיט א קוק וואָס איז געשען אין פראנקרייך, ווען דאָרט האָבן געהערשט אייערע חברים: זיי האָבן דאָרטן באשאפן א הונגער“.

פונקט ווי טאָמאס מור האָבן די גרעסטע אוטאָפּיסטן, וואָס זיינען ארויסגעקומען מיט זייערע פּלענער נאָך דער פראנצויזישער רעוואָלוציע, ניט געקאָנט זיך אויפהויבן העכער פון זייער צייט. די קאפּיטאליסטישע אָרדנונג איז נאָך ניט געווען גענוג אנטוויקלט, און לויט דער שוואכער אנטוויקלונג פון דער קאפּיטאליסטישער אָרדנונג איז דער ארבעטער־קלאס נאָך אויך געווען שוואך אנטוויקלט. אין אזא סביבה איז עס גאנץ נאטירלעך, אז אויך די אידייען וואָס שפּיגלען אָפּ די אינטערעסן פון ארבעטער־קלאס זאָלן זיין שוואך אנטוויקלט, פארפּלאָנטערט און פאנטאסטיש.

אָבער די גרויסע אוטאָפּיסטן האָבן מיט זייער ארבעט געלאָזט וויסן דער וועלט, אז ס'איז שוין געבאָרן געווארן א נייער קלאס, וואָס ברייגגט מיט זיך צו טראָגן נייע אידייען און נייע מעגלעכקייטן.

די ווירקונג פון דעם ארבעטער־קלאס גופא וועדט באזונדערס קלאָר, ווען מיר פארגלייכן די פראנצויזישע אוטאָפּיסטן מיט דעם ענגלישן פּראָקטיקער. פוריע האָט פיינט געהאט די בורזשואזע צוויי־פּנים'דיגקייט און האָט אָן רחמנות ארונטערגעריסן די מאסקע פון הערשנדיגן קלאס. ער האָט זייער טרעפלעך פארגליכן די מעשים פון דער בורזשואזיע מיט אירע ווערטער, אָבער צו דעם פאקטישן קאמף פון ארבעטער־קלאס האָט ער קיין שייכות ניט געהאט. אנדערש איז עס געווען מיט ראָבערט אָוענ'ען.

„דער איבערגאנג צו קאָמוניזם, — דערציילט ענגעלס, — איז געווען דער ווענד־פּונקט אין אָוענ'ס לעבן. אזוי לאנג ווי ער איז געבליבן אויפן באָדן פו געוויינטלעכער פילאנטראָפּיע, האָט ער געהאט רייכטימער און מ'האָט אים צוגעטיילט אנערקענונג און כבוד. ער איז געווען דער פּאָפּולערסטער מענטש אין אייראָפּע. ניט בלויז מענטשן פון זיין שטאנד, — שטאטסלייט און קעניגן האָבן זיך אויך צוגעהערט צו אים. ווען ער איז אָבער ארויסגעקומען מיט זיינע קאָמוניסטישע טעאָריעס, איז די לאגע געוואָרן גאנץ אנדערש. לויט זיין מיינונג איז דער וועג צום געזעלשאפטלעכן איבערבוי געווען פארצאמט פון דריי גרויסע שטרויכלונגען: אייגנטום, רעליגיע און די מאָדערנע הייראט־פאָרם. ער האָט געוואוסט, אז דערמיט וואָס ער טרעט ארויס געגן אָט־די יסודות פון דער געזעלשאפט רופט ער געגן זיך ארויס דעם צאָרן פון דער גאנצער אָפיציעלער געזעלשאפט, פארלירט ער זיין געזעלשאפטלעכן מצב. אָבער דאָס האָט אים ניט געקענט צוריקהאלטן. ער האָט זיי אטאקירט און אלץ וואָס ער האָט פאָראויסגעזען איז טאקע געשען. פארטריבן פון דער אָפיציעלער געזעלשאפט, דאָס הייסט פון דער געזעלשאפט פון קאפּיטאליסטן, גלחים און רעגירונגס־באאמטע, אומיסטן פארגעסן פון דער פּרעסע, פאראָרימט דורך די ניט־געלונגענע קאָמוניסטישע עקספּערימענטן אין אמעריקע, וואָס האָבן פארשלונגען זיין גאנץ פארמעגן, ווענדעט זיך ראָבערט אָוען איצט דירעקט צום ארבעטער־קלאס און בלייבט טעטיג צווישן די ארבעטער נאָך דרייסיג יאָר.

אלע געזעלשאפטלעכע באוועגונגען אין די אינטערעסן פון די ארבעטער, וואָס זיינען פאָרגעקומען אין ענגלאנד, אלץ וואָס איז דאָרט אויפגעטאָן געוואָרן ממשות'דיגס אין די ארבעטער־אינטערעסן, — אלץ איז פארבונדן מיט אָוען'ס נאָמען.

גאַנץ לאַנגזאַם האָט זיך אנטוויקלט דער סאָציאליסטישער געדאנק. נאָך מער לאַנגזאַם האָט זיך אויסגעבילדעט די אָרגאניזאציע פון ארבעטער־קלאַס. אָבער די גרויסע פראנצויזישע רעוואָלוציע שטעלט מיט זיך פאָר א מין ווענד־פונקט אין דער געשיכטע פון דער מענטשהייט. די פראַנצויזישע רעוואָלוציע האָט באפרייט די קאַפּיטאַליסטישע געזעלשאפט פון אַלע אמאָליגע פענטעס. דערמיט איין האָט זיך געעפנט א וועג פאר'ן באַגלייטער און קנעכט פון דער קאַפּיטאַליסטישער געזעלשאפט, — פאר דעם מאָדערנעם ארבעטער. און אין דעם טאָג, ווי דער קאַפּיטאַליזם האָט זיך געשטארקט און אנטוויקלט, אין דער זעלביגער מאָס האָט זיך געשטארקט און אנטוויקלט דער ארבעטער־קלאַס.

5. דער וועג צום סאָציאַליזם

דער אנהויב פון קאַפּיטאַליזם ברייגנט דעם אנהויב פון סאָציאַליזם.—ארבעטער ווערן פאַראייניגט דורך דער פאבריק.—צעטיילונג פון ארבעט א שריט צו א סאָציאַליסטישער פּראָדוקציע.—די צאָל קאַפּיטאַליסטן ווערט קלענער—די צאָל ארבעטער שטייגט.—די ריזיגע מאַשינען שאַפן ריזיגע ארבעטער־ארמייען.—דער אנהויב פון פּראָלעטאַרישן באַוואוסטזיין.—די רעוואָלוציע פון 1848.—דער ארבעטער־קלאַס טרעט ארויס אַליין צום ערשטן מאָל.—די „יוני־טעג" פון 1848, א וויכטיגער מאָמענט אין דער געשיכטע.—דער „קאָמוניסטישער פאַראיין" גיט ארויס דעם „קאָמוניסטישן מאַניפעסט".—מאַרקס און ענגעלס ווייזן, אַז סאָציאַליזם איז אומפאַרמיידלעך.—די אוטאָפּיסטן האָבן אנגעוויזן דעם ציל, דער מאַניפעסט ווייזט דעם וועג צו דעם ציל.

דאָס פייערל אין דער לערע פון די גרויסע אוטאָפּיסטן האָט ניט געקאָנט באַלייכטן די פינסטערניש פון לעבן אין דער קאַפּיטאַליסטישער געזעלשאפט דערפאר ווייל דאָס לעבן אַליין האָט נאָך צו יענער צייט ניט צוגעגרייט די כחות, וואָס זיינען נויטיג פאר דעם זיגרייכן קאַמף פאַרן סאָציאַליזם.

וואָס מער דער קאַפּיטאַליזם האָט זיך באפעסטיגט און אנטוויקלט, אלץ מער איז געוואַקסן און האָט זיך אנטוויקלט דער סאָציאַליזם. די אנטוויקלונג פון דעם קאַפּיטאַליזם האָט פולשטענדיג בארעכטיגט די ווערטער פון דעם „קאָמוניסטישן מאַניפעסט": „די בורזשואזיע האָט ניט נאָר אויסגעשמידט דאָס געוועער וואָס דארף איר דערלאַנגען איר טויט־קלאַפּ, — זי האָט אויך געשאפן די מענטשן, וואָס וועלן נעמען דאָס געוועער אין זייערע הענט, — די מאָדערנע ארבעטער־פּראָלעטאַריער".

מיר וועלן איצט נאָכפאָלגן טראָט נאָך טראָט ווי אזוי די בורזשואזיע האָט געשאפן די ארמיי פון אירע באַגרעבער אין דער צייט ווען זי האָט געזוכט צו באפעסטיגן איר מאַכט. דער אנהויב פון קאַפּיטאַליזם האָט מיט זיך געבראַכט דעם אנהויב פון סאָציאַליזם. די פייערשע מאַסן, וואָס מ'האָט ביי זיי צוגענומען זייער ערד און זייערע פּראָדוציר־מיטלען, זיינען געווען געצוואונגען צו פארקויפן זייער ארבעט־קראַפט. דאָס האָט ביי זיי ארויסגערופן א שנאה צו פּריוואַט־אייגנטום און צו די באַזיצער פון פּריוואַט־

אייגענטום. שוין אין דער צייט פון היימישער פּראָדוקציע, ווען דער ארבע־טער האָט ביי זיך אין דער היים אויפגעמאכט די ארבעט פארן סוחר, האָט ער געשאָלטן דעם באלעבאָס זיינעם, — דעם קאַפּיטאַליסט וואָס האָט ביי אים אויסגעצאַפּט דעם לעצטן טראָפּן כח.

די צווייטע שטופע פון פּראָדוקציע, די מאַנופאַקטור־שטופע, וואָס האָט פארזאַמלט ארבעטער אין גרויסע ארבעט־פּלעצער, האָט געלייגט דעם פונדאַמענט פון דעם סאָציאַליסטישן מעטאָד פון פּראָדוקציע. קאַפּיטאַל איז שטארק דעמאָלט ווען די ארבעטער זיינען צעברעקלט, יעדערער פאַר זיך. פון דעם מאָמענט ווען די פאַבריקן האָבן אָנגעהויבן צונויפזאַמלען די ארבעטער, זיינען יענע פארוואַנדלט געוואָרן אין א קאָמפּאַקטער מאַסע, וואָס מוז צוליב אירע נאַטירלעכע אינטערעסן שטרעבן צו דער סאָציאַליזי־רונג פון די פּראָדוציר־מיטלען. די ערשטע פאַבריק אזא איז געווען די ערשטע שול פון סאָציאַליזם; די ערשטע פאַבריק איז אויך געווען די ערש־טע קאַזאַרמע וואָס האָט מאָביליזירט און פאַראייניגט די ארמיי פון דער פּראָלעטאַרישער רעוואָלוציע. אָבער דאָס זיינען געווען קליינע קאַזאַרמען, צעוואָרפענע, אומבאַדייטענדע שולן. די ארבעטער זיינען נאָך ניט געווען צונויפגעגאָסן אין איין מאַסע. זיי זיינען נאָך ניט געווען קיין איינהייטלע־כער קלאַס.

דער קאַפּיטאַליזם איז געגאַנגען ווייטער און האָט געמאַכט נאָך א טראָט פּאַראויס. ער האָט דערפונדן מאַשינען, איינגעשפּאַנט דאַמף, גע־לאָזט לויפן ריזיגע פאַבריקן און זאַוואָדן. ער האָט אָנגעהויבן שאַפן ריזיגע פּראָלעטאַרישע לאַגערן אַנשטאָט קליינע, צעוואָרפענע קאַזאַרמעס.

ווען דער קאַפּיטאַליזם האָט געשאַפן די גרויסע פאַבריקן האָט ער דער־מיט געמאַכט נאָך א גרויסן און וויכטיגן טראָט אין די אינטערעסן פון סאָ־ציאַליזם. כל זמן דער ארבעטער האָט געארבעט ביי קליינע וואַרשטאַטן מיט איינפאַכע געצייג, האָט נאָך ביי אים געקאָנט זיין א האָפנונג, אז אויב ער וועט זיצן ביי דער ארבעט א ביסל ליינגער, וועט ער מער פאַרדינען, און אז ער וועט אָפּשפּאָרן א ביסל געלט וועט ער זיך אליין קאָנען קויפן א מאַ־שין און ווערן א זעלבסשטענדיגער באַלעבאָס. אָבער ווען ער ארבעט אין די ריזיגע פאַבריקן, ווען ער זעט די ריזיגע מאַשינען, קאָן ער שוין מער אפילו ניט טרוימען וועגן ווערן דער באַלעבאָס פון דער מאַשין. ניין, ער טראַכט וועגן דעם, אז אַלע ארבעטער, דער גאַנצער ארבעטער קלאַס זאָל צוזאַמען ווערן דער באַלעבאָס פון אַלע מאַשינען; ער הויבט אָן צו קוקן אויף זיך ווי אויף א מיטגליד פון א גאַנצן קלאַס, וואָס האָט אַלץ באַשאַפן און וועט אַלץ באַהערשן.

דער איבערגאַנג צו גרויס פּראָדוקציע האָט נאָך א וויכטיגע באַדיי־טונג. ווען עס ווערן געשאַפן ריזיגע מאַשינען, ריזיגע פאַבריקן, שאַפט זיך אויך די מעגלאַכקייט גרינג איבערצונעמען אָט די פּראָדוציר־מיטלען און זיי אוועקגעבן אין די הענט פון דעם גאַנצן ארבעטער קלאַס. עס באַקומט זיך א בילד, ווי דער קאַפּיטאַליסטישער קלאַס אליין וואָלט אזוי אוועקגע־

לייגט זיין קאָפּ, אז דעם וואַקסענדיגן פּראָלעטאַריאַט זאָל זיין גרינגער דעם קאָפּ אָפּצוהאַקן. די צאָל קאַפּיטאַליסטן ווערט קלענער, די צאָל אַרבעטער שטייגט. די ריזיגע פּראָדוציר־מיטלען געפינען זיך פּאַקטיש אין יענע ער־טער וואו עס זיינען קאָנצענטרירט מאַסן אַרבעטער, די אַרבעטער אַרמיי. דער באַלעבאָס פון יענע אונטערנעמונגען שפּילט ניט קיין שום ראָל, — ער איז אַ גאָרנישט אין פאַרגלייך מיט דער אונטערנעמונג גופא, איבער וועל־כער ער איז באַלעבאָס. מען דאַרף דערלאַנגען אַ קלאַפּ, באַזייטיגען דעם באַ־לעבאָס און עס וועט זיך באַקומען אַ האַרמאָנישע לאַגע: די פּראָדוקציע וועט זיין אין די הענט פון דעם פּראָדוצירענדן קלאַס. אַרויסטרייבן די פּויערים פון די דערפער. שאַפן אַן אַרבעטער אַרמיי — דאָס איז געווען בלויז דער ערשטער טראָט פון קאַפּיטאַליזם. אונטער דער ווירקונג פון קאָנ־קורענץ צווישן די קאַפּיטאַליסטן אין די צאָל קלענערע באַלעבאַטים, קליין־קאַפּיטאַליסטן און פאַבריקאַנטן געוואָרן אַלץ קלענער און קלענער. די אַר־בעטער אַרמיי איז געוואָרן אַלץ גרעסער.

די היים־פּראָדוקציע האָט אָפּגעטראָטן איר פּלאַץ דער מאַנופעקטור־פּראָדוקציע דערפאַר וואָס דורך צעטיילונג פון אַרבעט האָט זיך געלאָזט קריגן בעסערע רעזולטאַטן, מער פּראָפיט. דער קליינער וואַרשטאַט איז ניט בכח צו קאָנקורירן מיט דער גרויסער פאַבריק וואָס באַנוצט זיך מיט ריזי־גע מאַשינען און פּראָדוצירט סחורות שנעלער און ביליגער. די קליינע פאַב־ריקאַנטלעך קאָנען זיך ניט נאָכיאָגן נאָך די גרויסע פאַבריקאַנטן, און מיט דער צייט ווערן זיי אַליין פאַרוואַנדלט אין פּראָלעטאַריער, גייען אַוועק אַר־בעטן צום גרויסן פאַבריקאַנט. צווישן די גרויסע פאַבריקאַנטן הויבט זיך אויך אָן אַ רייסעריי. ווער עס האָט בעסערע מאַשינען, ווער עס קאָן גרינ־גער צושטעלן סחורות, יענער זיגט אין דער קאָנקורענץ.

קאַפּיטאַל ווערט קאָנצענטרירט אין די הענט פון עטלעכע מענטשן, און די אַרמיי אַרבעטער שטייגט און שטייגט בי זצו אַ ריזיגער צאָל. די פּראָדוציר־מיטלען קאָנצענטרירט אין ווייניגע הענט, מיליאָנען אַרבעטער פאַראייניגט דורך און אַרום די פּראָדוציר־מיטלען, — אָט דאָס געווער וואָס דער קאַפּיטאַליזם שמידט אויס פאַר דעם טריאומף פון סאָציאַליזם.

לאָמיר איצט אַ קוק טאָן אויף די וואָס נעמען דאָס געווער אין האַנט. ווען די אַרבעטער וואָלטן געשטיגן בלויז אין צאָל, וואָלט דערפון קיין שום טאָלק ניט אַרויסגעקומען.

לאָמיר זיך פאָרשטעלן אַז דייטשלאַנד האָט דרייסיג מיליאָן אַרבעטער און בלויז טויזנט פאַבריקאַנטן. אויב די דרייסיג מיליאָן אַרבעטער וועלן שקלאַפּיש אויספאָלגן דעם ווילן פון די טויזנט פאַבריקאַנטן, וואָלט אַזאַ אַר־מיי בלויז פאַרשטאַרקט די מאַכט פון די קאַפּיטאַליסטן. מיר ווייסן ווי עס האָט אויסגעקוקט די פּראָלעטאַרישע אַרמיי אין דער ערשטער עפּאָ־כע פון קאַפּיטאַליזם. ס'איז געווען אַ קלאָגעדיגע, דערשלאָגענע אַרמיי. מיר ווייסן אויך וואָס ס'איז געווען שפּעטער, אין דער צייט פון דער פראַנצויז־זישער רעוואָלוציע. די אַרבעטער און די בורזשואַזיע זיינען געגאַנגען אונ־

טער איין און דער זעלביגער פאָן; די ארבעטער האָבן געגלויבט, אז ווען די בורזשואזיע וועט זיגן, וועלן אַלע מענטשן ווערן פריי און גלייך. אמת, שוין צו יענער צייט האָבן זיך אָנגעהויבן רייסן די פעדים וואָס האָבן פאַר־איינינגט די בורזשואזיע מיט די ארבעטער. אין דעם סאַמע ברען פון דער רעוואָלוציע האָט זיך געגרינדעט דער „בונד פון די גלייכע" מיט באבעפ'ן אָן דער שפּיץ. און דורך אָט דעם בונד האָבן די ארבעטער א שליידער גע־טאָן דער בורזשואזיע אין פּנים אריין דעם לאָזונג: „מיר ווילן גלייכהייט ניט אויפ'ן פּאַפּיר נאָר אונטער די דעכער פון אונזערע שטיבער".

פאַר אָט דער פאָדערונג האָט די בורזשואזיע געטויט דעם פירער פון דעם „בונד פון די גלייכע", באבעף. שוין דאַמאָלט האָט זיך די בורזשואזיע דערשראָקן פאַר דער שטים פון פּראָטעסט, וואָס איז געקומען פון די אָפּגע־נארטע ארבעטער. די בורזשואזיע האָט מיט אַלע כחות געזוכט אָנצוהאַלטן די אילוזיע, אז די אינטערעסן פון די ארבעטער זיינען די זעלביגע ווי אירע אינטערעסן.

באבעף'ס פאָדערונג איז אָבער געווען בלויז איינער פון א צאָל אָפּגע־זונדערטע ארויסטריטן. דאָס אַלגעמיינע בילד איז דורך דעם ניט געענדערט געוואָרן. דער ארבעטער קלאַס איז נאָך נאָכגעגאַנגען דער בורזשואזיע, און די בורזשואזיע האָט געמאַכט אירע ווייטערדיגע דעראָבערונגען מיט דער הילף פון ארבעטער־קלאַס. ס'איז געווען א מאָמענט, ווען דער פּראַנצויזי־שער קאָנווענט האָט אויסגעארבעט זייער א רעוואָלוציאָנערן גרונד־געזעץ (קאָנסטיטוציע), וואָס שיינקט א סך אויפמערקזאַמקייט די האָרעפּאַשני־קעס. דער דאָזיגער גרונד־געזעץ איז אָבער געבליבן אויפ'ן פּאַפּיר. מען קאָן מיט רעכט זאָגן, אז די בורזשואזיע האָט דאַמאָלט אויסגענוצט דעם ארבע־טער־קלאַס ניט בלויז אויף צו שאַפן אירע עקאָנאָמישע רייכטימער, נאָר טאַקע אויף אויסצוקעמפן די פּאָליטישע אויבערהערשאַפט איבער די ארבעטער.

אזא איז געווען די לאַגע מיט 130 יאָר צוריק. אָבער 50 יאָר שפּעטער, אין 1848, האָט זיך אין פראַנקרייך פונאַנדערגעפלאַקערט א צווייטע רע־וואָלוציע. ווען מיר קוקן זיך צו צו דער רעוואָלוציע פון 1848, זעען מיר שוין פאַר זיך גאָר אַן אַנדער בילד. אין דעם ערשטן טאָג, אין דער ערשטער שעה פון דער רעוואָלוציע גייען די ארבעטער און די בורזשואזיע צוזאַמען, — אַלע גייען זיי געגן קעניג, פאַר פרייהייט. דאָס איז געווען דעם 22טן פעברואַר, 1848. אָבער שוין אין דריי טעג ארום, דעם 25טן פעברואַר, זיי־נען די ארבעטער ארויסגעטראָטן מיט א ריי אייגענע פאָדערונגען. צווישן דער רעוואָלוציע פון 1789 און דער רעוואָלוציע פון 1848 האָבן די ארבע־טער פון פראַנקרייך געמאַכט א ריי אויפשטאַנדן (אין די יאָרן 1832, 1834, 1839) און אין 1848 האָט דער ארבעטער קלאַס זיך נאָך אויך ניט אָפּגע־גזבן קיין קלאָרן חשבון וועגן זיין פּראָגראַם און זיינע פאָדערונגען. די אַר־בעטער האָבן געפאָדערט „אָרגאַניזאַציע פון ארבעט". דאָס איז גאָרנישט קיין קלאָרע פאָדערונג. ווען מען זאָל איבערלאָזן די פּראָדוציר־מיטלען אין

פּריוואַטע הענט, איז די קאָנקורענץ צווישן פּריוואַט־אייגנטימער אומפאַר־מיידלעך און קיין אָרגאַניזאַציע פון אַרבעט איז ניט מעגלעך. ס'איז קלאָר, אַז דער איבערגאַנג פון מאַכט אין די הענט פון די אַרבעטער־מאַסן איז אַ פאָרבאַדינג פאַר דער סיסטעמאַטישער, צוועקמעסיגער אָרגאַניזאַציע פון אַרבעט, פון פּראָדוקטיווע פּראָצעסן. דער אַרבעטער־קלאַס האָט אָבער נאָך ניט פאַרשטאַנען זיינע אינטערעסן. ער האָט געגלויבט אַז ס'איז מעגלעך, אין די גרעניצן פון דער קאַפּיטאַליסטישער געזעלשאַפט, זיך דערשלאָגן צו אַ געזיכערטער עקזיסטענץ דורך אַרבעט. ער האָט געגלויבט אין „אָרגאַניזירן אַרבעט" און אין דעם „רעכט אויף אַרבעט". דער אַרבעטער־קלאַס איז שוין אָבער דאַמאָלט געווען דורכגעדרונגען מיט אומצוטרוי צו דער בורזשואַזיע. ער האָט שוין געוואוסט, אַז זיינע אינטערעסן פאַלן ניט צוזאַמען מיט די אינטערעסן פון דער בורזשואַזיע. דער אַרבעטער־קלאַס האָט שוין געפירט זיין קאַמף ניט האַנט־אין־האַנט מיט דער בורזשואַזיע, נאָר פּנים צו פּנים געגן דער בורזשואַזיע.

אין דער געשיכטע פון די קאַמפן פון אַרבעטער־קלאַס איז וויכטיג צו געדיינקען איין זייער וויכטיגן מאָמענט. דאָס איז יוני, 1848. די יוני־טעג האָבן פּונקט אין אַזאַ מאָס צוגעגרייט די פּאַריזער קאָמונע, ווי די רוסישע רעוואָלוציע פון 1905 האָט צוגעגרייט דעם אָקטאָבער־אויפשטאַנד פון יאָר 1917. די יוני־טעג, דאָס זיינען די טעג, ווען דער אַרבעטער־קלאַס איז צום ערשטן מאָל אין זיין געשיכטע אַרויסגעטראָטן אַליין געגן אַלע קלאַסן אונ־טערדריקער, אַרויסגעטראָטן אין קאַמף פאַר זיינע פּראָלעטאַרישע אינטע־רעסן. אין פעברואַר פון דעם זעלביגן יאָר האָט דער אַרבעטער־קלאַס נאָך געגלויבט, אַז ער וועט קאָנען אין דער בורזשואַזער געזעלשאַפט גופא זיך דערשלאָגן צו דערטרעגלעכע באַדינגונגען. אָבער אין יוני איז ער שוין דורך דעם גאַנג פון דער רעוואָלוציע, געווען געצוואונגען אַרויסצוטרעטן אין קאַמף פאַר דער דיקטאַטור פון פּראָלעטאַריאַט, פאַר דער הערשאַפט פונ'ם אַרבעטער־קלאַס. ער האָט מוטיג געקעמפט אויף די באַריי־קאַדן, און אין משך פון אַ סך שפּעטערדיגע יאָרן האָט די בורזשואַזיע דער־מאָנט מיט שרעק און שוידער יענע טעג, ווען דער פּראָלעטאַריאַט, חאָטש שוואַך און ניט אָרגאַניזירט, האָט לאַנג אויסגעהאַלטן די שלאַכטן אויף די באַריקאַדן.

ס'איז געווען נאַטירלעך, אַז דער אַרבעטער־קלאַס זאָל פאַרלירן אין יענע קאַמפן. פאַר אונז איז אָבער דאָס יאָר וויכטיג דערמיט, וואָס ס'האָט אָנגעהויבן אַ נייע עפּאָכע. דער אַרבעטער־קלאַס האָט אויפגעהערט צו זיין אַ מאַסע, וואָס קעמפט פאַר דער הערשאַפט פון אירע אונטערדריקער. דער אַרבעטער־קלאַס איז געוואָרן אַזעלבסטשטענדיגער קלאַס, וואָס איז אַרויס־געטראָטן אין דער ראָל פון אַ באַגרעבער פון קאַפּיטאַליזם.

ווי נאָר ס'האָט זיך באַוויזן דער קאַפּיטאַליזם, האָט זיך אויך באַוויזן די ערשטע לעגענדע וועגן סאָציאַליזם. און אין דער צייט ווען ס'איז צוגע־גרייט געוואָרן דער ערשטער אַרויסטריט פון דעם אַרבעטער קלאַס, האָט זיך

באוויזן א דאָקומענט, וואָס האָט אָנגעצייכנט דעם סאָציאַליזם. די זעלביגע אומשטענדן ווי די וואָס האָבן געבראַכט צום יוני-אויפשטאַנד אין 1848 האָבן אַרויסגערופן צום לעבן דעם ערשטן „קאָמוניסטישן פאַראיין", וואָס האָט אַרויסגעגעבן מאַרקס'עס „קאָמוניסטישן מאַניפעסט".

אין דעם „גאָלדענעם ביכעלע" פון טאָמאַס מאָר איז אָנגעצייכנט א שיינער ציל. מאָר האָט אָבער ניט געקאָנט אָנווייזן אויף דעם ריכטיגן וועג, וואָס זאָל פירן צום ציל. דעם זעלביגן חסרון האָבן געהאַט מערסטע ווערק פון די ערשטע סאָציאַליסטן. אַלע האָבן זיי פאַרפעלט צו באַמערקן דעם פּראָלעטאַריאַט, גראָד דעם קלאַס, וואָס איז דער איינציגער בכח דורכצו־פירן די סאָציאַליסטישע אידייען אין לעבן.

דער אַרבעטער־קלאַס האָט טיף געליטן, איז געווען אונטערדריקט. ער האָט זיך געווערט געקעמפט אָבער קיין באַשטימטן ציל האָט ער ניט גע־האַט. ס'זיינען געווען פאַלן ווען אַרבעטער זיינען אויפגעשטאַנען געגן איינ־צעלנע באַלעבאַטים, און זיי האָבן צעשמעטערט די מאַשינען, אויף וועלכע זיי האָבן אַרויפגעוואָרפן די שולד פאַר זייער שרעקלעכער לאַגע. זיי האָבן געקעמפט ליידענשאַפטלעך, בראַוו, מיט לייב און לעבן, אָבער קיין קלאָרן ציל האָבן זיי דאָך ניט געהאַט. די סאָציאַליסטן האָבן יאָ געהאַט א לאַקענדן ענד־ציל, אָבער ס'האָט געפעלט גראָד דער קאַמף וואָס זאָל פירן צום ציל.

די ריזיגע באַדייטונג פון דעם „קאָמוניסטישן מאַניפעסט" באַשטייט אין דעם, וואָס ער ווייזט אָן דעם וועג צום ציל. סאָציאַליזם האָט אויפגע־הערט צו זיין אַן אוטאָפּיע, ער איז געוואָרן אַן אומפאַרמיידלעכער עטאַפּ אין דער אַנטוויקלונג פון דער מענטשהייט. דער „מאַניפעסט" האָט געגעבן די אַרבעטער א ריכט־פּאָדים. דער „מאַניפעסט" רעדט ניט וועגן דעם, אַז דער סאָציאַליזם איז א שיינע זאַך. ער טוט עפּעס אַנדערש: ער באַווייזט, אַז דער סאָציאַליזם איז אַן אומפאַרמיידלעכע זאַך.

ווי א צאָרנדיגער אָנזאָג האָבן אָפּגעקלונגען די ווערטער פון „קאָמו־ניסטישן מאַניפעסט": „די בורזשואַזיע באַשאַפט פריער פאַר אַלץ אירע באַגרעבער. איר מפּלה און דער זיג פון דעם פּראָלעטאַריאַט זיינען אין א גלייכער מאָס אומפאַרמיידלעך".

6. עקאָנאָמישע קריזיסן

„שפּע איז א קוואַל פון אַרימקייט".—די קריזיסן פון 1847 און 1856.—אַרבעטסלאָזיגקייט האָט זיך אָנגעהויבן צוזאַמען מיט קאַפּיטאַליזם.—די אַנטוויקלונג פון מאַשינען. אַרבעטס־לאָזיגקייט ווערט א כראָנישע דערשיינונג.—נייע אינדוסטריען און נייע אַרבעטסלאָזע.—א פאַר'כשופ'טער קרייז.—די מאַשין איז ניט שולדיג.—מאַרקס וועגן דער מאַשין אין דער קאַפּיטאַליסטישער פּראָדוקציע.—קאָנקורענץ און בלינדע טרעפענישן.—יעדער קריזיס, א געפאַר סיגנאַל פאַר'ן קאַפּיטאַליזם.

„יעדער עקאָנאָמישער קריזיס" — לייענען מיר אין דעם „קאָמונים־טישן מאַניפעסט",—פאַרניכטעט סיסטעמאַטיש ניט בלויז די מאַסע שוין געשאַפענע פּראָדוקטן, נאָר אויך א באַדייטנדיגן טייל פון די פּראָדוקטיווע כחות. די געזעלשאַפט ווערט געטראָפן פון א מגפה, וואָס וואָלט זיך גאָר ניט געלייגט אויפ'ן שכל אין אַנ'אַנדער היסטאָרישער עפּאָכע, — די מגפה

פון איבערפּראָדוקציע. די געזעלשאַפט ווערט פּלוצים געבראַכט צו אַ צו־שטאַנד פון באַרבאַרישקייט".

דער עקאָנאָמישער קריזיס אין דער קאַפּיטאַליסטישער געזעלשאַפט ברענגט אַרויס בולט פּוריע'ס געדאַנק, אַז אין דער קאַפּיטאַליסטישער אָר־דנונג איז שפּע אַליין — אַ קוואַל פון אָרימקייט און ליידן.

ס'איז גאַנץ נאַטירלעך, אַז אַן עקאָנאָמישער קריזיס, וואָס ווייזט אַזוי בולט אַרויס די אינווייניגסטע ווידערשפּרוכן פון קאַפּיטאַליזם, זאָל שפּילן אַ גוואַלדיגע רעוואָלוציאָנערע ראָל. קריזיסן רעוואָלוציאָניזירן די פאָלקס־מאַסן גיכער און מיט מער זיכערקייט, ווי די בעסטע דרשה וועגן רעוואָלו־ציע און סאָציאַליזם. מיט דעם קריזיס, וואָס האָט אַרומגעכאַפּט פראַנקרייך און אייראָפּע אין 1847, זיינען פאַרבונדען די יוני־טעג פון 1848, וועגן וועלכע מאַרקס האָט געשריבן, אַז „דאָס איז געווען די ערשטע שלאַכט צווישן די צוויי קלאַסן, וואָס שפּאַלטן די מאָדערנע געזעלשאַפט". דער צווייטער קריזיס אין 1856, האָט געדינט ווי אַ שטוים צו אָרגאַניזירן דעם אַרבעטער־קלאַס אין אַ ריי אייראָפּעאישע לענדער. און אין דעם קריזיס פון 1866 האָט דער ערשטער אינטערנאַציאָנאַל, וועגן וועלכן מיר וועלן דאָ שפּעטער ריידן, אַנטוויקלט אַ ריזיגע פּרוכטבאַרע טעטיגקייט.

קריזיסן טרעפן נאָך אַלץ די קאַפּיטאַליסטישע געזעלשאַפט ווי שווע־רע מגפות. אַלע פאַרזוכן פון די קאַפּיטאַליסטן בייצוקומען קריזיסן און אַר־בעטסלאָזיגקייט דורך פאַרשיידענע פאַראייניגונגען, האָבן ניט געהאָט קיין דערפאָלג. מיר דאַרפן צוגיין נעענטער צו אָט־דער אייגנאַרטיגער עפּידעמיע פון דער קאַפּיטאַליסטישער געזעלשאַפט. מיר דאַרפען אונטערזוכן אָט־די קריינק פון דעם קאַפּיטאַליזם. דאָס וועט אונז העלפן צו פאַרשטיין ניט בלויז די יוני־טעג, „די ערשטע גרויסע שלאַכט וועגן הערשאַפט צווישן דעם פּראָלעטאַריאַט און דער בורזשואַזיע", נאָר אויך די ווייטערדיגע אַנט־וויקלונג פון דער אַרבעטער־באַוועגונג.

שוין ביים סאַמע באַגינען פון דער קאַפּיטאַליסטישער ווירשאַפט האָ־בן מיר זיך אָנגעשטויסן אויף אַן אַרמיי אַרבעטלאָזע. דער קאַפּיטאַליזם האָט באַגעגנט יענע אַרמיי מיט פייער און שווערד. אָבער ביסלעכווייז האָט די גאַנצע וועלט צוגעגעבן, אַז אַרבעטלאָזיגקייט איז ניט די שולד פון די אַרבעט און אַז שולדיג אין דעם אומגליק איז נאָר די הערשנדיגע אָרדנונג. אין דער זעלביגער ענגלאַנד, וואו הענרי דער אַכטער האָט אַרויסגעגעבן אַ באַפעל צו שמייסן מיט ריטער און צו קעפּן די אַרבעטלאָזע, האָט אַ רעגי־רונגס־קאָמיסיע מיט 300 יאָר שפּעטער געמוזט צוגעבן, אַז „דער אומגליק פון מאַנגל אין באַשעפטיגונג וואָס לאָזט זיך אַזוי שטאַרק פילן אין דער צייט פון עקאָנאָמישן שטילשטאַנד, איז אַ שטענדיגע דערשיינונג אין דער אינדוסטריע און האַנדל פון אונזער צייט". לאָמיר באַטראַכטן די סיבות פון אָט־דער כראָנישער קריינק.

דער מענטש איז אַ געזעלשאַפטלעכע חיה, וואָס באַנוצט זיך מיט פּראָ־דוציר־געצייג. מיר ווייסן, אַז אפילו אין די אור־אַלטע צייטן האָט דער פי־

שער זיך באַנוצט מיט אַ ווענדקע כדי צו כאַפּן פיש, און דער יעגער האָט זיך באַנוצט מיט פייל און בויגן אין זיין געיעג נאָך חיות און פויגל. אָבער קיין געזעלשאַפט האָט אַזוי ניט אַנטוויקלט די געצייג פאַר פּראָדוקציע, ווי דאָס האָט געטאָן די קאַפּיטאַליסטישע געזעלשאַפט. ניט אומזיסט רופט מען אונזער צייט—די עפּאָכע פון עלעקטריציטעט און דאַמף. דער גאַנצער ערד־קוגל איז צעשטרייפט מיט באַן־ליניעס, איבער וועלכע עס לויפן באַנען; אי־בער די ימים טראָגן זיך גרויסע זיכערע שיפן, און איבער די בערג פליען עראָפּלאַנען. יעדן טאָג, יעדע שעה ווערן דערפונדן נייע מאַשינען, ווערן צו־געטראַכט נייע פּראָדוציר־געצייג.

די מאַשין אַרבעט די אַרבעט פון מענטשן. יעדע נייע מאַשין ווארפט אַרויס צענדליגער און הונדערטער מענטשן פון זייער באַשעפטיגונג. ווען מ'האָט איינגעשטעלט מאַשינען אין וועבעריי, זיינען אַרבעטער וועבער גע־בליבן אָן אַרבעט און אָן ברויט. די געשיכטע פון דער אַרבעטער־באַוועגונג ווייסט פון ריזיגע אויפשטאַנדן פון וועבער אין ענגלאַנד און אין דייטשלאַנד.

דאָס וואָס ס'איז געשען בא די וועבער, האָט זיך דערנאָך ווידערהאָלט אין אַלע צווייגן פון פּראָדוקציע. יעדע נייע מאַשין פאַרגרעסערט די אַרמיי פון אַרבעטלאָזע. און מאַשינען ווערן אַלץ פאַרבעסערט, און אַלץ מער נייע מאַשינען ווערן דערפונדן. אַזוי אַרום פירט די שטענדיגע אַנטוויקלונג פון די פּראָדוציר־געצייג צו אַ שטענדיגן וואוקס פון דער רעזערוו־אַרמיי פון אַרבעטער, ד. ה. די אַרמיי פון אַרבעטלאָזע.

די מאַשין מאַכט אויך מעגלעך פאַר פרויען און קינדער צו פאַרנעמען די פּלעצער פון מענער. דער קאַפּיטאַליסטישער מעטאָד פון פּראָדוקציע האָט חרוב געמאַכט ביז צום גרונד די אַלטע פּויערשע משפחה. די גאַנצע משפחה — דעם טאַטן, די מאַמע, די קינדער, — האָט ער געצוואונגען צו דינען דעם גאָלדענעם קאַלב.

מיט אַ יאָר זיבעציג צוריק האָט אַ פאַבריקאַנט געזאָגט וועגן דער ראָל פון דער מאַשין: „די אַרבעט פון יעדן אַרבעטער ביי דער מאַשין באַשטייט ניט אין דעם, אַז ער זאָל אַליין עפּעס שאַפן. ניין, ער דאַרף נאָר אַכטונג געבן, אַז די מאַשין זאָל אַרבעטן ריכטיג. אָבער דאָס קאָן אַ אינגל אויך טאָן. די געניטע אַרבעטער טרעטן איצט אָפּ אין הינטערגרונד. פריער פלעג איך האָבן פיר לערן־אינגלאַך פאַר יעדן בעל מלאכה. איצט, אַ דאַנק דער מאַשין, האָב איך פאַרקלענערט די צאָל דערוואַקסענע אַרבעטער פון 15 הונדערט אויף 750, און מיינע פּראָפיטן זיינען דערפון באַדייטנדיג געשטיגן".

אמת, די אַנטוויקלונג פון מאַשינעריע פירט דערצו, אַז פּראָדוקטן זאָלן געשאַפן ווערן שנעלער און ווערן מער צוגיינגלעך פאַר די ברייטע מאַסן. די אינדוסטריען אַנטוויקלען זיך צוזאַמען מיט דער אַנטוויקלונג פון די באַדער־פענישן. ס'איז אויך אמת, אַז די קאַפּיטאַליסטישע געזעלשאַפט האָט גע־שאַפן אַ גאַנצע רייע אינדוסטריען, וועגן וועלכע אונזערע זיידעס און עלטער־זיידעס האָבן אפילו ניט גע'חלום'ט. די אַנטוויקלונג פון מאַשינעריע

האָט געשאַפן אַ ריזיגע מאַשין־אינדוסטריע, וואָס באַשעפטיגט מיליאָנען אַרבעטער. גראָד אונטער'ן קאַפּיטאַליזם האָט זיך אַנטוויקלט די מעטאַלור־גיע, די וויכטיגסטע אינדוסטריע אין דער קאַפּיטאַליסטישער געזעלשאַפט.

נאָר מען דאַרף געדיינקען, אַז יעדע ניי־דערפונדענע מאַשין לאָזט איבער אויף אַ געוויסער צייט אַ צאָל אַרבעטער אָן באַשעפטיגונג. די דאָזיגע אַרבעטער טרעטן אַריין אין דער רעזערוו־אַרמיי און וואַרטן אויף זייער ריי. זייער ריי וועט קומען, ווייל די אינדוסטריע האַלט זיך דאָך אין איין אַנטוויק־לען; אָבער ביז זיי וועלן געפינען אַרבעט, וועט אַ נייע מאַשין אַרויסוואַרפן נאָך אַ גרופּע „איבעריגע הענט". און עס באַקומט זיך אַ פאַר'כשופ'טער קרייז, פון וועלכען די רעזערוו־אַרמיי פון אַרבעטלאָזע קאָן זיך ניט אַרויס־פּלאָנטערן אין די באַדינגונגען פון דער קאַפּיטאַליסטישער אָרדענונג.

שוין אונזערע עלטער־זיידעס האָבן גוט פאַרשטאַנען און אָפּגעשאַצט די ווערט פון קאָלעקטיווער אַרבעט. די פּרימיטיווע מענטשן האָבן געמיינ־דעס־ווייז געקעמפט געגן דעם שונא'ס מחנות. אָבער קיינמאָל האָבן די מענטשן אַזוי טיכטיג ניט אויסגענוצט די געזעלשאַפטלעכע אָרגאַניזאַציע פון אַרבעט, ווי דאָס האָט געטאָן די קאַפּיטאַליסטישע געזעלשאַפט.

פון סאַמע באַגינען פון קאַפּיטאַליזם, ווען די טאַטעס פון די איצטיגע קאַפּיטאַליסטן האָבן נאָך ניט געוואוסט פון דאַמף און עלעקטריציטעט, האָ־בען זיי צוזאַמענגעטריבן אַ סך אַרבעטער אין איין ריזיגן אַרבעט־פּלאַץ און האָבן איינגעטיילט די אַרבעט איבער איין פּראָדוקט צווישן אַ סך אַרבעטער. די צעטיילונג פון אַרבעט האָט איינגעשפּאָרט די קאַפּיטאַליסטן אַ סך צייט און געלט. הונדערט שניידער, וואָס יעדער איינער מאַכט אויף אַ גאַנצן בגד, וועלן אויפמאַכן אַ סך ווייניגער קליידער, ווי די זעלביגע הונדערט שניי־דער ווען זיי וועלן זיך ספּעציאַליזירן בלויז אין אַ געוויסער טייל פון בגד.

אָבער יעדע נייע אויסבעסערונג אויף דעם געביט פון אָרגאַניזירן די פּראָדוקציע, גיט דעם פאַבריקאַנט אַ מעגלעכקייט אַרויסצעוואַרפן אַ צאָל אַרבעטער אויפ'ן גאַס און פאַרבייטן נאָך אַ צאָל אַרבעטער מיט קינדער און פרויען. מיט אַנדערע ווערטער — די אויסבעסערונגען אין דער אָרגאַניזאַציע פון אַרבעט פירן צו די זעלביגע רעזולטאַטן ווי די אויסבעסערונגען אין דער מאַשינעריע.

עס וואָלט געווען אַ טעות צו דיינקען, אַז די אַנטוויקלונג פון דער טעכ־ניק אין פּראָדוקציע ברענגט שטענדיג שאָדן די אַרבעטער. ס'איז שוין לאַנג אַוועק די צייט ווען די אַרבעטער האָבן צעשמעטערט מאַשינען און פאַר־ברענט פאַבריקן. איצט איז פאַר די אַרבעטער קלאָר, אַז ניט אין דער מאַ־שין שטעקט די צרה, נאָר אין דער אָרגאַניזאַציע פון דער געזעלשאַפט. „די מאַשין אַליין, — שרייבט מאַרקס אין „קאַפּיטאַל", — פאַרקירצט די אַר־בעט־שטונדן, אָבער אין איר קאַפּיטאַליסטישער אָנווענדונג פאַרלייענגערט זי די אַרבעט־שטונדן. די מאַשין אַליין מאַכט די אַרבעט גרינגער, אָבער אין דער קאַפּיטאַליסטישער פּראָדוקציע דערפירט זי די אָנשטריינגונג בא דער אַרבעט ביז צום עקסטרעם. די מאַשין שטעלט מיט זיך פאַר דעם

מענטשנ׳ס זיג איבער דער נאַטור, — אונטער׳ן קאַפּיטאַליזם פאַרשקלאַפט זי אָבער דעם מענטשן צו דער נאַטור. די מאַשין מאַכט רייכער דעם פּראָ־דוצירער, אָבער אין איר קאַפּיטאַליסטישער אָנווענדונג פאַרוואַנדלט זי דעם אַרבעטער אין אַ בעטלער״.

די צרה באַשטייט ניט אין דעם, וואָס פאַבריקן און מאַשינען אַנטוויק־לען זיך שנעל, נאָר אין דעם, וואָס זיי באַלאַנגען צו פּריוואַטע מענטשן און ניט צום קלאַס פּראָדוצירער. אונטער׳ן קאַפּיטאַליזם, אונטער דער אָרדנונג וואו די ריזיגע געזעלשאַפטלעכע פּראָדוציר־מיטלען באַלאַנגען צו אַ קליי־נער צאָל אייגנטימער, קומט די אַרבעטער ניט אַרויס קיין גוטס פון דער אַנטוויקלונג און טעכניק און פון דער בעסערער אָרגאַניזאַציע אין דער פּראָ־דוקציע. עס קומט דערפון אַרויס פאַרגרעסערטע אַרבעטלאָזיגקייט, הונגער, ליידן, קראַנקהייט, פּריצייטיגער טויט.

דער קאַפּיטאַליזם ווייסט אויך פון אַזוינע מאָמענטן, ווען די שטראָ־מעלעך פון אַרבעטלאָזיגקייט גיסן זיך צונויף אין איין מעכטיגן שטראָם, וואָס טראָגט אין זיך די געפאַר אַרונטערצושווייגקען ביז׳ן גרונט דעם גאַנצן בנין פון דער קאַפּיטאַליסטישער געזעלשאַפט, — מאָמענטן ווען די קאַפּי־טאַליסטישע געזעלשאַפט ווערט געטראָפן פון אַ מגפה, וואָס רופט זיך קריזיס.

עס קומט אָן אַ קריזיס, און דאָס עקאָנאָמישע לעבן הויבט באַלד אָן אָפּשטאַרבן. עס ווערן אויסגעלאָשן די שמעלץ־אויוונס, ס׳ווערן פאַרמאַכט פאַבריקן. דאָרט, וואו עס האָט נעכטן געשלאָגן אַ גאָר קאָכעדיגער שטראָם, הערשט איצט אַ טויטע שטילקייט. אין אַ צייט פון קריזיס ווערט די צאָל אַרבעטלאָזע אומגעהויער גרויס. פון וואַנען זשע נעמען זיך די קריזיסן?

אויף דער דאָזיגער פראַגע ענטפערט קאַוטסקי מיט די פאָלגענדע ווער־טער: „די גרויסע מאָדערנע קריזיסן, וואָס טרייסלען אויף די מאָדערנע מאַרקן, זיינען אַ רעזולטאַט פון איבער־פּראָדוקציע, וואָס איז אַליין אַ רע־זולטאַט פון דער פּלאַנלאָזיגקייט וואָס איז אומפאַרמיידלעך פאַרבונדען מיט דער סחורה־ווירטשאַפט. איבערפּראָדוקציע, אין דעם זין וואָס עס ווערט פּראָדוצירט מער ווי נויטיג, קאָן פאָרקומען אונטער יעדער מעטאָדע פון פּראָדוקציע. נאָר דאָס קאָן, פאַרשטייט זיך, ניט ברייגגען קיין שאָדן ווען דער פּראָדוצירער אַרבעט פאַר זיין אייגענעם געברויך. אויב, צום ביישפּיל, אַ פּויערשע פאַמיליע וועט צונויפזאַמלען מער תבואה ווי זי דאַרף האָבן, וועט זי דאָס איבערגעבליבענע באַהאַלטן אויף אַ צייט פון אומגערעטעניש; און אויב ס׳וועט אין די שפּייכלערס ניט זיין קיין פּלאַץ פאַר דער איבע־ריגער תבואה, וועט מען דערמיט קאָרמענען די בהמות אָדער, אין ערגסטן פאַל — אַרויסוואַרפן. גאָר אַנדערש איז עס מיט דער סחורה־פּראָדוקציע. דאָ פּראָדוצירט קיינער ניט פאַר זיך, נאָר יעדער איינער — פאַר אַנדערע. יעדער איינער מוז קויפן אַלץ וואָס ער דאַרף. אָבער די פּראָדוקציע בכלל האָט ניט קיין פּלאַן. יעדער פּראָדוצירער דאַרף טרעפן ווי גרויס עס איז די באַדערפעניש אויף די סחורות וואָס ער פּראָדוצירט. פון דער אַנדערער

זייט קאָן דאָ קיינער ניט קויפן זיין זאַך, סיידן ער פאַרקויפט פריער זיין אייגענע סחורה".

יעדער פאַבריקאַנט פּראָדוצירט און ספּעקולירט אויף זיין אייגענער ריזיקע. אין דער יאָגעניש נאָך פּראָפיטן באַנוצט ער זיך מיט מאָדערנע פּראָדוציר־מיטלען און וואַרפט ארויס אין מאַרק אריין אַ מאַסע סחורות. אָבער „דער מאַרק קאָן זיך ניט אַנטוויקלען אַזוי שנעל ווי עס אַנטוויקלט זיך די פּראָדוקציע, און אַ קאָנפליקט (קריזיס) איז אומפאַרמיידלעך" (פר. ענגעלס).

ס'איז אמת, אַז אין דעם גאַנג פון זיין אַנטוויקלונג עפנט דער קאַפּיטאַליזם אויף אַלץ נייע מאַרקן. ער דרינגט אריין אין אַלע ווינקעלעך פון ערד־קוגל. אָבער די נייע לענדער ווערן אריינגעצויגן אין דעם משוגע'נעם געיעג נאָך פּראָפיטן און די אַנטוויקלונג פון דער פּראָדוקציע האַלט אין איין אַרי־בעריאָגן די אַנטוויקלונג פון מאַרק.

נאָך מיט עטלעכע און זיבעציג יאָר צוריק האָבן מאַרקס און ענגעלס אין „קאָמוניסטישן מאַניפעסט" געשילדערט דעם קריזיס ווי אַ בונט פון די ריזיגע סאָציאַלע פּראָדוקציאָנס־כחות געגן דעם שמאָלן פורעם פון פּריוואַט אייגענטום. זינט דאַמאָלס האָבן די פּראָדוקציאָנס־כחות זיך נאָך מער אַנט־וויקלט, און דאָס רעמל פון פּריוואַט אייגנטום איז געוואָרן נאָך שמעלער. אין דעם קאַמף צווישן די פאַבריקאַנטן האָבן געזיגט די גרויסע און די שטאַרקע. די קלענערע זיינען אריינגעשליידערט געוואָרן אין דער אַרמיי אַרבעטער. די צאָל פאַבריקאַנטן האָט זיך פאַרקלענערט, די צאָל אַרבעטער איז געשטיגן, און די אַנאַרכיע אין דער פּראָדוקציע איז אָנגעגאַנגען ווי פריער. די פּלאַנלאָזיגקייט און די זשעדנע אַפּעטיט פון די פאַבריקאַנטן האָבן געפירט צו איבערפּראָדוקציע און צו קריזיסן.

און מיט יעדן נייעם קריזיס שרייט די אַרבעטלאָזיגקייט אַלץ העכער וועגן די שוידערס פון דער מאָדערנער אָרדנונג; מיט יעדן נייעם קריזיס רוקט זיך אָן אַלץ געדיכטער דער שוואַרצער שאָטן וואָס באַגלייט די קאַפּי־טאַליסטישע געזעלשאַפט. „די מאָדערנע בורזשואַזע געזעלשאַפט — לייע־נען מיר אין „קאָמוניסטישן מאַניפעסט",—וואָס האָט באַשאַפן אַזוינע מעכ־טיגע מיטלען פון פּראָדוקציע און אויסטויש, איז געגליכן צו אַ כשוף־מאַכער, וואָס קאָן זיך אַליין ניט ספּראַוועז מיט די אונטערערדישע כחות, וואָס ער האָט אַרוסגערופן". די דאָזיגע ווערטער זיינען געשריבן געוואָרן אין 1847, ווען אַן עקאָנאָמישער קריזיס האָט זיך צעבושעוועט פריער אין פראַנקרייך און דערנאָך אין גאַנץ אייראָפּע.

7. די אַרבעטער טרעטן אַרויס ווי אַ קלאַס

די יוני טעג פון 1848.—דער קאַמף מיט דער בורזשואַזיע אויף די באַריקאַדן פון פּאַ־ריז.—וואָס האָט געבראַכט צום אויפשטאַנד.—דער ערשטער אַרויסטריט מיט געוועהר צו פאַרטיידיגן די אינטערעסן פון פּראָלעטאַריאַט געגן דער בורזשואַזיע.—די גרויסע באַ־דייטונג פון די יוני־טעג.—דער קליינבירגערלעכער יוני־אויפשטאַנד פון 1849.—דער קריזיס פון 1847 האָט געפירט צו דער רעוואָלוציע פון 1848.

לאָמיר זיך איצט אָפּשטעלן אויף דער רעוואָלוציע, וואָס איז געקומען נאָך דעם קריזיס פון 1847. די רעוואָלוציע, ווי שוין געזאָגט, האָט זיך אָנגע־

הויבן דעם 22טן פעברואר, 1848. געקעמפט אין די גאסן האבן די ארבעטער און די האַרעפּאשנע מאסן, אָבער די מאכט האָט פאַרכאַפּט די בורזשואזיע, וועלכע האָט זיך איינגעטיילט מיט די מיניסטאָרן - אמטן און האָט זיך באַרואיגט מיט דעם אָפּמאך, אז די גרינדונגס־פאַרזאַמלונג זאָל באשליסן צי מען דאַרף אַ רעפּובליק צי ניט. אָבער דעם 24טן פעברואר האָט ראַספּאיל, אַ פאַרטרעטער פון די ארבעטער, געלאָזט וויסן דער רעגירונג, אין נאָמען פון די ארבעטער:

„איך גיב אייך צוויי שעה צייט. אָדער פּראָקלאַמירט אַ רעפּובליק, אָדער מיר וואַרפן אייך ארונטער". און עס איז ניט אַוועק קיין צוויי שעה ביז אויף אַלע ווענט איז געווען אויסגעקלעפּט די אויפשריפט: „פראַנצויזישע רעפּובליק, פרייהייט, גלייכהייט און ברידערלעכקייט".

נאָך אַ מער אינטערעסאַנטע געשעעניש איז פאָרגעקומען דעם 25טן פעברואר. דעלעגאַטן פון די ארבעטער זיינען אריינגעדרונגען אינ'ם צימער, וואו די רעגירונג איז געווען פאַרזאַמלט און האָט פאָרגעלייגט ס אָ צ י אַ ל ע פאָדערונגען. אין דער דעלעגאַציע איז אויך געווען דער ארבעטער מיט'ן נאָמען מארש. ער האָט דערקלערט די מיניסטאָרן, אז ער איז געשיקט געוואָרן פון פאָלק, וואָס איז געווען פאַרזאַמלט אין דרויסן, און האָט אַ קלאַפּ געטאָן מיט'ן ביקס אין דיל בעת ער האָט איבערגעגעבן די פּעטיציע וועגן אָרגאַניזירן די ארבעט און פּראָקלאַמירן דאָס רעכט אויף ארבעט. (די דאָזיגע פאָדערונגען זיינען אַנאַליזירט געוואָרן אין אַ פריערדיגן קאַפּיטל). מארש האָט דערקלערט, אז דאָס פאָלק האָט ניט קיין צוטרוי צו דער רעגירונג און אז ער וועט ניט ארויס פון דאָרטן ביז די רעגירונג וועט ניט ארויסלאָזן אַ דעקרעט, וואָס גאַראַנטירט דאָס רעכט אויף ארבעט.

צו אים איז צוגעגאַנגען לאַמאַרטין, דער פּאָרזיצער פון דער צייטווייליגער רעגירונג און האָט געפּרואווט מיט אַ צערטלעכן טאָן און מיט שיינע רייד איינריידן מארש'ן ער זאָל צוריקציען זיין פאָדערונג. מארש האָט אָבער שארף געענטפערט: „אייך וועט זיך ניט איינגעבן אזוי גיך מיך צו פאַרשלעפערן מיט אייער פּלוידעריי. איך האָב דאָ אַ צונג, וואָס טרעפט דורך און דורך, אַ פייערדיגער צונג". ער האָט אַ קלאַפּ געטאָן מיט דער האַנט אָן זיין ביקס און פאַרענדיגט: „קיין אַנדער שפּראַך וועלן מיר ניט באַנוצן אין אונזערע פאַרהאַנדלונגען מיט אייך".

אויך מאָרגן האָט די רעגירונג ארויסגעגעבן דעם פאָלגנדיגן דעקרעט:

„די רעגירונג פון דער פראַנצויזישער רעפּובליק פאַרפּליכטעט זיך דורך ארבעט צו פאַרזיכערן די עקזיסטענץ פון די ארבעטער.

„זי נעמט אויף זיך די פליכט צו באַזאָרגן אַלע בירגער פון לאַנד מיט באַשעפטיגונג.

„זי אַנערקענט, אז די ארבעטער דאַרפן זיך אָרגאַניזירן אין פאַראיינען, כדי צו קריגן די געהעריגע באַלוינונג פאַר זייער ארבעט".

עס פאַרשטייט זיך, אז די רעגירונג האָט ניט דורכגעפירט איר צוזאָג

צו באַזאָרגן די אַרבעטער מיט באַשעפטיגונג. זי האָט דאָס ניט געקענט באַ־ווייזן. כדי צו באַזאָרגן די האָרעפּאַשניקעס מיט באַשעפטיגונג און מיט מיט־לען צום לעבן, איז נויטיג געווען אָפּצושאַפן די קאַפּיטאַליסטישע אָרדנונג און איינפירן סאָציאַליזם. די דאָזיגע אויפגאַבע איז געווען איבער די כחות און געגן דעם ווילן פון דער בורזשואַזער רעגירונג. דאָך האָט דער פּראָלעטאַריאַט געמעגט באַטראַכטן יענע טעג ווי טעג פון זיג. די אַרבעטער האָבן דיקטירט דער רעגירונג זייער ווילן.

די בורזשואַזיע האָט פאַרבאַהאַלטן איר צאָרן און גענומען זיך מיטלען ווי אַזוי זיך נוקם זיין אין די אַרבעטער. עס האָט זיך אָנגעהויבן אַ פאַרבאַ־האַלטענער קאַמף, פול מיט אינטריגעס. די רעגירונג האָט כלומרשט נאָכ־געגעבן די אַרבעטער, אָבער יעדן מאָל האָט זי זיי צונישט געמאַכט די כלומרשט'דיגע הנחות. די אַרבעטער האָבן געפאָדערט די אָרגאַניזירונג פון אַרבעט, באַשעפטיגונג. די רעגירונג איז דערויף איינגעגאַנגען. זי האָט גע־שאַפן אַן אַרבעט־קאָמיסיע, האָט דער קאָמיסיע אַוועקגעגעבן אַ פּראָכטפולע דירה, אָבער קיין געלט ניט. די אַרבעטער האָבן געפאָדערט, עס זאָלן געגרינ־דעט ווערן נאַציאָנאַלע וואַרשטאַטן, שעפער. די רעגירונג איז איינגעגאַנגען, אָבער אָנשטאָט אַרבעט־פּלעצער האָט זי גענומען בויען אַ מין שטראָף־אַנ־שטאַלטן, קאַטאָרגע־הייזער.

אַן אינטערעסאַנטע געשעעניש איז פאָרגעקומען דעם 16טן אַפּריל. אַ ריזיגע צאָל אַרבעטער האָט זיך פאַרזאַמלט אויף דעם מאַרס־פעלד כדי דאָרט אויסצוקלייבן פאַרטרעטער אין דער נאַציאָנאַלער גוואַרדיע. מיט דער שנעל־קייט פון בליץ האָט זיך איבער פאַריז פאַרשפּרייט אַ קלאַנג, אַז די אַרבע־טער קלייבן זיך אַראָפּצואַוואַרפן די רעגירונג. די רעגירונג האָט מיט אויסער־געוויינטלעכער שנעלקייט מאָביליזירט אירע אָנהיינגער אין פאַריז און האָט אויך אַרויסגערופן די אַרמיי פון די פּראָווינצן. די אַרבעטער האָבן געפירט די פאַרזאַמלונג פרידלעך. ערשט אין אָוונט האָבן זיי זיך דערוואוסט, אַז איבער'ן שטאָט קומען פאָר בורזשואַזע דעמאָנסטראַציעס מיט אויסגעשרייען: „נידער מיט לואי בלאַן, אַלבערט, ראַספּאַיל. נידער מיט די סאָציאַליסטן!"

די דאָזיגע פּראָוואָקאַציע איז געווען נויטיג פאַר דער רעגירונג כדי צו־ריקצורופן די סאָלדאַטן פון דער פּראָווינץ, ווייל אויף די פּראָווינציעלע אַר־מיי טיילן האָט אויך די רעגירונג געקענט מער פאַרלאָזן ווי אויף די פאַריזער. די בורזשואַזיע איז געווען צופרידן מיט איר אויפטו: זי האָט צענויפגעזאַ־מעלט אין פאַריז אַן אַרמיי וואָס וועט זי באַשיצן געגן די אַרבעטער.

דעם 4טן מאַי האָט זי געעפנט די „גרינדונגס־פאַרזאַמלונג". די בור־זשואַזיע האָט דאָרט געהאַט אַ ריזיגע מערהייט. האָט זי גענומען ריידן הויך און באַפעלעריש. איינער פון די מיניסטאָרן האָט אָפן דערקלערט פון דער טריבונע: „עס האַנדלט זיך בלויז וועגן דעם, אַז אַרבעט זאָל צוריקגעקערט ווערן צו די פריערדיגע באַדינגונגען", דאָס הייסט, אַז ביי די אַרבעטער זאָל מען אַוועקנעמען דאָס, וואָס זיי האָבן אויסגעקעמפט אין דער רעוואָלוציע.

דעם 15טן מאי האָבן די אַרבעטער געמאַכט אַ פאַרזוך אויסצואיבן זייער דרוק אויף דעם בורזשואַזן פּאַרלאַמענט. זיי האָבן געמאַכט אַ גאַסן־דעמאָנסטראַציע, וואָס האָט זיך אַריינגעריסן אין דער געביידע פון פּאַרלאַמענט. דער סוף איז געווען אַ טרויעריגער. די פירער פון די אַרבעטער זיינען אַרעסטירט געוואָרן, די דעמאָנסטראַציע האָט מען צעטריבן און די גרינדונגס־פאַרזאַמלונג איז נאָך מער ענערגיש אַרויסגעטראָטן געגן די אַרבעטער.

אין יוני האָט די רעגירונג אָפן זיך אַוועקגעשטעלט אין קאַמף געגן די אַרבעטער. אונטער'ן דרוק פון די אַרבעטער איז די רעגירונג געווען געצוואונגען צו עפענען נאַציאָנאַלע וואַרשטאַטן. אין דער אמת'ן זיינען דאָס געווען קאַטאָרגע־הייזער, אָבער די אַרבעטסלאָזע האָבן דאָרט פאָרט געפונען אַ שטיקל באַשעפטיגונג. (מען דאַרף האָבן אין זינען, אַז די רעוואָלוציע איז די גאַנצע צייט פאָרגעקומען אין דער סביבה פון אַן עקאָנאָמישן קריזיס). און אָט האָט די רעגירונג אַרויסגעגעבן אַ דעקרעט, אַז גאַנצע גרופּן אַרבעטער זאָלן אַרויסגעוואָרפן ווערן פון די נאַציאָנאַלע וואַרשטאַטן. די רעגירונג האָט געזוכט מיט אַלע מיטלען צו פּראָוואָצירן די אַרבעטער צו אַן אָפענעם קאַמף. און דער קאַמף האָט זיך אָנגעהויבן.

ווי אַזוי דער קאַמף איז געגאַנגען, וועלן מיר איבערגעבן מיט מאַרק'עס ווערטער: „די אַרבעטער האָבן ניט געהאַט קיין ברירה. זיי איז אויסגעקומען אָדער צו שטאַרבן פון הונגער, אָדער אַרויסצוטרעטן אין קאַמף. דעם 22טן יוני האָבן זיי געענטפערט מיט אַ גראַנדיעזן אויפשטאַנד, — די ערשטע שלאַכט צווישן די צוויי קלאַסן, וואָס שפּאַלטן די מאָדערנע געזעלשאַפט. דאָס איז געווען אַ קאַמף פאַר דער פאַרניכטונג אָדער פאַר דער באַפעסטיגונג פון דער בורזשואַזער אָרדענונג. דער צודעק, וואָס האָט באַהאַלטן די רעפּובליק, איז צעריסן געוואָרן. ס'איז באַוואוסט ווי די אַרבעטער האָבן מיט מערקווירדיגן מוט און געניאַליטעט אָן אַן אַלגעמיינעם פּלאַן, אָן מיטלען און מערסטנס אָן געווער געקעמפט פינף טעג געגן דער אַרמיי, געגן דער פליענדער גוואַרדיע, געגן דער פּאַריזער נאַציאָנאַלער גוואַרדיע, און אויך געגן דער נאַציאָנאַלער גוואַרדיע, וואָס איז אָנגעקומען פון דער פּראָווינץ. ס'איז באַוואוסט ווי די בורזשואַזיע האָט מיט אומדערהערטע בעסטיאַלישקייטן זיך באַלוינט פאַר איר טויט־שרעק, און האָט דערשאָסן איבער דריי טויזנט געפאַנגענע".

די אַרבעטער האָבן געקעמפט און די קעמפער זיינען אומגעקומען. די אַרבעטער זיינען געווען אַליין אין דעם קאַמף. קיינער האָט זיי ניט געשטיצט. די האַרעפּאַשנע מאַסן פון שטאָט און דאָרף, וואָס זיינען די גאַנצע 4 חדשים זינט דער רעוואָלוציע געגאַנגען מיט די אַרבעטער, האָבן זיי איצט פאַרלאָזט. אָבער דער אַרבעטער־קלאַס האָט געגעבן איינע פון די מערקווירדיגסטע און שטאַרקסטע שלאַכטן. האָבנדיג געגן זיך די אַרמיי מיט אַלערליי מינים וואַפן, האָבן די אַרבעטער, כמעט אָן וואַפן, דאָך אויסגעהאַלטן פינף טעג אויף די באַריקאַדן.

די יוני טעג האָבן אַ גרעסערע באַדייטונג ווי עס קען זיך דאַכטן אויפ'ן ערשטן קוק. מיר געדיינקען ווי אַזוי די אַרבעטער האָבן געהאַנדלט אין 1789: זיי זיינען געגאַנגען הינטער דער בורזשואַזיע, זיי האָבן געקעמפט אונטער אירע פאָנען און פירערשאַפט. מיר ווייסן ווי אומקלאָר, ווי פאַרנעפּלט עס זיינען געווען די פאָדערונגען, וואָס די אַרבעטער האָבן אַרויסגעשטעלט אין אָנהויב פון 1848 — „דאָס רעכט אויף אַרבעט", די „אָרגאַניזירונג פון אַרבעט. אין די שלאַכטן גופא איז פאָרגעקומען אַן ענדערונג פון דעם גאַנצן בילד. די באַציאונג צווישן קאַפּיטאַל און אַרבעט איז באַלויכטן געוואָרן מיט'ן העלן פלאַם פון פאָלקס־אויפשטאַנד.

אָבער איידער מיר ברייגגען אַרויס דעם טיפן זין פון דער דאָזיגער רעוואָלוציע, דאַרפן מיר נאָך זאָגן עטלעכע ווערטער וועגן דער רעפּובליק. אין 1848 האָט זיך די אַרבעטער אויסגעדאַכט, אַז די רעפּובליק, ווי אַ פּאָליטישע פאָרם, איז אין זיך גופא עפּעס אַ הייליגע אינסטיטוציע, וואָס גאַראַנטירט גערעכטיגקייט צו יעדן איינעם. אין 1848 איז געמאַכט געוואָרן דער ערשטער ערנסטער פאַרזוך אויפצודעקן דעם עצם פון דער בורזשואַזער רעפּובליק. אין „קאָמוניסטישן מאַניפעסט" זאָגט קאַרל מאַרקס: „די מאָדערנע מלוכה־מאַכט איז ניט קיין אַנדער זאַך ווי דער אויספיר־קאָמיטעט פון דעם בורזשואַזן קלאַס". אין אַ דעמאָקראַטישער בורזשואַזער רעפּובליק, ניט געקוקט אויף אַלע שיינע ווערטער וועגן פאָלק און פרייהייט, געהערט די גאַנצע מאַכט דער בורזשואַזיע און דער גאַנצער רעגירונגס־אַפּאַראַט דינט די אינטערעסן פון דעם הערשנדיגן קלאַס. דאָס וואָס מען נעמט אָן ווי די רעגירונג פון דעם גאַנצן פאָלק, פון אַלע קלאַסן, איז אין דער אמת'ן דער „אויספיר־קאָמיטעט פון דער בורזשואַזיע", וואָס הערשט „דורך אַלגעמיינער שטימרעכט". (ענגעלס).

אָט ווי אַזוי מאַרקס האָט באַשריבן דעם סוף פון די יוני טעג: „די ברידערליכקייט פון די געגנערישע קלאַסן, וואָס איינער עקספּלואַטירט דעם צווייטן, איז פּראָקלאַמירט געוואָרן אין פעברואַר און מיט גרויסע בוכשטאַבן אויסגעשריבן געוואָרן איבער גאַנץ פּאַריז, אויף יעדער טורמע, אָבער אין איר אמת'ן, ניט געפּוצטן פּראָזאַאישן אויסדרוק איז דאָס ניט קיין אַנדער זאַך ווי בירגער־קריג, אַ בירגער־קריג אין איר שוידערלעכסטער פאָרם, אַ מלחמה צווישן אַרבעט און קאַפּיטאַל. אָט־די ברידערלעכקייט האָט געפלאַקערט פאַר אַלע פענצטער פון פּאַריז אין דעם אָוונט פון 25טן יוני, ווען דער פּאַריז פון דער בורזשואַזיע איז געווען באַפּוצט און באַלויכטן אין דער צייט ווען דער פּאַריז פון דעם פּראָלעטאַריאַט האָט געברענט, איז אויסגעגאַנגען מיט בלוט און מיט ווייגעשרייען".

די יוני טעג האָבן, הייסט עס, באַוויזן, אַז עס איז ניטאָ קיין ברידערלעכקייט אין דער קאַפּיטאַליסטישער אָרדענונג, אַז די בורזשואַזע רעפּובליק איז בלויז אַן אויסרייד אויף צו מאַסקירן דעם אַנטאַגאָניזם צווישן דער בורזשואַזיע און דעם פּראָלעטאַריאַט. אויב די בורזשואַזיע געווינט, דעמאָלט איז ווי צום פּראָלעטאַריאַט, ווי צו דער מענטשהייט.

דער קריזיס פון 1847 האָט באַוויזן, אַז די קאַפּיטאַליסטישע געזעל־שאַפט קען זיך אַליין ניט ספּראַווען מיט די כחות, וואָס זי רופט אַרויס צום לעבן; אַז די פּראָדוציר־מיטלען אין די הענט פון די קאַפּיטאַליסטן גיבן דעם פאָלק ניט קיין גליק נאָר ליידן. דער קריזיס האָט באַוויזן ווי ריכטיג עס זיי־נען די ווערטער פון „קאָמוניסטישן מאַניפעסט", אַז „די בורזשואַזע אָרדע־נונג איז צו ענג אויף צו קענען האַלטן אַלע רייכטימער וואָס ווערן אין איר באַשאַפן". די געשעענישן פון 1848 האָבן באַוויזן, אַז ס'איז שוין אויפגע־שטאַנען דער קלאַס, וואָס וועט קענען ביז צום פונדאַמענט צעשטערן די אַלע ווידערשפּרעכלעכע פאָרמען און אויפבויען אַ נייע געזעלשאַפט.

כדי צו פאַרשטיין די באַדייטונג פון דעם נייעם קלאַס, וואָס איז זעלבסטשטענדיג אַרויסגעטראָטן אין קאַמף געגן קאַפּיטאַליזם, איז נויטיג צו פאַרצייכענען אַ מאָמענט נאָך דעם אויפשטאַנד פון 1848. אין די יוני טעג איז דער פּראָלעטאַריאַט געשטאַנען אַליין געגן אַלע זיינע שונאים. ווי נאָר דער אַרבעטער־קלאַס איז צעשלאָגן געוואָרן האָבן די האַרעפּאַשנע מאַסן פון שטאָט און דאָרף דאָס אָנגעהויבן צו באַדויערן. זיי האָבן דערפילט, אַז די באַנקירן האָבן פאַרכאַפּט די מאַכט אין זייערע הענט. זיי האָבן זיך אָנ־געהויבן גרייטן צו אַ קאַמף געגן די באַנקירן און פונקט אין אַ יאָר אַרום, אין יוני 1849 האָבן זיי אַליין געמאַכט אַ באַוואַפנטע דעמאָנסטראַציע. דער אַרבעטער־קלאַס איז שוין אָבער געווען מאַכטלאָז, ער איז אָפּגעגאַנגען מיט בלוט אין 1848. די געשעענישן פון 1849 זיינען געווען ניט מער ווי אַ פאַרס, אַ קאָמעדיע. די רעאַקציע האָט דערשטיקט די רעוואָלוציע מיט אַלע אירע דערגרייכונגען און געענדיגט האָט זיך עס דערמיט, וואָס דער קאַרליק נאַפּאָלעאָן איז געוואָרן דער דעספּאָט פון פראַנקרייך.

פאַרגלייכנדיג די דאָזיגע צוויי געשעענישן, פון 1848 און 1849) זאָגט מאַרקס: „אויב דעם 22טן יוני, 1848, איז פאָרגעקומען אַן אויפשטאַנד פון רעוואָלוציאָנערן פּראָלעטאַריאַט, איז דעם 3טן יוני, 1849, פאָרגעקומען אַן אויפשטאַנד פון דעם דעמאָקראַטישן קליינבירגערטום. יעדער פון די צוויי אויפשטאַנדן איז געווען אַ קלאַסישער אויסדרוק פון דעם קלאַס, וואָס איז געווען דער טרעגער פון דעם אויפשטאַנד". די יוני טעג פון 1848 זיינען גע־ווען דער אויסדרוק פון דעם יונגן אַרבעטער־קלאַס, פול מיט ענערגיע און ווילן. אין 1849 איז דער אויפשטאַנד געווען אַן אויסדרוק פון דעם קליינ־בירגערלעכן קלאַס, וואָס די געשיכטע האָט אים פאַר'משפּט צו אונטערגאַנג.

„פון אַלע קלאַסן", לייענען מיר אין „קאָמוניסטישן מאַניפעסט", „וואָס טרעטן איצט אַרויס געגן דער בורזשואַזיע, שטרעבט בלויז דער פּראָלעטאַ־ריאַט צו אַ גרינדלעכער איבערקערעניש". און ווייטער: „דער פּראָלעטאַרי־אַט, דער נידעריגסטער קלאַס פון דער געזעלשאַפט, קען זיך דערהויבן און זיך אויסגלייכן דעם רוקן נאָר דורך אַ גרינדלעכן איבערבוי פון דער מאָדער־נער געזעלשאַפט".

דעם גרויסן אמת פון די דאָזיגע ווערטער האָט באַוויזן די רעוואָלוציע

פון 1848. דורך דעם גאנג פון דער רעוואָלוציע איז דער פראַנצויזישער פּראָ־לעטאַריאַט געווען געצוואונגען אַריינצוטרעטן אין קאַמף פאַר דעם גרינד־לעכן איבערבוי פון דער געזעלשאַפט. דעם אָרט פון נעפּלדיגע פאָדערונגען האָט פאַרנומען דער קאַמף פאַר דער דיקטאַטור פון פּראָלעטאַריאַט.

8. מאַרקס רייסט אַרונטער די מאַסקע

די ראָל פון מאַרקס'עס „קאַפּיטאַל" אין דעם אידייאישן קאַמף געגן קאַפּיטאַל.—פון וואָ־נען האָבן זיך געגומען די ריזיגע מאַיאַנטקעס?—מער־ווערט, די נייע פאָרם פון רויב.—פּריוואַט־אייגנטום און לוין־אַרבעט.—מאַרקס וועגן דער ראָל פון אַרבעטער־קלאַס.—טשאַר־טיזם, אַ ריזיגע באַוועגונג מיט רעוואָלוציאָנערן ברען.—אילוזיעס וועגן אַלגעמיינעם שטים רעכט.—דער סוף פון דעם טשאַרטיזם

די אַרבעטער־באַוועגונג נאָך די מפּלות פון 1848.—אויפשוואונג אין אַלע לענדער.—גרינ־דונג פון ערשטן אינטערנאַציאָנאַל.—מאַרקס'עס אַריינפיר צו די סטאַטוטן.—פּאָליטישער קאַמף און זיינע געגנער.—פּרודאָן, בלאַנקי, באַקונין.—פאַרפאָלגונגען געגן טוער פון איינ־טערנאַציאָנאַל.—די „אַרמיי" און דער „אַרסענאַל" פון דעם ערשטן אינטערנאַציאָנאַל.—וואָס דער ערשטער אינטערנאַציאָנאַל האָט אויפגעטאָן.—„אַ שפּיז געשליידערט אין שונא'ס מחנות".—דער סוף פון ערשטן אינטערנאַציאָנאַל און דער אַנזאַג וועגן צווייטן.

די אידייע פון קעמפן פאַר דער דיקטאַטור פון פּראָלעטאַריאַט איז גע־באָרן געוואָרן אויף די באַריקאַדן. קאַפּיטאַל איז אָבער שטאַרק ניט בלויז מיט די ביקסן און שפּיזן, וואָס ער האָט דערמיט אונטערדריקט דעם יוני־אויפשטאַנד,—זיין כח באַשטייט אין דעם, וואָס ער פאַרטיידיגט זיין הער־שאַפט מיט אַ ל ע מיטלען, וואָס ער פאַרמאָגט נאָר. די הויפּט־שטיצע פון קאַפּיטאַל איז פּריוואַט־אייגנטום און לוין־אַרבעט. די דאָזיגע יסודות פון דער קאַפּיטאַליסטישער געזעלשאַפט ווערן פאַרטיידיגט פון דעם לערער אין שול, דעם פּראָפעסאָר אין אוניווערזיטעט, דעם זשורנאַליסט אין דער צייטונג, דעם געלערנטן אין זיין קאַבינעט. קאַפּיטאַל ווייסט ווי אַזוי צו באַנוצן זיך מיט קונסט־ווערק, מיט טעאַטער, פילמס, ליטעראַטור פאַר זיינע צוועקן. כדי אַרונטערצואַוואַרפן די הערשאַפט פון קאַפּיטאַל איז ניט גענוג צו פירן אַ קאַמף בלויז אויף דער שלאַכט־ליניע. כדי די האָרעפּאַשנע מאַסן זאָלן זיגן איבער דעם קאַפּיטאַליזם איז נויטיג פאַר זיי זיך צוצוגרייטן אויך אויף דעם אידייאישן פראָנט.

די גרויסע לערער פון דעם אַרבעטער־קלאַס האָבן זייער גוט פאַרשטאַ־נען די וויכטיגקייט פון קאַמף געגן דער אידייאישער מאַכט פון קאַפּיטאַל. זיי האָבן זיך אָפּגעגעבן אַ קלאָרן חשבון וועגן דער לאַגע. זיי האָבן געוואוסט, אַז כל זמן דער בורזשואַזער געדאַנק באַהערשט די מחות פון די ברייטע מאַ־סען, קען מען ניט חלומ'ען וועגן דעם ערנסטן, לאַנגן קאַמף, אָן וועלכן עס קען ניט זיין קיין זיג. דער „קאָמוניסטישער מאַניפעסט", געשריבן אין אַ פייערדיגער שפּראַך, איז בלויז די ערשטע אַטאַקע, נאָך וועלכער די לערער פון אַרבעטער־קלאַס האָבן ערשט אָנגעהויבן גרינדלעך באַמאַרדירן די ווי־סענשאַפטלעכע פּאָזיציעס פון קאַפּיטאַל. אין דעם דאָזיגן קאַמף האָבן מאַרקס און ענגעלס, צוזאַמען מיט זייערע תלמידים און מיטקעמפער, אַנטוויקלט אַ ריזיגע ענערגיע. זיי האָבן געאַרבעט אָן אויפהער, ניט געקוקט אויף די פאַר־פאָלגונגען, וואָס זיי האָבן געמוזט אויסשטיין מצד די קאַפּיטאַליסטישע

משרתים. זיי האָבן געוואַנדערט פון לאַנד צו לאַנד, געטריבן פון דער קאַפּיטאַליסטישער זשאַנדאַרמעריע, אָבער זיי האָבן ניט אויפגעהערט צו דערלאַנגען שווערע קלעפּ דעם פלינקן און געניטן שונא.

א סך גרויסע ווערק האָבן אונז איבערגעלאָזט מאַרקס און ענגעלס. די אַרבעטער פון אַלע לענדער לערנען זיך נאָך איצט אויך פון יענע ווערק ווי אַזוי צו קעמפן און צו זיגן. צווישן די דאָזיגע ווערק פאַרנעמט א באַזונדער אָרט מאַרקס'עס „קאַפּיטאַל", וואָס איז אַרויס אין יאָר 1867.

די קראַפט פון דעם דאָזיגן בוך באַשטייט אין דעם, וואָס מאַרקס האָט דאָרט אַרונטערגעריסן אַלע שיינע און פאַרביגע מאַנטלען, וואָס פאַרדעקן די סודות פון דער בורזשואַזער עקספּלואַטאַציע. אין זיין „קאַפּיטאַל" האָט מאַרקס פאַר דער גאַנצער וועלט אויפגעדעקט די געשיכטע פון דער ערשטער אָנזאַמלונג פון רייכטימער; ער האָט באַוויזן, אַז די קוואַלן פון די דאָזיגע רייכטימער שטאַמען פון פלינדערן און רויבן די פּויערים, פון פאַרשקלאַפן, אומברייגנען, לעבעדיג באַגראָבן האַרעפּאַשניקעס אין די גאָלד און זילבער מיינס פון אַמעריקע און, ענדלעך, — פון פאַרוואַנדלען די באַרויבטע פּויערים אין לוין־שקלאַפן.

מיט מערקווירדיגער קלאָרקייט האָט מאַרקס אין זיין „קאַפּיטאַל" פעסטגעשטעלט דעם הויפּט־שטראָם פון דער קאַפּיטאַליסטישער ווירטשאַפט, א ווירטשאַפט, וואָס פאַרנעמט זיך מיט פּראָדוצירן און פאַרשפּרייטן סחורות. אין קאָנטראַסט מיט דער ווירטשאַפט פון די פריערדיגע צייטן, איז די מאָדערנע ווירטשאַפט באַגרינדעט אויף געדונגענער אַרבעט. לוין־אַרבעט איז אָבער געוואָרן מעגלעך נאָר דורכדעם, וואָס פון איין זייט זיינען די פּויערים באַראַבוועט געוואָרן און פון דער צווייטער זייט זיינען די געצייג פון פּראָדוקציע קאָנצענטרירט געוואָרן אין די הענט פון די קאַפּיטאַליסטן.

פּריוואַט אייגנטום איבער די מיטלען פון פּראָדוקציע און לוין־אַרבעט האָבן פאַרוואַנדלט די אַרבעטער אין אַן אומפּערזענלעכן באַזיצער פון אַרבעטס־קראַפט, וואָס ווערט אויך פאַרוואַנדלט אין א סחורה. אָבער די דאָזיגע לעבעדיגע סחורה געפינט זיך אין אַן ערגערער לאַגע ווי וועלכע ס'איז אַנדער סחורה. פאַר דער דאָזיגער סחורה צאָלט דער קאַפּיטאַליסט אויס בלויז א קליינעם טייל פון דעם פּראָדוקט, וואָס דער אַרבעטער האָט געשאַפן דורך זיין אַרבעט. פאַר דעם לוין, וואָס דער קאַפּיטאַליסט צאָלט אויס דעם אַרבעטער, פאָדערט ער פון אים צו שאַפן מער פאַר דעם קאַפּיטאַליסט, ער פאָדערט און ער קריגט אַרויס פון דעם אַרבעטער א מ ע ר־ו ו ע ר ט אויף זיין לוין. די דאָזיגע ניט־באַצאָלטע מער־ווערט איז דאָס דער קוואַל פון אַלע פּראָפיטן און איינקונפטן פון די קאַפּיטאַליסטן. דורך דעם וואָס די קאַפּיטאַליסטן נעמען פאַר זיך די מער־ווערט, וואָס דער אַרבעטער שאַפט, באַשאַפט די אַרבעט פון מאַסן האַרעפּאַשניקעס ריזיגע אוצרות פאַר א קליינער צאָל קאַפּיטאַליסטן פּריוואַט־אייגנטימער.

שוין ביים באַגינען פון דער קאַפּיטאַליסטישער געזעלשאַפט איז געווען

קלאָר, אז די נאַטור איז די מוטער פון אַלע רייכטימער און אַרבעט איז דער פאָטער. דער פּראָלעטאַריער, דער באַשאַפער פון אַלע רייכטימער, קריגט בלויז אַ קליינעם חלק דערפון, וואָס ער האָט באַשאַפן, — קריגט דעם נישטיגן חלק אין דער פאָרם פון זיין אַרבעט־לוין. אָבער דער באַלעבאָס פון די מאַשינען און פאַבריקן, פון די פּראָדוציר־מיטלען, קריגט דעם גרעסטן חלק פון די רייכטימער, וואָס דער אַרבעטער האָט געשאַפן, ווייל ער קריגט די מער־ווערט.

און דערויף טאַקע דאַרף דער קאַפּיטאַליזם האָבן פּריוואַט־אייגנטום און לוין־אַרבעט, אַז ער זאָל קענען זיך באַנוצן מיט דער ניט־באַצאָלטער אַרבעט־קראַפט פון דעם אַרבעטער.

דורכדעם וואָס די פּויערים זיינען באַראַבעוועט געוואָרן און פאַרוואַנ־דעלט געוואָרן אין לוין־שקלאַפן, איז געלייגט געוואָרן דער פונדאַמענט פאַר פאַרגרעסערן די אָנגעראַבעוועטע רייכטימער.

געזאַמלטע רייכטימער. אַרויסדריקן די מער־ווערט איז דאָס הויפּט־מיטל פון דער אומשטערבלעכער פאַרדינסט פון „קאַפּיטאַל" באַשטייט אין דעם, וואָס ער האָט געגעבן אַ ריכטיגע, וויסנשאַפטלעך־באַגרינדעטע דערקלערונג פון דער הערשנדיגער קאַפּיטאַליסטישער אָרדענונג און דערמיט גופא באַוויזן די אומפאַרמיידלעכקייט פון דעם אונטערגאַנג פון קאַפּיטאַליזם.

עס וואָלט אָבער געווען אַ טעות צו דיינקען, אַז לויט מאַרקס'עס געדאַנק וועט דער קאַפּיטאַליזם אַליין פאַרשווינדן. גראָד מאַרקס האָט בעסער און קלאָרער ווי ווער עס איז דערקלערט די ראָל און באַדייטונג פון דעם אָרגאַ־ניזירטן קאַמף פון אַרבעטער־קלאַס אויף דעם גרונד פון שטודירן די געשיכ־טע פון דער מענטשהייט האָט מאַרקס באַוויזן, אַז גוואַלד־מאַכט איז די הייב־אַם פון יעדער נייער געזעלשאַפט. אָבער גוואַלד־מאַכט דאַרף ניט פאַר־שטאַנען ווערן אין דעם זין פון איין זעלבסטשטענדיגן, גוט־געפּלאַנטן קלאַפּ. מיט אַזעלכע געדאַנקען האָבן זיך געטראָגן אַ סך אומגעדולדיגע רעוואָלו־ציאָנערן, וואָס האָבן זיך פאַרגעשטעלט, אַז מען קען, דורך אַ גוט־אָרגאַניזיר־טער פאַרשווערונג און אַ געלונגענער אַטאַקע אַרונטערוואַרפן די הערשאַפט פון קאַפּיטאַל. מאַרקס האָט אויפגעדעקט די נאַאיוויטעט און אומזיניגקייט פון אַזוינע פאַרשווערערישע פּלענער. ער האָט געלערנט, אַז כדי צו זיגן איז נויטיג אַ לאַנגער קאַמף, וואָס זאָל פאַראייניגן און קאָנסאָלידירן די אַרבע־טער און זיי צוגרייטן צו דער ראָל פון הערשנדן קלאַס.

פונקט ווי דער „קאָמוניסטישער מאַניפעסט" איז געווען בלויז דער אָנ־הויב פון דעם אידייאישן קאַמף געגן קאַפּיטאַל, אַזוי דאַרף מען באַטראַכטן די יוני־טעג בלויז ווי דעם אויסגאַנג־פונקט פאַר דער אַנטוויקלונג פון דער אַרבעטער־באַוועגונג.

אַרבעטער אָרגאַניזאַציעס האָבן עקזיסטירט אין אַ ריי לענדער אויך פאַר די יוני־טעג. מער ווי אומעטום זיינען די פּראָפעסיאָנעלע פאַראיינען (יו־ניאָנס) געווען פאַרשפּרייט אין ענגלאַנד. דאָרט האָבן די אַרבעטער־אָרגאַניזאַ־ציעס זיך אָנגעהויבן נאָך אין דעם 18טן יאָרהונדערט. אין אָנהויב פון 19טן

יאָרהונדערט האָבן די אַרבעטער פון ענגלאַנד, פראַנקרייך און אַנדערע לענ־דער, געמאַכט פאַרזוכן זיך צו אָרגאַניזירן כדי צו פאַרטיידיגן זייערע אינטע־רעסן. פון די אַלע פאַרזוכן מצד דעם אַרבעטער־קלאַס זיך צו אָרגאַניזירן, וואָס זיינען געמאַכט געוואָרן פאַר דעם יאָר 1848, פאַרדינט באַזונדער אויפ־מערקזאַמקייט דער קאַפּיטל, וואָס איז באַקאַנט אונטער'ן נאָמען „טשאַר־טיזם".

די ענגלישע אַרבעטער האָבן פון ביטערער דערפאַרונג זיך איבערצייגט, אַז דער בורזשואַזרע פאַרלאַמענט איז אַ שטענדיגער פאַרטיידיגער פון די באַלעבאַטים. ביי זיי איז אַרויפגעקומען אַ געדאַנק, אַז מיט דער הילף פון אַלגעמיינער שטים־רעכט קענען זיי צווינגען דעם פאַרלאַמענט צו דינען זייע־רע אינטערעסן. ס'איז אויסגעאַרבעט געוואָרן אַ „כאַרטי פון רעכט", און די אַרבעטער האָבן זיך פאַרנומען צו פאַרווירקלעכן די דאָזיגע כאַרטיע.

דער אָנהויב פון טשאַרטיזם געהערט צום יאָר 1873. דאָס איז געווען דער יאָר פון עקאָנאָמישן קריזיס, און די קרבנות פון דעם קריזיס האָבן זיך היים אָפּגערופן אויף די קעמפערישע לאָזונגען פון די טשאַרטיסטן. די באַ־וועגונג איז געשטיגן מיט מורא'דיגער שנעלקייט. אין די צענדליגער, אין די הונדערטער און אין די טויזנטער האָבן זיך אַרבעטער פאַרזאַמלט ביים ליכט פון פאַקעלן, האָבן זיך באַוואַפנט און האָבן זיך געגעבן אַ פייערלעכע שבועה צו קעמפן אויף צו פאַרבעסערן זייער לאַגע.

די אַרבעטער האָבן נאָך דעמאָלט ניט פאַרשטאַנען, אַז די הערשאַפט פון קאַפּיטאַל איז אַרומגערינגלט מיט אַלערליי צוימען פון שטעכיגע דראָטן, וואָס מען קען זיי מיט שטים־צעטלעך ניט ברעכן. זיי האָבן זיך נאָך דעמאָלט ניט פאָרגעשטעלט, אַז קאַפּיטאַל וועט קענען פאַרוואַנדלען די אַלגעמיינע שטימרעכט אין אַ מיטל צו אונטערדריקן די מאַסן. אָבער די מאַסן־באַטיי־ליגונג פון די אַרבעטער אין דער טשאַרטיסטישער באַוועגונג האָט די דאָזיגע באַוועגונג פאַרוואַנדלט אין אַן אמת־רעוואָלוציאָנערער באַוועגונג פון אַר־בעטער־קלאַס. אויף די מיטינגען פון די טשאַרטיסטן האָבן זיך געהערט אַנטשלאָסענע רעדעס אין די אינטערעסן פון די אַרבעטער. אויף איינעם פון אַזוינע מיטינגען האָט אַן אַרבעטער מיט'ן נאָמען אייער דערקלערט: „די אינטערעסן פון דעם אַרבעטער־קלאַס זיינען אומעטום די זעלביגע, און די אונטערדריקטע וועלן זען, אַז איצט ווילן די אַרבעטער זיך פאַראייניגן אומעטום. וויטן גיט מאַכט, פאַראייניגונג גיט קראַפט".

דער טשאַרטיזם האָט געשלאָגן טיפע וואָרצלען. די באַוועגונג איז אָנ־געגאַנגען. די ענגלישע קאַפּיטאַליסטן האָבן זיך גענומען צו באַקעמפן די באַוועגונג. זיי האָבן זיך באַנוצט מיט זייערע אויסגעפּרואַווטע מיטלען: גוואַלדמאַכט, פאַראַט און פּראָוואָקאַציע. דאָס יאָר 1848,—דאָס יאָר פון רעוואָלוציאָנערן שטראָם, — איז געווען דער לעצטער יאָר פון טשאַרטיזם. די רעאַקציע האָט געזיגט און איז אַריבער אין אַטאַקע, און די אַרבעטער־באַוועגונג, — צעקלאַפּט און פאַרבלוטיגט, — איז פאַרטריבן געוואָרן אין אונטערערדישע לעכער. אָבער ניט אויף לאַנג.

נאָך דעם יאָר 1848 האָט די רעאַקציע און דער שטילשטאַנד אין דער ארבעטער־באַוועגונג געהערשט אין אייראָפּע ביז ארום די זעכציגסטע יאָרן. דעמאָלט האָט זיך אָנגעהויבן אַ נייער אויפשוואונג און אַ רייע נייע אויפ־טרייסלונגען. אין רוסלאַנד זיינען די פּויערים באַפרייט געוואָרן פון פּאַנס־טשיזנע. דאָס איז פאָרגעקומען אין 1861, אַזוי ארום איז רוסלאַנד געוואָרן אַ גריד אין דער משפחה קאַפּיטאַליסטישע לענדער. אין אַמעריקע האָט זיך אָנגעהויבן דער בירגער־קריג, וואָס איז געפירט געוואָרן טיילווייז אונטער'ן לאָזונג פון באַפרייען די נעגערן פון שקלאַפעריי. די דאָזיגע מלחמה האָט זיך געענדיגט אין 1884. שקלאַפעריי איז אָפּגעשאַפט געוואָרן, און פאַר אַמעריקע האָט זיך געעפנט נייע וועגן פון קאַפּיטאַליסטישער אַנטוויקלונג. די פראַנ־צויזישע און ענגלישע ארבעטער האָבן אָנגעהויבן קומען צו זיך פון די שווע־רע מפּלות, וואָס זיינען געקומען נאָך דעם יאָר 1848. אין דייטשלאַנד איז אָנגעגאַנגען אַ פאַר'עקשנ'טער קאַמף וועגן גרינדן אַן ארבעטער פּאַרטיי. אין אַזאַ סביבה איז געבאָרן געוואָרן דער ערשטער אינטערנאַציאָנאַל, דער יו"ש פון דעם „פאַראיין פון קאָמוניסטן", פון יאָר 1847.

אין 1864 האָבן זיך פאַרזאַמלט אין לאָנדאָן, בעת דער אַלוועלטלעכער אויסשטעלונג, פאַרטרעטער פון דייטשע, פראַנצויזישע און ענגלישע ארבע־טער, וואָס האָבן אויף אַ געמיינשאַפטלעכער פאַרזאַמלונג געלייגט דעם פונ־דאַמענט פון דעם אינטערנאַציאָנאַלן פאַרבאַנד. דער דירעקטער שטוים, וואָס האָט געפירט צו דער גרינדונג פון דעם ערשטן אינטערנאַציאָנאַל איז געווען דער אויפשטאַנד אין פּוילן, וואָס איז ברוטאַל אונטערדריקט געוואָרן פון רוסישן צאַריזם, אין 1863.

ס'איז אויסגעפאַלן אויף מאַרקס'עס גורל צו פאַרפאַסן די גרינדונגס־דערקלערונג פאַר דעם אינטערנאַציאָנאַלן ארבעטער פאַרבאַנד. מאַ־קס האָט אויך געשריבן דעם אַריינפיר צום סטאַטוטן־פּראָיעקט.

דאָס איז אַן אינטערעסאַנטער דאָקומענט און מיר וועלן אים דאָ געבן אינגאַנצן.

„נעמענדיג אין באַטראַכט,

„אַז די באַפרייאונג פון דעם ארבעטער־קלאַס דאַרף זיין די זאַך פון די ארבעטער אַליין; אַז קעמפנדיג פאַר זייער באַפרייאונג דאַרפן די ארבעטער שטרעבן ניט צו שאַפן נייע פּריווילעגיעס, נאָר איינצושטעלן גלייכע רעכט און פליכטן פאַר אַלעמען און פאַרניכטן יעדע קלאַסן־הערשאַפט;

אַז די עקאָנאָמישע אונטערטעניגקייט פון דעם ארבעטער צום באַזיצער פון די פּראָדוציר־מיטלען, ד. ה. די קוואַלן פון לעבן, איז די פונדאַמענטאַלע אורזאַך פון אַלע מינים שקלאַפעריי, אַלערליי געזעלשאַפטלעכער אָרעמ־קייט, גייסטיגער פאַרטעמפּטקייט און פּאָליטישער אָפּהענגיגקייט.

„אַז דעריבער איז די עקאָנאָמישע באַפרייאונג פון דעם ארבעטער־קלאַס אַ גרויסער ציל, וואָס יעדע פּאָליטישע באַוועגונג דאַרף דינען ווי אַ מיטל דערצו;

„אַז אַלע שטרעבונגען צו דערגרייכן צו דעם דאָזיגן ציל זיינען ביז איצט

ניט געלונגען דערפאַר, וואָס ס'איז ניט געווען קיין סאָלידאַריטעט צווישן די אַרבעטער פון פאַרשיידענע פאַכן אין יעדן לאַנד און דערפאַר ווייל עס האָט געפעלט אַ ברידערלעכער בונד צווישן די אַרבעטער פון פאַרשיידענע לענדער;

„אַז די באַפרייאונג פון די אַרבעטער איז ניט קיין לאָקאַלע אָדער נאַציאָנאַלע אויפגאַבע, נאָר אַ סאָציאַלע, אַזאַ וואָס כאַפּט אַרום אַלע לענדער, וואו עס עקזיסטירט די מאָדערנע געזעלשאַפט, און וואָס קען געלייזט ווערן בלויז דורך געגענזייטיגער פּראַקטישער און טעאָרעטישער מיטאַרבעטערשאַפט פון דער מערהייט פאַרטגעשריטענע לענדער;

„אַז די באַוועגונג, וואָס לעבט איצט ווידער אויף צווישן די אַרבעטער פון די מער אינדוסטריעלע לענדער פון אייראָפּע, וועקט נייע האָפענונגען, גיט צו דער זעלביגער צייט אַ פייערלעכע וואָרנונג געגן די אַלטע טעות'ן און צווינגט צו שטרעבן צו אַ פאַראייניגונג פון די דערווייל אָפּגעזונדערטע כחות;

„דעריבער האָבן די אונטערגעשריבענע מיטגלידער פון דעם קאָמיטעט, וואָס איז אויסגעקליבן געוואָרן פון דער פאַרזאַמלונג אין סענט מאַרטינס האַל, לאָנדאָן, דעם 28טן סעפּטעמבער, 1864, אָנגענומען די נויטיגע מיטלען אויף צו גרינדן אַן אינטערנאַציאָנאַלן פאַרבאַנד פון אַרבעטער.

זיי דערקלערן, אַז דער דאָזיגער אינטערנאַציאָנאַלער פאַרבאַנד, אַזוי גוט ווי אַלע געזעלשאַפטן און איינצלנע פּערזאָנען, וואָס שליסן זיך אָן אין דעם פאַרבאַנד, וועלן אַנערקענען אמת, גערעכטיגקייט און עטיק פאַר דעם באָדן פון זייערע באַציאונגען צו אַלע מענטשן אָן אונטערשייד פון ראַסע, רעליגיע און נאַציאָנאַליטעט.

„זיי באַטראַכטן עס פאַר זייער חוב צו דערשלאָגן זיך צו די רעכט פון מענטש און בירגער ניט בלויז פאַר יעדן מענטשן, וואָס קומט נאָך זיינע פליכטן. ס'איז ניטאָ קיין פליכטן אָן רעכט, ס'איז ניטאָ קיין רעכט אָן פליכטן.

„אין דעם דאָזיגן גייסט האָבן זיי עס צוזאַמענגעשטעלט די סטאַטוטן פון דעם אינטערנאַציאָנאַלן פאַרבאַנד".

פון דעם דאָקומענט איז קלאָר, וואָס פאַר אַ ציל דער ערשטער אינטערנאַציאָנאַל האָט פאַרפאָלגט. ער האָט געדאַרפט מאַכן אַ סוף צו דער אָפּגעזונדערטקייט און בלאָנדזשענישן אין פאַרשיידענע אַרבעטער גרופּן און גרופּקעס. מאַרקס האָט קלאָר דערמאָנט די טעות'ן פון פריער. ס'איז געווען גענוג אַזוינע טעות'ן. איינינע האָבן מיר באַמערקט אין דעם טשאַרטיזם (דער גלויבן אין שטים־רעכט ווי אין אַ רעטונג פון סאָציאַלע איבלען) און אין די יוני־טעג (די פאָדערונג צו „אָרגאַניזירן די אַרבעט"). ס'איז געווען נאָך טעות'ן, סיי אין האַנדלונג און סיי אין דיינקען. די בורזשואַזיע האָט נאָך געהאַלטן אין איר אידייאישער מאַכט אפילו די מער פאָרטגעשריטענע אַרבעטער. איינינקייט פון פּראָלעטאַרישן געדאַנק, — דאָס איז געווען די ער־

שטע אויפגאבע פון דעם אינטערנאציאָנאל. די אייניגקייט פון דיינקען איז געווען נויטיג פאר דער אייניגקייט פון האנדלונג.

דער מאָדערנער ארבעטער וועט זיך אפשר חידוש'ן, וואָס מארקס, אין זיין פאָרמולירונג פון באציאונגען צווישן מענטשן, האָט זיך באנוצט מיט אזוינע ווערטלעך ווי „אמת", „גערעכטיגקייט", „עטיק", — ווערטער וואָס זיינען אזוי נאָענט צום הארצן פון די סענטימענטאלע קליינבירגערלעכע פריידיגער. מיר ווייסן, אז מארקס'עס שריפטן צייכענען זיך אויס, ווי ראָזא לוקסעמבורג האָט באמערקט, „מיט דער שארפקייט און טויטלעכקייט פון א בלישטשענדיגן שטאָלענעם קלינגל". נאָר עס איז קלאָר, אז דאָ האָט מארקס אומיסטן באנוצט אזוינע „ווייכע" ווערטער, ווייל ער האָט זיך גערעכנט מיט די אידייען און שטימונגען, וואָס האָבן נאָך דעמאָלט געהערשט אין דער ארבעטער סביבה.

דער ערשטער אינטערנאציאָנאל האָט געהאט אינגאנצן פינף צוזאַמענפאָרן און צוויי קאָנפערענצן. זיין קורצן לעבן האָט ער פארבראכט אין אָנגעשטריינגטן קאמף אויף אויסצואַרבעטן אן איינהייטלעכע פּראָגראם פון אן ארבעטער פּארטיי און אויף אויפצואוועקן צום קאמף די ארבעטער־מאסן אין אלע לענדער.

שווערער פאר אלץ איז געווען זיך צו דערשלאָגן צו קלאָרקייט איבער דער פראגע פון פּאָליטישן קאמף פון ארבעטער־קלאס. די מאכט פון דער בורזשואזיע איז נאָך געווען צו שטארק, דער ארבעטער־קלאס איז נאָך געווען צו שוואך, אז די אידייע וועגן דער גאנצער מאכט פאר די ארבעטער זאָל באלד אויפגענומען ווערן מיט מיטגעפיל. אין פראנקרייך האָבן געהאט גרויס דערפאָלג פּרודאָן און בלאנקי. דער ערשטער האָט געמאכט פּלענער ווי אזוי בייצוקומען די בורזשואזיע שטילערהייט מיט דער הילף פון קאָאָפּעראטיוון און באנקן. זיין אידייאישן דלות האָט מארקס אויפגעדעקט נאָך פאר דער גרינדונג פון דעם ערשטן אינטערנאציאָנאל. דער צווייטער, בלאנקי, האָט, געגלויבט אין דער כשוף־קראפט פון פארשווערונגען. דער פּלאָנטער איז צו יענער צייט געווען אזוי גרויס, אז דעם אינטערנאציאָנאל איז אויסגעקומען צו פּטר'ען א סך ענערגיע אויף צו באווייזן די נויטיגקייט און אומפארמייד־לעכקייט אָפּצושאפן פּריוואט אייגנטום.

מיט די קליינבירגערלעכע אידייען פון פּרודאָן און זיינע אָנהיינגער איז דער ערשטער אינטערנאציאָנאל גאָר שנעל פארטיג געוואָרן. ערגער איז גע־ווען מיט די, וואָס האָבן געפריידיגט רעוואָלוציע און האָבן נישט געוואָלט וויסן פון פּאָליטישן קאמף און פון פּאָליטישער מאכט דעראָבערונג פאר דעם ארבעטער־קלאס. דער פירער פון דער דאָזיגער גרופּע איז געווען דער רוסי־שער אנארכיסט באקונין. זיינע אידייען האָבן געפונען אן אָפּרוף אין די אָפּ־געשטאנענטע לענדער, וואו דער ארבעטער־קלאס איז נאָך געווען צו שוואך אויף צו אפן אן ארבעטער־פּארטיי פאר פּאָליטישן קאמף.

די אינערלעכע שטרייטן האָבן ניט געשטערט דעם אינטערנאציאָנאל דורכצופירן די אָנגעצייכנטע פּראָגראם מיט גרויס עקשנות. אונטער דער

ווירקונג פון זיין שטורעמדיגער און פרוכטיגער טעטיגקייט האָט זיך דער ארבעטער־קלאַס אָרגאַניזירט אין אַן אינטערנאַציאָנאַלער ארבעטער פּארטיי.

שוין ביי די טשארטיסטן האָבן מיר געהערט אַ פאָדערונג פון אינטער־נאַציאָנאַלער סאָלידאַריטעט פון ארבעטער. דער ערשטער אינטערנאַציאָ־נאַל האָט זיך געשטעלט פאַר זיין הויפּט אויפגאַבע צו שאַפן אַזאַ סאָ־לידאַריטעט. ווען ס'האָט אויסגעבראָכן די מלחמה צווישן עסטרייך און פּרייסן אין 1866, האָט דער ערשטער אינטערנאַציאָנאַל גערופן די ארבע־טער צום קאַמף געגן די דעספּאָטן פון ביידע לענדער. אין צוויי יאָר ארום, אין 1868, האָט דער דריטער קאָנגרעס פון ערשטן אינטערנאַציאָנאַל, אין פולן איינקלאַנג מיט זיין פּראָגראַם דערקלערט, אַז בלויז די סאָציאַלע רע־וואָלוציע וועט מאַכן אַ סוף צו אַלע מלחמות.

ארום דעם ערשטן אינטערנאַציאָנאַל האָבן זיך אויסגעשפּינט אַ סך לענענדעס. ספּעציעל האָבן זיך די שונאים געפלייסט אויף דעם דאָזיגן גע־ביט. זיי האָבן געזאָגט, אַז דער אינטערנאַציאָנאַל פאַרמאָגט אַ גאַנצע אַר־מיי, ארסענאַלן מיט געווער און אויפריים־שטאָפן און נאָך אַזעלכע זאַכן. דער ציל פון אַזוינע קלאַנגען איז געווען קלאָר: פאַראייניגן די רעאַקציע אין דעם קאַמף געגן דער יונגער אינטערנאַציאָנאַלער ארבעטער אָרגאַניזאַ־ציע. עס פאַרשטייט זיך, אַז די דאָזיגע מסירות האָבן געהאַט זייער ווער־קונג. פון אַלע זייטן האָט די רעאַקציע אָנגעהויבן פאַרפאָלגן דעם ערשטן אינטערנאַציאָנאַל און זיינע אָנגעזעענע טוער. דאָס האָט אָבער ניט אָפּגע־שטעלט די טעטיגקייט פון אינטערנאַציאָנאַל. ער האָט געהאַט אַן ארסע־נאַל, — די נייע אידייען, וואָס די פּאַריזער קאָמונע האָט אָנגערופן „די אַר־טילעריע פון דער סאָציאַלער רעוואָלוציע".

די פּאַריזער קאָמונע, וועגן וועלכער מיר'ן ריידן אין דעם קומענדיגן קאַפּיטל, איז געווען אַן ערנסטע פּראָבע ניט בלויז פאַר'ן פראַנצויזישן אַר־בעטער קלאַס, נאָר אויך פאַר'ן ערשטן אינטערנאַציאָנאַל. די פּאַריזער סעק־ציע פון דעם אינטערנאַציאָנאַל האָט געשפּילט גאָר אַ וויכטיגע ראָל אין דער צייט פון דער קאָמונע. אָבער דער אינטערנאַציאָנאַל איז געווען מאַכטלאָז צו פאַרשפּרייטן די רעוואָלוציע אין אייראָפּע. ער האָט אפילו ניט געקאָנט פאַרזיכערן קיין ממשות'דיגע שטיצע פאַר דער רעוואָלוציע.

די מאַכט פון דעם ערשטן אינטערנאַציאָנאַל האָט געגעבן אַ שטויס דעם ארבעטער־קלאַס, ער האָט אים אָנגעוויזן אַ ריכטיגן וועג ווי אַזוי זיך צו אָרגאַניזירן. אָבער פאַר דעם טריאומף פון דער סאָציאַלער רעוואָלוציע איז נויטיג, אַז דער ארבעטער־קלאַס אין יעדן לאַנד זאָל האָבן זיין קעמ־פערישע מאַסן־קראַפט און אַז די מאַסן־אָרגאַניזאַציעס זאָלן זיין פאַראייניגט אין איין מעכטיגן פאַרבאַנד. דאָס האָט נאָך ניט געקאָנט דורכגעפירט ווערן אין דער צייט פון ערשטן אינטערנאַציאָנאַל.

דער זיג איבער דער פּאַריזער קאָמונע איז געווען אַ טריאומף פאַר דער רעאַקציע פון דער גאַנצער וועלט. עס איז נויטיג געווען איבערצוגיין צו דער

אָרגאַניזירונג פון דעם אַרבעטער־קלאַס אין נאַציאָנאַלע מאַסן־אָרגאַניזאַציעס, לויט די אָנווייזונגען פון ערשטן אינטערנאַציאָנאַל. אין די דאָזיגע באַדינגונגען איז שוין פאַר דעם ערשטן אינטערנאַציאָנאַל מער ניט געבליבען קיין אָרט. דערצו נאָך האָבן די אַנטוישונגען נאָך דעם דורכפאַל פון דער קאָמונע שטאַרק פאַרשאַרפט די אינערלעכע ווידערשפּרוכן אין דעם אינטערנאַציאָנאַל גופא. דער ערשטער אינטערנאַציאָנאַל איז זיך צעפאַלן. (דער אַנאַרכיסטישער פליגל האָט נאָך עטלעכע יאָר אָנגעהאַלטן די גסיסה כדי צו שטאַרבן מיט אַ מיאוס'ן טויט).

די פירער פון דעם ערשטן אינטערנאַציאָנאַל זיינען אָבער ביי זיך ניט געפאַלן. זיי האָבן געוואוסט, אַז זיי האָבן דורכגעפירט זייער שווערע אויפגאַבע. דער ערשטער אינטערנאַציאָנאַל האָט אַוועקגעלייגט דעם פונדאַמענט פון דעם אינטערנאַציאָנאַלען קאַמף פון אַרבעטער־קלאַס. כדי אָנצופירן דעם קאַמף איז נויטיג געווען צו בויען פון אונטן. און דער ערשטער אינטערנאַציאָנאַל האָט שטאַרבענדיג אויסגעדריקט די זיכערקייט, אַז ס'וועט אויפשטיין אַ נייער אינטערנאַציאָנאַל וואָס וועט זיין אַ בונד פון די סאָציאַליסטישע פּאַרטייען פון פאַרשיידענע לענדער.

ווען דער נייער אינטערנאַציאָנאַל איז געגרינדעט געוואָרן אין 1889, האָט ווילהעלם ליבקנעכט אַזוי כאַראַקטעריזירט די ראָל און באַדייטונג פון דעם ערשטן אינטערנאַציאָנאַל:

„פּונקט ווי אין די אַלטע צייטן, בעת אַ שלאַכט אָדער אַ באַלאַגערונג האָבן די קעמפער אין די פאָדערשטע רייען געשליידערט זייערע שפּיזן אין די רייען פון שונא, פון יענער זייט פעסטונג, כדי צו צווינגען די מאַסע קריגער נאָכצוגייען נאָך די געוואָרפענע וואַפן, אַזוי האָט דער אינטערנאַציאָנאַלער אַרבעטער פאַרבאַנד (ערשטער אינטערנאַציאָנאַל), אַ שליידער געטאָן די שפּיז פון אינטערנאַציאָנאַלן באַפרייאונגס־קאַמף ווייט פאָראויס, אין דעם מיטן פון דער אַרמיי, אין דעם מיטן פון דער קאַפּיטאַליסטישער פעסטונג. און דער פּראָלעטאַריאַט האָט זיך אַ ריס געטאָן אין פאָראויס כדי צו־ריקצובריינגען די שפּיז, צו צעטרייבן דעם שונא'ס אַרמיי און פאַרכאַפּן דעם שונא'ס פעסטונגען.

„דערמיט וואָס דער אינטערנאַציאָנאַלער אַרבעטער פאַרבאַנד האָט אָנגעוויזן די אַרבעטער פון אַלע לענדער דעם הויפּט־ציל, האָט קלאָר געמאַכט די נויטיגקייט פון געמיינשאַפטלעכן קאַמף, דערמיט האָט ער דורכגעפירט זיין אויפגאַבע. דער אינטערנאַציאָנאַל איז ניט געשטאָרבן. ער איז ווידערגעבוירן געוואָרן אין דער מעכטיגער אַרבעטער באַוועגונג אין די באַזונדערע לענדער און ער הערט ניט אויף צו לעבן אין דער אַרבעטער באַוועגונג. ער לעבט אין אונז. דער איצטיגער קאָנגרעס איז אַ באַשעפעניש פון דעם אינטערנאַציאָנאַל אַרבעטער פאַרבאַנד".

9. די פּאַריזער קאָמונע

מפּלות נאָך מפּלות.—פּראָנקרייך ווידער אַ רעפּובליק.—די אַרבעטער לאָזן זיך ניט אַנטוואַפענען.—דער ערשטער טעות פון דער קאָמונע.—מאַרקס וועגן דער קאָמונע. „אַ רעגירונג פון איינבינדער און שלאָסערס".—דער אַרבעטער־קלאַס איז געווען רייף, אָבער ס'האָט געפעלט

א פּאַרטיי פון אַרבעטער־קלאַס.—מאַרקס און ענגעלס וועגן דער פּאַריזער קאָמונע.—דיקטאַ־טור פון פּראָלעטאַריאַט, ווי מאַרקס און ענגלס האָבן דאָס פאָרמולירט.—מלוכה־מאַכט און דער אַרבעטער־קלאַס.—די פּאַריזער קאָמונע האָט זיך געשטעלט אויפ'ן ריכטיגן וועג.

דער שטורעם פון 1848 האָט זיך געענדיגט דערמיט וואָס דער קליינינ־קער נאַפּאָלעאָן, אַ פּלעמעניק פון נאַפּאָלעאָן דעם ערשטן, וואָס האָט באַזיגט די גרויסע פראַנצויזישע רעוואָלוציע, איז געוואָרן דער פּרעזידענט פון דער פראַנצויזישער רעפּובליק. דער פּרעזידענט־פּאָסט איז געווען בלויז דער אָנ־הויב פון זיין קאַריערע. אָט־דער דורכגעטריבענער הולטאַי האָט געשטרעבט צו ווערן אימפּעראַטאָר און צו קריגן ניט בלויז די גלאָרי פון זיין באַרימ־טען פעטער, נאָר אויך דעם פולשטענדיגן קאָנטראָל איבער די רייכטימער פון דער מלוכה.

כדי צו דערשלאָגן זיך צו זיין ציל האָט ער געגרינדעט דעם „בונד פון צענטן דעצעמבער". (לויט דעם מוסטער פון דעם דאָזיגן בונד האָט דובראָ־ווין געגרינדעט דעם שוואַרצ'מאַה'דיגן „סאָיוז רוסקאַווא נאַראָדאַ" און מו־סאָליני זיינע פאַשיסטישע באַנדעס). מאַרקס האָט כאַראַקטעריזירט דעם דאָזיגן בונד ווי „אַ געהיימע געזעלשאַפט פון זשוליקעס און פאַרברעכער, אַ געזעלשאַפט פון אומאָרדנונג, פּראָסטיטוציע און גנבה". אָבער דער דאָזיגער בונד איז געווען פולשטענדיג גענוג פאַר דעם קאַרליק נאַפּאָלעאָן אויף צו קריגן די קרוין פון אימפּעראַטאָר, און דער פּרעזידענט נאַפּאָלעאָן איז גע־וואָרן דער אומבאַגרעניצטער דעספּאָט פון פראַנקרייך.

די ערשטע יאָרן האָט נאַפּאָלעאָן געהערשט כמעט אומגעשטערט. אָבער ביסלעכווייז האָט די פאַרשטיקטע פראַנקרייך אָנגעהויבן קומען צו זיך. צום אַלעם ערשטן האָט אויפגעלעבט די פראַנצויזישע אַרבעטער־באַוועגונג, וועלכע האָט זיך דערהאַלט פון די שווערע קלעפּ, וואָס זי האָט געקראָגן אין די יולי־טעג. דער ערשטער אינטערנאַציאָנאַל האָט אַ סך געהאָלפן דער דערוואַכונג פון דער אַרבעטער־באַוועגונג.

נאַפּאָלעאָנ'ס טראָן האָט זיך אָנגעהויבן וואַקלען. געדיינקענדיג אַז די מאַכט פון זיין פעטער איז באַשטאַנען אין דער גלאָריע פון מיליטערישע זיגן, האָט ער אָנגעהויבן צו טראַכטן וועגן דעם, ווי אַזוי צו פאַרפירן אַ מלחמה אויף צו פאַרשטאַרקן זיין מאַכט.

פּרייסן האָט ליידנשאַפטלעך געשטרעבט צו אַ מלחמה מיט פראַנק־רייך. דער קאַנצלער פון פּרייסן, דער אייזערנער ביסמאַרק, האָט געשטרעבט צו פאַרוואַנדלען דייטשלאַנד אין אַ גרויסער מלוכה און צו דערגרייכן דאָס דורך אייזן און בלוט. ביסמאַרק האָט זיך טיכטיג געגרייט צו מלחמה, ער האָט אָבער אַכטונג געגעבן, אַז פראַנקרייך זאָל פּראָוואָצירט ווערן אָנצוהויבן די מלחמה. נאַפּאָלעאָן האָט זיך געלאָזט כאַפּן אויף דער ווענדקע פון דעם כיטרען ביסמאַרק און האָט דעם 19טן יולי 1870 דערקלערט מלחמה געגן פּרייסן.

פּרייסן האָט זיך באַצייטנס באַזאָרגט מיט דער שטיצע פון די דרום־געראַמאַנישע טעריטאָריעס. די פּרייסישע אַרמיי איז געווען פּראַכטפול אָרגאַניזירט, איז געווען באַפליגלט פון דעם זיג איבער עסטרייך אין 1866

און האָט פאַרמאָגט גאַנצע 380,000 מאַן. די מלחמה געגן פראַנקרייך איז געווען א טריאומפאַלער מאַרש פאַר דער פּרייסישער אַרמיי. די דאָזיגע מלחמה האָט אַרויסגעבראַכט די גאַנצע פּוילקייט און מאַכטלאָזיגקייט פון פראַנקרייך, וואָס האָט פאַרבראַכט צוואַנציג יאָר אונטער דער קאָמאַנדע פון דער נאַפּאָלעאָנישער באַנדע. די פראַנצויזישע אַרמיי האָט געליטן מפּלה נאָך מפּלה און דעם ערשטן סעפּטעמבער, נאָך דער מפּלה ביי סעדאַן, איז נאַפּאָלעאָן אַליין אַריינגעפאַלן צו די פּרייסן ווי א געפאַנגענער.

די מפּלות האָבן פאַרגרעסערט די אומצופרידנהייט צווישן די פאָלקס־מאַסן פון פראַנקרייך. סעדאַן איז געווען דער לעצטער טראָפּן, וואָס האָט איבערגעפילט דעם בעכער פון געדולד פון דעם פראַנצויזישן פאָלק. דעם 4טן סעפּטעמבער איז נאַפּאָלעאָנ׳ס טראָן אומגעוואָרפן געוואָרן און פראַנק־רייך איז צום דריטן מאָל דערקלערט געוואָרן פאַר א רעפּובליק. אין דעם מאָמענט זיינען די אַרבעטער־מאַסן ניט געווען צוגעגרייט צו פאַרכאַפּן די מאַכט אין זייערע הענט. די פראַנצויזישע אַרבעטער־באַוועגונג איז נאָך באַשטאַנען פון צעברעקלטע גרופּן, וואָס האָבן געפירט א שטענדיגן קאַמף צווישן זיך. די בעסטע אָרגאַניזירטע און קאָמפּאַקטע גרופּע איז געווען די סעקציע פון ערשטן אינטערנאַציאָנאַל. אָבער זי איז געווען צו שוואַך און צו קליין אין צאָל אויף צו פאַרכאַפּן די מאַכט פאַר דעם אַרבעטער־קלאַס. די מאַכט איז אַריינגעפאַלן אין די הענט פון די זעלביגע בורזשואַזע גרופּן, וואָס האָבן צעשמעטערט די אַרבעטער־באַוועגונג אין 1848 און וואָס האָבן ניט געקאָנט בייקומען נאַפּאָלעאָנ׳ס „בונד פון 10טן דעצעמבער“.

אויפ׳ן שלאַכטפעלד האָט די פראַנצויזישע אַרמיי געליטן אַלץ נייע מפּלות און די בורזשואַזע רעגירונג איז געווען אין א צרה׳דיגער לאַגע און האָט פאַקטיש גאָרנישט ניט געקאָנט טאָן. די אַרבעטער־מאַסן האָבן זיך א ריר געטאָן. די לאַגע איז געוואָרן רייף פאַר דער פּראָקלאַמירונג פון דער פּאַריזער קאָמונע.

די אומצופרידנהייט פון די מאַסן מיט דער נייער רעגירונג האָט גע־קראָגן אַן ערנסטן רעוואָלוציאָנערן אויסדרוק אין דער נאַציאָנאַלער גוואַרדיע. די קלאָגעדיגע רעגירונג האָט אויף גיך געשלאָסן א שלום־אָפּמאַך מיט פּרייסן, ווייל די לאַגע אין דער היים האָט אָנגעהויבן צו ווערן ערנסט. די נאַציאָנאַלע גוואַרדיע איז באַשטאַנען מערסטן פון אַרבעטער און אַנדערע האָרעפּאַשנע עלעמענטן. דעם 17טן מערץ, 1871, האָט זיך דער הויפּט פון דער נייער רעגירונג, טיער, געווענדט צו דער באַפעלקערונג מיט אַן אויפרוף געגן די „פאַרברעכערישע“ עלעמענטן אין דער נאַציאָנאַלער גוואַר־דיע, וואָס האָבן זיך ניט געלאָזט אַנטוואָפענען. די אַנטוואָפנונג פון דער נאַציאָנאַלער גוואַרדיע האָט געזאָלט פאָרקומען יענעם טאָג. די קאַנאָנען האָבן געזאָלט אַרויסגעפירט ווערן פון די אַרבעטער־קוואַרטאַלן, און די אַרבע־טער האָבן געזאָלט אָפּגעבן זייערע ביקסן און אַמוניציע.

דער אויפרוף האָט אָבער ניט געווירקט. דער באַפעל צו אַנטוואָפענען די נאַציאָנאַלע גוואַרדיע האָט זיך געענדיגט מיט א פאַרברידערונג צווישן

די ארבעטער און די סאָלדאטן, וואָס זיינען זיי געקומען אנטוואָפענען. א צאָל פארהאסטע גענעראלן און אָפיצירן זיינען דערביי דער'הרג'עט געוואָרן. די ארבעטער פון פאריז האָבן זיך געשטעלט אין אָפענעם קאמף געגן דער בורזשואזער רעגירונג.

„אין דעם פרימאָרגן פון דעם 18טן מערץ",—שרייבט מארקס,—„איז פאריז אויפגעוועקט געוואָרן פון דונערדיגע אויסגעשרייען: „זאָל לעבן די קאָמונע". איבער דעם שטאָט־ראט פון פאריז האָט שוין שטאָלץ געפלאטערט די רויטע פאָן, דער סימבאָל פון דער ארבעטער־רעוואָלוציע".

וואָס זשע איז געווען אָט די פאריזער קאָמונע? אין זיין אומשטערבלעך ווערק „בירגער־קריג" אין פראנקרייך, געשריבן באלד נאָך דעם פאלן פון דער קאָמונע, האָט מארקס געענטפערט אויף דער פראגע מיט די פאָלגנדיגע ווערטער:

„די פארשיידענע אויסטייטשונגען פון דער פאריזער קאָמונע, די פארשיידענע אינטערעסן, וואָס זי האָט אויסגעדריקט, באווייזן, אז זי איז געווען א גאנץ בויגעוודיגע רעגירונגס־פאָרם, אין דער צייט ווען די אנדערע רעגירונגען ביז איר זיינען געווען אין עצם אונטערדריקעריש. דער סוד איז באשטאנען אין דעם, וואָס די קאָמונע איז אין עצם געווען א רעגירונג פון ארבעטער־קלאס, א רעזולטאט פון קאמף צווישן דעם פראדוצירנדן און עקספלואטירנדן קלאס, אָט די לאנג געזוכטע פאָליטישע פאָרם, אין וועלכער ס'וואָלט געקענט פארקומען די באפרייאונג פון די ארבעטער".

צוערשט האָט די מאכט גענומען דער צענטראלער קאָמיטעט פון דער נאציאָנאלער גווארדיע, וועלכער איז לויט זיין ארגאניזאציע געווען א מין ראט פון דעפוטאטן פון באוואָפנטע ארבעטער און קליינבירגער. אין זיין מאניפעסט האט דער דאזיגער ראט געשריבן:

„די פאריזער פראָלעטאריער, זעענדיג די מפלות און פאראט פון די הערשנדיגע קלאסן, האָבן פארשטאנען, אז ס'האָט געשלאָגן די שעה ווען זיי דארפן אליין ראטעווען דאָס לאנד און נעמען אין די אייגענע הענט די פארוואלטונג מיט די געזעלשאפטלעכע ענינים. זיי האָבן פארשטאנען, אז אויף זיי ליגט אָט דער חוב, אז זיי געהערט דאָס אומבאשטרייטבארע רעכט צו ווערן די הערשער פון אייגענעם לעבן און נעמען די רעגירונגס־מאכט אין זייערע הענט".

שטאָלצע ווערטער! צום באדויערן איז אָבער דער ארבעטער־קלאס ניט געווען צוגעגרייט דערצו, אז ער זאָל טאקע נעמען די רעגירונג אין די אייגענע הענט און זי פירן אין זיינע אינטערעסן. טיער'ס רעגירונג האָט זיך דערשראָקן אויף טויט און איז אנטלאָפן אין ווערסאל, לעבן פאריז. ס'האָט זיך געדאכט, אז די געשיכטע אליין האָט דיקטירט דער נאציאָנאלער גווארדיע זי זאָל זיך נאָכיאָגן נאָך דעם מאָראליש געשלאָגענעם שונא און אים דערשלאָגן פיזיש, צעקלאפן זיין מאכט גאָר איינגאנצן. אנשטאט דעם האָט זיך דער צענטראל־קאָמיטעט גאָר פארנומען מיט ארגאניזירן וואלן אין דער קאָמונע, טרוימענדיג וועגן א פשרה מיט די הערשענדע קלאסן. די

ביטרע און דערפארענע בורזשואזע רעגירונג האָט, פארשטייט זיך, אויסגע־נוצט די דאָזיגע וואקלונגען און געוואונען די נויטיגע צייט אויף צו ברייג־גען אין אָרדנונג אירע דעמאָראַליזירטע רייען.

די מאכט איז אריבער אין די הענט פון דער קאָמונע דעם טאָג ווען די אנטלאָפענע קיין ווערסאל האָבן שוין גענומען ברייגגען אין אָרדנונג זייערע רייען און זיך שוין גענומען גרייטן צו אַן אטאקע אויף דעם רעוואָ־לוציאָערן פאריז. אזוי ארום איז אין די ערשטע טעג פון דעם טריאומף פון דער פאריזער קאָמונע שוין אָנגעצייכנט געוואָרן איר דורכפאלן. דאָך האָט זי זיך געהאלטן מער ווי צוויי חדשים. פאר די פראָלעטאריער פון דער גאנצער וועלט האָט יעדע שעה פון די 72 טעג פון דער פאריזער קאָמונע א גוואלדיגע באדייטונג. מיר וועלן דאָ פרואוון אונטערציען א סך־הכל פון די דערגרייכונגען פון דער קאָמונע.

וואָס זיינען געווען די גרונט־פעלערן, וואָס די פאריזער קאָמונע האָט אונטערגענומען? דערויף געפינען מיר אַן ענטפער אין דעם מאניפעסט פון דעם ערשטן אינטערנאציאָנאל:

„די גרויסע סאָציאַלע אונטערנעמונג פון דער קאָמונע איז געווען איר אייגענע עקזיסטענץ, איר ארבעט. באזונדערע פלענער און פראָיעקטן, וואָס זי האָט אונטערנומען, האָבן געקענט בלויז אָנצייכענען די ריכטונג, אין וועלכער עס גייט אָן א רעגירונג פון פאָלק דורך דעם פאָלק. די קאָמונע האָט פארבאָטן נאכט־ארבעט פאר בעקער, האָט פארבאָטן צו פארקלענערן די ארבעט־לוין דורך שטראָף־געלט, האָט איבערגעגעבן צו די ארבעטער די ווארשטאטן און פאבריקן, וואָס זייערע באלעבאטים זיינען אנטלאָפן און אָפּגעשטעלט די פּראָדוקציע...“

עס דארף אויך צוגעגעבן ווערן, אז דעם 30טן מערץ איז אָפּגעשאפט געוואָרן די פערמאנענטע ארמיי און די נאציאָנאלע גווארדיע איז דער־קלערט געוואָרן פאר דער איינציגער באוואָפנטער מאכט. דעם 2טן אפריל איז די קירך אָפּגעטיילט געוואָרן פון דער רעגירונג און דאָס אייגנטום פון דער קירך, איז נאציאָנאליזירט געוואָרן.

איר פּראָגראם אויף דעם געביט פון בילדונג האָט די קאָמונע אויס־געדריקט אין די פאָלגנדע ווערטער: „פאריז וויל, אז דער זון פון א פויער זאָל זיין פונקט אזוי געבילדעט ווי דער זון פון א גביר און אז דעם פויער'ס זון זאָל זיין בילדונג קריגן אומזיסט“.

וועגן דעם, ווי אזוי די פאריזער קאָמונע האָט געארבעט, דערציילט אונז איינער פון אירע נאָענטע באאָבאכטער, דער רוסישער היסטאָריקער לאווראָוו. מיר וועלן דאָ ברייגגען א לענגערן אויסצוג פון זיינעם אַן אינ־טערעסאנטן ווערק וועגן דער קאָמונע:

„די רעוואָלוציע פון 1871,—שרייבט לאווראָוו—האָט צום ערשטן מאָל אין דער געשיכטע אוועקגעשטעלט אומבאקאנטע מענטשן אָן דער שפּיץ פון דער רעגירונג. די פאריזער קאָמונע איז געווען די ערשטע געזעל־

שאפטלעכע איינאָרדנונג, וואָס האָט אוועקגעשטעלט פּשוט׳ע ארבעטער אָן דער שפּיץ. און אָט די פּשוט׳ע ארבעטער, פראַנקל, וואַרלען, טייס און אַנדערע, האָבן, ניט געקוקט אויף אַלע זייערע טעות׳ן און אויף אַלע חסרונות אין דער פאַרוואַלטונג פון דער קאָמונע, דאָך באַוויזן, אַז דער ארבעטער־קלאַס קען אוועקשטעלן ביי דער רעגירונג אייגענע מענטשן, וואָס זאָלן זיך ספּראַווען מיט דער אויפגאַבע גאָר ניט ערגער איידער די אינטעליגענטן, וואָס באַטראַכטן אַזאַ ארבעט פאַר זייער ספּעציאַליטעט. אין פאַרגלייך מיט די דעקרעטן, וואָס זיינען ארויס פון פּאַרלאַמענטן און מיניסטעריומס, וואו עס איז פאַראַן אַ מאַסע גלאַנציגע, אויסגעצערטלטע, ספּעציעל־טרענירטע פּאָליטישע מענטשן, האָט די געזעצגעבונג פון דער קאָמונע קוים פאַרדינט וועלכן ס׳איז פאַרוואורף. די איינבינדער, די שלאָ־סערס, האָבן זיך פּונקט אַזוי אויסגעטויגט פאַר דער דאָזיגער ארבעט, ווי די געבילדעטע לייט, וואָס זיינען אויסגעוואַקסן אין אַ סביבה פון געשעפטס־לייט און פּאָליטיקער. די פּאַריזער קאָמונע האָט אין איר קורצער עקזיס־טענץ אינגאַנצן צעשטערט די אילוזיע, אַז די בורזשואַזע בילדונג מאַכט איינעם פייאיג צו פירן די געזעלשאַפט, די אילוזיע, אַז דער פּראָלעטאַריער וועט אויף מאָרגן נאָך דעם זיג אַלץ דאַרפן אָנקומען צו דער בורזשואַזער אינטעליגענץ, זי זאָל פאַרנעמען די פירנדע פּלעצער. די גרויסע טעג פון מערץ 1871 זיינען געווען די ערשטע טעג, ווען דער פּראָלעטאַריאַט האָט ניט נאָר געמאַכט אַ רעוואָלוציע, נאָר זיך טאַקע געשטעלט אָן איר שפּיץ, דאָס איז געווען די ערשטע רעוואָלוציע פון דעם פּראָלעטאַריאַט״.

די פּאַריזער קאָמונע, די ערשטע פּראָלעטאַרישע רעוואָלוציע, האָט באַ־וויזן, אַז דער ארבעטער־קלאַס איז שוין רייף אויף צו בויען זיין אייגן לעבן. ער איז אָבער נאָך ניט געווען צוגעגרייט דערצו. די מאַכט איז פּלוצים געפאַלן אויף זיינע פּלייצעס. ער האָט די מאַכט איבערגענומען, אָבער ער איז ניט געווען אָרגאַניזירט כדי זיך צו שטיצן אויף זיין מאַכט און באַפעסטיגן זיינע פּאָזיציעס. ער האָט געגעבן אַ געלעגנהייט דעם שונא צו קומען צו זיך, און ווערסאַל איז פאַרוואַנדלט געוואָרן אין אַ וואַנט, וואָס האָט אָפּגעטיילט פּאַריז פון גאַנץ פראַנקרייך. ער האָט געהאַט אַ ריזיגע באַוואָפנטע מאַכט, נאָר ער האָט זי ניט געקאָנט פאַרוואַנדלען אין אַ מיטל פאַר זיין זיג. קורץ גערעדט, דער ארבעטער־קלאַס האָט נאָך ניט געהאַט זיין פּאַרטיי, וואָס זאָל פאַרקערפּערן זיין דערפאַרונג און זיין ווילן צו זיגן.

די ווערסאַלער שונאים זיינען געווען אין אַ בעסערער לאַגע. זיי האָבן אומזיסט קיין צייט ניט פאַרלאָרן. כדי צו באַשיצן זיינע סאָלדאַטן פון אָנצושטעקן זיך מיט די אידייען פון דער קאָמונע, האָט טיער איינגע־פירט פאַרשטאַרקטע מיליטערישע איבונגען צווישן זיינע סאָלדאַטן. יעדן טאָג, יעדע שעה האָט די באַזיגטע בורזשואַזיע אויסגענוצט אויף צוריק־צוקריגן די מאַכט. ווען טיער האָט זיך דערפילט גענוג שטאַרק, האָט ער מיט זיכערקייט און אַנטשלאָסענקייט אָנגעהויבן די אַטאַקע. די קאָמונע איז ניט געווען צוגעגרייט פאַר אַ רעגלמעסיגער פאַרטיידיגונג. די אַרמיי

פון דער פראנצויזישער בורזשואזיע, וואָס האָט געליטן שענדלעכע מפּלות אין דער מלחמה מיט פּרייסן, האָט גרינג צעקלאַפּט די ערשטע ארבעטער־רעוואָלוציע.

די ארבעטער האָבן מיט מערקווירדיגער העלדישקייט פארטיידיגט די באריקאדן פון דער קאָמונע. זיי האָבן ארויסגעוויזן העלדישע אנטשלאָסנ־קייט צו שטארבן אונטער די פאָנען פון דער קאָמונע. נאָר זיי זיינען געווען מאכטלאָז געגן די רעגלמעסיגע ארמייען, געפירט פון אויפגערייצטע בורזשואזע זינדלעך.

די פּאריזער קאָמונע איז געפאלן. אירע הענקער האָבן געפייערט זייער זיג מיט א ווילדער שחיטה. פאר'שכור'ט פון נקמה, האָבן זיי בוכ־שטעבלעך ניט געהאט קיין צייט צו הרג'ענען די קאָמונארן און האָבן גאנצע גרופּן באגראָבן לעבעדיגערהייט.

די שלוסן, וואָס לאָזן זיך ציען פון דער פּאריזער קאָמונע, זיינען קלאָר. די ערשטע ארבעטער־רעוואָלוציע האָט מיט קלאָרער איבערצייגונג באוויזן, אז דער איינציגער רעוואָלוציאָנערער קלאַס אין דער מאָדערנער געזלשאפט איז דער פּראָלעטאריאט. ער איז פייאיג ניט בלויז העלדיש צו קעמפן און שטארבן אונטער זיינע פאָנען, נאָר ער איז שוין אויך גענוג דערוואקסן אויף צו בויען א ניי לעבן. אָבער אין דער צייט פון דער פּאריזער קאָמונע האָט דער ארבעטער־קלאַס נאָך ניט געקאנט ארויסטיילן פון זיך דעם פאר־איינינגטן, איינזן־פעסטן אוואנגארד, וואָס אָן זיין דורכגעטראכטער פירע־שאפט און דיסציפּלין קאָן מען גאָר ניט טראכטן וועגן א זיג פון דעם ארבעטער־קלאַס איבער די מעכטיגע כחות, וואָס פארטיידיגן די הערשאפט פון קאפּיטאל.

די דערפארונג פון דער קאָמונע אינטערעסירט אונז אויך אין פאר־בינדונג מיט דער פראגע וועגן דער פּאָליטישער מאכט פון ארבעטער־קלאַס,—א פראגע וואָס האָט שטארק אויפגערודערט דעם ערשטן אינטער־נאציאָנאל. נאָך לאנג פאר דער פּאריזער קאָמונע האָט מארקס געשריבן אין דער „נייער ריינישער צייטונג", אז „די איבערגאנג־צייט נאָך יעדער רעוואָלוציע פאָדערט די ענערגישסטע דיקטאטור". די דערפארונג פון דער קאָמונע האָט פאר אונז העל באלויכטן די אויפגאבע פון דער סאָציאַלים־טישער רעוואָלוציע.

מיר האָבן שוין ציטירט מארקס'עס באמערקונג, אז די קאָמונע איז געווען „די לאנג געזוכטע פּאָליטישע פאָרם, אין וועלכער ס'וואָלט געקאנט געווען פּארקומען די עקאָנאָמישע באפרייאונג פון די ארבעטער". מיט פיר יאָר שפּעטער, אין 1875, האָט מארקס אויסגעדריקט דעם דאָזיגן געדאנק נאָך שארפער:

„צווישן דער קאפּיטאליסטישער און קאָמוניסטישער געזעלשאפט ליגט א פּעריאָד פון רעוואָלוציאָנערער פארוואנדלונג פון דעם ערשטן (קאפּיטאַ־ליסטישן) און צווייטן (קאָמוניסטישן), און דעם דאָזיגן פּעריאָד אנטשפּרעכט

א פּאָליטישער איבערגאַנגס־פּעריאָד. די מלוכה פון דעם דאָזיגן פּעריאָד קאָן ניט זיין קיין אַנדער זאַך ווי א רעוואָלוציאָנערע דיקטאַטור פון פּראָ־לעטאַריאַט".

דער אַרבעטער־קלאַס קאָן זיך איצט באַנוצן מיט דער רייכערער און מער פּרוכטבאַרער דערפאַרונג פון דער רוסישער סאָציאַליסטישער רעוואָ־לוציע. אָבער כדי ריכטיג צו פאַרשטיין די אַנטוויקלונג פון סאָציאַליזם, איז נויטיג פאַר זיך קלאָר צו מאַכן, אין וואָס פאַר א מאָס די פּאַריזער קאָמונע האָט באַוואָפנט די פּאַרטגעשריטענע אַרבעטער מיט א קלאָרער אָפּשאַצונג פון זייערע אויפגאַבן. ס'איז וויכטיג קלאָר צו מאַכן די דאָזיגע פראַגע, ווייל עס געפינען זיך נאָך איצט „סאָציאַליסטן", וואָס באַנוצן זיך מיט די נעמען פון מאַרקס און ענגעלס כדי צו פירן א ווילדע העצע געגן פּראָלעטאַרישער דיקטאַטור. דער אמת איז אָבער, אז מאַרקס האָט מיט זיין כאַראַקטעריסטישער פּינקטלעכקייט שוין אין 1875 אָנגעוויזן אויף דער דיקטאַטור פון פּראָלעטאַריאַט ווי אויף אַן אומפאַרמיידלעכער איבער־גאַנג־פּאָרם פון קאַפּיטאַליזם צו קאָמוניזם.

געבויט אויף דער דערפאַרונג פון דער קאָמונע האָט ענגעלס נאָך ווייטער אַנטוויקלט דעם זעלביגן געדאַנק. „א רעוואָלוציע,—האָט ענגעלס געשריבן,—איז אַן אַקט, אין וועלכן א טייל פון דער באַפעלקערונג צווינגט אַרויף איר ווילן אויף א צווייטן טייל מיט דער הילף פון ביקסן, באַגנעטן, קאַנאָנען, א. אַז. וו., דאָס הייסט, דורך זייערע דיקטאַטאָרישע מיטלען"... ענגעלס האָט, הייסט עס, גאַנץ גוט פאַרשטאַנען, אַז מיט דעם שטים־צעטל קאָן מען ניט בייקומען די קאַפּיטאַליסטישע מלוכה. און ענגעלס פאַר־ענדיגט זיין געדאַנק אַזוי:

ווען די פּאַריזער קאָמונע וואָלט זיך ניט געווען שטיצן אויף דער אויטאָריטעט פון דעם באַוואָפנטן פאָלק געגן דער בורזשואַזיע, וואָלט זי זיך דען געווען געהאַלטן מער ווי איין טאָג? צי האָבן מיר ניט א רעכט, פאַרקערט, צו קריטיקירן די קאָמונע דערפאַר, וואָס זי האָט זיך צו ווייניג באַנוצט מיט דער אויטאָריטעט פון געווער?"

די דאָזיגע געדאַנקען, וואָס ענגעלס האָט אַרויסגעזאָגט וועגן דער דיקטאַטור פון פּראָלעטאַריאַט שטימען פולשטענדיג מיט די גרונט־אַנשויאונגען פון מאַרקס און ענגעלס וועגן דער ראָל און באַדייטונג פון דער מלוכה. מאַרקס און ענגעלס האָבן פאַרשטאַנען די מלוכה ווי אַן אָרגאַניזאַציע פון מאַכט, וואָס פאַרגיט זיך מיט'ן ציל צו פאַרטיידיגן דעם הערשענדיגן קלאַס. פון דעם דאָזיגן אַלגעמיינעם בליק אויף דער מלוכה הערשענדיגן קלאַס. פון דעם דאָזיגן אַלגעמיינעם בליק אויף דער מלוכה איז גרינג צו ציען דעם שלוס, ווי אַזוי דער אַרבעטער־קלאַס דאַרף זיך באַציען צו מלוכה־מאַכט.

„דער שטאַט,—האָט ענגעלס געשריבן,—איז בלויז אַן איבערגאַנגס־אַנשטאַלט, מיט וועלכן עס קומט זיך אויס צו באַנוצן (דעם אַרבעטער־קלאַס) אין קאַמף, אין א רעוואָלוציע, כדי מיט גוואַלט צו אונטערדריקן

זיינע געגנער... אָן דער מלוכה־מאַכט קאָן דער אַרבעטער־קלאַס ניט אונ־טערדריקן זיינע שונאים. דער פולשטענדיגער טריאומף פון דעם אַרבע־טער־קלאַס, דאָס הייסט, די ווירקלעכע איינאָרדנונג פון דער קאָמוניסטישע־געזעלשאַפט, וועט, פאַרשטייט זיך, מאַכן אַ סוף צו דער מלוכה און מלוכה־מאַכט.

ביז אַהער האָבן מיר געהאַט בלויז פאַרשיידענע מלוכה־פאָרמען, וואָס האָבן מיט זיך פאָרגעשטעלט פאַרשיידענע פאָרמען פון אונטערדריקונג. אין די אַלטע צייטן איז די מלוכה געווען באַגרינדעט אויף שקלאַפעריי און שקלאַף־אייגענטום. די שקלאַף־אייגענטימער זיינען געווען דער הער־שענדיגער קלאַס. אין די פעאָדאַלע צייטן האָבן מיר געהאַט אַ מלוכה פון פריצים, לאַנד־באַזיצער. אין דער עפּאָכע פון קאַפּיטאַליזם איז די מלוכה באַגרינדעט אויף דער הערשאַפט פון דער בורזשואַזיע. דער וועג צו דער פאַרניכטונג פון דער מלוכה, ווי אַ מיטל פון אונטערדריקונג, ליגט דורך דער דיקטאַטור פון אַרבעטער־קלאַס, וואָס די געשיכטע האָט אים באַרופן איינצופירן אמת'ע גלייכהייט און אַזוי אַרום מאַכן די מלוכה פאַר אומנויטיג.

אויף דעם דאָזיגן וועג האָט זיך פאַרנומען די פאַריזער קאָמונע. זי איז געפאַלן, ווייל זי איז ניט געווען צוגעגרייט. דער וועג איז אָבער געווען אַ ריכטיגער. איר מפּלה האָט בלויז באַשטעטיגט דעם אמת, אַז דורך בלוטיגע שלאַכטן און שווערע מפּלות וועט די מענטשהייט קומען צו גרויסע זיגן.

10. קאַפּיטאַליסטן פאַראייניגן זיך

די אַנטוויקלונג פון קאַפּיטאַליזם פירט צו פּראָלעטאַרישער דיקטאַטור, זאָגט מאַרקס.— ווי אַזוי ס'האָט זיך אַנטוויקלט דער פאַראייניגטער קאַפּיטאַליזם.—די ראַל פון באַנק אַמאָל און איצט.—אַ פאַרמיטלער צווישן פרייען קאַפּיטאַל און נייע אונטערנעמונגען.—דער פאַבריקאַנט שטויסט אַרויס דעם סוחר.—קאָנקורענץ צווישן פאַבריקאַנטן.—סינדיקאַטן.— די איינצעלנע פאַבריקאַנטן הערן אויף צו שפּילן אַ ראָל.—פאַראייניגטער קאַפּיטאַל, דער באַלעבאָס און פאַרוואַלטער.—די ראַל פון דער בירזשע.—אַלטע באַנקען קענען ניט דינען די קאַפּיטאַליסטישע סינדיקאַטן.—אינדוסטריען נויטיגן זיך אין קרעדיטן אויף אַ לאַנ־גער צייט.—באַנקן גיבן הלוואות אויף קורצע טערמינען.—די אַקציאָנערן־געזעלשאַפט לייזט די פּראָבלעם.—אַ מיטל צו מאַביליזירן פרייען האַנדל.—ווער קאָנטראָלירט די אַקציאָנערן־געזעלשאַפט ?—דער האַנדל מיט אַקציעס.—די באַדייטונג און מאַכט פון דער בירזשע.— באַנקן ווערן די העכסטע אָרגאַנען פון דער קאַפּיטאַליסטישער מלוכה.—די טבע פון „אייזערנעם קנאַפּל".—קאַפּיטאַליזם פאַרנעמט זיך אויף אַ נייעם וועג.—דער אַנהויב פון אימ־פּעריאַליזם.—טאַריפן, מאָנאָפּאָליעס און נייע מאַרקן.—מיליטאַריזם, דער מיט־באַגלייטער פון אימפּעריאַליזם.

די רייכע סינדיקאַטן האָבן זיך גענויטיגט אין די קאַפּיטאַלן ניט בלויז פון די קאַפּיטאַליסטן, וואָס זיינען אַריין אין סינדיקאַט, נאָר אויך אין די פרייע קאַפּיטאַלן, וואָס זיינען געווען אָנגעזאַמלט אין פאַרשיידענע טיילן פון לאַנד. די אַלטע באַנקען האָבן קיין סך נוץ ניט געקאָנט ברייגגען די סינדיקאַטן אין דעם זין פון צונויפזאַמלען פאַר זייערטוועגן די פרייע קאַפּי־טאַלן און זיי אַריינלייגן אויף אַ לאַנגער צייט אין די אינדוסטריעלע אונ־טערנעמונגען. די באַנקען זיינען געבויט אויף שנעלן אומזאַץ, און דעם גרעסטן טייל פון זייערע פּראָפיטן מאַכן זיי פון קורץ־ווייליגע קרעדיטן. די באַנקען האָבן גאַנץ גוט געוואוסט, אַז דער קאַפּיטאַליסט לייגט גערן אַריין זיינע איבעריגע געלטער אין באַנק אַריין בלויז אויף דער באַדינגונג,

אז ער זאָל זיי קאָנען צוריקקריגן צו יעדער צייט. דעריבער איז די באַנקען באַקוועמער צו געבן הלוואות אויף קורצע טערמינען. גרויס־אינדוסטריע, פאַרקערט, נויטיגט זיך אין קרעדיט אויף לאַנגע טערמינען. די ריזיגע קאַפּיטאַלן, וואָס ווערן פאַרנוצט אויף גרויסע מאַשינען, גראַנדיעזע געביידעס און אויסשטאַטונג פון די אינדוסטריעלע אונטערנעמונגען, ווערן צוריק אויס־געצאָלט אין דעם משך פון לאַנגע יאָרן.

ס'האָט זיך באַקומען אַן אויסגאַנגלאָזע לאַגע. דער קאַפּיטאַליסט האָט געוואָלט האָבן די מעגלעכקייט צו דער צייט אַרויסצונעמען זיין קאַפּיטאַל פון דער פּראָדוקציע און די פּראָדוקציע האָט געפאָדערט קרעדיטן אויף אַ לאַנגער צייט. דער אויסגאַנג פון דער דאָזיגער לאַגע איז געפונען געוואָרן אין דער נייער פאָרם פון קאַפּיטאַליסטישע פאַראיינען, אין דער אַקציאָנערן־געזעלשאַפט (שערהאָלדינג אָדער סטאַק־קאָמפּאַני).

אַן אַקציאָנערן־געזעלשאַפט איז אַ געזעלשאַפט פון קאַפּיטאַליסטן. כדי צו פאַרגרעסערן זייער קאַפּיטאַל, לאָזן זיי אַרויס אַקציעס (שערס) צו גאַנץ קליינע און ביליגע פּרייזן. די פּרייזן זיינען צוגיינגלעך צו קליין־פאַרמעגלעכע מענטשן אויך. דורך די פאַרקויפטע אַקציעס פאַרגרעסערט די געזעלשאַפט (קאָמפּאַני) איר קאַפּיטאַל, און די אַקציעס קאָנען צו יעדער צייט פאַרקויפט ווערן פון האַנט צו האַנט. אַזוי אַרום באַקומען די קאַפּי־טאַליסטן קרעדיטן אויף לאַנגע טערמינען און די קויפער פון די אַקציעס האָבן אַ מעגלעכקייט צו יעדער צייט אַרויסצוקריגן דאָס געלט פאַר זייערע אַקציעס.

אַן אַקציאָנערן־געזעלשאַפט איז אַ קונציגע און כיטרע אינסטיטוציע. אין די סטאַטוטן פון אַקציאָנערן געזעלשאַפטן ווערט געוויינטלעך געשריבן, אַז אַלע אַקציאָנערן (שערהאָלדערס) זיינען די באַלעבאַטים פון דער געזעל־שאַפט. זיי קלייבן אויס דירעקטאָרן, זיי באַשליסן אַלע פראַגן, וואָס האָבן צו טאָן מיט די אונטערנעמונגען פון דער געזעלשאַפט. אָבער דאָס איז נאָר אויפ'ן פּאַפּיר. די גרינדער פון די אַקציאָנערן־געזעלשאַפטן גיבן שטענ־דיג אַכטונג, אַז אין זייערע הענט זאָלן זיך געפינען מער ווי אַ העלפט פון די אַקציעס. זיי דאַרפן אפילו קיין העלפט ניט האָבן,—אַ דריט־חלק איז גענוג, ווייל די איבעריגע אַקציאָנערן זיינען צעוואָרפן איבער אַלע עקן לאַנד. אויף די אַלגעמיינע פאַרזאַמלונגען פון די אַקציאָנערן קומט עס אָן די גרינדער גאָר גרינג דורכצופירן זייערע באַשלוסן אַזוי, אַז די קלענערע אַקציאָנערן זאָלן דאָס גאָר ניט באַמערקן. דער גאַנצער פּראָפיט בלייבט אין די הענט פון די גרינדער. די איבעריגע אַקציאָנערן קריגן בלויז קליינע פּראָצענטן אויף זייער געלט.

די אַקציאָנערן־געזעלשאַפט מאַכט, הייסט עס, מעגלעך צו מאָביליזירן און פאַראייניגן אַלע פרייע קאַפּיטאַלן אין די הענט פון די גרעסערע אונ־טערנעמער. זייער איינפלוס האָט מאַרקס פאָרמולירט אין די פאָלגענדע ווערטער: „זיי גיבן אַ קאָלאָסאַלע אויסברייטערונג פון די מאַסשטאַבן פון פּראָדוקציע און אונטערנעמונגען, וואָס דאָס איז געווען אוממעגלעך

פאר דעם איינצעלנעם קאפיטאליסט". מען דארף דערביי באמערקן, אז בעת מארקס האט געלעבט, האבן די אקציאנערן־געזעלשאפטן ערשט זיך אנגעהויבן אנטוויקלען. אבער מארקס האט שוין דעמאלט געזען די אומ־פארמיידלעכע רעזולטאטן פון דער דאזיגער פארם פון קאפיטאל־פאראייני־גונגען. מארקס האט אויך פאראויסגעזען, אז די פאראיינען פון די קאפי־טאליסטן וועלן שטרעבן צו פאראייניגן דעם גאנצן קאפיטאל אין די הענט פון איין קאפיטאליסטישער קערפערשאפט.

פאר די באנקען האט זיך געעפנט גאר א נייע טעטיגקייט. כדי די אקציאנערן־געזעלשאפטן זאלן קאנען עקזיסטירן, איז נויטיג געווען, אז ס'זאל זיין א צאל ספעציעלע אונטערנעמונגען, וואס זאלן קאנטראלירן דעם קויף־פארקויף פון די אקציעס. כדי די אקציעס זאלן קאנען דינען ווי באוועגלעכער קאפיטאל, האבן די באנקען אנגעהויבן געבן גרויסע הלואות צו אינדוסטריעלע אונטערנעמער אויף דעם גרונט פון די אריינגעלייגטע אקציעס: די באנקען האבן אויך גענומען איינקויפן אקציעס מיט דער רעכענונג, אז דורך דעם וואס זיי וועלן ווערן אקציאנערן אין די אינ־דוסטריעלע אונטערנעמונגען וועלן זיי קריגן דארט א דעה, קאנען אריינ־זעצן דארט דירעקטארן און פארטרעטער, וואס זאלן אכטונג געבן אויף די געשעפטן פון די אונטערנעמער. די באנקען זיינען, הייסט עס, געווארן די העכערע ארגאנען, וואס האבן אנגעהויבן צו פאראייניגן און קאנטראלירן די גאנצע אינדוסטריע.

דער קויף און פארקויף פון אקציעס מאכט די באנק־שפיל נאך מער ריזיקאליש. צווישן די באנקען גייט אן פונקט אזא קאמף און קאנקורענץ, ווי ס'פלעגט אנגיין צווישן באזונדערע סוחרים און פאבריקאנטן. אין דעם דאזיגן קאמף בלייבן לעבן די רייכערע באנקען, וואס זיינען פארבונדן מיט די רייכערע און שטארקערע אקציאנערן־געזעלשאפטן. דאס זעלבסטשטענ־דיגע לעבן פון די באנקען ווערט אזוי ווי אפגעריסן. די באנקען פלעכטן זיך דורך און גיסן זיך צונויף מיט די גרויסע אינדוסטריעלע סינדיקאטן און קערפערשאפטן.

דער צענטער פון דער אקציע־שפיל ווערט אריבערגעטראגן אויף דער בירזשע, וואס הויבט אן צו שפילן אלץ א וויכטיגערע ראל. די פראנצויזישע פראצענטניקעס האבן אויפגעבויט זייער בירזשע אין דער פארם פון א, טעמפל, כדי צו ווייזן, אז זייער גאט איז געלט און זייער ריטואל — די בירזשע־שפיל. אין אמעריקע ווערן מלוכה־ענינים באשלאסן נים אין קאנגרעס אין וואשינגטאן, נאר אין ניו יארק אויף דער שמאלער וואל סטריט, וואו עס געפינט זיך די ניו יארקער בירזשע. די ענגלישע „דעמא־קראטישע" געזעצגעבער זיינען פארטרעטער פון קאפיטאליסטישע קערפער־שאפטן, און די הויפט־ראל שפילן דארט די פארטרעטער פון די אייזן און קוילן־באראנען. זיי זיינען איינגער פארבונדן מיט דער בירזשע ווי מיט די בירגער, וואס האבן פאר זיי געשטימט.

ניט בלויז מארקס האט פאראויסגעזען די ריזיגע ראל פון די אקציא־

נערן־געזעלשאפטן. ראָטבערטוס האָט וועגן זיי געשריבן אָט וואָס: „דער געוויינטלעכער פרייער האַנדל אָן דער אַקציאָנערער פאָרם איז ווי אַ קלאָ־געדיגער האַנט־בעזים. פרייער האַנדל צוזאַמען מיט דער אַקציאָנערער פאָרם איז ווי אַ דאַמף־בעזים, וואָס וועט אין צען יאָר צייט אויסקער־ן אַזוי ריין, ווי אַ האַנט־בעזים וואָלט דאָס ניט געקענט טאָן אין הונדערט יאָר". באַוואָפנט מיט אַזאַ דאַמף־בעזים האָט קאַפּיטאַל ווירקלעך זיך גע־נומען צו אַ רייניגונג, וועגן וועלכער די טאַטעס פון די מאָדערנע קאַפּי־טאַליסטן האָבן אפילו ניט געקענט חלומ'ען. אַ הייפעלע קאַפּיטאַליסטן האָט קאָנצענטרירט אין אירע הענט ריזיגע קאַפּיטאַלן און דעם פאַקטישן קאָנטראָל איבער דער אינדוסריע און איבער דער מלוכה. ביי די דאָזיגע קאַפּיטאַליסטן האָט זיך אַנטוויקלט אַ פאַרלאַנג צו גרינדן אַזאַ פאַראיין, וואָס זאָל קאָנען קאָנטראָלירן ניט איין לאַנד, ניט איין פאָלק, נאָר די גאַנצע וועלט, די גאַנצע מענטשהייט. די דאָזיגע שטרעבונג צו עקספּלואַ־טירן די גאַנצע געזעלשאַפט דורך אַ קליינער גרופּע אַקציאָנערן האָט געפונען איר ליטעראַרישן אויסדרוק אין דזשעק לאָנדאָנ'ס פּראַכטפולן ראָמאַן „דער אייזערנער קנאַפּל". דער אַמעריקאַנער שרייבער האָט באַשריבן דעם „אייזערנעם קנאַפּל", אָבער דעם דרוק פון דעם קנאַפּל האָט ניט ער אַליין געפילט.

מיט דער גרינדונג פון פאַבריקאַנטישע סינדיקאַטן און אַקציאָנערן־געזעלשאַפטן איז כמעט ווי אָפּגעשאַפט געוואָרן די קאָנקורענץ צווישן די איינצעלנע פאַבריקאַנטן און די גרעניצן פון יעדן לאַנד. אָבער די אַנאַרכיע אין דער וועלט־פּראָדוקציע איז ניט פאַרשוואונדן. די אַנטוויקלונג פון דער פּראָדוקציע האָט אָנגעהויבן נאָך שנעלער אַריבערצויאָגן די אַנטוויקלונג פון מאַרק. דעם פּלאַץ פון קאָנקורענץ צווישן באַזונדערע אינדוסטריאַליסטן האָט פאַרנומען די קאָנקורענץ צווישן די מעכטיגע סינדיקאַטן, וואָס האַלטן אין זייערע הענט די גאַנצע מלוכה־מאַכט. דער וואַפן פון קאָנקורענץ איז שוין מער ניט דער זעלביגער ווי אַמאָל—אַ פרייז־מלחמה, אין וועלכער איין קאָנקורענט זוכט אַרויסצושטופּן דעם צווייטן דורך ביליגערע פרייזן. איצט האָבן די מעכטיגע קאַפּיטאַליסטישע פאַראיינען גענומען אָרודעוועו אין זייער קאָנקורענץ מיט מעכטיגע אַרמייען און פלאָטן, ווי אַ מיטל צו פאַרגרעסערן זייערע קאָלאָניעס, אויסשפּרייטן זייער מאַרק. די צענטראַלי־זירטע קאַפּיטאַליסטישע קערפּערשאַפטן, וואָס האָבן מאָביליזירט דעם גאַנצן קאַפּיטאַל און געשאַפן אַ מאָנאָפּאָל, וואָס האָט זיי דערלויבט צו העכערן פּרייזן, האָבן אָנגעהויבן פירן אַ פּאָליטיק פון ניט אַריינלאָזן קיין אויס־לענדישע סחורות אויף די היימישע מאַרקן. צו דער זעלביגער צייט האָבן זיי דורכאויס געוואָלט אַרויספירן אויף פרעמדע מאַרקן ניט בלויז זייערע פּראָדוקטן, נאָר אויך זייערע קאַפּיטאַלן, — די איבעריגע קאַפּיטאַלן, וואָס זיי האָבן אין דער היים ניט געקאָנט אָנווענדן.

ווען ס'האָט געהערשט דער איינצעלנער אינדוסטריאַליסט, האָבן די קאַפּיטאַליסטן פאַרטיידיגט פרייען האַנדל און גע'טענה'ט, אַז פרייער האַנדל פירט צו אַלוועלטלעכן שלום. ווען דעם פּלאַץ פון דעם איינצעלנעם

פאבריקאנט און באנקיר האָבן פארנומען די מעכטיגע אקציאָנערן־געזעל־שאפטן און פאבריקאנטן־פאראיינען, איז פרייער האנדל פארביטן געוואָרן אויף טאריפן און אָפּצאָל־גרעניצן. די קאפּיטאליסטישע פאראיינען האָבן איצט געדארפט האָבן גרויסע ארמייען אי אויף צו פארשפּארן די אייגענע גרעניצן אי אויף צו עפענען פאר זיך נייע לענדער, פארכאפּן פרעמדע מארקן.

קאפּיטאל האָט זיך פארנומען אויפן וועג פון דעראָבערונגס־פּאָליטיק, אויפ'ן וועג פון אימפּעריאליזם.

דער ערשטער באגלייטער פון אימפּעריאליזם איז, פארשטייט זיך, מיליטאריזם,—א גרויסע ארמיי, א גרויסער פלאָט„ שטארקע לופט באוואָפּ־נונג. מיליטאריזם איז פאר די קאפּיטאליסטן אי א מיטל אויף אָנצוהאלטן זייער מאכט, אי א ציל פאר זיך. די רעגירונג גיט ארויס ריזיגע באשטע־לונגען אויף ביקסן, קאנאָנען, קריגס־שיפן, עראָפּלאנען, אמוניציע און אלערליי אנדערע פארניכטונגס־מיטלען. מיליטאריזם דינט, הייסט עס, ווי א גוטער אינערלעכער מארק. די מאָנאָפּאָליע פון די קאפּיטאליסטישע פאראיינען גיט זיי א מעגלעכקייט צו העכערן די פּרייזן אויף זייערע פּראָדוקטן און צוריקקריגן דעם גרעסטן חלק פון די געלטער, וואָס זיי האָבן אויסגעצאָלט די ארבעטער. דאָס איבעריגע קריגט די רעגירונג ארויס אין דער פאָרם פון שטייערן, וואָס פאלן ווידער אריין אין די הענט פון די פאב־ריקאנטן און באנקירן.

אָבער די הויפּט־אויפגאבע פון מיליטאריזם איז, פארשטייט זיך, צו שאפן א מאכט, וואָס זאָל קאָנען בייקומען די באוואָפנטע קאָנקורענטן. קאָנקורענץ צווישן באזונדערע קאפּיטאליסטישע גרופּן פירט אומפארמייד־לעך צו מלחמות.

„דער געשפּענסט פון קאָמוניזם גייט ארום איבער אייראָפּע" — האָט געשריבן דער „קאָמוניסטישער מאניפעסט" נאָך אין 1847. די פּאריזער קאָמונע האָט איינגעפאסט דעם דאָזיגן געשפּענסט אין דער פאָרם פון דיק־טאטור פון ארבעטער־קלאס. דערמיט דערקלערט זיך דער ווילדער צאָרן, וואָס די קאָמונע האָט ארויסגערופן צווישן די שונאים פון ארבעטער־קלאס. די באדייטונג פון דיקטאטור פאר דעם טריאומף פון דער רעוואָלוציע האָט מארקס אויסגעדריקט אין די פאָלגענדע ווערטער: „וועגן קלאסן־קאמף האָט מען געוואוסט אויך פאר מיר, מיין לערע באשטייט אָבער אין דעם, וואָס די אנטוויקלונג פון קאפּיטאליזם פירט אומפארמיידלעך צו דער דיקטאטור פון פּראָלעטאריאט".

די פּאריזער קאָמונע איז אָבער געווען ניט מער וו א בליץ, וואָס האָט בלויז אויף א רגע דורכגעשניטן די פינצטערניש פון קאפּיטאליסטשן דרוק. נאָכדעם ווי די קאָמונע איז באזיגט געוואָרן איז דער בעסטיאלישער קאפּי־טאליזם אָנגעגאנגען מיט זיין בלוטיגן וועג און ארויסגעוויזן אזוינע זשעדנע

אפעטיטן, וואָס מ׳האָט גאָר איז אָנהויב פון זיין אַנטוויקלונג ניט געקאָנט געווען פאַרדעכטיגן.

מיר געדיינקען דעם ערשטן קאַפּיטאַליסט, דעם סוחר, וואָס עקספּלואַטירט די פּראָדוצירער. כדי בעסער צו באַטרייבן זיינע געשעפטן, האָט דער סוחר זיך באַנוצט ניט בלויז מיט זיינע געלטער און פאַרמעגנס, נאָר אויך מיט׳ן קרעדיט, וואָס ער האָט געקראָגן מיט דער הילף פון דער באַנק. די באַנק איז אַן אַלטע אינסטיטוציע. צוערשט איז די אַרבעט פון אַ באַנק געווען אַ באַגרעניצטע: דאָרט האָבן די גבירים אַוועקגעלייגט זייערע געלטער און די באַנק האָט די געלטער געהיט פאַר אַ קליינער לוין. פאַר דעם גביר האָט זיך געלוינט, אַז ס׳זאָלן זיין אַזוינע ערטער אויף צו היטן זיינע געלטער און צירונג, ער האָט געקאָנט שלאָפן רואיג. דער באַנקיר ווידער איז רייך געוואָרן פון אָפּהיטן יענעמ׳ס רייכטימער.

מיט דער אַנטוויקלונג פון האַנדל האָט זיך אויך אַנטוויקלט די מעגלעכקייט בעסער אויסצונוצן די באַנק. די אונטערנעמונגען זיינען געוואַקסן, דער האַנדל־אומזאַץ איז געשטיגן. דער קאַפּיטאַליסט פאַרלעבט ניט די גאַנצע מערווערט, וואָס ער פּרעסט אויס פון זיינע אַרבעטער. ס׳איז אויך שווער יעדן טאָג צו האַלטן אין איין פאַרגרעסערן די אונטערנעמונג. ס׳איז אויפגעשטאַנען די פראַגע, ווי אַזוי אויסצונוצן דעם קאַפּיטאַל אין די צווישן־פּעריאָדן ווען מען באַקומט די פּראָפיטן און ווען מען לייגט זיי אַריין אין אַ נייער אונטערנעמונג.

דאָס לעבן אַליין האָט אָנגעוויזן דעם וועג. זייט ביי זייט מיט די קאַפּיטאַליסטן, וואָס האָבן אין געוויסע פּעריאָדן ניט געקאָנט אויסנוצן זייערע קאַפּיטאַלן, זיינען געווען אויך אַנדערע קאַפּיטאַליסטן, וואָס האָבן זיך געניוטיגט אין געלט פאַר זייערע אונטערנעמונגען און אומזאַץ. מ׳האָט, הייסט עס, בלויז באַדאַרפט געפינען עפּעס אַ מיטל ווי אַזוי איבערצוגעבן דעם פרייען קאַפּיטאַל אין די הענט פון די, וואָס האָבן דערפון געקאָנט ציען נוצן. די דאָזיגע אויפגאַבע האָט אויף זיך גענומען די באַנק. זי האָט אויפגעהערט צו פאָדערן געצאָלט פאַר היטן פרעמדע געלטער. פאַרקערט, זי האָט אָנגעהויבן צאָלן געוויסע פּראָצענטן צו די, וואָס האָבן דאָרט אַריינגעלייגט זייערע געלטער.

די באַנק האָט געצאָלט אַ קלענערן פּראָצענט צו אירע דעפּאָזיטאָרס און האָט גערעכנט אַ גרעסערן פּראָצענט צו די, וואָס זי האָט אויסגעליען דאָס געלט. אַלע האָבן, הייסט עס, געפונען אַ מיטל ווי אַזוי רייך צו ווערן. דער אייגנטימער פון פרייען קאַפּיטאַל האָט געהאַלטן זיין געלט אין באַנק און דערפאַר געקראָגן פּראָצענט־געלט. די קאַפּיטאַליסטן, וואָס האָבן זיך געניוטיגט אין געלט, האָבן געקראָגן פרייען קאַפּיטאַל אויף צו פאַרבעסערן און פאַרגרעסערן זייערע געשעפטן. און דער באַנקיר, ווי אַ פאַרמיטלער, האָט, פאַרשייט זיך, אויך ניט דערלייגט צום געשעפט.

די ראָל פון דער באַנק האָט זיך געביטן. ס׳איז אמת, אַז די נייע

באנק־שפּיל איז געווען פאַרבונדן מיט ריזיקע. ס׳האָט פּאַסירט, אַז דער בעל־חוב האָט ניט נאָר נישט באַצאָלט די פּראָצענטן, נאָר ער האָט אויך דעם קרן ניט צוריקגעקערט. אין אַ צייט פון עקאָנאָמישן קריזיס איז געשטיגן די צאָל פון בעלי־חובות, וואָס האָבן ניט געקאָנט צאָלן. ס׳איז שוין ממילא שלעכט געוואָרן אויך די באַנקען, וואָס האָבן ניט געקאָנט צוריקקערן די געלטער צו זייערע דעפּאָזיטאָרס. נאָר סוחרים און ספּעקולאַנטן, וואָס יאָגן זיך נאָך פּראָפיטן, האָבן שוין לאַנג אַנערקענט, אַז „ריזיקע איז אַ נאָבעלע זאַך, און דער וואָס ריזיקירט ניט, קאָן ניט געווינען". און די באַנקען האָבן געבליט און זיך אַנטוויקלט.

דער סוחר האָט אָפּגעטראָטן זיין פּלאַץ דעם אינדוסטריאַליסט. די פאַבריקאַנטן האָבן פאַרנומען דעם אויבן־אָן אין דער קאַפּיטאַליסטישער באַלעבאַטישקייט און אָפּגעשטופּט דעם סוחר אין הינטערגרונט. אין דעם קאַמף צווישן די פאַבריקאַנטן גופא זיינען איבערגעבליבן די שטאַרקערע, די רייכערע. מיט דער אַנטוויקלונג פון דער אינדוסטריע האָט זיך אָנגעהויבן אַרויסרוקן ספּעציעל יענע אינדוסטריאַליסטן, וואָס האָבן קאָנטראָלירט די פּראָדוקציע פון קוילן און אייזן. די באַלעבאַטים פון די קוילן־מיינס און די אייזן־גרובן זיינען געוואָרן די באַראָנען פון דער קאַפּיטאַליסטישער ווירטשאַפט, און קוילן מיט אייזן זיינען געוואָרן די גרונט־שטאָפן פון דער מאָדערנער אינדוסטריע, ווייל אייזן האָט מען געדאַרפט אויף צו בויען מאַשינעריע און קוילן—אויף צו באַטרייבן די מאַשינעריע.

דער אָפּעטיט וואַקסט מיט׳ן עסן, זאָגן די פראַנצויזן. ס׳זיינען געוואַקסן די אָפּעטיטן פון די קוילן און אייזן־באַראָנען, ס׳זיינען צערייצט געוואָרן די אָפּעטיטן אויך ביי די קלענערע קאַפּיטאַליסטן. די אַלטע קאָנקורענץ, וואָס האָט זיי געהאָלפן פאַרשלינגען די מיטעלע און קלענערע פאַבריקאַנטן, איז זיי שוין מער ניט געווען צום האַרצן. אין יענער קאָנקורענץ האָבן זיי געמוזט פאַרקלענערן די פּרייזן כדי אַרויסצוואָגן די קאָנקורענטן פון מאַרק. דאָס האָט צייטווייליג פאַרקלענערט זייערע פּראָפיטן אפילו אויב די אַנטוויקלטע טעכניק האָט פאַרקלענערט דעם קאָסט פון פּראָדוקציע. איצט אָבער האָבן די גרויסע פאַבריקאַנטן געוואָלט פאַרגרעסערן זייערע פּראָפיטן און העכערן די פּרייזן אויף זייערע פּראָדוקטן. דערצו איז נויטיג געווען צו מאַכן אַ סוף צו דער קאָנקורענץ צווישן זיך.

און דאָ הויבט זיך אָן די סדרה פאַראייניגונגען צווישן פאַבריקאַנטן. דאָס אָרט פון דעם איינצעלנעם פאַבריקאַנט פאַרנעמט דער פאַרבאַנד (אַסאָסיאַיישאָן) פון פאַבריקאַנטן. צום אָנהויב האָט זיך אַזאַ פאַרבאַנד געשטעלט פאַרשיידענע אויפגאַבן: צוזאַמען איינקויפן רויע מאַטעריאַלן, צוזאַמען איינשטעלן פּרייזן, א. אַז. וו. די דאָזיגע פאַרבאַנדן עפענען נייע מעגלעכקייטן צו פאַרגרעסערן פּראָפיטן. דער פאַרבאַנד פון פאַבריקאַנטן ווערט ביסלעכווייז פאַרוואַנדלט אין אַן אָרגאַניזאַציע, וואָס מאַכט

מעגלעך אויסצוגעבן ווייניגער אויף די פּראָדוצירסחורות און פאַרקויפן די סחורות ט י י ע ר ע ר.

די פאַרבאַנדן פון די פאַבריקאַנטן האָבן געהאַלטן אין וואַקסן און שטאַרקער ווערן. אין אָנהויב האָבן די איינצעלנע פאַבריקאַנטן אין דעם פאַרבאַנד געקענט האַנדלען מער-ווייניגער פריי אין זייערע פּריוואַטע געשעפטן. מיט דעם וואוקס פון די פאַבריקאַנטן-פאַראיינען איז אָבער אַלץ מער און מער באַגרענעצט געוואָרן די זעלבסטשטענדיגקייט פון דעם איינצעלנעם אונטערנעמער. די פאַרוואַלטונג פון דעם סינדיקאַט שטופּט אַרויס דעם איינצעלנעם פאַבריקאַנט, פאַרנעמט זיין אָרט און זיין דעה אין אַלצדינג וואָס האָט צו טאָן מיט דער געשעפט-פירונג.

ס'איז גאַנץ קלאָר, פאַרוואָס עס לוינט די פאַבריקאַנטן צו שליסן אַזוינע סינדיקאַטן. די ריזיגע פאַבריקן און מאַשינען, וואָס זיינען נויטיג אין קאַפּיטאַליסטישער פּראָדוקציע, קאָסטן צו טייער, אַז אַן איינצעלנער פאַבריקאַנט זאָל דאָס קענען איינאָרדענען אויף זיין אייגענעם חשבון. אַ פאַרבאַנד פון פאַבריקאַנטן פאַרמאָגט אָבער די מיטלען איינצופירן די טייערסטע מאָדערנסע איינריכטונגען, וואָס אין לעצטן סך-הכל פירן זיי צו קלענערע קאָסטן פון די פּראָדוצירטע סחורות. דערצו נאָך האָבן די פאַבריקאַנטן בעסערע מעגלעכקייט צו קאָנטראָלירן פּרייזן. זיי זיינען פריי פון דער קאָנקורענץ איינער מיט'ן צווייטן, נאַטירלעכערווייז קומט אַרויף דער געדאַנק וועגן פאַראייניגן די פאַבריקאַנטן פון פ אַ ר ש י י ד ע נ ע צווייגן פון דער אינדוסטריע. ספּעציעל רייצנד זיינען סינדיקאַטן, וואָס פאַראייניגן די אינדוסטריען, וואָס פּראָדוצירן רוי-שטאָפן. פאַר דער מאַשין-אינדוסטריע איז עס זייער וויכטיג צו פאַראייניגן די קוילן-באַראָנען מיט די אייזן-באַראָנען. אייזן האָט זיך געצויגן צו קוילן, קוילן צו אייזן און די פאַבריקאַנטן האָבן פאַראייניגט די צוויי שטאָפן. דער פאַראייניגטער קאַפּיטאַל איז געוואָרן אַ מורא'דיגע מאַכט, וואָס קען צעדריקן דעם איינצעלנעם קאַפּיטאַליסט. און דעם פאַראייניגטן קאַפּיטאַל קומט עס אָן אַ סך גרינגער ווי די איינצעלנע קאַפּיטאַליסטן אַכטונג צו געבן אויף זייער רעגירונג און זי אויסנוצן פאַר זייערע צוועקן.

12. דער צווייטער אינטערנאַציאָנאַל

דער צווייטער אינטערנאַציאָנאַל ווערט געבוירן אין אַ סביבה פון אויפשטייענדיגן מיליטאַריזם.—דער ערשטער מאַי פּראָקלאַמירט ווי אַ יום-טוב.—די ירושה פון ערשטן איינטערנאַציאָנאַל.—דער אונטערשייד צווישן ערשטן אינטערנאַציאָנאַל און צווייטן.—פאַרטייען פון צווייטן אינטערנאַציאָנאַל גיבן זיך אָפּ הויפּטזעכלעך מיט פאַרלאַמענטאַרישן קאַמף.—באַזונדערע פּאַרטייען פירן אייגענע פּאָליטיק.—פאַרזוך צו „רעווידירן" מאַרקס'עס לערע וועגן רעוואָלוציע.—צוזאַמענפאַר פון צווייטן אינטערנאַציאָנאַל באַשליסט, אַז וועגן פאַטערלאַנד איז אין געפאַר, מעג אַ סאָציאַליסט אַריין אין דער בורזשואַזער רעגירונג.—זשאַרעס וועגן „אַרגאַניזירטער מאַכטלאָזיגקייט".—די רעוויזיאָניסטן.—די ראַל פון סאָציאַליסטישע פּאַרטייען אין דער בורזשואַזער מלוכה.—די רוסישע רעוואָלוציע פון 1905 און איר אָפּרוף אין אייראָפּע.—דער יענאַ-צוזאַמענפאַר.—די פּשרה-מאַכער און די „מיטלויפער".—די סאָציאַליסטישע פּאַרטייען ווערן גלידער פון דער קאַפּיטאַליסטישער געזעלשאַפט.—די אויבערשטע שיכטן פון אַרבעטער-קלאַס קריגן הנחות.—די נויטיגקייט צו שאַפן אַ נייע קאַמפס-אָרגאַניזאַציע.

ווען ער האָט זיך פאַרנומען אויפ'ן וועג פון אימפּעריאַליזם, האָט דער קאַפּיטאַליזם געענדערט ניט בלויז די אויסערלעכע פּאָליטיק זיינע, נאָר אויך

די אינערלעכע. פריער פלעגן קאַפּיטאַליסטן מיט אַלע כחות שטערן דער עק־זיסטענץ פון אַרבעטער אָרגאַניזאַציעס. די קאַפּיטאַליסטישע רעגירונגען האָבן אָנגעשטריינגט אַלע כחות אויף צו שאַפן שטערונגען און איינפירן רעפּרעסיעס געגן דער אַרבעטער באַוועגונג. צוויי יאָר נאָך דער פּאַריזער קאָ־מונע האָט ביסמאַרק אַריינגעטראָגן אַ פּראָיעקט וועגן קרימינעלער פאַרפאָל־גונג געגן אַרבעטער וואָס האָבן געבראָכן זייער קאָנטראַקט, דאָס הייסט, געגן סטרייקס. אַזוינע און ענלעכע געזעצן האָבן די קאַפּיטאַליסטישע דינער געזוכט דורכצופירן אין אַלע לענדער. דער קאַמף פון דעם אַרבעטער קלאַס האָט אָבער איבערצייגט די קאַפּיטאַליסטן, אַז די אַרבעטער־אָרגאַניזאַציעס זיינען אַ לעבנס־נויטווענדיגקייט פאַר די אַרבעטער און אַז מען קען זיי מיט קיין שום רעפּרעסיעס ניט פאַרניכטן.

אַזוי אַז עס איז געווען אוממעגלעך אומצובריינגען די אַרבעטער אָרגאַ־ניזאַציעס, האָט זיך דער קאַפּיטאַליזם געשטעלט אַ ברייטערע און מער גע־וואַגטע אויפגאַבע: איינצושפּאַנען די אַרבעטער־אָרגאַניזאַציעס אין דעם רייטוואָגן פון קאַפּיטאַליזם. דאָ הויבט זיך אָן אַ שטופּע פון פלינקע און די־נע מאַנעווערעס פון די פאַראייניגטע קאַפּיטאַליסטן געגן דעם אַרבעטער־קלאַס. קאַפּיטאַל הויבט אָן צו קאָמבינירן כאַבאַר מיט שווינדל, צוזאָגן מיט סטראַשונקעס, הנחות מיט רעפּרעסיעס, לעקעלעך מיט בייטשן. ער מאַנעווו־ריר אַזוי אַז ער זאָל אַריבערציען די אויבערשע שיכטן פון אַרבעטער־קלאַס אויף זיין זייט, פאַרבינדן זייערע אינטערעסן מיט דער רויבערישער פּאָלי־טיק אין די קאָלאָניעס און מיט די אַלגעמיינע אימפּעריאַליסטישע שטרע־בונגען.

אין אָט דער אַטמאָספערע איז געבאָרן געוואָרן, איז געוואָקסן און האָט זיך אַנטוויקלט דער צווייטער אינטערנאַציאָנאַל.

די נידערלאַגע פון דער קאָמונע איז געווען אַ שווערער קלאַפּ פאַר דער אַרבעטער באַוועגונג. אָבער די אַרבעטער באַוועגונג האָט זיך גיך דערהאָלט פון דעם קלאַפּ.

שוין נאָך דעם פאַנאַנדערפאַל פון דעם ערשטן אינטערנאַציאָנאַל הויבן זיך אָן אָרגאַניזירן אַרבעטער פּאַרטייען, וואָס שטייען אויף דעם שטאַנד־פּונקט פון מאַרקס'עס לערע. אַזעלכע פּאַרטייען האָבן זיך געגרינדעט אין פראַנקרייך, אין בעלגיע, אין איטאַליע און אין אַ ריי אַנדערע לענדער.

אָט די סאָציאַליסטישע פּאַרטייען באַציען זיך אויפמערקזאַם צו די אַרבעטער אָרגאַניזאַציעס אויפ'ן עקאָנאָמישן געביט, צו די טרייד יוניאָנס. אין די לענדער, וואו די טרייד־יוניאָן באַוועגונג האָט נאָך ניט געהאַט קיין געלעגנהייט זיך צו אַנטוויקלען, העלפן די סאָציאַליסטישע פּאַרטייען אַנט־וויקלען און באַפעסטיגן די דאָזיגע באַוועגונג.

אין די ניי־געגרינדעטע פּאַרטייען מערקט זיך אַ באַדייטנדיגער דראַנג צו אינטערנאַציאָנאַלער פאַראייניגונג. שוין אין 1876 ווערט געמאַכט דער

ערשטער פארזוך ווידער אויפצושטעלן דעם אינטערנאציאָנאל. אָבער צו יע־נער צייט זיינען נאָך ניט רייף געוואָרן די נויטיגע באַדינגונגען: די נייע פּארטייען זיינען נאָך געווען שוואַך און די אַלטע ראַנגלערייען האָבן זיך נאָך ניט אויסגעלעבט. אין 1881 איז געמאַכט געוואָרן אַ צווייטער פאַרזוך, וואָס האָט אויך ניט געבראַכט די געווינשטע רעזולטאַטן. אין 1886 פאַרזאַמלט זיך אַ קאָנפערענץ פון פּארטרעטער פון די פאַרשיידענע פּארטייען און די קאָנ־פערענץ טרעט צו צו דער אָרגאַניזיר־אַרבעט אויף צענויפרופן אַן אינטער־נאַציאָנאַלן צוזאַמענפאָר, וואָס זאָל פאָרטזעצן די גרויסע אַרבעט, וואָס דער ערשטער אינטערנאַציאָנאַל האָט אָנגעהויבן. אַזאַ צוזאַמענפאָר איז פאָר־געקומען אין 1889, צום הונדערט־יאָריגן אָנדיינק פון דער גרויסער פראַנ־צויזישער רעוואָלוציע. פאַר דעם דאָזיגן צוזאַמענפאָר האָבן זיך געהערט געוואַגטע דערקלערונגען, אַז עס קומט אַ נייער 89טער יאָר, אַ יאָר פון אַן אַרבעטער רעוואָלוציע. אויף דעם צוזאַמענפאָר איז געבאָרן געוואָרן דער צווייטער אינטערנאַציאָנאַל.

דער צוזאַמענפאָר איז דורכגעגאַנגען אין אַ געהויבענער שטימונג. עס זיינען נאָך געווען לעבעדיג די ערינערונגען פון די הערראָישע טעג פון דער פּאַריזער קאָמונע, עס זיינען נאָך ניט אָפּגעווישט געוואָרן פון זכרון די אָנזאָגן פון ערשטן אינטערנאַציאָנאַל. די ווערטער פון ווילהעלם ליבקנעכט אַז „דער איצטיגער צוזאַמענפאָר איז אַ באַשעפעניש פון ערשטן אינטערנאַציאָנאַל" האָבן געפונען אַ טיפן אָפּרוף. דער אַלטער ליבקנעכט האָט, פאַרשטייט זיך, ניט געקענט פאָראויסזען, אַז זיין זון, קאַרל ליבקנעכט, וועט מיט פערציג יאָר שפּעטער דערמאָרדעט ווערן פאַר זיין געטריישאַפט צום אינטערנאַציאָ־נאַל און אַז דער מאָרד וועט באַגאַנגען ווערן מיט דער הילף פון דער פּאַרטיי פון צווייטן אינטערנאַציאָנאַל, וואָס דער אַלטער ליבקנעכט האָט פאַרטראָטן אויף דעם ערשטן צוזאַמענפאָר.

אויף דעם ערשטן צוזאַמענפאָר איז דער צווייטער אינטערנאַציאָנאַל טאַקע אַרויסגעטראָטן ווי אַן אויסגעהאַלטענער קעמפער פאַר'ן אַרבעטער־קלאַס. דער צוזאַמענפאָר איז פאָרגעקומען אין דעם מאָמענט ווען ס'האָט זיך שוין אָנגעמערקט דער נייער וועג פון דער קאַפּיטאַליסטישער אַנטוויק־לונג. די קאַפּיטאַליסטישע מלוכות האָבן שוין אָנגעהויבן אַוועקצושטעלן הויכע ווענט ביי זייערע גרעניצן און האָבן שוין צענויפגעטריבן ריזיגע אַר־מייען. די אַנטוויקלונג פון מיליטאַריזם און סאָלדאַטשינע איז אָנגעגאַנגען מיט מורא'דיגער שנעלקייט. ס'האָבן זיך שוין געלאָזט מערקן די כחות, וואָס גרייטן צו די צוקונפטיגע אַלוועלטלעכע שחיטה.

און אין דער דאָזיגער סביבה האָט דער צווייטער אינטערנאַציאָנאַל פּראָקלאַמירט דעם ערשטן מאַי ווי אַ יום־טוב פון ברידערלעכקייט צווישן די אַרבעטער פון דער גאַנצער וועלט. מיט דער דערקלערונג פון דעם דאָ־זיגן יום־טוב האָט זיך אַרויסגעוויזן דער הויכער גייסט פון דעם אַרבעטער־קלאַס. יום־טובים איז בכלל פאַראַן אַ סך, אָבער ווערן געוויינטלעך פּראָ־קלאַמירט נאָך דעם זיג. דער פּראָלעטאַריאַט איז דער איינציגער קלאַס אין

דער געשיכטע פון דער מענטשהייט, וואָס האָט דערקלערט זיין יום־טוב אין א צייט ווען דער געגנער־קלאַס האָט אים געשטיקט. שטארק מיט דער זיכערקייט אין דעם קומענדיגן זיג, האָט ער, א פארקאָוועטער אין קייטן, שטאָלץ פּראָקלאַמירט דעם יום־טוב פון דער צוקונפטיגער ברידערלעכקייט פון אַלע פעלקער.

די ערשטע צייט פון זיין עקזיסטענץ איז דעם צווייטן אינטערנאַציאָנאַל אויסגעקומען זיך צו ראַנגלען מיט די אָפּקלאַנגען פון די קאַמפן, וואָס האָבן צעריסן דעם ערשטן אינטערנאַציאָנאַל. אָבער די ריזיגע ארבעט, וואָס דער ערשטער אינטערנאַציאָנאַל האָט אויפגעטאָן, און ספּעציעל דער אידייאישער קאַמף פון מארקס און ענגעלס, איז ניט געווען אומזיסט. דעם צווייטן אינטערנאַציאָנאַל האָט זיך איינגעגעבן גרינג צו ספּראָווען זיך מיט די רעשטלעך פון די אַנארכיסטישע גרופּן און זיך פעסט אוועקשטעלן אויפ'ן שטאַנדפּונקט פון אַנערקענען דעם פּאָליטישן קאַמף ווי א מיטל פאַר דער באַפרייאונג פון דעם ארבעטער־קלאַס.

דער צווייטער אינטערנאַציאָנאַל האָט זיך שארף אונטערשיידט פון דעם ערשטן. דער ערשטער אינטערנאַציאָנאַל האָט באמת געשטרעבט צו פאַראייניגן און אָנפירן מיט דער אינטערנאַציאָנאַלער ארבעטער־באַוועגונג. דער צווייטער אינטערנאַציאָנאַל האָט זיך געשטעלט מער באַשיידענע אויפגאַבן. ער האָט מיט זיך פאָרגעשטעלט א פאַראייגונג פון גאַנץ זעלבשטענדיגע סאָציאַליסטישע פּאַרטייען, וואָס זיינען געבונדן איינע צו דער אַנדערער בלויז דורך דער אַנערקענונג פון אייניגע אַלגעמיינע פּרינציפּן. אין דער טאָג־טעגלעכער ארבעט איז יעדע נאַציאָנאַלע פּאַרטיי געווען זעלבשטענדיג און דער צווייטער אינטערנאַציאָנאַל האָט זיך ניט געמישט אין אירע טעטיגקייטן. אונטער אזוינע אומשטענדן קאָן, פאַרשטייט זיך, ניט זיין קיין רייד וועגן אַן אמת'ער אייניגקייט פון דער אינטערנאַציאָנאַלער ארבעטער־באַוועגונג. די ארבעטער־פּאַרטייען זיינען וואָס ווייטער אַלץ מער פאַרוואַנדלט געווארן אין מלוכה־פּאַרטייען, וואָס זיינען געווען פאַרטאָן אין די לאָקאַלע באַדינגונגען פון זייער קאַמף א סך מער ווי מיט די אינטערעסן פון דער ארבעטער־באַוועגונג אין דעם אינטערנאַציאָנאַלן מאַסשטאַב.

אין דעם זין פון אינטערנאַציאָנאַלער איינהייטלעכקייט איז דער צווייטער אינטערנאַציאָנאַל געווען א לויזע אָרגאַניזאַציע, וואָס האָט פאַקטיש ניט געהאַט קיין שום מאַכט צו באַווירקן די האַנדלונגען פון די באַזונדערע פּאַרטייען. דער ערשטער אינטערנאַציאָנאַל האָט געשטרעבט צו פאַראייניגן די אינטערנאַציאָנאַלע ארבעטער־באַוועגונג און צו פירן זי. דער צווייטער אינטערנאַציאָנאַל האָט זיך געשטעלט מער באַשיידענע און באַגרעניצטע אויפגאַבן.

ס'איז אמת, אז די צוזאַמענפאָרן פון דעם צווייטן אינטערנאַציאָנאַל האָבן באַטאָנט די וויכטיגקייט פון קאַמף געגן מיליטאַריזם דורך דעם ארויסטריט פון גאַנצן ארבעטער־קלאַס.

מיט'ן קאמף געגן מיליטאריזם איז ספּעציעל געווען באשעפטיגט דער שטוטגארטער צוזאמענפאָר אין 1907 און דער באזעלער צוזאמענפאָר אין 1912. נאָר די דאָזיגע צוזאמענפאָרן זיינען ווייטער פון רעזאָלוציעס ניט געגאנגען. מיט'ן קאמף גופא וואָס די פארשיידענע פּארטייען האָבן גע־פירט, האָבן די צוזאמענפאָרן ניט אָנגעפירט. די טעטיגקייט פון די פּאר־טייען איז געגאנגען אויף גאָר אנ'אנדער וועג. די פּארטייען האָבן זיך פאר־נומען הויפּטזעכלעך, אויב ניט אויסשליסלעך, מיט פּארלאמענטארישער טעטיגקייט. און זיי זיינען וואָס ווייטער אלץ מער אריינגעצוגן געוואָרן אין דעם אפּאראט פון דער בורזשואזער מלוכה.

פּארמעל האָבן מערסטע סאָציאליסטישע פּארטייען פון דעם צווייטן אינטערנאַציאָנאל אָנגעהאלטן מארקס'עס לערע. מען דארף אָבער ניט פארגעסן אז מארקס'עס לערע אנטהאלט צוויי פארשיידענע טיילן. מארקס איז ארויסגעטראָטן פאר דער גאנצער וועלט ווי א גרויסער געלערנטער, וואָס האָט אנטדעקט אלגעמיינע געזעצן פון דער מענטשלעכער אנטוויקלונג. דעם גאנצן כח פון זיין געניי האָט מארקס אָנגעווענדעט אויף אויפצודעקן די טיפע ווידערשפּרוכן פון דער קאַפּיטאליסטישער ווירטשאפט. די דאָזיגע אויפדעקונגען זיינען אומשטערבלעך אין זייער וויכטיגקייט. די ביטערסטע שונאים פון די ארבעטער קאָנען ניט פארבייגיין די דאָזיגע לערע וועגן די ווידערשפּרוכן פון קאַפּיטאליזם. פאר די פּראָלעטאריער איז אָבער וויכטיג ניט בלויז דער דאָזיגער טייל פון דער לערע. מיר ווייסן שוין אז מארקס אליין האָט צוגעגעבן אן אויסערגעוויינטלעך־וויכטיגע באדייטונג דער אידייע פון דער דיקטאטור פון ארבעטער־קלאס. מארקס'עס לערע איז געוואָרן דער לייכט־טורעם פאר אלע אונטערדריקטע און באַרויבטע גראד דערפאר, וואָס זי איז דורכגעדרונגען מיט די ליידן פון די הערעפּאשנע מאסן און מיט דעם זיגערישן שעפערישן ווילן פון דעם ארבעטערקלאס.

אין דער אטמאָספער פון פּארלאמענטארישער פּאָליטיק האָט זיך דער רעוואָלוציאָנערער גייסט פון מארקס'עס לערע ביסלעכווייז אויסגעוועפּט. עס איז אפילו אנטוויקלט געוואָרן א פארלאנג צו „רעווידירן" די „מער געפערלעכע", ד. ה. די מער רעוואָלוציאָנערע געדאנקען אין מארקס'עס לערע כדי זיי צו מאכן „ווייכער" און זיי צופּאסן צו די באדינגונגען פון פרידלעכן, סטאטעטשנעס פּארלאמענטארישן קאמף. אזעלכע פארזוכן זיינען געמאכט געוואָרן כמעט גלייכצייטיג אין פראנקרייך און אין דייטש־לאנד. אין פראנקרייך איז געמאכט געוואָרן א פארזוך צו קאָרעגירן מארקס'ן און דערלויבן אז סאָציאליסטן זאָלן זיך באטייליגן אין דער בור־זשואזער רעגירונג. מילעראן, דעמאָלט א מיטגליד פון דער פראנצויזישער סאָציאליסטישער פּארטיי, איז אריינגעטראָטן אין בורזשואזן מיניסטעריום. אין דייטשלאנד איז דער פארזוך געמאכט געוואָרן צו רעווידירן טעאָרעטיש די פראגע וועגן רעוואָלוציע און אירע פאָר־באדינגונגען. די רעוויזיע האָט אָנגעהויבן אן אָנגעזעענער טעאָרעטיקער פון דער דייטשער סאָציאל־דע־מאָקראטישער פּארטיי, עדווארד בערנשטיין.

ארום דער פראגע פון רעוויזיע האָט זיך צעפלאַקערט אַ שטאַרקער קאַמף, וואָס האָט זיך אָפּגעשפּיגלט אויף דעם אמסטערדאַמער צוזאַמענ־פאָר אין יאָר 1904. זשאָרעס, וועלכער איז אַרויסגעטראָטן צו פאַרטיידיגן מילעראַנ'ען, האָט געוואָרפן די באַמערקונג אַז די דייטשע סאָציאַל־דעמאָ־קראַטיע, מיט וועלכער די מאַרקסיסטן שטאָלצירן אַזוי, שטעלט מיט זיך פאָר „אָרגאַניזירטע מאַכטלאָזיגקייט". זשאָרעס האָט, פאַרשטייט זיך, געהאַט אַ טעות אין דער מילעראַן־פראַגע. זשאָרעס האָט דעמאָלט ניט פאַרדעכטיגט, אַז מיט אַריינגעמען סאָציאַליסטן אין זייער רעגירונג מאַכן די קאַפּיטאַליסטן אַ פלינקן שאַך־צוג, וואָס איז אויסגערעכנט צו צערייסן און אָפּשוואַכן די אַרבעטער־באַוועגונג. זשאָרעס האָט אויך ניט פאַר־שטאַנען, אַז מילעראַן איז אַ טיפּישער פאַררעטער, וואָס דראַפּעט זיך צו מאַכט איבער די רוקנס פון די אַרבעטער. ער איז אָבער געווען גערעכט בנוגע דער דייטשער סאָציאַל־דעמאָקראַטיע. ער איז געווען מער גערעכט ווי ער האָט אַליין געדיינקט. ניט בלויז די דייטשע סאָציאַל־דעמאָקראַטיע, נאָר אַלע פּאַרטייען פון צווייטן אינטערנאַציאָנאַל האָבן מיט זיך פאָרגע־שטעלט אָרגאַניזירטע מאַכטלאָזיגקייט.

אין אמסטערדאַם האָבן געזיגט די מאַרקסיסטן. אָבער דאָס איז געווען בלויז אַן אויסערלעכער זיג. אין דער רעזאָלוציע, וואָס האָט געטאַדלט מילעראַנ'ען, איז ניט געווען קיין רעוואָלוציאָנערע באַק־ציינער. אין דער זעלביגער רעזאָלוציע איז אַריינגעשמוגלט געוואָרן דער געדאַנק, אַז אַ סאָ־ציאַליסט מעג ווערן אַ בורזשואַזער מיניסטער אין די אינטערעסן פון פאַר־טיידיגן דאָס פאָטערלאַנד! פאַרגעסן זיינען געוואָרן מאַרקס'עס שטאָלצע און וואָרנענדיגע ווערטער, אַז דער פּראָלעטאַריער האָט ניט קיין פאָטער־לאַנד, אַז ער קאָן פאַרלירן בלויז זיינע קייטן. די באַזיגטע פּשרה־מאַכער האָב זנעקאָנט מיט זיכערקייט זאָגן צו זייערע זיגער: נאָך אַזאַ זיג און איר זענט אינגאַנצן פאַרלאָרן.

די אַרבעט פון „רעווידירן" מאַרקס'ן איז אָנגעגאַנגען. אין 1876 האָבן נאָך די דייטשע סאָציאַליסטן פאַרשטאַנען אַז „די פּראָפּעסיאָנעלע פאַראיינען (יוניאָנס) זיינען ניט בכח ערנסט און אויף אַ באַדייטנדער צייט צו פאַרבעסערן די לאַגע פון אַרבעטער־קלאַס". מיט דרייסיג יאָר שפּעטער האָבן זיי שוין אָנגעהויבן צווייפלען וועגן דעם. ניט באַמערקנדיג, אַז מיט יעדער אויסערלעכער פאַרבעסערונג פון דער לאַגע פון אַרבעטער־קלאַס שטייגט דער יקרות, האָבן זיי אַלץ געהאַלטן אין טענה'ען, אַז דער אַרבע־טער־קלאַס קאָן פאַרבעסערן זיין לאַגע דורך די יוניאָנס אַזוי גוט ווי דורך גינסטיגער געזעצגעבונג אין דער קאַפּיטאַליסטישער מלוכה, און אַז דע־ריבער מוז זיך דער אַרבעטער־קלאַס היטן פון רעוואָלוציע, אין וועלכער ער קאָן פאַרלירן עפּעס אַ חוץ זיינע קייטן.

די „מער געוואַגטע" קריטיקער האָבן זיך דערערעדט ביז צום סוף. זיי האָבן אינגאַנצן אָפּגעוואָרפן די אידייע פון רעוואָלוציע און האָבן געפּריי־

דיגט טיילווייזע רעפאָרמען. זיי האָבן ניט געקעמפט געגן דער קאָלאָני־אַלער דעראָבערונג־ און רויב־פּאָליטיק פון זייערע רעגירונגען. די מער שרעקעדיגע סאָציאַל־דעמאָקראַטן האָבן זיך כלומר׳שט אָנגעהאַלטן אָן מאַרקס׳עס ווערטער, אָבער אין דער פּראַקטיק האָבן זיי געהאַנדלט צוזאַמען מיט די אָפענע רעפאָרמיסטן און פּשרה־מאַכער.

באַזונדער אינטערעסאַנט איז דער שטוטגאַרטער צוזאַמענפאָר פון 1907. אויף יענעם צוזאַמענפאָר איז אַוועקגעשטעלט געוואָרן די פראַגע וועגן קאָלאָניעס. דאָס איז געווען די צייט ווען די קאַפּיטאַליסטישע רע־גירונגען האָבן מיט בלוט און אייזן געבויט נייע אימפּעריעס און געטיילט צווישן זיך די „פרייע" טעריטאָריעס. און ס׳האָט זיך אַרויסגעוויזן, אַז די סאָציאַליסטישע פּאַרטייען פון די רייכסטע, ד. ה. רויבערישסטע מלוכות, האָבן שטאַרק מורא געהאַט אַרויסצוטרעטן מיט אַ צו שאַרפער קריטיק געגן קאָלאָניאַלער רויבעריי. דער סם פון אימפּעריאַליזם האָט שוין באַ־וויזן אַריינצודרינגען אין די פירנדע קרייזן פון די גרעסערע סאָציאַליס־טישע פּאַרטייען פון צווייטן אינטערנאַציאָנאַל.

די פייערלעכע צוזאַמענפאָרן פון צווייטן אינטערנאַציאָנאַל האָבן בלויז אין אַ קליינער מאָס אָפּגעשפּיגלט דעם באַרג־אַרונטער, איבער וועלכן עס האָבן זיך געקייקלט די סאָציאַליסטישע פּאַרטייען פון די אימפּעריאַליס־טישע לענדער. די ירידה פון די דאָזיגע פּאַרטייען האָט זיך אַרויסגעוויזן שאַרפער און העלער ניט אין די רעדעס און רעזאָלוציעס אויף די צוזאַמענ־פאָרן, נאָר אין זייערע האַנדלונגען. נאָך דער „קאָמוניסטישער מאַניפעסט" האָט אָנגעוויזן, אַז די מאַכט פון די קאָמוניסטן באַשטייט אין דעם, וואָס זיי באַהאַלטן ניט זייערע אידייען און צילן און גרייטן זיך אָפן אַרונטער־צעוואַרפן מיט גוואַלט די הערשנדע אָרדנונג. גראַד דאָס האָבן פאַרגעסן און באַהאַלטן די מערסטע פּאַרטייען פון צווייטן אינטערנאַציאָנאַל.

דער העלער פלאַקער פון דער רוסישער רעוואָלוציע אין 1095 האָט אַרויסגערופן אַ היבשע אויפלעבונג אין דעם אַרבעטער־קלאַס אין אייראָפּע. ראָזאַ לוקסעמבורג דערציילט, אַז צום אָנהויב פון יאָר 1905, ווען אין פּעטערבורג האָט אַ קנאַל־געטאָן דער ערשטער דונער, האָט זיך אין די רייען פון די דייטשישע סאָציאַליסטן אָנגעהויבן אַן אויפלעבונג. דער ערשטער רעזולטאַט פון אַזאַ אויפלעבונג איז געווען די רעזאָלוציע וואָס איז אָנגענומען געוואָרן אויף דעם יענאַ־צוזאַמענפאָר פון די דייטשע סאָ־ציאַליסטן וועגן דעם, אַז דער גענעראַל־סטרייק דאַרף באַנוצט ווערן ווי אַ מיטל פון פּאָליטישן קאַמף פון אַרבעטער־קלאַס. די לינקע גרופּן פון די דייטשע סאָציאַליסטן האָבן אויך פריער געזוכט צו ריכטן די אויפמערק־זאַמקייט פון דער פּאַרטיי אויף דער זייט פון אַקטיוון קאַמף. אָבער בלויז אונטער׳ן איינפלוס פון דער רוסישער רעוואָלוציע האָבן זיי געקראָגן אַ מערהייט. די ווייטערדיגע אַנטוויקלונג פון דער רוסישער רעוואָלוציע, ספּעציעל די אָקטאָבער און דעצעמבער־טעג פון 1905, ווען די רוסישע אַרבעטער האָבן אָנגעהויבן גרינדן סאָוועטן און האָבן זיך ניט אָפּגעשטעלט

פאר'ן קאמף אויף באריקאדן כדי צו פארטיידיגן די רעוואָלוציע,—דאָס האָט פארשטארקט דעם אויפריר ניט בלויז אין דייטשלאנד נאָר אויך צווישן די ארבעטער־מאסן פון אנדערע לענדער.

אָבער די רוסישע רעוואָלוציע האָט לאנג ניט געדויערט. זי האָט זיך געענדיגט מיט א מפּלה. דער אויפרודער וואָס די רעוואָלוציע האָט ארויס־גערופן, האָט זיך באלד איינגעשטילט. די אייראָפּייאישע סאָציאליסטן האָבן זיך אומגעקערט צו זייערע פּארלאמענטארישע באשעפטיגונגען. איינינע פון זיי, — די מער פארקאָכטע קריטיקער פון דער רעוואָלוציע האָבן אפילו געפונען אין דער געשיכטע פון דעם יאָר 1905 א באשטעטיגונג פאר זייערע קאָמפּראָמיסלעכע מיינונגען.

צו דער זעלביגער צייט האָבן די סאָציאליסטישע פּארטייען געהאלטן אין וואסקן און זיך אויסשפּרייטן. דער קאַפּיטאליסטישער קלאס האָט זיין גאנצע נשמה אריינגעלייגט אין אימפּעריאליסטישע פּלענער. די סאָ־ציאליסטישע פּארטייען זיינען געווען די איינציגע וואָס האָבן אָנגעהאלטן א בונד מיט די ברייטע פאָלקס־מאסן. פאר זיי האָבן געשטימט ניט בלויז די ארבעטער, נאָר אויך קליינבירגערלעכע מאסן, וואָס זיינען אלץ מער און מער אריינגעדרונגען אין די סאָציאליסטישע פּארטייען. דאָס איז גאנץ פארשטענדלעך. די סאָציאליסטישע פּארטייען האָבן שוין מער ניט געשראָקן די קליינבירגער מיט דעם געשפּענסט פון רעוואָלוציע. די סאָ־ציאליסטן זיינען געוואָר'ן רעספּעקטאבעלע און אָרענטלעכע פּאטריאָטן, וואָס האָבן מיט'ן מויל אטאקירט די קאַפּיטאליסטן און פארטיידיגט די הארעפּאשנע מאסן.

וואָס מער „מיטלויפער" די סאָציאליסטישע פּארטייען האָבן געקראָגן פון די קליינבירגערלעכע שיכטן, אלץ שטארקער איז געוואָרן דער פליגל פון פּשרה־מאכער. די געבאָטן פון דער קאָמונע זיינען אוועק אלץ ווייטער אין דער פארגאנגענהייט. די דערמאָנונג וועגן זיי האָט געהאט א ווערט בלויז אויף אזוי פיל אויף וויפיל ס'האָט געבונדן די רעוואָלוציאָנער־געשטימטע מאסן מיט די סאָציאליסטישע פּארטייען. די רעוואָלוציאָנערע פראזע האָט געלעבט בשלום מיט דער קאָמפּראָמיסלעכער טאקטיק. אינ־ווייניג אין די קאָמפּראָמיסלעכע פּארטייען זיינען אָנגעגאנגען הייסע ויכוחים, וואָס זיינען אָפּטמאָל אפילו אריבערגעגאנגען אין ליידנשאפטלעכע קאָנפליקטן. צווישן די רעוואָלוציאָנער־געשטימטע מאסן איז געוואקסן די אומצופרידנהייט מיט דער מאכטלאָזער פּשרה־מאכעריי פון די סאָציא־ליסטישע פּארטייען.

אָבער די סאָציאליסטיטע פּארטייען זיינען שוין אויסגעוואקסן, גע־וואָרן מעכטיגע ארגאניזאציעס, וואָס זיינען געווען ענג פארבונדן מיט די בורזשואזע מלוכות. ס'איז געוואָרן אלץ שווערער זיי דורכצונעמען מיט רעוואָלוציאָנערער ווירקונג. דערצו נאָך האָבן די קאָמפּראָמיסלעכע פּאר־טייען זייער גוט געקאָנט די קונסט פון באנוצן זיך מיט דער סאָציאליס־

טישער פראזע און דאָס האָט זיי געהאָלפן אָנהאַלטן זייער איינפלוס אויף די ארבעטער־מאַס:.

די אָרגאַניזירטע ארבעטער־באַוועגונג אין יענע לענדער, וואו די סאָציאַליסטישע פּארטייען האָבן מיט זיך פאַרגעשטעלט אַן ערנסטע מאַכט, האָט אויסגעווירקט ערנסטע הנחות. די דאָזיגע הנחות זיינען געווען באַזונדער וויכטיג און גינסטיג פאַר די אויבערשטע שיכטן פון ארבעטער־קלאַס, פאַר די בעסער־קוואַליפיצירטע און בעסער באַצאָלטע ארבעטער, וואָס האָבן מיט זיך פאַרגעשטעלט דעם פונדאַמענט פון די פּאָליטישע און עקאָנאָמישע אָרגאַניזאַציעס פון די ארבעטער. אין אַמעריקע איז די טיילונג פון ארבעטער אויף שוואַרצע און ווייסע דורכגעפירט געוואָרן מיט אָפענעם ציניזם. כדי צו פאַרבאָטן דעם אריינטריט פון די מער אונטער־דריקטע ארבעטער אין די יוניאָנס זיינען איינגעפירט געוואָרן אומגעהויער הויכע איינטריט־אָפּצאָלונגען. אין אייראָפּע האָבן די יוניאָנס זיך אָפּגעהאַלטן פון אַזוינע עקסטרעמע שריט. די מער „דעמאָקראַטישע" אויפפירונג פון די אייראָפּייאישע יוניאָנס האָט זיי אָבער ניט געשטערט צו אָריענטירן זיך הויפּטזעכלעך אויף די אינטערעסן פון דער ארבעטער־אַריסטאָקראַטיע.

ווען אין ענגלאַנד איז דורכגעפירט געוואָרן דער געזעץ וועגן אַ צען־שעה'דיגן ארבעטס־טאָג, האָט מאַרקס דאָס באַצייכנט ווי אַ זיג פון אַ פּרינציפּ. דער זיג איז באַשטאַנען אין דעם, וואָס קאַפּיטאַל איז געווען געצוואונגען זיך אָפּצוזאָגן פון געוויסע „פרייהייטן" אויפ'ן געביט פון עקספּלואַטאַציע. אונטער'ן דרוק פון דער ארבעטער־באַוועגונג איז קאַפּיטאַל שפּעטער געווען געצוואונגען דורכצופירן אַ ריי געזעצן אויף צו באַשיצן די ארבעטער, און פאַבריקאַנטן־פאַראיינען זיינען געווען געצוואונגען איינצוגיין אויף אָפּמאַכן מיט די ארבעטער־יוניאָנס.

די דאָזיגע זיגן פון דעם אָרגאַניזירטן ארבעטער־קלאַס וואָלטן געווען געקאָנט האָבן אַ ריזיגע באַדייטונג, ווען מען וואָלט זיי באַטראַכט ווי שטיץ־פּונקטן פאַר'ן פּראָלעטאַריאַט אין זיין קאַמף פאַר מאַכט. אָבער די סאָציאַליסטישע פּארטייען האָבן אָנגעהויבן קוקן אויף די דאָזיגע טיילווייזע זיגן ווי אויף אַ ציל פאַר זיך, פאַרגעסנדיג אָן דעם ענד־ציל פון פּראָלעטאַרישן קאַמף—סאָציאַליזם. און די ארבעטער־פּארטייען זיינען געוואָרן אַן אָרגאַנישער טייל פון דער קאַפּיטאַליסטישער געזעלשאַפט, וואָס אין בעסטן פאַל האָבן זיי געקעמפט פאַר באַזונדערע רעפאָרמען, פאַר באַזונדערע הנחות. דער קאַפּיטאַליסטישער קלאַס, אָרגאַניזירט אין מעכטיגע פאַראיינען, באַוואַפנט מיט אַ מעכטיגן מלוכה־אַפּאַראַט, באַשיצט דורך אַ וואַקסנדיגער אַרמיי, האָט געפונען מיטלען אויף נאָכצוגעבן דעם אויבערשטן שיכט פון ארבעטער־קלאַס כדי זיך צו באַלוינען הונדערט מאָל אַזוי פיל דורך אַ הפקר'דיגער עקספּלואַטאַציע פון די אונטערשטע שיכטן פון ארבעטער־קלאַס.

דער ערשטער אינטערנאציאָנאל איז געווען שטארק דערמיט, וואָס ער האָט ווירקלעך געהאלטן אין פאראייניגן דעם ארבעטער־קלאס פאר׳ן קאמף צו קריגן די מאכט און אין נאָמען פון פארווירקלעכן דעם סאָציאליס־טישן אידעאל. זיין שוואכע זייט איז באשטאנען אין דעם וואָס צו יענער צייט זיינען ניט געווען קיין פּראָלעטארישע מאסן־ארגאניזאציעס.

אין דער עפּאָכע פון צווייטן אינטערנאציאָנאל זיינען אויסגעוואקסן און זיך פארשטארקט גרויסע פּראָלעטארישע מאסן־ארגאניזאציעס. אָבער דער צווייטער אינטערנאציאָנאל האָט זיי ניט געקאָנט פאראייניגן און צעמענטירן זיי ווי אן אינטערנאציאָנאלע מאכט. די סאָציאליסטישע פּארטייען וואָס האָבן צוזאמענגעשטעלט דעם צווייטן אינטערנאציאָנאל, זיינען געווען אינטערנאציאָנאליסטיש בלויז אין נאָמען. אין דער אמת׳ן זיינען זיי געוואָרן אלץ מער און מער נאציאָנאלע ארגאניזאציעס. דעם פּלאץ פון אינטערנאציאָנאלער פּראָלעטארישער סאָלידאריטעט האָבן פאר־נומען די באגערן און באשטרעבונגען פון אימפּעריאליזם. די סאָציאלע רעוואָלוציע איז אָפּגערוקט געוואָרן אין דער ווייטער, נעפּלדיגער צוקונפט, און איר פּלאץ האָבן פארנומען ברעקלעך פון דעם טיש פון די אימפּעריא־ליסטישע הערשער. פאר דעם ארבעטער־קלאס איז אויפגעשטאנען א נייע אויפגאבע—צו שאפן א קעמפערישע ארגאניזאציע פון אינטערנאציאָנאלן פּראָלעטאריאט, אריינגעמענדיג אין רעכענונג די דערפארונגען פון ערשטן און צווייטן אינטערנאציאָנאל.

13. די וועלט־מלחמה און דער צוזאַמענברוך פון דעם צווייטן אינטערנאַציאָנאַל

דער אנהויב פון קאלאניאלער אויסשפּרייטונג.—ווי אזוי קאלאניעס זיינען באהערשט גע־וואָרן.—ענגעלס וועגן „בורזשואזן פּראָלעטאריאט".—די קאנקורענץ פון מלוכות פארנעמט דעם ארט פון פּריוואטער קאנקורענץ.—דער געוועט פון צוויי כחות.—דער קריזיס.

ס׳איז געווען א צייט, ווען אפילו אייניגע קאפּיטאליסטן האָבן גע־דיינקט, אז די קאָלאָניעס זיינען ווי שטיינער אויפ׳ן האלז פון דער מלוכה. דאָס איז געווען די צייט פון דער הערשאפט פון פּריוואט קאפּיטאל, וואָס האָט נאָך גע׳חלומ׳ט וועגן פרייען האנדל און אלוועלטלעכן שלום. די דאָ־זיגע יוגנט־חלומות זיינען פארגעסן געוואָרן ווען קאפּיטאל האָט באטראָטן דעם וועג פון אימפּעריאליסטישער אנטוויקלונג. די מעכטיגע סינדיקאטן פון פאבריקאנטן און באנקירן האָבן געשטרעבט ניט צו פרייהייט, נאָר צו אומ־באגרענעצטער הערשאפט, דאָס הייסט, צו מאָנאָפּאָליע. און עס האָט זיך אָנגעהויבן א וואנזיניגע יאָגעניש נאָך קאָלאָניעס.

לענין דערציילט אין זיין בוך וועגן אימפּעריאליזם ווי אזוי עס איז אויף דער גרעניץ פון 19טן און 20טן יאָרהונדערט „פארענדיגט"געוואָרן די איינטיילונג פון דער וועלט. פון 1876 ביז 1914 האָבן זיך די קאָלאָניאלע טעריטאָריעס פארגרעסערט אויף מער ווי אָנדערהאלבן מאָל אזוי פיל,—

40 מיליאָן סקווערע קילאָמעטערס אויף 65 מיליאָן. אָט דער ריזיגער שטח ערד איז געווען קאָנצענטרירט אין די הענט פון זעקס ריזיגע מלוכות—ענגלאַנד, דייטשלאַנד, פראַנקרייך, פאַראייניגטע שטאַטן, יאַפּאַן און רוסלאַנד. דייטשלאַנד, די פאַראייניגטע שטאַטן און יאַפּאַן האָבן ביז 1876 ניט געהאַט קיין קאָלאָניעס. די פרייע טעריטאָריעס זיינען, הייסט עס, פאַרכאַפּט געוואָרן אין דעם פּעריאָד ווען די עקאָנאָמישע מאַכט האָט זיך אָנגעהויבן קאָנצענטרירן אין די הענט פון אַ קליינער גרופּע מאַגנאַטן.

כל זמן ס'איז אויפ'ן ערד־קוגל נאָך געווען „פריי", ד. ה. נאָך ניט־פאַרכאַפּטע טעריטאָריעס, וואו די באַפעלקערונג האָט געלעבט פריי און געאַרבעט פאַר זיך, איז דער פּראָצעס פון פאַרכאַפּן די קאָלאָניעס פאָרגעקומען אויף אַ „פרידלעכן" אופן. די פאַרכאַפּער איז אויסגעקומען צו פירן אַ קאַמף בלויז מיט יענע פעלקער, וועמען זיי האָבן געזוכט צו פאַרוואַנדלען אין שקלאַפן. צווישן די אימפּעריאַליסטישע רויבער איז כמעט ניט פאָרגעקומען קיין בלוטיגע צוזאַמענשטויסן וועגן די קאָלאָניעס. יעדע גרויס־מאַכט האָט אויף איר שטייגער פאַרגרעסערעט אירע קאָלאָניאַלע געביטן, ביז דער ערד־קוגל איז געוואָרן איינגאַנצן איינגעטיילט.

די אויסשפּרייטונג און קאָנסאָלידאַציע פון די קאָלאָניאַלע טעריטאָריעס איז דורכגעפירט געוואָרן מיט די גרויזאַמסטע מיטלען. אָט איז אַ באַשרייבונג פון די ערשטע שריט פון סעסיל ראָדס, אַ פאַרטרעטער פון דער רויבישער ענגלאַנד, בעת ער האָט איינגענומען ראָדעזיע, אין דרום־אַפריקע. קודם־כל האָט ער אין דער פאַרכאַפּטער געגנט איינגעפירט שקלאַפעריי. אָט־די „רעפאָרם" האָט געפירט צו אַן אַלגעמיינעם אויפשטאַנד פון דער גאַנצער אָרטיגער באַפעלקערונג. די „ציוויליזירטע" ענגלאַנד, באַוואַפנט מיט מאָדערנע פאַרניכטונגס־מיטלען, האָט אויף אַ בעסטיאַלישן אופן זיך אָפּגערעכנט מיט די רעבעלן. די געשיכטע דערציילט, אַז נאָך דעם אויפשטאַנד זיינען אַזוי פיל רעבעלן אויפגעהאַנגען געוואָרן, אַז די בוימער האָבן זיך געבויגן אונטער דער משא. אַזוי האָבן די גרויסע מלוכות געוועלטיגט אין זייערע קאָלאָניעס.

שוין דערמיט אַליין וואָס עס זיינען געשאַפן געוואָרן אַקציאָנערן־געזעלשאַפטן איז געשאַפן געוואָרן אַ באָדן פאַר אַ גרעסערער צאָל מענטשן וואָס האָבן געמאַכט ריזיגע פּראָפיטן פון שערן קופּאָנען. מיט דער אויסשפּרייטונג פון דעראָבערישער קאָלאָניאַלער פּאָליטיק זיינען די מאַגנאַטן געוואָרן לייַדיג־גייער, פּאַראַזיטן, וואָס האָבן געלעבט אין וואוילטאָג אויפ'ן חשבון פון די פאַרשקלאַפטע קאָלאָניעס.

פאַר דעם פולשטענדיגן טריאומף פון אָט־דעם פּאַראַזיטיזם איז פאַר'ן קאַפּיטאַליסטישן קלאַס געווען נויטיג צו שאַפן אין דעם אַרבעטער־קלאַס אַן אויבערשטן שיכט כדי אים דערנאָך אָפּצושפּאַלטן פון דער ברייטער האָרעפּאַשנער מאַסע. די דאָזיגע שטרעבונג פון די שקלאַפן־אייגנטימער האָט ענגעלס באַמערקט נאָך דעמאָלט, ווען זי האָט זיך נאָר־וואָס אָנגעהויבן

ווייזן. אין 1885 האָט ענגעלס געשריבן מאַרקס'ן, אַז ענגלאַנד, די סאַמע בור־זשואַזע פון אַלע נאַציעס — צו יענער צייט איז זי געווען די רייכסטע אייגענטימערין פון קאָלאָניעס, — שטרעבט דערצו אַז זייט ביי זייט מיט דער בורזשואַזיע זאָל זיך אַנטוויקלען אַ „בורזשואַזער פּראָלעטאַריאַט", דאָס הייסט, אַ פּראָלעטאַריאַט, וואָס איז צוגעבונדן צו זיינע עקספּלואַטאַטאָרס. שפּעטער, אין יאָר 1881, האָט ענגעלס שוין געשריבן וועגן דעם, אַז אין ענגלאַנד איז פאַראַן אַ צאָל יוניאָנס, וואָס דערלויבן אַז מענטשן, אויף גע־האַלט ביי דער בורזשואַזיע, זאָל פירן זייער פּאָליטיק. ווען אַלע אַנדערע מלוכות האָבן זיך פאַרנומען אויפ'ן וועג פון קאָלאָניאַלע דעראָבערונגען, האָבן זיי אויך אָנגעהויבן צו פאַרדאַרבן דעם אַרבעטער־קלאַס אין זייערע לענדער.

מיט דער הילף פון די מעכטיגע סינדיקאַטן און קאָרפּאָראַציעס האָט דער קאַפּיטאַליסטישער קלאַס געשאַפן מאָנאָפּאָליעס, באַזייטיגט קאָנקורענץ און דערמיט געהויבן די פּראָפיטן. דורך שווינדל און קאָרופּציע האָט דער קאַפּיטאַליסטישער קלאַס זיך געקויפט אינערלעכע רו דערמיט וואָס ער האָט צעשפּאָלטן דעם אַרבעטער־קלאַס און פאַרדאַרבן די אויבערשטע שיכטן זיי־נע. מיט דער הילף פון ריזיגע אַרמייען האָט ער איינגענומען אַלע פרייע לענדער. אַ דאַנק זיינע דעראָבערונגען און דערפינדונגען האָט ער געקראָגן די מעגלעכקייט צו פירן אַ פאַראַזיטישע עקזיסטענץ. ס'איז בלויז געבליבן צו פאַראייניגן אַלע סינדיקאַטן פון באַנקירן אָון פאַבריקאַנטן אין איין פאַרבאַנד, וואָס זאָל הערשן אומבאַגרענעצט און קאָנטראָלירן די גאַנצע וועלט.

די דאָזיגע אויפגאַבע האָט זיך אַרויסגעוויזן צו זיין איבער די כחות פון קאַפּיטאַליסטישן קלאַס. צווישן פאַרשיידענע סינדיקאַטן, קאָרפּאָראַציעס און טראַסטס האָט זיך אָנגעהויבן אַ קאַמף וועגן דער אויבערהערשאַפט אי־בער אַלע איבעריגע, וועגן דער פּאָזיציע פון אַבסאָלוטן קאָנטראָל איבער דער וועלט. דאָס אָרט פון קאָנקורענץ צווישן איינצעלנע פּריוואַטע קאַפּי־טאַליסטן האָט פאַרנומען דער באַוואַפנטער קאַמף צווישן מלוכות. די יאָ־געניש נאָך קאָלאָניעס האָט פאַרגרעסערט די באַוואַפנונגען אַלע פאַרזוכן איינצושטעלן אַ פערמאַנענטע וועלט־צעטיילונג, איינטיילן דעם ערד־קוגל אויף באַשטימטע „ווירקונג־ספערן", דאָס הייסט, אויף געוויסע, אָפּגעצאַמ־טע, רויב־פעלדער, האָבן זיך אויסגעלאָזט מיט — נייע מלחמות. די קאָנקו־רענץ געשטיצט אויף באַוואַפנטע אַרמייען, האָט פּונקט אַזוי אומפאַרמייד־לעכגעפירט צו מלחמות, ווי די אַלטע קאָנקורענץ צווישן פּריוואַטע קאַפּיטאַ־ליסטן האָט געפירט צו קריזיסן.

מיט דעם אָנהויב פון אימפּעריאַליזם האָט דער געשפּענסט פון אַן אַל־וועלטלעכער מלחמה אָנגעהויבן שלייכן איבער אַלע לענדער. זשאָרעס האָט אויפ'ן שוועל פון 20טן יאָרהונדערט גערעדט וועגן דעם האַסטיגן וועלט־לויף פון צוויי כחות: אינטערנאַציאָנאַלע סאָלידאַריטעט און אינטערנאַ־

ציאָנאַלע פאַרניכטונג. דער 20־טער יאָרהונדערט האָט לויט זשאָרעס׳ס מיי־נונג, געדאַרפט אַנטשיידן, וועלכער פון די צוויי כחות וועט געווינען.

די ערשטע אַנטשיידונג איז געקומען אין 1914.

די סאָציאַליסטישע פּאַרטייען האָבן זיך דעמאָלט געגרייט צום צוזאַ־מענפאָר פון צווייטן אינטערנאַציאָנאַל. דער דאָזיגער צוזאַמענפאָר האָט גע־זאָלט פאַרוואַנדלט ווערן אין אַ ריזיגן טריאומף פון אינטערנאַציאָנאַלער ברי־דערלעכקייט, ווייל אין 1914 איז געוואָרן פופציג יאָר זינט ס׳איז געגרינ־דעט געוואָרן דער ערשטער אינטערנאַציאָנאַל און 25 יאָר — זינט דער גרינדונג פון צווייטן אינטערנאַציאָנאַל. און ווען די סאָציאַליסטישע דע־לעגאַטן זיינען געווען גרייט אָפּצופאָרן — אייניגע פון זיי זיינען שוין גע־האַט אַרויסגעפאָרן, — צום אַלגעמיינעם יום־טוב, האָט אויסגעבראָכן די וועלט־מלחמה.

די מלחמה האָט מיט אַ העלן פייער באַלויכטן די אינערלעכע מאַכט־לאָזיגקייט פון צווייטן אינטערנאַציאָנאַל. אין אַן אויגבליק זיינען פאַר־ברענט געוואָרן די אַלע פעדים, וואָס האָבן באַדאַרפט פאַראייניגן די אַר־בעטער פון פאַרשיידענע לענדער פאַר׳ן קאַמף געגן מלחמה. אויף דעם אָרט פון די דאָזיגע פעדים זיינען אויסגעגראָבן געוואָרן טיפע טראַנשייען. די אינטערנאַציאָנאַלע פאַראייניגונג פון רויבערישע באַנקירן און פאַבריקאַנטן, די פאַראיינען פון פּאַראַזיטן און שקלאַפן־אייגנטימער, די פאַראיינען פון טויט און פאַרניכטונג, די פאַראיינען פון קוילן און אייזן־באַראָנען האָבן זיך אַרויסגעוויזן צו זיין שטאַרקער פון צווייטן אינטערנאַציאָנאַל.

ווען די מלחמה האָט זיך אָנגעהויבן, האָבן זיך אַלע פּאַרטייען פון צוויי־טען אינטערנאַציאָנאַל, מיט דער אויסנאַם פון רוסלאַנד, סערביע און דער־נאָך איטאַליע, געשטעלט אויף דער זייט פון זייערע רענירונגען. די דייטשע סאָציאַל־דעמאָקראַטיע האָט איבערגעגעבן אירע פאָנען צום קייזער, די פראַנצויזישע סאָציאַליסטן — צו זייערע רעפּובליקאַנער־רעגירער, און אַזוי אין אַלע לענדער. די פאָנען פון אינטערנאַציאָנאַל, וואָס האָבן געדאַרפט דינען ווי סימבאָלן פון אייניגקייט אין גרויסן קאַמף געגן דער מלחמה, וואָס די אימפּעריאַליסטן האָבן פאַרקאָכט, זיינען אַוועקגעגעבן געוואָרן אויף צו הייליגן דעם טריאומף פון אַלוועלטלעכע רויבער.

אַמאָליגע יאָרן, אין דער סאַמע פינצטערער עפּאָכע פון שקאַפּעריי, האָבן די רוימישע אימפּעריאַליסטן ליב געהאַט צו זיצן אין זייערע לאָזשעס און הנאה האָבן פון דעם ספּעקטאַקל, ווען די גלאַדיאַטאָרן קעמפן צווישן זיך און פלייסן זיך אומברייגגען איינער דעם צווייטן. אין 1914 איז גאַנץ אייראָפּע פאַרוואַנדלט געוואָרן אין אַן אַרענע פון אַ ריזיגן צירק. אין די לאָזשעס זיינען געזעסן די באַנקירן פון דער גאַנצער וועלט און הנאה וע־האַט דערפון ווי מיליאָנען גלאַדיאַטאָרן, אַרבעטער און פּויערים, ברייגגען אום איינע די אַנדערע מיט דער הילף פון מאָדערנע פאַרניכטונגס־געצייג. באַ־זונדער האָבן זיי הנאה געהאַט קוקנדיג אויף די רויטע פאָנען פון דעם צוויי־

טען אינטערנאציאָנאל, וועלכע האָבן געפּלאַטערט איבער די מאָדערנע שקלאַפן.

אין דער מלחמה האָבן זיך געראַנגלט צוויי באַנדעס רויבער. אויף איין זייט — ענגלאַנד, פראַנקרייך, רוסלאַנד און בעלגיע, און אויף דער אַנדערער — דייטשלאַנד, עסטרייך-אונגאַרן און טערקיי. וואָס לענגער די מלחמה איז אָנגעגאַנגען, אַלץ נייע לענדער האָט זיך אַרומגעכאַפּט, ביז ס'איז געוואָרן אַן אַלוועלטלעכע שרפה. אין דער דאָזיגער שרפה זיינען פאַרברענט געוואָרן מיליאָנען נפשות, און בלויז קליינע גרופּן רויבער אין יעדן לאַנד האָבן זיך געוואַרעמט ביים וועלט-פייער.

פאַר אָט-די גרופּן רויבער איז די וועלט-מלחמה געווען אַן אמת'ער טריאומף. די גאַנצע אינדוסטריע איז אונטערוואָרפן געוואָרן די באַדערפענישן און צילן פון דער מלחמה. די קוילן און אייזן-באַראָנען האָבן געקראָגן אַ קונה וועגן וועל,ן זיי האָבן גאָר ניט געוואָגט צו טרוימען. פּונקט ווי אַ קריזיס, האָט די מלחמה פאַרניכטעט ניט בלויז די שוין-באַשאַפענע פּראָדוקטן, נאָר אויך די פּראָדוציר-כחות. און די מלחמה האָט דאָס געטאָן שנעלער און שטאַרקער מיט איר טאָג-טעגלעכער פאַרניכטונג, איידער די קריזיסן, וואָס פלעגן אַמאָל קומען אומגעפער יעדע 10 יאָר. דערצו נאָך האָבן די באַלעבאַטים פון די קעמפנדע צדדים געהאַפּט, אַז די מלחמה וועט מאַכן אַ תל פון די געגנער און ס'וועט מעגלעך ווערן אויף דאָס ניי איינטיילן דעם ערד-קוגל און זיך נעמען דעם בעסטן חלק.

די מלחמה איז אָנגעגאַנגען. מיליאָנען מענטשן זיינען אומגעקומען. פעלדער זיינען באַדעקט געוואָרן מיט טויטע ביינער. ימים זיינען רויט געוואָרן פון מענטשלעך בלוט. און קאַפּיטאַל האָט געקוקט אויף אָט-דער שחיטה ווי אויף אַ מיטל צו פאַרגרעסערן זיין מאַכט.

אָבער די מעכטיגע רויבער האָבן געהאַט אַ טעות אין זייער חשבון. ביז דער מלחמה איז מעגלעך געווען צו לויבן און באַזינגען דעם אימפּעריאַליזם. די מלחמה האָט געווירקט בעסער ווי יעדע קריטיק. זי האָט אויפגעדעקט די גאַנצע פּוילקייט, די גאַנצע נידערטרעכטיגקייט פון דעם אימפּעריאַליסטישן קאַפּיטאַליזם. אומזיסט האָבן די קעמפנדע צדדים געזוכט צו פאַרדעקן זייערע רויבערישע מעשים מיט שיינע ווערטער וועגן גרויסע אידעאַלן. די אַלוועלטלע שחיטה האָט אויפגעדעקט דעם ליגן פון די דאָזיגע שיינע ווערטער. אין די טראַנשייען, אויף די ענדלאָזע שלאַכטפעלדער איז געוואַקסן די אומצופרידנהייט מיט די נייע אימפּעראַטאָרן, וואָס האָבן די גאַנצע מענטשהייט פאַרוואַנדלט אין שקלאַפן.

אָנדערהאַלבן יאָר פאַר דער מלחמה האָט דער קאָנגרעס פון צווייטן אינטערנאַציאָנאַל אין באַזעל גאַנץ ריכטיג אָנגעוויזן, אַז מלחמה שאַפט דעם באָדן פאַר דער פאַרניכטונג פון דער מאָדערנער געזעלשאַפט. נאָך פריער האָט זשאָרעס געוואָרנט די מאָדערנע הערשער, אַז אַ וועלט-מלחמה וועט פירן צו אַ גראַנדיעזער קאַטאַסטראָפע, וואָס וועט אומפאַרמיידלעך מוזן אָננעמען דעם כאַראַקטער פון אַ בלוטיגער רעוואָלוציע.

די מלחמה האָט באַרעכטיגט די דאָזיגע נביאות.

14. די גרויסע רוסישע רעוואָלוציע

קאַמפּראָמיסלער אין די סאָוועטן ווילן איינשפּאַנען רוסישע רעוואָלוציע אין אימפּעריאַ־
ליסטישן רייטוואַגן.—באַלשעוויקעס זיינען אין מינאָריטעט, אָבער דער גאַנג פון דער
געשיכטע איז מיט זיי.—דער צווייטער צוזאַמענפאַר פון די סאָוועטן באַשטעטיגט די סאָ־
וועטן־מאַכט.—אונטערשייד צווישן פּאַריזער קאָמונע און באַלשעוויסטישער רעוואָלוציע.—
געהיימע אַפּמאַכן דעקן אויף אמת'ע צילן פון דער מלחמה.—שלום־אויפרוף צו אַלע לענ־
דער.—דייטשלאַנד צווינגט אַרויף רויבערישן שלום־אַפּמאַך אויף סאָוועטישער רעפּובליק.
—קאַנטר־רעוואָלוציע אָרגאַניזירט אויף אַלע זייטן.—רויטע אַרמיי געשאַפן אין ברען פון
קאַמף.—קאַפּיטאַליסטן קענען ניט צווינגען זייערע מאַסן צו אַקטיוון קאַמף געגן דער
סאָוועטישער מלוכה.—די סאָוועטישע קאָנסטיטוציע גאַראַנטירט אמת'ע פרייהייט פאַר די
אַרעפּאַשנע מאַסן.—די יוניטעג פון 1848, די פּאַריזער קאָמונע און די באַלשעוויסטישע
רעוואָלוציע.—דער בורזשואַזער מלוכה־אַפּאַראַט איז געראַטן אין דער בורזשואַזיע.—ווי
אַזוי די בורזשואַזיע נוצט אויס דעם פּאַרלאַמענט.—די אויפגאַבן פון אַרבעטער־פּאַרטע־
טער אין בורזשואַזן פּאַרלאַמענט.

ווען עס הויבט אָן איינפאַלן אַ בנין ברעכן צוזאַמען פריער די שוואַכ־
סטע טיילן. אין דעם גאַנצן בנין פון קאַפּיטאַליסטישער אונטערדריקונג
איז די צאַרישע בורזשואַ־פּריצ'ישע רוסלאַנד געווען דער פוילסטער טייל.
זי האָט די ערשטע צוזאַמענגעבראָכן און איז אַרויסגעשטויסן געוואָרן
פון די קאַמפּס־רייען, און די רוסישע אַרבעטער און פּויערים, וואָס האָבן
געהאַט אַ רייכע דערפאַרונג פון לאַנגן און עקשנות'דיגן קאַמף, האָבן באַ־
וויזן אויסצונוצן דעם מאָמענט כדי צו דערלאַנגען אַ טויט־קלאַפּ דעם קאַפּי־
ליסטישן קלאַס און צו נעמען די מאַכט אין די אייגענע הענט.

דעם 11טן מערץ 1917 איז אַראָפּגעפאַלן די קרוין פון דעם בלוטיגן
קאָפּ פון ניקאָלאַי דעם צווייטן. הונדערטער יאָרן האָט זיך געהאַלטן די
זעלבסט־הערשאַפט, שפּאַנענדיג איבער הרוגים, דערשטיקנדיג די ווידער־
שפּענ־יגע. אויף דער דאָזיגער מאַכט האָבן זיך אָנגעשפּאַרט די רעאַקציאָ־
נערן פון דער גאַנצער וועלט. נאָך אויפ'ן ערשטן צוזאַמענפאַר פון צווייטן
אינטערנאַציאָנאַל האָט פּלעכאַנאָוו, דער גרינדער פון דער רוסישער סאָ־
ציאַליסטישער פּאַרטיי, געזאָגט, אַז „די רוסישע צאַרן זיינען געווען די
געקרוינטע זשאַנדאַרן וואָס האָבן עס באַטראַכט פאַר זייער הייליגער פליכט
צו פאַרטיידיגן און שטיצן די אייראָפּייאישע רעאַקציע פון פּרייסן ביז
איטאַליע און שפּאַניע". פּלעכאַנאָוו האָט פּאַראויסגעזאָגט, אַז „דאָס פאַלן
פון רוסישן אַבסאָלוטיזם וועט זיין אַ טריאומף פון דער אינטערנאַציאָ־
נאַלער אַרבעטער־באַוועגונג איבער גאַנץ אייראָפּע".

די רוסישע רעוואָלוציע איז אַרויסגעוואַקסן דירעקט פון דער אימ־
פּעריאַליסטישער מלחמה. די גאַנצע וועלט איז געווען שכור פון בלוט.
די אָנפירער פון די סאָציאַליסטישע פּאַרטייען האָבן זיך שוין צוגעוואוינט
צו זייער ראָל פון לאַקייען פון די אימפּעריאַליסטישע הערשער. ד רוסישע
רעוואָלוציע האָט דערשראָקן די אָנפירער פון די סאָציאַל־קאָמפּראָמיסלעכע
פּאַרטייען אין די לענדער, וואָס האָבן געקעמפט געגן דייטשלאַנד. די סאָ־
ציאַל־אימפּעריאַליסטן, דאָס הייסט, סאָציאַליסטן מיט'ן מויל און אימ־
פּעריאַליסטן אין זייערע מעשים, האָבן דערשפּירט, אַז די זיגרייכע רוסישע
רעוואָלוציע וועט אַרויסטרעטן געגן דער מלחמה און וועט אויף אַן אמת'ן
קעמפּי עס זאָל איינגעשטעלט ווערן שלום צווישן אַלע פעלקער. פון אַלע

לענדער וואָס האָבן געקעמפט געגן דייטשלאַנד, האָבן אָנגעהויבן אָנקומען אין רוסלאַנד דורכגעטריבענע „סאָציאַליסטישע" שיין־רעדנער, וואָס האָבן געזוכט אַוועקצושטעלן די רוסישע רעוואָלוציע אין דער דינסט פון זייערע לענדער.

אין דער נאַכט פון 11טן און 12טן מערץ איז געגרינדעט געוואָרן דער סאָוועט פון אַרבעטער־דעפּוטאַטן. די אַרבעטער־סאָוועטן זיינען געבאָרן געוואָרן פון דער רעוואָלוציע אין 1905. די אַרבעטער־מאַסן האָבן שוין דעמאָלט גערופן די סאָוועטן—אַרבעטער־רעגירונג. דער פאַקט, וואָס דער אַרבעטער־סאָוועט איז געגרינדעט געוואָרן דעם ערשטן טאָג פון דער רעוואָלוציע, האָט אַזוי ווי פאַראויסגעזאָגט די ראָל, וואָס דער אַרבעטער־קלאַס איז געווען באַרופן צו שפּילן אין די רעוואָלוציאָנערע געשעענישן.

נאָכדעם ווי די זעלבסט־הערשאַפט איז געפאַלן, איז די מאַכט אַריבער אין די הענט פון בורזשואַזע פּאַרטייען, וואָס האָבן געשוואָרן צו דערפירן די מלחמה צו אַ זיגערישן סוף. אָבער זייט ביי זייט מיט דער בורזשואַזער רעגירונג האָט שוין עקזיסטירט דער אַרבעטער־סאָוועט.

אַ געדיכטע נעץ אַרבעטער־סאָוועטן האָט באַדעקט דאָס גאַנצע לאַנד. עס האָבן זיך אויך אָנגעהויבן אָרגאַניזירן סאָלדאַטישע און פּויערישע סאָוועטן. צווישן אַלע רעוואָלוציאָנערע סאָוועטן האָבן די אַרבעטער־סאָוועטן געשפּילט די באַשטימענדע ראָל.

אין די סאָוועטן פון אַרבעטער, פּויערים און סאָלדאַטן, וואָס האָבן זיך געגרינדעט באַלד נאָכ'ן צוזאַמענברוך פון דער צאַרישער זעלבסטהערשאַפט, האָבן צוערשט געהאַט די פירענדע דעה די סאָציאַליסטן־קאָמפּראָמיסלער, וואָס האָבן געזוכט דורכצופירן די פּאָליטיק פון צווייטן אינטערנאַציאָנאַל. די רוסישע רעוואָלוציע האָט זיך אָבער אַרויסגעוויזן פאַר אַן אומגינסטיגן באָדן פאַר'ן דערפאָלג פון אימפּעריאַליזם בכלל און סאָציאַל־אימפּעריאַליזם בפרט. דער רוסישער אימפּעריאַליזם איז געווען צו שוואַך און נעבאַכדיג אויף צו פאַרדאַרבן דעם אויבערשטן שיכט פון רוסישן אַרבעטער־קלאַס, און דער רוסישער אַרבעטער־קלאַס איז בכלל ניט געווען אויפגעהאָדעוועט אויף פּאַרלאַמענטאַרישע שפּיצלאַך. אויף זיין גורל איז אויסגעפאַלן זיך דורכצוברעכן אַ וועג מיט'ן כח פון רעוואָלוציאָנערן קאַמף. זיין ערשטער אַרויסטריט — די רעוואָלוציע פון 1905 — האָט געצוואונגען אַ סך פון די צוקינפטיגע סאָציאַל־אימפּעריאַליסטן צו ריידן וועגן דעם, אַז די רוסישע רעוואָלוציע וועט זיין דער פּראָלאָג צו אַ סאָציאַלער רעוואָלוציע, וואָס וועט אַריבער די רוסישע גרעניצן. דער רוסישער אַרבעטער־קלאַס האָט נאָך דערצו געהאַט אַ פאַראייניגטע אַרבעטער־פּאַרטיי, וואָס איז געווען באַוואָפנט מיט מאַרקס'עס לערע און מיט דעם זיגערישן ווילן פון דעם יונגן קלאַס, וואָס איז דער לעצטער אַריין אין דער פּראָלעטאַרישער משפּחה, כדי דאָרט צו פאַרנעמען דעם ערשטן אָרט.

מיר מיינען דאָ די רוסישע סאָציאַל־דעמאָקראַטישע אַרבעטער־פּאַרטיי פון די באָלשעוויקעס, וועלכע האָט זיך נאָך דעם פאַרראַט פון דער אַלוועלט־

לעכער סאָציאַל־דעמאָקראַטיע פאַרוואַנדלט אין דער רוסישער קאָמוניס־טישער פּאַרטיי. די דאָזיגע פּאַרטיי האָט נאָך צום סוף פון פאָריגן יאָר־הונדערט זיך געשטעלט אויפ׳ן וועג פון אַנטשלאָסענעם קאַמף געגן יענע סאָציאַליסטן, וואָס האָבן אונטער דער פאָן פון מאַרקס׳עס לערע דורכגעפירט זייער קאָנטר־רעוואָלוציאָנערע פּאָליטיק. די דאָזיגע פּאַרטיי האָט, לויט בוכאַרין׳ס ריכטיגער באַמערקונג, „פאַרקערפּערט אין זיך אינגאַנצן די גרויסקייט און מעכטיגקייט פון דעם פּראָלעטאַרישן קלאַס, זיין העלדנטום, די קלאָרקייט פון זיין קלאַסן־פאַרשטאַנד, זיין טויטלעכע שנאה געגן קאַפּי־טאַל אין זיין מעכטיגן דראַנג צו באַשאַפן אַ נייע געזעלשאַפט״.

צום אָנהויב פון דער רעוואָלוציע איז די דאָזיגע פּאַרטיי געווען אין דער מינדערהייט אין די סאָוועטן. אָבער דער גאַנג פון דער געשיכטע האָט דער פּאַרטיי געהאָלפן שטייגן און פאַרנעמען דעם פירנדן אָרט. וואָס ווייטער די געשעענישן האָבן זיך פאַנאַנדערגעוויקלט, אַלץ מער זיינען די קאָמפּראָמיסלעכע סאָוועטן געווען געצוואונגען צו פאַרנעמען זיך אויפ׳ן וועג פון פאַרטיפן די רעוואָלוציע און איבערנעמען די מאַכט אין זייערע אייגענע הענט. די קאָמפּראָמיסלעכע סאָוועטן האָבן זיך געווערט. זיי זיינען אַריינגעטראָטן אין אַ בונד מיט די בורזשואַזע פּאַרטייען און אונטער דער פירערשאַפט פון די קאָמפּראָמיסלער געפּרואווט איינשפּאַנען די רוסישע רעוואָלוציע אין דעם רייטוואָגן פון דער אימפּעריאַליסטישער מלחמה.

ס׳האָט זיך אָנגעהויבן אַן אָפענער אָרגאַניזירטער קאַמף פאַר מאַכט אין די סאָוועטן. די קאָמוניסטישע פּאַרטיי איז געוואַקסן און זיך געקרעפ־טיגט אין יענעם קאַמף. זי האָט אַרום זיך ענג פאַרזאַמלט ניט בלויז די רעוואָלוציאָנערע קאַדרען פון דעם אַרבעטער־קלאַס, נאָר אויך די ברייטע מאַסן סאָלדאַטן און פּויערים. זי האָט ברייט פאַנאַנדערגעוויקלט די סאָ־ציאַליסטישע פאָנען—ניט ווי די אייראָפּעאישע סאָציאַליסטן און די רוסישע קאָמפּראָמיסלער—און האָט אויפגעדעקט די רויבערישע אינטערעסן אין דער מלחמה און די פאַררעטערישע ראָל פון די סאָציאַל־פּאַטריאָטן.

דער קאַמף איז געווען אַ שווערער. נאָר ער איז פאָרגעקומען אין אַ רעוואָלוציאָנערער אַטמאָספערע, ווען דער לאָקאָמאָטיוו פון געשיכטע, געטריבן פון דער מלחמה, האָט זיך געטראָגן מיט מורא׳דיגער שנעלקייט. דער איינפלוס פון די באָלשעוויקעס איז געשטיגן. די אָנגעזעענע אויסלענדער, ראָסעל פון אַמעריקע, הענדערסאָן פון ענגלאַנד, וואַנדערוועלדע פון בעלגיע, אַלבערט טאָמאַ פון פראַנקרייך—זיינען ניט געווען בכח אָפּצושטעלן דעם וואוקס פון באָלשעוויזם, זיי האָבן ניט געקאָנט ראַטעווען די סאָציאַל־קאָמפּראָמיסלער פון אַן אומפאַרמיידלעכן קראַך. די סאָציאַל־קאָמפּראָמיס־לער האָט אויך ניט געקאָנט ראַטעווען זייער פאַרזוך צו דערטרינקען די באָל־שעוויסטישע באַוועגונג אין דעם בלוט פון די פאָלקס־מאַסן.

דער אַרבעטער־קלאַס, געפירט פון אַ קאָמפּאַקטער און מעכטיגער פּאַר־טיי, האָט אָפן געשמידט זיין זיג און זיך געגרייט צו פאַרכאַפּן די מאַכט דורך אַ באַוואָפנטן אויפשטאַנד.

דעם 7טן נאָוועמבער, 1917, איז אומגעוואָרפן געוואָרן די צייטווייליגע רעגירונג. דעם זעלביגן טאָג האָט דער צווייטער צוזאַמענפאָר פון די סאָוועטן דערקלערט די סאָוועטן פאַר די פולמאַכטיגע מלוכה־אָרגאַנען.

שוין אויף דעם ערשטן צוזאַמענפאָר פון צווייטן אינטערנאַציאָנאַל האָט פּלעכאַנאָוו פאָראויסגעזאָגט, אַז „די רעוואָלוציאָנערע באַוועגונג אין רוסלאַנד וועט קאָנען טריאומפירן נאָר ווי אַ רעוואָלוציאָנערע באַוועגונג פון אַרבעטער". זיינע ווערטער זיינען באַשטעטיגט געוואָרן אין דעם גרויסן טאָג ווען ס'איז איינגעשטעלט געוואָרן די סאָוועטן־מאַכט. פּלעכאַנאָוו אַליין איז צו יענער צייט געווען אויף דער צווייטער זייט באַריקאַדן. ווי אַנדערע פירער פון דעם צווייטן אינטערנאַציאָנאַל, איז ער געוואָרן אַ פּאַרטיידיגער פון דער פאַרברעכערישער אימפּעריאַליסטישער שחיטה. דער רוסישער אַרבעטער־קלאַס האָט זיך אַרויסגעוויזן צו זיין גענוג שטאַרק אויף צו פאַרווירקלעכן דעם אָנזאָג פון דעם אַלטן פּלעכאַנאָוו און אים ניט נאָכגיין אין דעם אָפּגרונט, ווען ער האָט זיך אויסגעדרייט מיט'ן רוקן צו דער רעוואָלוציע.

ווען מיר פאַרגלייכן דעם 7טן נאָוועמבער 1917 מיט דעם 18טן מערץ 1871, זעען מי דעם ריזיגן מהלך, וואָס דער אַרבעטער־קלאַס האָט דורכגעמאַכט פון דער פּאַריזער קאָמונע ביז דער גרויסער רוסישער רעוואָלוציע.

דעם 18טן מערץ איז די מאַכט אומדערוואַרטעט אַראָפּגעפאַלן אויף די פּלייצעס פון אַרבעטער־קלאַס. דער רוסישער אַרבעטער־קלאַס האָט זיך באַוואוסטזיניג געגרייט צו פאַרכאַפּן די מאַכט און האָט זיך גיך ספּראָוועט מיט דעם רעגירונגס־אַפּאַראַט. די פּאַריזער קאָמונאַרן האָבן זיך אין די ערשטע טעג פולשטענדיג פאַרלאָרן. זיי האָבן ביי זיך אפילו ניט געקאָנט פּועל'ן צו דערשלאָגן דעם באַזיגטן שונא. די רוסישע אַרבעטער, ווען זיי האָבן פאַרכאַפּט די מאַכט, האָבן זיי זיך באַלד גענומען צו באַפעסטיגן. די קאָמונאַרן האָבן אין די ערשטע טעג געזוכט צו פאַרשטענדיגן זיך מיט דער בורזשואַזיע און האָבן פאַרלאָרן די איניציאַטיווע. דער רוסישער אַרבעטער־קלאַס, ווען ער האָט פאַרכאַפּט די מאַכט, האָט ער זיך באַלד געשטעלט אויפ'ן שטאַנדפּונקט, אַז די איבערגאַנגס־צייט אין יעדער רעוואָלוציע פאָדערט די ענערגישסטע דיקטאַטור. די רוסישע רעוואָלוציע, געבוירן אין די פלאַמען פון קריג, געפירט פון אַ פּאַרטיי, וואָס איז געווען שטאַרק מיט איר איינהייט פון באַוואוסטזיין און ווילן, האָט באַוויזן ניט בלויז איינצופירן אַ דיקטאַטור פון פּראָלעטאַריאַט, נאָר אויך זי דורכצופירן אין לעבן.

פאַר דעם פילאָסטערישן קליינבירגער איז די רעוואָלוציע געקומען פּלוצים, ווי אַ דונער פון לויטערן הימל. אין דער אמת'ן איז זי אָבער געווען אַן אומפאַרמיידלעכער רעזולטאַט פון דער היסטאָרישער אַנטוויקלונג פון קאַפּיטאַליזם און זיין באַגלייטער, די אַרבעטער־באַוועגונג. 12 יאָר פאַר דער רעוואָלוציע, אין דעם ערשטן שטורעמדיגן יאָר, ווען דער רוסישער פּראָלעטאַריאַט איז אַרויסגעטראָטן אויף דער פּאָליטישער סצענע, האָט זיך

שוין קריסטאליזירט די איבערצייגונג, אז די רוסישע רעוואָלוציע, אין דער אטמאָספערע פון קאַפּיטאַליסטישער פוילעניש, וועט זיך ניט באַגרעניצן מיט אומווארפן די זעלבסט־הערשאַפט, נאָר וועט אַוועק ווייטער אויפ'ן וועג פון פאַרווירקלע,ן די געבאָטן פון סאָציאַליזם.

דער ערשטער וויכטיגער אינטערנאַציאָנאַלער אַקט פון דער סאָוועטן־רעגירונג איז געווען—צו פאַרעפנטלאַכן די געהיימע אָפּמאַכן וואָס זיינען געשלאָסן געוואָרן צווישן רוסלאַנד און אירע מלחמה־שותפים. די דאָזיגע אָפּמאַכן האָבן קלאָר באַוויזן, אַז אין דער אמת'ן פירן די אַנטאַנטע לענדער (ענגלאַנד, פראַנקרייך, איטאַליע) אַ מלחמה מיט'ן צוועק צו צעטיילן דייטש־לאַנד, באַרויבן עסטרייך און טערקיי. די אַלע שיינע ווערטער וועגן זעלבסט־באַשטימונג פון פעלקער, וועגן פרייהייט און שלום זיינען צוגעטראַכט גע־וואָרן בלויז מיט'ן צוועק צו פאַרטומלען די מוחות פון די מאַסן. דער ערשטער שריט פון דער סאָוועט־רעגירונג האָט באַרעכטיגט די פּאָליטיק פון דער רוסלענדישער קאָמוניסטישער פּאַרטיי, וועלכע איז פון סאַמע אָנהויב מלחמה געגאַנגען געגן אַלגעמיינעם פּאַטריאָטישן שטראָם און גערופן די אַרבעטער־מאַסן צו פאַרוואַנדלען די מלחמה צווישן די רויבער אין אַ קלאַסן־מלחמה צווישן אַרבעט און קאַפּיטאַל.

עס פאַרשטייט זיך, אַז די סאָוועט־רעגירונג האָט בשום אופן ניט געהאַט בדעה זיך צו באַטייליגן אין דער אינטערנאַציאָנאַלער שחיטה. זי האָט זיך געווענדעט צו אַלע קעמפענדע מלוכות מיט אַ פאָרשלאָג צו שליסן שלום. אָפּגערופן האָט זיך בלויז דייטשלאַנד, וועלכע האָט געוואָלט אויסנוצן די רוסישע רעוואָלוציע און דעם שלום־אָפּמאַך פאַר אירע רויבע־רישע צילן. די אַנדערע לענדער, וואָס האָבן געקעמפט געגן דייטשלאַנד, האָבן אָנגעהויבן אָרגאַניזירן אַ קאָנטר־רעוואָלוציע אויף אַראָפּצעוואַרפן די סאָוועטן־רעגירונג. די סאָוועטן, געשטיצט אויף די מאַסן אַרבעטער און פּויערים, האָבן זיך געפונען אין אַ שווערער לאַגע. דער זיג פון 7טן נאָוועמ־בער איז געווען בלויז דער פּראָלאָג צו נייע בלוטיגע שלאַכטן.

די סאָוועטן זיינען געווען מאַכטלאָז זיך צו ווערן געגן דייטשלאַנד, וואָס איז נאָך דעמאָלט געווען זיגעריש. זיי זיינען געווען געצוואונגען איינצוגיין אויף אַ שלום־אָפּמאַך, וואָס די רויבערישע דייטשע רעגירונג האָט דיקטירט. זיך שטיצנדיג זיך אויף דעם דאָזיגן אָפּמאַך און הויפּט־זעכלעך אויף אירע ביקסן, האָט דייטשלאַנד אָנגעהויבן פאַרכאַפּן אַלץ נייע טעריטאָריעס. צו דער זעלביגער צייט האָבן די בורזשואַזע פּאַרטייען בשותפות מיט די סאָציאַל־פאַררעטער אין אַנדערע לענדער געהאַלטן אין איין צוגרייטן און שטיצן אַלץ נייע אויפשטאַנדן געגן דער סאָוועטן־מלוכה. און די יונגע סאָוועטישע רעפּובליק האָט זיך געפונען אין אַ ברענענדיגן קרייז.

דעמאָלט האָט זיך אַרויסגעוויזן די מעכטיגע שעפערישע קראַפט פון דער רוסישער רעוואָלוציע. קאַוטסקי האָט געפּרואווט באַרעכטיגן די מאַכט־לאָזיגקייט פון צווייטן אינטערנאַציאָנאַל מיט דער טעאָריע, אַז דער אַרבע־

טער־קלאַס טויג זיך ניט אויף צו פירן מלחמות און קאָנקורירן מיט די מיליטערישע קענטעניש פון דער בורזשואַזיע. פון דער דאָזיגער טעאָריע האָט מען, הייסט עס, געדאַרפט דרינגען, אַז די אַרבעטער טאָרן ניט אַרויסטרעטן אין מלחמה געגן דער בורזשואַזיע, נאָר זיי דאַרפן מיט איר איינגיין אויף פשרות. די רוסישע אַרבעטער האָבן צעשמעטערט די דאָזיגע „טעאָריע". זיי האָבן אָרגאַניזירט זייערע קאַמפס־בריגאַדן און זיינען אַריינגעטראָטן אין קאַמף געגן פילפאַכיגן שונא.

דער קאַמף האָט געדויערט גאַנצע דריי יאָר. אַלע בורזשואַזע רעגירונגען האָבן געפּרואווט מיט זייערע שפּיזן דורכצולעכערן די סאָוועטן־מאַכט. דעם רוסישן אַרבעטער איז אויסגעקומען זיך אָנצושטויסן אויף יאַפּאַנעזישע, פראַנצויזישע, ענגלישע, פּוילישע, אַמעריקאַנישע און אַנדערע מחנות פון אינטערנאַציאָנאַלן קאַפּיטאַל. זיין אייגענע אַרמיי איז דער אַרבעטער־קלאַס געווען געצוואונגען צו בויען אין דעם סאַמע ברען פון קאַמף. די אַלטע צאַרישע אַרמיי איז דעמאָביליזירט געוואָרן און אויף די שלאַכט־פעלדער איז געוואַקסן און האָט זיך געשטאַרקט אַ נייע מעכטיגע אַרמיי פון האָרעפּאַשניקעס, וואָס האָט געקענט ניט בלויז ענטפערן מיט אַ קלאַפּ אויף אַ קלאַפּ, נאָר האָט זיך אַרויסגעוויזן שטאַרק גענוג אויף צו באַשיצן די רעפּובליק פון אַלע אירע שונאים.

די רוסישע אַרבעטער האָבן אונטער'ן פייער באַוויזן, אַז זיי קאָנען זיך ספּראַוועוען מיט מלחמה־געווער און דערפירן זייער קאַמף צו אַ זיג.

עס פאַרשטייט זיך, אַז די רויטע אַרמיי האָט געזיגט נישט בלויז מיט'ן כח פון איר אָרגאַניזאַציע, נאָר אויך מיט דער הילף פון דעם געווער, וואָס מ'האָט עס נאָך אין דער צייט פון דער פּאַריזער קאָמונע אַ נאָמען געגעבן „די אַרטילעריע פון דער סאָציאַלער רעוואָלוציע". אין יענער צייט האָט דער אַלוועלטלעכער פּראָלעטאַריאַט ניט געקאָנט שטיצן מיט מעשים דעם פּראָלעטאַריאַט פון פּאַריז. אין דער צייט פון דער גרויסער רוסישער רעוואָלוציע זיינען די קאַפּיטאַליסטישע מלוכות ניט געווען בכח צו צווינגען די ברייטע מאַסן פון זייערע שקלאַפן צו קעמפן אַקטיוו געגן דעם אויפגעשטאַנענעם רוסישן פּראָלעטאַריאַט. און די רויטע אַרמיי האָט אָפּגעהאַלטן אַ זיג נאָך אַ זיג.

דער קאַמף פון דער רויטער אַרמיי מיט דער היימישער און אַלוועלטלעכער קאָנטר־רעוואָלוציע האָט באַוויזן, אַז די רוסישע רעוואָלוציע טראָגט אין זיך די כחות פון צוקינפטיגער שאַפונג, אין דער צייט ווען דער אַלוועלטלעכער קאַפּיטאַל שטעלט מיט זיך פאָר אַ ריזיגע פוילנדיגע מאַסע. די אַלוועלטלעכע קאָנטר־רעוואָלוציע האָט געפלאַקערט מיט שנאה און שרעק פאַר דער סאָוועטן־רעפּובליק, אָבער זי איז ניט געווען בכח צו פאַראייניגן אירע מיטלען און אָנשטרענגונגען אין דעם קאַמף געגן דער סאָוועטישער מלוכה. די קאָנקורענץ צווישן די פאַרשיידענע קאַפּיטאַליסטישע גרופּן האָט אָפּגעשוואַכט דעם ווילן פון דער קאָנטר־רעוואָלוציע, און מיט איר

מעכטיגן פאראייניגטן ווילן האָט די רעוואָלוציע באַזיגט איין שונא׳ס מחנה נאָך אַ צווייטער.

די סאָוועטישע מלוכה האָט געקעמפט מיט אַלע אירע שונאים אונטער דער פאָן פון דיקטאַטור פון פּראָלעטאַריאַט. זי האָט מיט אַ פעסטער האַנט סאָציאַליזירט די מיטלען פון פּראָדוקציע. די פעלדער, פאַבריקן און וואַר־שטאַטן זיינען אַוועקגענומען געוואָרן פון די פּריצים און קאַפּיטאַליסטן און איבערגעגעבן געוואָרן אין די הענט פון דער מלו,ה פון אַרבעטער און פּויע־רים. די סאָוועטישע מלוכה האָט איינגעפירט אַ נייע דעמאָקראַטיע, די דעמאָקראַטיע פון די האַרעפּאַשניקעס.

די אידעאַלן פון דער סאָוועטן־מאַכט האָבן געפונען אַ העלן אויסדרוק אין איר קאָנסטיטוציע. די בורזשואַזע רעוואָלוציע האָט געגעבן די האַרע־פּאַשנע מאַסן בלויז אַן אָנשטעל פון רעכט, ווייל אַלע מיטלען פון מאַכט און אונטערדריקונג האָט זי געלאָזט אין די הענט פון די קאַפּיטאַליסטן. די רוסישע אַרבעטער האָבן געוואוסט און פאַרשטאַנען, אַז פאַר אַ לוין־שקלאַף איז פרייהייט בלויז אַ פּוסטער קלאַנג. און באמת—אַלע פרייהייטן פון בורזשואַזער דעמאָקראַטיע ווערן אין דער פּראַקטיק רעדוצירט צו איין פריי־הייט, צו דער פרייהייט פון עקספּלואַטאַציע. אַנדערש האָט געבויט דאָס נייע לעבן די רוסישע רעוואָלוציע.

מיר וועלן דאָ ברייגנען פיר פּונקטן פון דער סאָוועטישער קאָנסטיטוציע אויף צו ווייזן דעם נייעם וועג, אויף וועלכן עס האָט זיך פאַרנומען די פּראָ־לעטאַרישע רעוואָלוציע אין פאַרגלייך מיט פריערדיגע רעוואָלוציעס. אין טייל 2 קאַפּיטל 5 פון דער סאָוועטישער קאָנסטיטוציע געפינען מיר:

"14. כדי צו פאַרזיכערן פאַר די האַרעפּאַשניקעס אמת׳ע פרייהייט אין אויסדריקן זייערע מיינונגען שאַפט אָפּ די רוסלענדישע סאָציאַליסטישע פעדעראַטיווע רעפּובליק די אָפּהייגיגקייט פון דער פּרעסע אַן קאַפּיטאַל און גיט איבער אין די הענט פון דעם אַרבעטער־קלאַס און די אָרימע פּויער־מאַסן אַלע טעכנישע און מאַטעריעלע מיטלען אויף אַרויסצוגעבן צייטונגען, בראָ־שורן, ביכער און אַלע אַנדערע געדרוקטע אַרטיקלען, און פאַרזיכערט די מעג־לעכקייט זיי צו פאַרשפּרייטן פריי איבער דעם גאַנצן לאַנד".

„15. ,די צו פאַרזיכערן פאַר די האַרעפּאַשניקעס אמת׳ע פרייהייט פון פאַרזאַמלונג אַנערקענט די רוסלענדישע סאָציאַליסטישע פעדעראַטיווע סאָוועטישע רעפּובליק די רעכט פון די בירגער פון דער סאָוועטישער רעפּוב־ליק פריי איינצואָרדענען פאַרזאַמלונגען, מיטינגען, פּאַראַדן, א. אַז. וו. א׳ן גיט איבער אין רשות פון אַרבעטער־קלאַס און די אָרימע פּויערים־מאַסן אַלע פּאַסיגע פּלעצער פאַר פאָלקס-פאַרזאַמלונגען צוזאַמען מיט דער געהע־ריגער אויסשטאַטונג, באַלייכטונג און באַהייצונג".

„16. כדי צו פאַרזיכערן פאַר די האַרעפּאַשניקעס אמת׳ע פרייהייט פון פאַראייגען, נאָכדעם ווי זי האָט געבראָכן די עקאָנאָמישע און פּאָליטישע מאַכט פון די פאַרמעגלעכע קלאַסן און האָט דורך דעם באַזייטיגט אַלע שטע־

רונגען, וואָס האָבן ביז אהער געשטערט די ארבעטער און פּויערים אין דער בורזשואזער געזעלשאפט זיך צו באנוצן מיט דער פרייהייט פון אָרגאניזאַציע און האנדלונג, העלפט די רוסלענדישע סאָציאַליסטישע פעדעראַטיווע סאָוועטישע רעפּובליק די ארבעטער און די אָרימע פּויערים מיט אַלע מיטלען, מאַטעריעלע און אנדערע, זיך צו אָרגאניזירן און פאראייניגן".

„17. כדי צו פארזיכערן פאר די האָרעפּאשניקעס אמת'ן צוטריט צו בילדונג און וויסן פארגיט זיך די רוסלענדישע סאָציאַליסטישע פעדעראַטיווע סאָוועטישע רעפּובליק מיט דער אויפגאב צו באַזאָרגן די ארבעטער און די אָרימע פּויערים מיט פולשטענדיגער אַלזייטיגער אומזיסטער בילדונג".

די גרויסע רוסישע רעוואָלוציע איז ארויסגעוואַקסן פון דער וועלט־מלחמה. זי האָט פאַרוואַנדלט די מלחמה צווישן די רויבערישע אימפּעריאַליסטן אין אַ מלחמה צווישן קלאַסן אויף צו באַפרייען די האָרעפּאשנע מאַסן. אין דעם בירגער־קריג האָט זיך די רעוואָלוציע אָנגעשטויסן אויף באַוואָנטע שונאים, וואָס זיינען באַשטאַנען פון אַלוועלטלעכן קאַפּיטאַל, און פון דער דאָזיגער מלחמה איז די רעוואָלוציע ארויס די זיגערין. זי האָט אויפגעבויט די ערשטע ארבעטער־רעפּובליק, וואָס איז געוואַקסן און איז שטאַרקער געוואָרן אונטער די קלעפּ פון שונא. זי האָט אויפגעבויט די ערשטע מעכטיגע פעסטונג פון דעם אינטערנאַציאָנאַלן ארבעטער־קלאַס. אויב די פאַריזער קאָמונע איז בלויז געווען אַ בליץ, וואָס האָט אויף אַ מאָמענט דורכגעריסן די פינצטערניש פון יאָרהונדערטער, איז די סאָוועטישע רעפּובליק געוואָרן דאָס באַגינען־ליכט פון אַ נייעם ליכטיגן טאָג.

ווען די בורזשואזיע איז נאָך געווען שטאַרק, האָט דער אַוואַנגארד פון דעם ארבעטער־קלאַס ארויסגעשטעלט דעם לאָזונג פון „גלייכהייט אונטער די דעכער פון די אָרימע שטיבלעך". ווען דער פּראָלעטאַריאַט איז שטאַרקער געוואָרן, האָט ער זיך פאַרמאָסטן אין אַ געפעכט מיט דער בורזשואזיע אויף צו געווינען די מאַכט,—די יוני־טעג פון 1848. אין דער זעלביגער צייט האָבן די פירער פון דעם ארבעטער־קלאַס אנטדעקט דעם אייזערנעם געזעץ פון דער היסטאָרישער אנטוויקלונג פון דער געזעלשאפט, וואָס מאַכט דעם זיג פון ארבעטער־קלאַס פאַר אומפאַרמיידלעך. דער פּראָלעטאַריאַט האָט זיך געשטעלט אויפ'ן וועג פון אינטערנאַציאָנאַלן קאַמף, באַוואָפנט מיט'ן געווער פון וויסנשאַפטלעכן סאָציאַליזם דער ערשטער פאַרזון וואָס דער פּראָלעטאַריאַט האָט געמאַכט צו פאַרכאַפּן די מאַכט, די פאַריזער קאָמונע, האָט דעם ארבעטער־קלאַס געגעבן אַ מעגלעכקייט אָנצוצייכענען דעם וועג פון דער סאָציאַלער רעוואָלוציע, וואָס זאָל מאַכן אַ סוף צום קאַפּיטאַליזם און שאַפן אויף זיינע חורבות אַ קאָמוניסטישע געזעלשאפט.

דער קאַפּיטאַליזם האָט געביטן זיין געווער דערמיט, וואָס ער האָט זיך אָרגאַניזירט אין מעכטיגע סינדיקאַטן און האָט פאַרדאַרבן די אויבערשטע שיכטן פון דעם ארבעטער־קלאַס מיט הנחות אויפ'ן חשבון פון די ארבעטער־מאַסן. די נייע פּאָליטיק פון קאַפּיטאַליזם, די פּאָליטיק פון אויסשפּרייטונג און קאָלאָניאַלער רויבעריי האָט געפירט צו דער אַלוועלטלעכער מלחמה,

און אין דער אטמאָספערע פון דער אַלוועלטלעכער אימפּעריאַליסטישער שחיטה האָט זיך אומעטום אָנגעהויבן אַנטוויקלען די אַלוועלטלעכע סאָציאַלע רעוואָלוציע. דער פּראָלעטאַריאַט פון אַן אָפּגעשטאַנען לאַנד האָט זיך שטאָלץ אויסגעגלייכט, געוואָרן דער הערשנדיגער קלאַס כדי צו מאַכן אַ סוף צו דער הערשאַפט פון קלאַס איבער קלאַס.

די פּאַריזער קאָמונע האָט קלאָר באַוויזן, אַז דער אַרבעטער־קלאַס קאָן ניט פּראָסט און פּשוט פאַרכאַפּן דעם אָרטיגן מלוכה־אַפּאַראַט און אים באַטרייבן פאַר זיינע אייגענע צוועקן. די מלוכה־מאַכט איז דאָס געווער פון דעם הערשנדיגן קלאַס, וואָס דריקט אויס זיין עצם, זיין טבע. די גרויסע פּראַנצויזישע רעוואָלוציע איז געווען—לויט מאַרקס'עס בילדלעכן אויסדרוק—אַ ריזיגער בעזים, וואָס האָט אויסגערייניגט די שטאַלן פון דער פּריצישער אָרדנונג. די בורזשואַזיע האָט אויף די חורבות פון דער פּריצישער אָרדנונג אויפגעבויט איר מלוכה־מאַשין, וואָס איז טאַקע געראָטן אין דער בורזשואַזיע. די דאָזיגע מאַשין איז אָפּטמאָל געענדערט געוואָרן אין פאַרבינדונג מיט די ענדערונגען, וואָס זיינען פאָרגעקומען אין דער בורזשואַזער געזעלשאַפט. זי האָט אָבער שטענדיג געדינט ווי אַ מיטל פון עקספּלואַטאַציע פאַר דער בורזשואַזיע. די פּראָלעטאַרישע רעוואָלוציע הויבט זיך אָן, נאָטירלעכער־ווייז, מיט דער צעשטערונג פון דעם בורזשואַזן אונטערדריקונגס־אַפּאַראַט.

די סאָציאַל־פּאַטריאָטן, דאָס הייסט סאָציאַליסטן מיט'ן מויל און פּאַט־ריאָטן פון זייער בורזשואַזן פאָטערלאַנד אין זייערע מעשים, האָבן מיט אַלע מיטלען געזוכט איינצוריידן די מאַסן, אַז דורך אַ געלונגענעם געיעג נאָך שטימען קאָן מען קריגן אַ מערהייט אין פּאַרלאַמענט און פאַרשפּאָרן דעם גערודער און די קרבנות פון אַ רעוואָלוציע. די דאָזיגע המצאה איז געווען אויסגערעכנט פון איין זייט אויף צו געפעלן די גאַאיווע מענטשן, פון דער צווייטער זייט—אויף צו ציען די שטיצע פון די, וואָס האָבן מורא פאַר רעוואָלוציע. אין דער אמת'ן איז דער פּאַרלאַמענט איינער פון די אַפּאַראַטן פון דער בורזשואַזער מאַכט. די אַמעריקאַנער בורזשואַזיע באַ־נוצט זיך מיט איר מאַכט כדי ניט צוצולאָזן צום קאָנגרעס אפילו די סאָציאַ־ליסטן, וואָס האַלטן זיך אָן דער אמונה פון צווייטן אינטערנאַציאָנאַל. די אייראָפּייאישע בורזשואַזיע האָט באַוויזן אויסצונוצן די פּאַרלאַמענטאַרישע סאָציאַליסטן פאַר איר קאַמף געגן רעוואָלוציאָנערן סאָציאַליזם. דערפון איז, פאַרשטייט זיך, ניט געדרונגען ,אַז די רעוואָלוציאָנערע סאָציאַליסטן, דאָס הייסט די קאָמוניסטן, דאַרפן ניט אַריינדרינגען אין בורזשואַזן פּאַרלאַ־מענט. דער רעוואָלוציאָנערער פּראָלעטאַריאַט דאַרף אויסנוצן דעם פּאַרלאַ־מענט פאַר זיין קאַמף צו פאַרכאַפּן די מאַכט. די פּאַרטרעטער פון דעם אַרבעטער־קלאַס אין פּאַרלאַמענט דאַרפן פריער פאַר אַלץ אומדערבאַרעמדיג אויפדעקן די ראָל פון דעם פּאַרלאַמענט ווי אַ מאַסקע פאַר בורזשואַזער אונ־טערדריקונג.

דעם קאַפּיטאַליזם האָט זיך איינגעגעבן מיט דער הילף פון פּאַרלאַמענט צו פאַרנאַרן די סאָציאַליסטן פון צווייטן אינטערנאַציאָנאַל אין זייער לאַגער

אריין. די דאָזיגע סאָציאַליסטן האָבן פאַר די מאַסן געשילדערט דעם פּאַר־לאַמענט ווי דעם ווירקזאַמען מיטל פון באַפרייאונג. די בורזשואַזיע האָט גאַנץ גוט געוואוסט, אַז כל־זמן די פּאָליטישע און עקאָנאָמישע מאַכט איז אין אירע הענט, קאָן זי זייער גרינג זיך פאַרזיכערן מיט אַ מערהייט אין פּאַרלאַמענט. אין ערגסטן פאַל קאָן זי שטענדיג פאַנאַנדערטרייבן דעם פּאַרלאַמענט. דעריבער איז דער פּאַרלאַמענט פאַר דעם אַרבעטער־קלאַס בלויז איין מיטל צו אָרגאַניזירן און קאָנסאָלידירן די מאַסן פאַר רעוואָלו־ציאָנערע קאַמפן, וואָס זייער ציל איז אומצואוואַרפן די בורזשואַזע אָרדנונג. די רוסישע רעוואָלוציע האָט גלענצנד באַשטעטיגט די ריכטיגקייט פון דעם דאָזיגן געדאַנק.

די רעוואָלוציע פאַרטיידיגט זיך

איבערפאַל פון אַלע זייטן אויף דער סאָוועטישער מלוכה.—דער בירגער־קריג און דער ענגער בונד צווישן אַרבעטער און פּויערים.—סאָבאָטאַזש, אַ מיטל צו „שטעלן דעם אַרבע־טער־קלאַס אויף די קני".—נאַציאָנאַליזאַציע פון דער ערד און פון די אינדוסטריעס.—די רעוואָלוציע פאַרטיידיגט זיך.—די רעוואָלוציע אין צייט פון בירגער־קריג.—קריגס־קאָמוניזם.—דער אינטערנאַציאָנאַלער כאַראַקטער פון דער רוסישער רעוואָלוציע. — די דייטשע רעוואָלוציע פון 1918.—סאָציאַל־דעמאָקראַטן קעמפן אויף דער זייט פון קאַפּיטאַ־ליסטן נעגן דער רעוואָלוציע.—די זיגער קומען אין ווערסאַל ווי באַזיגטע.—דער שלום־אָפּמאַך פון ווערסאַל און פון ברעסט־ליטאָווסק. רעוואָלוציאָנערער אויפשוואונג נאָך מלחמה.

די סאָוועטישע מאַכט איז פּראָקלאַמירט געוואָרן פון דעם צווייטן צוזאַמענפאָר פון די סאָוועטן פון אַרבעטער און פּויערים און סאָלדאַטישע דעפּוטאַטן. קיין איין פּאַרלאַמענט אין דער וועלט איז ניט אויסגעקליבן געוואָרן פון אַ גרעסערער צאָל מענטשן. דאָס רעכט צו קלייבן דעפּוטאַטן איז צו יענער צייט פון קיינעם ניט באַגרעניצט געוואָרן. אויסער די סאָ־וועטן איז געבליבן בלויז אַ זשמעניע קאַפּיטאַליסטן און פּריצים. די וואָלן זיינען פאָרגעקומען אין אַ צייט ווען די רעגירונג און טיילווייז אויך דער סאָוועטישער אַפּאַראַט האָבן זיך געפונען אין די הענט פון בורזשואַזע און סאָציאַל־קאָמפּראָמיסלעכע פּאַרטייען. צו יענער צייט האָט קיינער ניט געקאָנט צווייפלען, אַז מיט די באָלשעוויקעס גייט אַ ריזיגע מערהייט פון דער באַפעלקערונג. און דאָך איז די גרויסע געשעעניש פון דעם 7טן נאָוועמבער געווען בלויז דער אָנהויב פון דעם רעוואָלוציאָנערן קאַמף.

די יונגע סאָוועטישע מאַכט האָט זיך ניט געקאָנט באַנוצן מיט דער רעגירונגס־מאַשין, ניט געקוקט דערויף, וואָס אויף דער זייט פון דער איבער־קערעניש האָט זיך געשטעלט דער גרעסטער טייל פון דער אַרמיי, וואָס דינט געוויינטלעך ווי די לעצטע שטיצע פון דער אַלטער אָרדנונג. די אַלטע רעגירונגס־מאַשין איז זיך טיילווייז צעפאַלן, די אַרמיי אַריינגערעכנט; דאָס וואָס איז געבליבן, פון דער מלוכה־מאַשין איז באַשטאַנען פון שטיץ־פּונקטן פאַר דער קאָנטער־רעוואָלוציע. דער סאָוועטישער מאַכט איז אויס־געקומען אָנצוהויבן בויען אַ נייעם אַפּאַראַט אין אַנקלאַנג מיט די נייע אויפגאַבן פון דעם אַרבעטער־קלאַס, וואָס האָט גענומען די מאַכט אין זיינע הענט. דער נייער מלוכה־אַפּאַראַט איז געבויט געוואָרן אונטער דעם פייער

פון שונא, וואָס האָט זיך ניט געוואָלט ארנטערוואַרפן דעם ווילן פון דער ריזיגער מערהייט פון דער באַפעלקערונג.

דער אינטערנאַציאָנאַלער כאַראַקטער פון דער רוסישער רעוואָלוציע האָט זיך צוערשט אויסגעדריקט ניט אין דער אַקטיווער שטיצע מצד דעם ארבעטער־קלאַס פון אַלע לענדער, נאָר אין דעם אָנפאַל מצד דעם אינטערנאַציאָנאַלן קאַפּיטאַל אויף דער סאָוועטישער רעפּובליק. די רוסישע רעוואָלוציע האָט ווידער געוויזן, אַז דער אינטערנאַציאָנאַל פון טויט און פאַרניכטונג, דער אינטערנאַציאָנאַל פון קאַפּיטאַליזם, פאַרשטייט בעסער און פאַרטיידיגט טיכטיגער די אינטערעסן פון דעם קאַפּיטאַליסטישן קלאַס איידער דער צווייטער אינטערנאַציאָנאַל פאַרטיידיגט די אינטערעסן פון דעם ארבעטער־קלאַס.

דעם רוסישן ארבעטער־קלאַס איז אויסגעקומען אָפּצושלאָגן די צעיושעטע אַטאַקע פון דעם שונא און צו דער זעלביגער צייט צו פאַרווירקלעכן זיין פּראָגראַם, דורכפירן אין לעבן די סאָציאַליזאַציע פון דער ערד און פון די פּראָדוציר־מיטלען, מאַשינען, פאַבריקן, א. א. וו.

דער וויסנשאַפטלעכער סאָציאַליזם האָט בלויז אָנגעמערקט די הויפּטשטריכן פון דער דאָזיגער אויפגאַבע. אויפ'ן גורל פון דעם רוסישן ארבעטער־קלאַס איז אויסגעפאַלן די שווערע פליכט צו לייזן די דאָזיגע פּראָבלעם אין דער פּראַקטיק. די שווערקייט פון דער דאָזיגער אויפגאַבע באַשטייט קודם כל אין איר נייקייט. די שווערקייט איז געווען נאָך גרעסער דערמיט, וואָס דער ארבעטער־קלאַס איז געווען אַ מינדערהייט אין דעם בונד פון ארבעטער און פּויערים, וואָס האָבן פאַרווירקלעכט די רעוואָלוציע. די פּויערים זיינען געגאַנגען מיט די באָלשעוויקעס אין דעם נאָמען פון ערד און פרידן. אונטער דעם לאָזונג „די ערד דעם פאָלק", האָט דער פּויער פאַרשטאַנען אַ פּראָגראַם פון צעטיילן די ערד און זי איבערגעגעבן צו די פּויערים אין פּריוואַט־באַזיץ. די סאָציאַליסטישע פּראָבלעמען פון דער רוסישער רעוואָלוציע זיינען געווען פרעמד די ברייטע מאַסן פון דעם פּויערטום. אמת, דער גרויסער רעוואָלוציאָנערער אויפברויז האָט אַ שטויס געטאָן פאַראויס די פאָדערשטע שיכטן פון דעם פּויערטום. דער גרויסער אָנזאָג פון דער רעוואָלוציע האָט ספּעציעל צוגעצויגן די אָרימע פּויערים, וואָס האָבן דערפילט אַז די באָלשעוויקעס שטרעבן אויסצוראָטן אָרימקייט און איינשטעלן אמת'ע גלייכהייט. אָבער די גרויסע פּויערשע מאַסן אין דער צייט פון בירגער־קריג זיינען נאָך געווען אַ וואַקלדיגע, אַן אומזיכערע קראַפט. דער בירגער־קריג גופא האָט געוויזן די פּויערים, אַז זיי מוזן אויסקלייבן צווישן ארבעטער־קלאַס פון איין זייט און דעם בונד פון פּריצים, געגנעראַלן און באַנקירן פון דער אַנדערער זייט. דער בירגער־קריג האָט באַפעסטיגט דעם בונד צווישן די ארבעטער און די פּויערים, און אַ דאַנק דעם דאָזיגן בונד איז די רעוואָלוציע ארויס זיגרייך אין דעם בירגער־קריג. די געשיכטע האָט געזאָרגט וועגן דעם, אַז די בלוטיגע מפּלה פון די יוני טעג פון 1848 זאָלן זיך ניט ווידערהאָלן. דאָס רוסישע פּויערטום האָט

זיך געשטעלט מיט'ן ארבעטער־קלאס געגן דער קאָנטר־רעוואָלוציע, דער היימישער און דער אַלוועלטלעכער.

דער ארבעטער־קלאס האָט ניט געקאָנט פונדעסטוועגן אָפּלייגן די פארווירקלעכונג פון זיין פּראָגראם ביז נאָך דעם בירגער־קריג. פארקערט, דער בירגער־קריג גופא האָט געפאָדערט שנעלע און ענערגישע שריט. כדי צו ברעכן דעם ווידערשטאנד פון קאַפּיטאַל, איז נויטיג געווען אים צו אנטוואָפענען, פארכאַפּן זיינע עקאָנאָמישע פּאָזיציעס. דער ארבעטער־קלאס האָט געמוזט זיך פארמעסטן ניט בלויז געגן פּריצ'ישן אייגענטום, נאָר אויך געגן דעם „הייליגן" בורזשואזן אייגנטום. און, פאָלגנדיג דעם ווילן פון געשיכטע, האָט דער ארבעטער־קלאס זיך ניט באַפרידיגט דערמיט, וואָס ער האָט דערקלערט, אַז די ערד איז דאָס אייגנטום פון דער פּראָלעטאַרישער און פּויערשער מלוכה, נאָר ער האָט אויך אָנגעהויבן נאַציאָנאַליזירן די פאַבריקן, וואַרשטאַטן און דעם גאַנצן אַפּאַראַט פון בורזשואזער קאָמערץ.

די נאַציאָנאַליזאַציע פון די באַנקען און פאַבריקן איז פאָרגעקומען אויף אַ סטיכייאישן אופן. די באַנקירן און פאַבריקאַנטן האָבן גאָר ניט צוגעלאָזט דעם געדאַנק, אַז די רעוואָלוציע וועט זיגן. זיי האָט זיך געוואָלט העלפן ברעכן די רעוואָלוציע, און זיי זיינען געווען זיכער, אַז די רעוואָלוציע וועט סוף כל סוף געבראָכן ווערן. דערמיט, וואָס זיי האָבן געשלאָסן זייערע פאַבריקן, האָבן זיי געדיינקט, אַז זיי וועלן פּאַראַליזירן די רעוואָלוציע, אויסצערן זי, די באַנקירן און זייערע דירעקטאָרן, די פאַבריקאַנטן און זייערע פאַרוואַלטער, האָבן פלייסיג געאַרבעט דערויף, אַז דאָס עקאָנאָמיש לעבן אין לאַנד זאָל זיך אָפּשטעלן. זיי האָבן אָפן און ציניש געדרעט וועגן דעם, אַז דורך הונגער וועלן זיי אוועקשטעלן דעם ארבעטער־קלאס אויף די קני. און דעם ארבעטער־קלאס איז ניט געבליבן קיין אַנדער וועג ווי באַלד איבערנעמען די באַלעבאַטישקייט אין די אייגענע הענט און פאַרהיטן דעם חורבן, וואָס האָט זיך אָנגערוקט.

דער ארבעטער־קלאס איז ניט געווען גרייט דערצו. ער האָט זיך מיטאמאָל ניט געקאָנט ספּראַווען מיט דער קאָלאָסאַלער ארבעט, וואָס האָט זיך אַ וואַלגער געטאָן אויף זיינע פּלייצעס. דערצו נאָך איז ער געווען געצוואונגען אוועקצוגעבן זיינע בעסטע כחות אויף צו פאַרטיידיגן די רעפּוביליק. מיט דער אַנטוויקלונג פון דעם בירגער־קריג האָבן די באַנקירן, פאַבריקאַנטן און סוחרים זיך שוין ניט באַפרידיגט מיט בייזוויליגן סאַבאָטאַזש פון אומטעטיגקייט, נאָר זיי האָבן געזוכט צו פאַרוואַנדלען זייערע אונטערנעמונגען אין שטיץ־פּונקטן פון דער קאָנטר־רעוואָלוציע. די נאַציאָנאַליזאַציע, וואָס האָט זיך אָנגעהויבן סטיכייאיש אונטער דער ווירקונג פון דעם בורזשואזן סאַבאָטאַזש, איז געוואָרן אַ מיליטערישע נויטווענדיגקייט, כדי צו פאַרזיכערן דעם זיג פון דער רעוואָלוציע אויף די שלאַכטפעלדער.

מיליטערישע נויטווענדיגקייט שטימט ניט שטענדיג מיט עקאָנאָמישער צוועקמעסיגקייט. ווען רעוואָלטירנדיגע מאַסן וואַרפן איין טעלע־

גראפישע און טעלעפאָנישע סלופּעס כדי דערפון צו בויען באַריקאַדן, איז דאָס, פאַרשטייט זיך, אַ פּאַרלוסט פון עקאָנאָמישן שטאַנדפּונקט, און נאָך דעם זיג קומט אויס די רעבעלן אויפ'סניי אַוועקצושטעלן און באַפעסטיגן די סלופּעס. מלחמה פירט בכלל צו חורבן, און בירגער־קריג איז נאָך ערגער דערמיט, וואָס ער פאַרוואַנדלט דאָס גאַנצע לאַנד אין אַ שלאַכט־פעלד. די געשיכטע פון דער רוסישער רעוואָלוציע האָט אָבער באַוויזן, אַז קיין אַנדער אויסוועג האָט דער פּראָלעטאַריאַט ניט. די רוסישע אַרבעטער האָבן געזיגט איבער דער אַלטער מלוכה־מאַשין כמעט אָן בלוט־פאַרגיסונג. אָבער דער זיג פון 7טן נאָוועמבער איז געווען בלויז דער אויסגאַנגס־פּונקט פאַר דעם ווייטערדיגן קאַמף.

עס וואָלט אַפשר געווען פּראַקטישער און בעסער, ווען דער אַרבעטער־קלאַס וואָלט געווען איבערנעמען אין זיינע הענט בלויז יענע צווייגן פון אינדוסטריע און האַנדל, וואָס זיינען שוין פריער געווען גענוג קאָנצענ־טרירט און מיט וועלכע דער אַרבעטער־קלאַס וואָלט זיך געקאָנט גרינגער ספּראַווען. די סאָציאַליזירונג וואָלט דורכגעפירט געוואָרן ביסלעכווייז, און די קאָסטן פון דער רעוואָלוציע וואָלטן אַזוי אַרום געווען אַ סך קלענער. אָבער אונטער די אומשטענדן איז דער אַרבעטער־קלאַס געווען געצוואונגען באַלד איבערנעמען די גאַנצע ווירטשאַפט און מיט איר פאַרוואַלטן. די ערשטע דאַגה איז געווען—צו אָרגאַניזירן די ווירטשאַפט אין די אינטערעסן פון דער מלחמה, אַזוי אַז ס'זאָל מעגלעך זיין צו באַזיגן דעם שונא אויף די שלאַכט־פעלדער, אָפּצעשלאָגן די אַטאַקעס פון דער קאָנטר־רעוואָלוציע, וואָס האָט אַרויסגעשטעלט אירע באַוואַפנטע מחנות אויף עטלעכע פראָנטן. ס'האָט זיך געפאָדערט אַ סך אָנשטריינגונג, אַ סך ווילן און אויסדויער אויף צו באַגעגענען און באַזיגן דעם שונא, און די רוסישע רעוואָלוציע האָט ביי די האָרעפּאַשנע מאַסן אויסגעשמידט דעם דאָזיגן ווילן. די רעוואָלוציע איז געשטעלט געוואָרן צו דער שווערסטער פּראָבע, און זי האָט די פּראָבע אויסגעהאַלטן.

כדי אָפּצעשאַצן ווי געהעריג די שעפערישע קראַפט פון דער רוסישער רעוואָלוציע דאַרף מען געדיינקען, אַז דער אַלוועלטלעכער קאַפּיטאַל האָט זיך ניט באַפרידיגט דערמיט אַליין, וואָס ער האָט געשטיצט די קאָנטר־רעוואָלוציע מיט געלט, געווער און סאָלדאַטן. די קאַפּיטאַליסטישע מלוכות האָבן אויך געמאַכט אַ בלאָקאַדע געגן דער סאָוועטישער רעפּובליק און דערמיט זי אָפּגעשניטן פון דער אויסערלעכער וועלט. די באַדייטונג פון דעם דאָזיגן קאַמפּס־מיטל ווערט קלאָר, ווען מיר דערמאָנען זיך, אַז די קאַפּיטאַליסטישע פּראָדוקציע בינדט צונויף עקאָנאָמיש אַלע לענדער. יעדעס לאַנד קויפט איין געוויסע פּראָדוקטן און פאַרקויפט אַנדערע אויף דעם אויסלענדישן מאַרק. אין דער שווערסטער צייט פון איר עקזיסטענץ איז די סאָוועטן־רעפּובליק אָפּגעשניטן געוואָרן פון דער גאַנצער וועלט דורך אַ בלינדער וואַנט, וואָס מען רופט בלאָקאַדע.

אונטער אַזוינע אומשטענדן האָט די סאָוועטן־רעפּובליק, פאַרשטייט

זיך, ניט געקאָנט דורכפירן קיין שטרענג־דורכגעטראַכטע סאָציאַליסטישע פּאָליטיק. די עקאָנאָמישע פּאָליטיק פון דער סאָוועטן־מאַכט אין דעם ערשטן פּעריאָד פון איר עקזיסטענץ האָט לענין שפּעטער א נאָמען געגעבן קריגס־קאָמוניזם, ד. ה. קאָמוניזם וואָס ווערט דיקטירט דורך די פאָדערונגען פון מלחמה־צייט. דער קריגס־קאָמוניזם איז באַשטאַנען אין דעם, וואָס די סאָוועט־מלוכה האָט פאַראייניגט אין אירע הענט די גאַנצע פּראָדוקציע און די גאַנצע פאַרטיילונג פון פּראָדוקטן, און האָט אויסגענוצט וואָס ס'איז געבליבן פון דער צערודערטער אינדוסטריע, כדי צו פאַרזיכערן דעם זיג אין דעם בירגער־קריג.

דער בירגער־קריג, וואָס איז אָנגעגאַנגען איבער א ריזיגער טעריטאָריע, האָט צעשפּאָלטן די גאַנצע וועלט אויף צוויי פיינטלעכע לאַגערן. דער קאַפּיטאַליזם איז רציחה'דיג אָנגעפאַלן אויף דער רוסישער רעוואָלוציע, וועלכע האָט געפונען א טיפן אָפּרוף אין די הערצער פון די ארבעטער פון דער גאַנצער וועלט. דער אינטערנאַציאָנאַלער כאַראַקטער פון דער רוסישער רעוואָלוציע איז מיט באַזונדערער קלאָרקייט אנטפּלעקט געוואָרן מיט א יאָר שפּעטער, ווען דייטשלאַנד האָט דעם 9טן נאָוועמבער, 1918, ארונטערגעוואָרפן איר קייזער. באַלד נאָך דעם האָבן זיך דאָרט אָנגעהויבן אָרגאַניזירן סאָוועטן פון ארבעטער און סאָלדאַטן. די סאָוועטן האָבן אזוי־ארום באַקומען א נייע באַדייטונג: זיי זיינען געווען די פאָרם פון פּראָלעטאַרישער דיקטאַטור.

דעם דייטשן ארבעטער איז אָבער געווען שווער צו פאַרווירקלעכן זיין דיקטאַטור, ניט געקוקט דאַרויף, וואָס ער האָט צו יענער צייט געהאַט מעכטיגע מאַסן־אָרגאַניזאַציעס. די דאָזיגע מאַסן־אָרגאַניזאַציעס—די סאָציאַל־דעמאָקראַטישע פּאַרטיי און די יוניאָנס, וואָס זי האָט קאָנטרלירט, האָבן זיך אָפן געשטעלט געגן די סאָוועטן און אויף דער זייט פון דער בורזשואַזער דעמקראַטיע. אין דער צייט פון דער מלחמה האָבן די סאָציאַל־דעמאָקראַטן גע'טענה'ט, אז דער אינטערנאַציאָנאַל איז ניט צוגעפּאַסט צו מלחמה־צייט, אז אַזאַ צייט איז אומגינסטיג פאַר סאָציאַליסטישן קאַמף. צום סוף פון דער מלחמה האָבן די סאָציאַל־דעמאָקראַטן אַרויסגעשטעלט א נייעם תירוץ: אַז די מלחמה האָט אויסגעצערט די מאַסן און האָט ביי זיי אוועקגענומען די פייאיגקייט צו אַקטיוון קאַמף. די דייטשע סאָציאַל־דעמאָקראַטיע, וואָס האָט מיט זיך פאָרגעשטעלט „אָרגאַניזירטע מאַכטלאָזיגקייט אין דעם קאַמף געגן קאַפּיטאַל", איז אַרויסגעטראָטן אין דער ראָל פון אַקטיוון פאַרטיידיגער און קריג־שותף פון קאַפּיטאַליסטישן קלאַס.

מיט דער הילף פון דער דייטשער סאָציאַל־דעמאָקראַטיע האָט דער קאַפּיטאַליסטישער קלאַס אָפּגעשלאָגן די ערשטע אַטאַקע פון דער סאָציאַלער רעוואָלוציע אין דייטשלאַנד. די אָנפירער פון די דייטשע ארבעטער אין זייער רעוואָלוציאָנערן קאַמף, קאַרל ליבקנעכט (זון פון ווילהעלם ליבקנעכט) און ראָזאַ לוקסעמבורג, זיינען פאַררעטעריש דערמאָרדעט געוואָרן דעם 15טן יאַנואַר, 1919. דער קאַפּיטאַליסטישער קלאַס האָט געפייערט זיין זיג.

אָבער די זיגער אין דער סאָציאַלער רעוואָלוציע זיינען געקומען קיין ווער־סאַל ווי די באַזיגטע אין דער אַלוועלטלעכער אימפּעריאַליסטישער מלחמה.

אָפּטמאָל פאַרגלייכט מען דעם ווערסאַלער שלום־אָפּמאַך מיט דעם אָפּמאַך וואָס די סאָוועט־רעפּובליק איז געווען געצוואונגען צו שליסן מיט דייטשלאַנד אין ברעסט־ליטאָווסק. אין ברעסט האָט דער דייטשער אימ־פּעריאַליזם אַרויפגעצוואונגען אַ רויבערישן שלום־אָפּמאַך אויף דער מאַכט־לאָזער רוסישער מלוכה. אין ווערסאַל האָבן די זיגער אַרויפגעצוואונגען אַ רויבערישן שלומאָפּמאַך אויף דער באַזיגטער דייטשלאַנד. דער ברעסט־ליטאָווסקער שלום האָט געקראָגן די ברכה פון דער דייטשער סאָציאַל־דעמאָקראַטיע; אויפ'ן ווערסאַלער שלום האָט אַרויפגעלייגט זיין שטעמפּל דער צווייטער אינטערנאַציאָנאַל דורך זיין פּאָרזיצער וואַנדערוועלדע, וועל־כער איז אויך געווען דעם קעניג'ס מיניסטער. ביידע אָפּמאַכן האָבן אויפגעדעקט די רויבערישע צילן פון דער מלחמה. ביידע אָפּמאַכן האָבן געוויזן, אַז דער צווייטער אינטערנאַציאָנאַל איז געוואָרן ניט מער ווי אַ צודעק אויף צו באַהאַלטן די נאַציאָנאַלע סאָציאַל־פּאַטריאָטישע פּאַרטייען, וואָס פאַרטיידיגן די אינטערעסן פון זייערע הערשער.

ווערסאַל איז אָבער צו דער זעלביגער צייט אויך געווען דער היפּוך פון ברעסט־ליטאָווסק. אין ברעסט האָט אין דעם נאָמען פון רוסלאַנד גערעדט אַ דעלעגאַציע פון דער רוסישער רעוואָלוציע. ברעסט איז געווען אַ משפּט ניט איבער דעם רעוואָלוציאָנערן רוסלאַנד, נאָר איבער אימפּעריאַ־ליסטישן דייטשלאַנד, וואָס האָט זיך אָנגעשפּאַרט אויף אירע שפּיזן. די דייטשע און עסטרייכישע גענעראַלן האָבן מיט שוידער אָנגעוויזן דאַרויף, אַז די סאָוועטישע דעלעגאַטן ריידן צו זיי מיט'ן טאָן פון זיגער. אין ווער־סאַל איז אָבער דייטשלאַנד אוועקגעשטעלט געוואָרן אויף די קני. דער זיג פון דייטשלאַנד איבער דער אַרבעטער־רעוואָלוציע איז פאַרוואַנדלט געוואָרן אין דייטשלאַנד'ס מאָראַלישער מפּלה.

דורך דעם רויבערישן ווערסאַלער שלום־אָפּמאַך איז די אימפּעריאַ־ליסטישע מלחמה פאָרמעל פאַרענדיגט געוואָרן. די זיגער האָבן אוועקגע־נומען ביי דייטשלאַנד אַ ריי פּראָווינצן, אינגאַנצן איר האַנדלס־פלאָט, אַ דריטל פון איר קוילן־אינדוסטריע, דריי־פערטל פון איר רוי־אייזן, און חוץ דעם אַרויפגעלייגט אויף דעם רואינירטן לאַנד אַ ריזיגע סומע שטראָף געלט אונטער דעם נאָמען „רעפּאַראַציע" (ד. ה. גוט־מאַכן דעם שאָדן פון געגנטן, וואָס זיינען חרוב־געוואָרן אין דער מלחמה). עסטרייך־אונגאַרן האָבן די זיגער צעריסן אויף שטיקער און אויף אירע רואינעס געשאַפן נייע מלוכות—אונגאַרן, טשעכאָ־סלאָוואַקיע, יוגאָ־סלאָוויע (געוועזענע סערביע). די זיגער האָבן אויך „דערגאַנצט", אויף דעם חשבון פון דייטשלאַנד און עסטרייך־אונגאַרן די טעריטאָריעס פון פּוילן און רומעניע. וואָס איז שייך טערקיי, האָבן די זיגער זי פאַרוואַנדלט אין אַ קאָלאָניע און צעטיילט דאָס לאַנד אויף „איינפלוס־ספערן" פאַר זיך.

דער סוף פון דער מלחמה איז געווען דער אָנהויב פון רעוואָלוציאָנערן

אויפשוואונג, וואָס האָט ארומגעכאַפּט די מאַסן אין אַלע לענדער. דער דייטשער פּראָלעטאַריאַט איז ארויסגעטראָטן אין אָפענעם קאַמף צו פאַר־כאַפּן די מאַכט. דעם 21טן מערץ, 1919, איז אונגארן פּראָקלאַמירט גע־וואָרן ווי אַ סאָוועטישע רעפּובליק. די אונגאַרישע סאָוועטן־רעפּובליק האָט זיך געהאַלטן 132 טעג. אַ ריזיגע סטרייק־כוואַליע האָט זיך צעשפּרייט איבער אַלע לענדער פון די זיגער. דעם פאַרצווייפלטסטן קאַמף האָט גע־פירט דער איטאַליענישער פּראָלעטאַריאַט. די באַזיגטע דייטשלאַנד האָט אַוועקגענומען אירע אַרמייען פון די אָקופּירטע רוסישע טעריטאָריעס, און די סאָוועטן־רעפּובליק האָט אויסגעשפּרייט אירע גרעניצן. אין די מזרח־לענדער האָט זיך אָנגעדויבן אַ סטיכייאישער מאַסן־גערודער.

אין אַזאַ אַטמאָספערע איז געבאָרן געוואָרן דער דריטער, קאָמוניס־טישער, אינטערנאַציאָנאַל.

15. דער אָנהויב פון קאָמוניסטישן אינטערנאַציאָנאַל

די צימערוואַלד־קאָנפערענץ.—דער ערשטער צוזאַמענפאַר פון דריטן אינטערנאַציאָנאַל.—די קלאָרע אויפגאַבע וואָס דער ערשטער צוזאַמענפאַר האָט אַוועקגעשטעלט.—דער בירגער־קריג אין דער סאָוועטן־רעפּובליק קומט צו אַ סוף.—די פּוליש־רוסישע מלחמה.—דער צווייטער צוזאַמענפאַר פון קאָמוניסטישן אינטערנאַציאָנאַל.—די איין־און־צוואַנציג פּונק־טען.—דער ריקשריט פון דער רויטער אַרמיי ביי וואַרשע.—אַ וועגן־פּונקט אין דער גע־שיכטע פון דער רעוואָלוציאָנערער באַוועגונג.—דער שלום פון בירגער־קריג און דער אַנ־הויב פון עקאָנאָמישן איבערבוי.—דער לאַזונג פון אַ פאַראייניגטן פראָנט.—דער סך־הכל און ווייטערדיגע פערספּעקטיוון.

שוין אין דעם משך פון דער אימפּעריאַליסטישער מלחמה זיינען גע־מאַכט געוואָרן פאַרזוכן צו פאַראייניגן די אַרבעטער־מאַסן פאַר אַן אָרגאַ־ניזירטן קאַמף געגן דער מלחמה. דער ערשטער פאַרזוך צו פאַראייניגן די פּראָלעטאַרישע אָרגאַניזאַציעס איז פאָרגעקומען אין 1915. אַ קאָנפערענץ אין צימערוואַלד (אַ שטעטל אין דער שווייץ) האָט זיך געווענדעט צו די פּראָלעטאַריער פון אַלע לענדער מיט אַ רוף אָנצוהויבן אַ קאַמף געגן דער אימפּעריאַליסטישער מלחמה. אַ צווייטע קאָנפערענץ (אין קינטאַל) איז פאָרגעקומען אין 1916. די דאָזיגע צוויי קאָנפערענצן זיינען געווען סימנים פון דער אָנשטייגנדער אומצופרידנהייט מיט די פּאַרטייען פון צווייטן אינטערנאַציאָנאַל, וואָס האָבן גענומען אַ טעטיגן אַנטייל אין דער אימ־פּעריאַליסטישער מלחמה. די אַלגעמיינע פּאָליטישע און מיליטערישע סביבה איז אָבער ניט געווען גינסטיג פאַר דער גרינדונג פון אַ נייער קאַמפס־אָרגאַניזאַציע פון דעם אַרבעטער־קלאַס.

די מלחמה איז געווען ווי אַ פּראָלאָג צו די גרויסע רעוואָלוציאָנערע אויפברויזן, פון וועלכע ס'איז געבאָרן געוואָרן די ערשטע סאָוועטן־רעפּוב־ליק. די ווייטערדיגע אַנטוויקלונג פון דער אַרבעטער־באַוועגונג האָט באַ־שטעטיגט ענגעלס'עס פּראָפעטישע פאָראויסזעאונג, אַז „אויף מאָרגן נאָך דער רעוואָלוציע וועט דער גאַנצער בורזשואַזער קלאַס, די רעשטלעך פון דעם פּריצ'ישן קלאַס און דער גרעסטער טייל פון קליין־בירגערטום און פון דער דאָרפישער באַפעלקערונג זיך קאָנסאָלידירן אַרום דער עקסטער בור־זשואַזער פּאַרטיי, וואָס וועט אין אירע ווערטער אויסזען רעוואָלוציאָנער".

דער צווייטער אינטערנאציאָנאל איז דאָס געוואָרן אָט־די עקסטע בורזשואזע פּארטיי און ארום איר האָט זיך עס קאָנסאָלידירט די אלוועלטלעכע רעאקציע.

די רעוואָלוציאָנערע באוועגונג איז געשטאנען פאר א טויט־געפאר. די קאַפּיטאליסטן, זיך שטיצנדיג אויף דער מאכט פון די סאָציאל־פּאטריאָטישע פּארטייען, האָבן רציחה'דיג געקעמפט געגן דעם רעוואָלוציאָנערן אויפשטייג, האָבן רציחה'דיג אטאקירט די סאָוועטן־רעפּובליק. די קאַפּיטאליסטן האָבן גאנץ ריכטיג אָפּגעשאצט די באדייטונג פון אן ארבעטער־רעפּובליק, וואָס וועט שטענדיג דערמאָנען דער וועלט, אז דער סוף פון דער בורזשואזער אָרדנונג איז נאָנט. די לאגע פון דעם אויפגעשטאנענעם ארבעטער־קלאס איז געווען זייער א שווערע. „דער גרעסטער אומגליק און געפאר פאר אייראָפּע באשטייט אין דעם, וואָס זי האָט ניט קיין רעוואָלוציאָנערע פּארטיי. זי האָט פּאַרעטערישע פּארטייען, אָבער ניט קיין רעוואָלוציאָנערע". מיט די דאָזיגע ווערטער האָט לענין פאָרמולירט די לאגע, וואָס האָט זיך געשאפן ערב דער דייטשער רעוואָלוציע. דער ארבעטער־קלאס האָט געמוזט פאַרריכטן דעם דאָזיגן וויכטיגן חסרון, וואָס האָט זיך מיט באזונדער בולט'קייט ארויסגעוויזן נאָך דעם ריקשטויס, וואָס דער דייטשער פּראָלעטאריאט האָט געליטן אין זיין ערשטער אָפענסיווע, סוף 1918 און אָנהויב 1919.

א צוזאמענפאָר פון רעוואָלוציאָנערע ארבעטער־אָרגאניזאציעס איז פאַררופן געוואָרן כדי צו שאפן א קעמפערישע אָרגאניזאציע פון אינטערנאציאָנאלן פּראָלעטאריאט. דער צוזאמענפאָר איז פאָרגעקומען אין מערץ 1919. עס האָבן זיך באטייליגט בלויז 35 דעלעגאטן. דער כח פון יענעם צוזאמענפאָר איז באשטאנען אין דעם, וואָס אין אים „האָט זיך געפילט דער אָטעם פון דער אָנוואקסנדיגער פּראָלעטארישער רעוואָלוציע" (לענין).

פאר דעם צוזאמענפאָר איז געווען קלאָר, אז דער בירגער־קריג, וואָס האָט זיך אָנגעהויבן אין דער סאָוועטן־רעפּובליק וועט געפירט ווערן מיט שאַרפקייט און אנטשלאָסנהייט, וואָס האָבן צו זיך קיין גלייכן ניט אין דער וועלט־געשיכטע. דער בירגער־קריג איז צו יענער צייט שוין געווען א פאקט. אויב די יוני טעג פון 1848 האָבן ארונטערגעריסן די מאסקע פון דער דעמאָקראטישער רעפּובליק, האָט דער בירגער־קריג פון 20טן יאָרהונדערט ארונטערגעריסן די מאסקעס פון אלע פּארטיידיגער פון דער בורזשואזער רעפּובליק, די סאָציאליסטן פון צווייטן אינטערנאציאָנאל אריינגערעכנט.

דער ערשטער צוזאמענפאָר האָט אוועקגעשטעלט פאר דער נייער אָרגאניזאציע קלאָרע און גענויע אויפגאבן. דער דריטער אינטערנאציאָנאל האָט געדאַרפט, לויט דעם געדאנק פון דעם ערשטן צוזאמענפאָר, ווערן דער אינטערנאציאָנאל פון אָפענער מאסן־אַקציע, וואָס פּאַרגיט זיך מיט'ן ציל איינצופירן א דיקטאטור פון פּראָלעטאריאט אין דער פאָרם פון א סאָוועטישער אָרדנונג. דער גאנצער וועלט אין פּנים אריין האָט דער צוזאמענפאָר דערקלערט הילכיג און קלאָר, אז „דאָרט וואו דער פּראָלעטאריאט וועט פאַרכאַפּן די מאכט אין זיינע הענט, וועט ער

דאַרפן צוטרעטן צו דער עקספּראָפּריאַציע פון די גרויסע קאַפּיטאַליסטן און פּריצים. כדי צו באַטרעטן דעם וועג פון סאָציאַליזאַציע, איז פריער נויטיג איבערצובערעכן דעם רוקן דער בורזשואַזיע, אַז זי זאָל מער ניט קאָנען קומען צו זיך". אין די דאָזיגע ווערטער האָט זיך געפילט דער פייער פון דער שפּראַך אין „קאָמוניסטישן מאַניפעסט", וואָס איז פאַרוואַנדלט גע־וואָרן אין אַ ווירקלעכקייט.

דער קאָמוניסטישער אינטערנאַציאָנאַל, פּונקט ווי די ערשטע אַרבע־טער־רעפּובליק, איז אַרויסגעוואַקסן דירעקט פון דער וועלט־מלחמה, וואָס האָט באַוויזן, אַז דער קאַפּיטאַליזם פירט די מענטשהייט צו גרונד און אַז די רעטונג ליגט בלויז אין דעם אומוואַרפן פון דער קאַפּיטאַליסטישער אָרדנונג און אין דער גרינדונג פון אַ נייער אָרדנונג אויף די חורבות פון קאַפּיטאַליזם. דער יונגער קאָמוניסטישער אינטערנאַציאָנאַל איז באַלד צו־געטראָטן צו ענערגישער, אָנגעשטריינגטער אַרבעט, וואָס האָט געפונען אַן אָפּרוף ניט בלויז אין אייראָפּע, נאָר אויך אין אַזיע, אין קאָלאָניעס, וואָס זיינען דער פונדאַמענט פון דער אימפּעריאַליסטישער מאַכט. די רעוואָ־לוציע האָט זיך אויסגעשפּרייט. נייע מאַסן פון נייע לענדער זיינען אַריינ־געצויגן געוואָרן אין רעוואָלוציאָנערע קאַמפן. די קאַפּיטאַליסטן האָבן פלינק מאַנעווירירט, זיי האָבן זיך אָבער אויך אַ היבש ביסל פאַרלאָרן. זיי האָבן זיך דערשראָקן פאַר דעם לעצטן חשבון, וואָס זיי וועלן מוזן באַ־צאָלן. דערווייל האָט די סאָוועטן־רעפּובליק מיט דערפאָלג אָפּגעשלאָגן די אַטאַקע פון די שונאים אויף אַלע זייטן און אין אָנהויב 1920 האָט זי גע־זאָלט צוטרעטן צו דעם גרינטלעכן עקאָנאָמישן איבערבוי. ס'האָט זיך געדאַכט, אַז דער בירגער־קריג אין דער סאָוועטן־רעפּובליק וועט זיך ענ־דיגן מיט אַ זיג פאַר דעם אַרבעטער־קלאַס און אַז אין אייראָפּע פלאַקערט זיך פאַנאַנדער אַ זיגערישע רעוואָלוציאָנערע באַוועגונג. דער קאַפּיטאַ־ליסטישער קלאַס האָט די גאַנצע צייט ריכטיג אָפּגעשאַצט די באַדייטונג פון דער סאָוועטן־רעפּובליק, וואָס איז שוין צו יענער צייט געוואָרן אַן אמת'ע פעסטונג פון דער אינטערנאַציאָנאַלער רעוואָלוציאָנערער באַוועגונג. נאָכדעם ווי דער פאַרזוך צו דערשטיקן די סאָוועטן־רעפּובליק האָט זיך ניט איינגעגעבן, האָבן די קאַפּיטאַליסטן אַרויסגעשטעלט פּוילן געגן דער סאָוועט־טישער רעפּובליק. זיי האָבן באַוואַפנט פּוילן מיט געלט, מיט אַמוניציע און מיט סאָלדאַטן, און די סאָוועטן־רעפּובליק האָט זיך ווידער געמוזט נעמען פאַר'ן שווערד. דער פרידלעכער איבערבוי האָט זיך אָפּגעריסן. ס'האָט זיך אָנגעהויבן די אַזוי־גערופענע רוסיש־פּוילישע מלחמה, וואָס איז אין דער אמת'ן געווען אַ מלחמה פון ענגלאַנד, פראַנקרייך, אַמעריקע און די איבעריגע רויבערישע זיגער געגן דער אַרבעטער־רעוואָלוציע.

אין די ערשטע חדשים פון דער דאָזיגער נייער מלחמה האָבן די קאַפּי־טאַליסטן געיובלט. די פּוילישע לעגיאָנען האָבן געהאַלטן אין איין זיגן. אָבער באַלד איז דער יובל פאַרוואַנדלט געוואָרן אין שרעק. די אַרבעטער־רעוואָלוציע האָט דערפאָלגרייך אָפּגעשלאָגן די אַטאַקעס פון די פּוילישע

לעגיאָנען און איז פון פאַרטיידיגונג איבערגעגאַנגען אין אַטאַקע. די רויטע ארמיי האָט זיך אָנגעהויבן רוקן צו דער הויפּט־שטאָט פון פּוילן און איז באַגריסט געוואָרן פון ארבעטער פון אַלע לענדער.

אין דער דאָזיגער אַטמאָספערע איז פאָרגעקומען דער צווייטער צוזאַמענפאָר פון קאָמוניסטישן אינטערנאַציאָנאַל. די רעוואָלוציע האָט געהאַלטן אין איין שטייגן. אין אַ ריי סאָציאַליסטישע פּאַרטייען פון צווייטן אינטערנאַציאָנאַל האָט זיך גענומען מערקן אַ שטאַרקער גערודער. ארבעטער־אָרגאַניזאַציעס האָבן מאַסנווייז זיך אָנגעשלאָסן אָן צווייטן אינטערנאַציאָנאַל, וועלכער האָט צו יענער צייט געקראָגן דעם נאָמען „גענעראַל־שטאַב פון דער וועלט־רעוואָלוציע". אויף דעם צווייטן צוזאַמענפאָר זיינען געווען פאַרטראָטן 37 לענדער. צוזאַמען מיט פאַרטרעטער פון ענגלאַנד, דייטשלאַנד און איטאַליע זיינען געווען פאַרטרעטער פון אינדיע, קאָרייע און פּערסיע.

דער הויכער אויפשוואונג פון דער רעוואָלוציאָנערער באַוועגונג איבער דער גאַנצער וועלט האָט ניט פאַרטונקלט דעם בליק פון דעם צווייטן צוזאַמענפאָר פון דעם קאָמוניסטישן אינטערנאַציאָנאַל. דער צוזאַמענפאָר האָט גאַנץ גוט פאַרשטאַנען, אַז דער קאַמף וועט נאָך זיין אַ לאַנגער און ער האָט מיט רעכט זיך געשראָקן אַז אין זייע רייען זאָלן ניט אַריינדרינגען די זעלביגע גרופּען, וואָס האָבן איבערגעפירט די סאָציאַליסטישע פּאַרטייען פון צווייטן אינטערנאַציאָנאַל. דער וויכטיגסטער פאַרדינסט פון דעם צווייטן צוזאַמענפאָר איז אַ רעזאָלוציע, וואָס האָט אַנטהאַלטן איין־און־צוואַנציג באַדינגונגען פאַר אַריינטרעטן אין קאָמוניסטישן אינטערנאַציאָנאַל. דער קאָמוניסטישער אינטערנאַציאָנאַל האָט אַזוי אַרום אויפגעבויט איין־און־צוואַנציג צאַמען פאַר יענע, וואָס קאָנען מיטגעריסן ווערן מיט דער רעוואָלוציע אין דער צייט פון אויפשוואונג און זי דערנאָך פאַרראַטן אין דער צייט פון נידערשוואונג.

די אָפענסיווע אויף וואַרשע האָט זיך געענדיגט מיט אַ דורכפאַל פאַר דער רויטער ארמיי. דער ארבעטער־קלאַס פון אייראָפּע, וואָס האָט מיט באַגייסטערונג נאָכגעפאָלגט דעם זיגערישן מאַרש פון זיין ארמיי, האָט זיך באַגרעניצט בלויז מיט סימפּאַטיזירן מיט דער רויטער ארמיי, בעת דער אַלוועלטלעכער קאַפּיטאַליזם האָט אָנגעשטריינגט אַלע זיינע כחות אויף צו ראַטעווען די קאָנטר־רעוואָלוציאָנערע פּוילן. די רויטע ארמיי האָט צוריקגעטראָטן פון וואַרשע. דער טייוולשער פּלאַן פון יענע, וואָס האָבן אָנגערייצט פּוילן אויף דער סאָוועטן־רעפּובליק, האָט זיך ניט איינגעגעבן. פּוילן האָט ניט געקאָנט ברעכן די סאָוועטישע מאַכט. עס זיינען אָבער אויך נישט פאַרווירקלעכט געוואָרן די האָפנונגען, וואָס זיינען געבוירן געוואָרן אין פאַרבינדונג מיט דעם מאַרש פון דער רויטער ארמיי אויף וואַרשע.

דער צוריקטריט פון דער רויטער ארמיי איז געווען אַזוי ווי אַ ווענדפּונקט אין דער געשיכטע פון דער נאָך־מלחמה'דיגער רעוואָלוציאָנערער

באוועגונג. דער קאפּיטאליזם, וואָס האָט די גאַנצע צייט פלינק מאַנעווּרירט, געהאַלטן אין באַפעסטיגן זיינע מיליטערישע און פּאָליצייאישע אַפּאַראַטן און געקראָגן די אַקטיווע שטיצע פון דעם צווייטן אינטערנאַציאָנאַל, הויבט אָן צו ברייגנען זיינע רייען אין אָרדנונג. די פאַרלאָרנקייט ווערט פאַרביטן אויף דער פריערדיגער בורזשואזער זעלבסט־זיכערקייט. פון פאַרטיידיגונג גייט דער קאפּיטאליזם איבער אין אַטאַקע. עס ווערן מקוים לענינ׳ס ווערטער, אַז די געפאַר און דער אומגליק פאַר אייראָפּע באַשטייט אין דעם, וואָס דאָרט זיינען ניטאָ קיין גוט־אָרגאַניזירטע און פאַראייניגטע רעוואָלוציאָנערע פּאַרטייען.

די רעוואָלוציאָנערע כוואַליע הויבט אָן פאַלן. אָבער מעכטיג בלייבט שטיין די ערשטע אַרבעטער־רעפּובליק. עס ווערן שטאַרקער און מער־פאַרהאַרטעוועט די ניי־אויפגעוואַקסענע רעוואָלוציאָנערע מאַסן־אָרגאַניזאַציעס, וואָס זיינען געבראָכן געוואָרן אויף די באַריקאַדן פון בירגער־קריג, אין קאַמף געגן קאַפּיטאַל און זיינע לאַקייען. עס ווערן אויך שטאַרקער די רעוואָלוציאָנערע קעמערלאַך אין די יוניאָנס, וואָס זיינען אָרגאַניזירט געוואָרן ערב דעם צווייטן צוזאַמענפאָר פון קאָמוניסטישן אינטערנאַציאָנאַל.

נאָך דעם, ווי דער בירגער־קריג האָט זיך געענדיגט, האָט די סאָוועטן־רעפּובליק אָנגעהויבן איבערקוקן איר עקאָנאָמישע פּאָליטיק. דער מיליטערישער פראָנט ווערט אָפּגערוקט אין הינטער־גרונט און זיין אָרט פאַרנעמט דער עקאָנאָמישער פראָנט, וואָס פאָדערט קודם־כל, אַז עס זאָל ליקווידירט ווערן דער מיליטערישער אָדער קריגס־קאָמוניזם.

די ערשטע פאַרבינדונג פאַר דעם ווירטשאַפטלעכן ווידערגעבורט פון סאָוועטן־רעפּובליק איז אַ פאַרשטאַרקטער בונד צווישן די אַרבעטער פון שטאָט און די פויערים. כדי די פויערים זאָלן זיך ווידער נעמען צו דער אַרבעט אויף זייערע פעלדער, איז געווען נויטיג, אַז יעדער פויער זאָל פילן און פאַרשטיין, אַז אונטער דעם נייעם רעזשים קאָן ער פון זיין אַרבעט קריגן נוצן פאַר זיך אַליין. דער פויער האָט געדאַרפט זען, אַז ער קאָן פריי פאַרקויפן די תבואה, וואָס אים בלייבט איבער, און פאַר׳ן געלט זיך איינקויפן די פאַבריצירטע פּראָדוקטן, אין וועלכע ער נויטיגט זיך.

ס׳זיינען אויך נויטיג געווען גרינדלעכע ענדערונגען אין די אינדוסטריעלע איינאָרדנונגען. צו יענער צייט האָט די סאָוועט־רעגירונג נאָך ניט געקאָנט ספּראָווען זיך מיט דער גאַנצער אינדוסטריע, און ס׳איז נויטיג געווען געוויסע צווייגן איבערצוגעבן אין אַרענדע צו פאַבריקאַנטן און אונטערנעמער, וואָס זאָלן אויף זייער אייגענער ריזיקע באַטרייבן די אונטערנעמונגען. די וויכטיגסטע אינדוסטריען האָט די סאָוועטישע מלוכה געלאָזט אין אירע הענט, און דאָס האָט איר געגעבן אַ מעגלעכקייט צו קאָנטראָלירן דעם אַלגעמיינעם אינדוסטריעלן אַפּאַראַט און צוגרייטן אַ באָדן פאַר דער פולשטענדיגער סאָציאַליזאַציע פון אַלע פּראָדוקציאָנס־געביטן.

דער דריטער צוזאַמענפאָר פון קאָמוניסטישן אינטערנאַציאָנאַל איז פאָרגעקומען שוין נאָך דעם, ווי ס׳איז קלאָר געוואָרן דער נידערשוואונג

פון דער רעוואָלוציאָנערער כוואַליע. ניט געקוקט דאַרויף, וואָס די רע־וואָלוציאָנערע באַוועגונג איז אָנגעגאַנגען מיט אַ מער לאַנגזאַמען טעמפּאָ, האָט דער דריטער צוזאַמענפאָר אָבער געקאָנט אָנווייזן אויף דעם וואוקס פון דעם קאָמוניסטישן אינטערנאַציאָנאַל, אין וועלכן עס זיינען געווען פאַרטראָטן 52 פּאַרטייען. די באַשטאַנד־טיילן פון קאָמינטערן זיינען שטאַרקער געוואָרן, און דער בונד צווישן זיי איז געוואָרן ענגער. עס איז צו יענער צייט געווען באַזונדער קלאָר, אַז די פּאַרטייען פון צווייטן אינ־טערנאַציאָנאַל זיינען די הויפּט־שטיצע פון דעם קאַפּיטאַליזם אויף צו איינ־האַמעווען דעם רעוואָלוציאָנערן דראַנג פון די מאַסן. די דאָזיגע פּאַרטייען האָבן פון איין זייט געדינט ווי אַ צונויפבונד צווישן דער בורזשואַזיע און די אַרעפּאַשנע מאַסן, און פון דער אַנדערער זייט האָבן זיי געשפּאָלטן די אַרבעטער־אַרמיי און אָפּגעצויגן אַ טייל פון פּראָלעטאַריער פון דעם רע־וואָלוציאָנערן קלאַסן־פראָנט. דער דריטער צוזאַמענפאָר האָט דעריבער אַרויסגערוקט דעם לאָזונג פון אַ פאַראייניגטן פראָנט.

דער לאָזונג פון אַ פאַראייניגטן פראָנט האָט צוערשט אַזוי ווי צע־מישט געוויסע קאָמוניסטן, וואָס האָבן געמיינט, אַז מ׳איז דעם צווייטן אינטערנאַציאָנאַל מוחל אַלע פאַרברעכנס, וואָס ער איז באַגאַנגען געגן דער פּראָלעטאַרישער רעוואָלוציע. דער דריטער צוזאַמענפאָר האָט אָבער קלאָר געמאַכט, אַז די פאַראייניגונג פון די מאַסן פאַר געמיינשאַפטלעכן קאַמף איז דער בעסטער מיטל צו דיסקרעדיטירן די סאָציאַל־פאַטריאָטן און אָפּשפּאָלטן פון זיי יענע מאַסן, וואָס קוקן נאָך אויפ׳ן צווייטן אינטערנאַציאָנאַל ווי אויף אַן אַרבעטער־אָרגאַניזאַציע.

די פירער פון צווייטן אינטערנאַציאָנאַל האָבן זיך דערשראָקן פאַר דעם לאָזונג פון אַ פאַראייניטן פראָנט און האָבן מיט אַלע כחות זיך גע־שטעלט געגן דער דאָזיגער באַוועגונג. דער פּרעסטיזש פון צווייטן אינ־טערנאַציאָנאַל איז דערמיט נאָך מער געפאַלן צווישן די מאַסן, בעת דער פּרעסטיזש פון קאָמינטערן איז געשטיגן.

מיט דעם פערטן צוזאַמענפאָר פון קאָמוניסטישן אינטערנאַציאָנאַל, דעם 7טן נאָוועמבער, 1922, פאַרענדיגט זיך די תקופה פון בירגער־קריג, די תקופה פון קריגס־קאָמוניזם. דער פערטער צוזאַמענפאָר איז פאָרגעקו־מען צו דעם פינפטן יובילײ פון דער באָלשעוויסטישער רעוואָלוציע—אַ פאַ־סיגער מאָמענט אויף אונטערצוציען סך־הכל׳ען, אַ פּאַסיגער היסטאָרישער עטאַפּ אויף אָנצוצייכענען ווייטערדיגע פּערספּעקטיוון. עס האָט זיך אָנ־געהויבן די עפּאָכע פון באַפעסטיגונג, קאָנסאָלידאַציע און אויסשפּרייטונג אין די רעוואָלוציאָנערע באַוועגונגען אין די קאַפּיטאַליסטישע לענדער. די געשעענישן זינט 1922 זיינען רייך אין רעוואָלוציאָנערן אינהאַלט און פאָ־דערן אַ באַזונדערן שטודיום.

לייענט דעם חודש-זשורנאל

דער פונק

אפיציעלער ארגאן פונ'ם אינטערנאציאנאלן ארבעטער ארדן

רעדאקטאר: קלמן מרמר

דער „פונק" אנטהאלט ארטיקלען וועגן ארדן־פראבלעמען, צייט־פראגן, מעדיצין און היגיענע, אויך פעליעטאנען, צייכנונגען, לידער, דערציילונגען, איינאקטערס, קינדער־שפונגען. דערצו פראטאקאלן פון דער נאציאנאלער עקזעקוטיווע און באריכטן פון די דיסטריקטן, שטאט־קאמיטעטן, ברענטשעס און שולן פונ'ם אינטערנאציאנאלן ארבעטער ארדן.

אין די ערשטע פינף העפטן האבן זיך באטייליגט:

ט. אלגין, ש. אלמאזאוו, ווילים אייבראמס, ג. בוכוואלד, אהרן גראספעלד, שלמה דאווידמאן, רחל האלטמאן (מאסקווע), לואים הייטאן, ט. י. וואכמאן, ווילים ווייגער, נחום ווייסמאן, ר. זאלצמאן, דר. ה. י. זקאטקין, ל. טאלמי, דברה טארגנט, פ. טשערנער, פ. יודיטש, ר. יוקלסאן, כאווער־פאווער, באשמאל, דר. א. ליין, דר. מאריס לעוויס, א. מ. מאנדעלבוים, ב. מאזער, קלמן מרמר, משה נאריר, פ. נאוויק, אייזיק פלאטנער, א. פרינץ, משה פעדרמאן (מאנט־רעאל), מ. פעדער, בצלאל פרידמאן, יאסל קאטלער, אהרן קורץ, י. קענינגשטיין, י. א. ראנטש, ג. שייפער, משה שיפריס.

פרייז: א יאר—1 דאלאר; א האלב יאר—60 סענט

איינצל־נומער—10 סענט

THE SPARK

32 Union Square, Room 603, New York

דער אידישער ארבעטער אוניווערזיטעט

אין די איינציגע פראלעטארישע קלאסן־שול אויף אידיש

יעדער קלאסן־באוואוסטזיניגער ארבעטער דארף ווערן א סטודענט פון אידישן ארבעטער אוניווערזיטעט. פראלעטאריש וויסן דינט ווי א שארף געווער אין קאמף געגן קלאסן־שונא. קומט לערנען!

108 איסט 14טע גאס

טעלעפאן: טאמקינס־סקווער 6־8434

א נייע
אַרבעטער-פעסטונג

פאַרוואָס אידישע אַרבעטער דאַרפן זיך אָנשליסן
אין דעם אינטערנאַציאָנאַלן אַרבעטער אָרדן.

דער אינטערנאַציאָנאַלער אַרבעטער אָרדן איז א פּראָטערנאַלע אָנגאַניזאַציע. זיין ערשטער צוועק איז—פאַרזיכערן זיינע מיטגלידער אין פאַל פון קראַנקהייט און טויט. דאָס הייסט, אז דער אָרדן איז אַן אָרגאַניזאַציע פון זעלבסט־הילף. איר צאָלט אַריין א קליינע סומע—און אין פאַל פון טויט באַקומען אייערע קרובים פון $150 ביז $2,000, וועדליג די צאָלונגען וואָס איר האָט געמאַכט. אין פאַל פון קראַנקהייט באַקומט איר פון 3.50 ביז $15 א וואָך, אויך וועדליג די אָפּצאָלונגען, וואָס איר האָט געמאַכט.

אָבער דאָס אַליין איז ניט גענוג. דער אינטערנאַציאָנאַלער אַרבעטער אָרדן איז מער ווי א פאַרזיכערונגס־אָרגאַניזאַציע. ער איז א טייל פון דעם קאַמפס־פּראָגראַם פון דעם אַרבעטער קלאַס. ער העלפט די אַרבעטער ניט נאָר צו פאַרזאָרגן זיך אַליין אין פאַל פון קראַנקהייט און טויט. נאָר ער העלפט אים אויך פאַרבעסערן זיין לעבן. ער העלפט זיי קעמפן פאַר א בעסער לעבן.

דער אינטערנאַציאָנאַלער אַרבעטער אָרדן האַלט חויך די פאָן פון קולטור. דער אינטערנאַציאָנאַלער אַרבעטער אָרדן איז איבערצייגט, אז וויסן איז מאַכט פאַר'ן אַרבעטער קלאַס. אָבער ער באַנוגט זיך ניט מיט וויסן אַליין. וויסן איז נאָר א טייל פון קולטור. דער אינטערנאַציאָנאַלער אַרבעטער אָרדן וויל געבן זיינע מיטגלידער א פילזייטיגע רייכע קולטור.

ALL THE PRINTING FOR THE LABOR MOVEMENT
COPART PRESS, INC. ★ 35 EAST 12TH ST., N. Y.